

Gemeente Assen

jaar verslag & rekening 2014

wat willen we bereiken

wat hebben we gedaan
en wat is het resultaat

wat heeft het gekost

hoofdpijnen

inhoud

1. Aanbieding en opbouw verslag	4
2. Inleiding	5
3. College van burgemeester en wethouders	6
4. Hoofdpijnen beleidsuitvoering	7
5. Financieel resultaat en resultaatbestemming 2014	10

jaarverslag 2014

programma's

1. Bestuur en burger	17
2. Stadsontwikkeling.....	23
3. Mobiliteit.....	28
4. Stads- en wijkbeheer	33
5. Onderwijs.....	39
6. Kunst en cultuur	45
7. Zorg en welzijn.....	51
8. Werk en inkomen.....	61
9. Sport en ontspanning.....	66
10. Veiligheid.....	71
11. Duurzaamheid en milieu...	75
12. Bouwen en wonen.....	80
13. Algemene dekking	86

paragrafen

1. Lokale heffingen	95
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	98
3. Onderhoud kapitaalgoederen	107
4. Financiering	113
5. Verbonden partijen.....	117
6. Bedrijfsvoering.....	123
7. Grondbeleid	128
8. Bestuurlijk relevante investeringsprojecten	132
9. Bezuinigingen	138

jaarrekening 2014

financieel

1. Overzicht rekeningresultaat 2014	146
2. Financiële analyse op hoofdlijn per programma.....	151
3. Stortingen in en onttrekkingen uit reserves	154
4. Wet normering topinkomens.....	156
5. Balans met toelichting.....	157

verklaringen	179

bijlage SiSa tabel	183

hoofdlijnen

1. Aanbieding en opbouw verslag
2. Inleiding
3. College van burgemeester en wethouders
4. Hoofdlijnen beleidsuitvoering
5. Financieel resultaat en resultaatbestemming 2014

1. Aanbieding en opbouw verslag

Aanbieding

Hierbij bieden wij u het jaarverslag en de jaarrekening over 2014 aan. Behandeling en vaststelling staan geagendeerd voor de raadsvergadering van 21 mei 2015. Daaraan voorafgaand vindt bespreking van de jaarstukken plaats in de accountantscommissie.

De accountantscommissie bespreekt de jaarrekening aan de hand van het rapport van bevindingen van de accountant en brengt hiervan verslag en advies uit aan uw raad. Bespreking van de jaarstukken in de accountantscommissie staat gepland voor 28 april 2015.

Opbouw verslaglegging

Om uw raad nog meer inzicht te geven, om nog beter te kunnen sturen en zeker ook om uw kaderstellende en controlerende rol daarmee beter te kunnen faciliteren was de programmabegroting 2015 in een nieuw jasje gestoken. Met moderne middelen is relevante beleidsinformatie eenvoudiger en beter toegankelijk gemaakt. Ondanks dat de begroting 2014 nog de 'oude' opzet en programma-indeling kent en de jaarstukken moeten aansluiten bij de opbouw van de begroting hebben we de presentatie ten opzichte van voorgaande jaren aangepast. De opzet van dit jaarverslag sluit al aan op de nieuwe lay-out, zoals deze in de begroting 2015 voor het eerst is toegepast.

De jaarstukken bestaan uit een beleidsmatig jaarverslag en een financiële jaarrekening. De afgelopen jaren waren dit twee aparte documenten. We hebben dit teruggebracht naar één document waarin zowel de beleidsuitvoering als de financiële verantwoording is opgenomen. Zonder geweld te doen aan de uitgangspunten van de programmabegroting 2014 is in de opzet gekozen voor de 'nieuwe' structuur.

De verantwoording per programma heeft de volgende opbouw:

- 1) wat willen we bereiken,
- 2) wat hebben we gedaan en wat is het resultaat en
- 3) wat heeft het gekost.

Met deze volgende stap in de ontwikkeling van onze planning & control documenten komen we tot een eenvoudiger, leesbaarder, compacter en een nog meer transparanter verantwoordingsdocument.

Na de inleiding wordt op hoofdlijnen per programma inzicht gegeven in de beleidsuitvoering. Daarna volgt inzicht in het financieel resultaat met een beknopte analyse van de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting en de Najaarsnota. Het eerste hoofdstuk wordt afgesloten met het voorstel voor resultaatbestemming.

In het daarop volgende hoofdstuk komt de uitgebreide verantwoording per begrotingsprogramma aan de orde conform de nieuwe opzet.

Vanuit een andere invalshoek geven daarna aanvullend de paragrafen dwarsdoorsneden van het gevoerde beleid en beheer. Het betreft hier het fiscale beleid, het verloop van de weerstandscapaciteit en de samenstelling van het gemeentelijk risicoprofiel, het beheer en onderhoud van de gemeentelijke kapitaalgoederen, het financierings- en treasurybeleid, de relatie met de verbonden partijen, het grondbeleid, de bedrijfsvoering en er is inzicht gegeven in de stand en voortgang van de bestuurlijk relevante investeringsprojecten. Er is een extra paragraaf opgenomen die inzicht geeft in de realisatie van alle bezuinigingsmaatregelen uit de bestuursperiode 2011-2014.

De exploitatie van lasten en baten per programma/beleidsproduct is opgenomen in het onderdeel financiële verantwoording. Op hoofdlijn wordt een analyse gegeven van de belangrijkste afwijkingen per programma. Het financiële deel wordt afgesloten met de balans ultimo 2014 inclusief toelichting.

Na de verklaringen is als bijlage toegevoegd de Si-Sa-verantwoording.

De jaarrekening van het gemeentelijk Grondbedrijf ligt voor uw raad ter inzage.

Nadere informatie is te vinden op:

[!\[\]\(c1168d6a8b365d11e842ece304635fa7_img.jpg\) beleidsdocumenten](#)

[!\[\]\(cbd8541a32dfc32f356f5c6c994b0a21_img.jpg\) Assen in cijfers](#)

2. Inleiding

Ondanks voorzichtige tekenen van economisch herstel had ons college in 2014 nog steeds te maken met de noodzaak de gemeentelijke uitgaven verder terug te dringen. Tegelijkertijd liggen er stevige maatschappelijke opgaven en hebben wij als college een aantal ambities benoemd. Het gaat onder andere om het realiseren van de veranderingen in het sociaal domein en de uitvoering van de diverse FlorijnAs projecten.

Een belangrijk uitgangspunt in het nieuwe bestuursprogramma 'Mijn Assen' is 'niet zorgen voor, maar zorgen dat'. Oftewel meer verantwoordelijkheid voor inwoners, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties. Het werken aan maatschappelijke opgaven wordt daarmee een samenspel van alle betrokkenen in de stad. Als overheid doen we een stap terug. En dat kan ook.

Vorig jaar stond voor een belangrijk deel in het teken van de drie decentralisaties. De voorbereidingen op de transities Jeugdzorg, WMO en Participatiewet hebben we in samenhang met onder andere Passend Onderwijs en schuldhulpverlening gedaan. Belangrijk daarbij was het ontwikkelen van de toegang tot zorg en ondersteuning via Centrum voor Jeugd en Gezin en het Inwonersplein.

Assen groeit minder hard dan verwacht. Dat hebben we verwerkt in de plannen op de lange termijn. Evenwichtige groei en behoud van de kwaliteit van onze stad blijven basisopgaven. Een van de belangrijkste speerpunten is economische ontwikkeling en groei van het aantal banen. Ook dit is een samenspel, met bedrijfsleven en onderwijs als voornaamste partners.

Naarmate de uitvoering van de FlorijnAs vordert, verwachten we een positief effect op de lokale economie. Het is een investering in de infrastructuur van onze stad zonder weerga, die de aantrekkingskracht van onze stad als vestigingsplaats moet versterken. Er is volop gewerkt aan de Blauwe As en de Stadsboulevard. Het ontwerp voor het nieuwe station is gepresenteerd. De werkzaamheden aan de verdubbeling van de N33 zijn afgerond.

We blijven kijken naar kansen om de stad ook landelijk op de kaart te zetten zoals met de ontvangst van de Olympische sporters uit Sotsji. Ook voor evenementen geldt dat we meer vertrouwen op de organisatorische kracht van de samenleving. In de stad zijn diverse samenwerkingsverbanden ontstaan die de organisatie van activiteiten en evenementen voor hun rekening willen nemen. Als gemeente blijven we zorgen dat Assenaren en bezoekers kunnen blijven beschikken over aantrekkelijke voorzieningen op het gebied van sport en cultuur. Zo is de bouw van de wielervedbaan vorig jaar van start gegaan.

In Assen blijft het goed wonen. In leefbare en gezellige wijken vindt iedereen een passende woning. Met Mijn Buurt Assen werkten we samen met woningcorporatie Actium en inwoners aan het verder versterken van die leefbaarheid. Ook hier geldt dat we initiatieven van inwoners koesteren en helpen mogelijk maken. Vanuit het programma duurzaamheid willen we ervoor zorgen dat woningen energiezuiniger worden. Bewoners verenigden zich om gezamenlijk hun woningen te isoleren en zonnepanelen aan te schaffen. Leefbaarheid en duurzaamheid gingen hier hand in hand.

Ook vorig jaar stonden we voor forse bezuinigingen. In totaal ging het om een bedrag van € 27 miljoen. Ruim een derde hiervan moest uit de eigen organisatie komen. Uiteindelijk konden we het jaar afsluiten met een positief resultaat van ruim € 7 miljoen. We stellen uw raad voor om dit bedrag in te zetten voor versterking van het gemeentebrede weerstandsvermogen en toe te voegen aan de algemene reserve. Dat is vooral nodig omdat we vanaf 2015 bij de uitvoering van de nieuwe en bestaande taken in het sociaal domein mogelijk tegen forse financiële tegenvallers aanlopen. We hebben het dan zowel over het onzekere kostenverloop als ook over de middelen die we voor de uitvoering van deze taken van het Rijk ontvangen.

3. College van burgemeester en wethouders

Burgemeester Carry Abbenhues - tot 16 december 2014

Portefeuille: Bestuurlijke coördinatie, Algemeen bestuurlijke en juridische aangelegenheden, Openbare orde en veiligheid, Brandweer, Veiligheidsregio, Politie, Wettelijke taken en burgerzaken, Ambassadeursfunctie, Dagelijks bestuur SNN, Communicatie, lobby, 5 mei en Sinterklaas.

Burgemeester Marco Out - vanaf 16 december 2014

Portefeuille: Bestuurlijke coördinatie, Algemeen bestuurlijke en juridische aangelegenheden, Openbare orde en veiligheid, Brandweer, Veiligheidsregio, Politie, Wettelijke taken en burgerzaken, Ambassadeursfunctie, Dagelijks bestuur SNN, Communicatie, lobby, 5 mei en Sinterklaas.

Wethouder Harmke Vlieg-Kempe - ChristenUnie

Portefeuille: Coördinerend wethouder FlorijnAs, FlorijnAs (voorzitter stuurgroep), Jeugd en gezin, Maatschappelijke opvang, Milieubeleid/afvalbeheer – duurzaamheid, Regiovisie, Verkeer en vervoer, Verslavingszorg, Volksgezondheid.

Wethouder Ruud Wiersema - Stadspartij Plop

Portefeuille: Antidiscriminatie, Coördinatie WMO/individuele verstrekkingen, Evenementen, Groen en grijs/openbare werken, Markten/kermis, Monumentenzorg, Recreatie en Toerisme, Stadsvernieuwing, Vastgoed, Welzijn, sociaal en maatschappelijk werk.

Wethouder Maurice Hoogeveen - D66

Portefeuille: Coördinerend wethouder bestuurlijke en ambtelijke vernieuwing, en Regionale samenwerking, Cultuur, De Nieuwe Kolk, Deregulering, Economische zaken, industrie, MKB/innovatie, ICT, digitale overheid, Onderwijs, inclusief kinderopvang en peuterspeelzaalwerk, Personeel en organisatie/ook ambtelijke huisvesting, Promotie algemeen/city-marketing, Publieke dienstverlening, Stuurgroep Binnenstad (voorzitter).

Wethouder Albert Smit - Partij van de Arbeid

Portefeuille: Financiën en belastingen, Gebiedsgericht werken, wijkbeleid, Grondzaken en Grondbedrijf, Internationale betrekkingen, Minimabeleid, Participatiewet en WSW, werk en inkomen, Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting, Schuldhulpverlening, Sport, Werkgelegenheid, Wonen.

Gemeentesecretaris Ida Oostmeijer – Oosting

De gemeentesecretaris is de eerste strategisch beleidsadviseur van ons college van burgemeester en wethouders en algemeen directeur van de gemeentelijke organisatie.

4. Hoofdlijnen beleidsuitvoering

Bestuur en burger

Met het vernieuwen van de website en intranet is de informatievoorziening aan inwoners en medewerkers verbeterd.

Alle inwoners hebben de nieuwe stadspas 'AsserPas' ontvangen of ze krijgen er één. Het Wmo-loket, de ISD en GKB hebben hun krachten gebundeld op het Inwonersplein. Er is nu één toegang en een brede integrale intake voor zorg, welzijn, schuldhulpverlening en werk en inkomen.

Aan de hand van servicenormen is de kwaliteit van de dienstverlening gemeten. Afhandeling van klachten gebeurt in 80% van de gevallen binnen de wettelijke termijn.

Inwoners en maatschappelijke organisaties zijn betrokken bij het programma Doen en verschillende andere projecten.

De verkiezingen voor de Gemeenteraad en het Europees Parlement zijn succesvol verlopen.

Het nieuwe gemeentebestuur bestaat uit PvdA, D66, ChristenUnie en PLOP. Het motto van het nieuwe college is 'Niet zorgen voor, maar zorgen dat'. Dit is vertaald in het nieuwe collegeprogramma 'Mijn Assen'. In december maakte burgemeester Marco Out de overstap van Borger Odoorn naar de Drentse hoofdstad.

Stadsontwikkeling

De groeiambitie in de structuurvisie is bijgesteld, zoals afgesproken in het collegeprogramma. De ambities zijn overeind gebleven, maar met een sterkere focus. De inzet is nu een evenwichtige groei voor alle bevolkingsgroepen. Behoud van de kwaliteit van onze 'bestaande stad' werd hierbij een basisopgave. Meer banen en economische ontwikkeling was een speerpunt en blijft een belangrijke ambitie.

Het programma FlorijnAs heeft als hoofddrager in de fysieke ontwikkeling bijgedragen aan gehele ontwikkeling van de stad.

Er is veel aandacht geweest voor de koppeling van het (nu) hoge voorzieningenniveau aan de bijgestelde groeiopgave. Een grote opdracht die naast tijd ook veel inventiviteit vroeg en waarbij veel aandacht voor samenwerking en participatie nodig was.

Mobiliteit

De werkzaamheden aan de verdubbeling van de N33 zijn afgerond. Met het nieuwe knooppunt Assen is de verkeersveiligheid en de doorstroming aanzienlijk verbeterd. Aansluitend op dit werk is gestart met de werkzaamheden aan de nieuwe aansluiting Assen Zuid. Dit zal een verbetering geven van de ontsluiting van het gebied rond het TT-Circuit.

De werkzaamheden aan de FlorijnAs zijn duidelijk merkbaar in de stad. Langs het Kanaal, op de Industrieweg en Fokkerstraat is de uitvoering gestart.

Het ontwerp voor het nieuwe station is gepresenteerd. In overleg met het Openbaar Vervoer Bureau Groningen Drenthe zijn de meeste bezuinigingen in het busvervoer uitgesteld. In het doelgroepenvervoer ontstaat druk op de beschikbare middelen. Er is een verkenning gestart om de mogelijkheid te onderzoeken om het regulier openbaar vervoer en doelgroepenvervoer te integreren.

Voor een gezond parkeerbedrijf zijn in samenspraak met MKB-binnenstad maatregelen ontwikkeld. In november heeft de raad hierover een besluit genomen.

Stads en Wijkbeheer

Er is in 2014 op basis van risico gestuurd beheer invulling gegeven aan het schoon, heel en veilig houden van de openbare ruimte. Onderzoek wijst uit dat de tevredenheid onder inwoners over het onderhoud is toegenomen. Wel staat de technische kwaliteit van de openbare ruimte onder druk.

De inhoud en uitgangspunten voor de samenwerking in de waterketen is bestuurlijk bekrachtigd en vorm gegeven. De bouw van het Duurzaamheidscentrum Assen is gestart.

Na het vaststellen van de visies is gestart met de uitvoering van de projecten in het kader van Gebiedsgericht Werken. Alleen bij sociale ingrepen is sprake van enige vertraging. Nieuwe wijkanalyses hebben aangetoond dat naast de huidige robuuste gebieden, ook inzet nodig is in andere delen van de stad. De projecten worden uitgevoerd onder de vlag van Mijn Buurt Assen. Ook andere buurtinitiatieven worden vanuit Mijn Buurt Assen ondersteund.

Onderwijs

De gemeente Assen werkt op het vlak van onderwijs nauw samen met scholen, peuterspeelzalen en kinderopvang.

Er is veel gedaan aan het versterken van ontwikkelingskansen voor kinderen en het voorkomen van schooluitval. Bij de invoering van Passend Onderwijs hebben de samenwerkingsverbanden primair en voortgezet onderwijs en gemeenten gezamenlijk een Ontwikkelagenda opgesteld voor de komende jaren met als doel passend onderwijs en de transitie jeugdzorg aan elkaar te verbinden.

Het verzelfstandigingstraject openbaar onderwijs Plateau is weer gestart.

Er is een Integraal Huisvesting Plan (IHP) opgesteld. Dit komt tegemoet aan de wens om onderwijshuisvesting op peil te houden in samenhang met de behoefte aan voorzieningen in de wijken. Nieuwe scholen werden volgens planning opgeleverd. Andere nieuwbouw is voorbereid.

Kunst en cultuur

In 2014 is de culturele infrastructuur in Assen verder versterkt. De gebruikers van het Mercuriustheater zijn verhuisd naar het pand Zuidhaege 2. Dit was het startsein voor omvorming van het pand tot een laagdrempelig en herkenbaar ontmoetingscentrum voor kunst en cultuur. De drie belangrijkste jeugdtheatergezelschappen in Drenthe zijn samen gegaan. De thuisbasis voor de nieuwe organisatie 'Garage TDI' is in Assen gekomen.

Voor de exploitatie van De Nieuwe Kolk is in 2014 het onderzoek over ambities en de haalbaarheid van voor theater en bioscoop gepresenteerd aan uw raad. Op basis van de uitkomsten is een herzien businessplan ontwikkeld door theater en bioscoop. Dit plan leidt tot een andere (hogere) subsidiebehoefte. Eind 2014 is zijn onderzoeken gestart naar vergaande samenwerking tussen Theater en Bioscoop De Nieuwe Kolk en Bibliotheek Assen en CBK Drenthe en het Drents Museum.

Er zijn weer diverse activiteiten georganiseerd binnen het verband van Cultureel Hart. De partners van het Cultureel Hart hebben een verdere slag gemaakt in organisatiekracht en marketing. Er is een stichting in oprichting, voornamelijk voor fondsenwerving voor gezamenlijke projecten.

Zorg en welzijn

We zijn verder gegaan met het realiseren van de opgaves en acties uit de visie 'In Assen kun je op elkaar bouwen' en de Veranderagenda.

Er heeft een herijking plaatsgevonden op het beheer en de exploitatie van wijkgebouwen. De rol en positie van wijkverenigingen en bewonersoverleggen zijn daarin meegenomen.

Het beeld en de opgave van de nieuwe welzijnsorganisatie zijn verder uitgewerkt.

De transities Jeugdzorg, WMO en Participatiewet zijn in samenhang met Passend Onderwijs en de vormgeving van de schuldhulpverlening in 2014 voorbereid. Belangrijk onderdeel daarvan was het ontwikkelen van de toegangsfunctie via Centrum voor Jeugd en Gezin en het Inwonersplein. De financiële gevolgen van de transities zijn voor zover mogelijk in beeld gebracht. De met de drie transities verband houdende kosten voor jaarlijkse beleidsuitvoering en bedrijfsvoering zijn budgettair neutraal verlopen.

Werk en inkomen

Er is veel aandacht gegaan naar het opstellen van het beleid en de verordening voor de Participatiewet. Daarnaast hebben wij ook in 2014 volop ingezet op onze speerpunten meer werk, hogere participatie en een verbetering van het opleidingsniveau.

Als gevolg van de economische crisis is de werkloosheid in Assen toegenomen. Via het ondernemersteam zijn wij continu in overleg met werkgevers om mee te denken bij arbeidsvraagstukken. Via onder andere WERKpunt! hebben wij inwoners begeleid naar de arbeidsmarkt. Met het actieplan Jeugdwerkloosheid hebben wij extra ingezet op het teruggeleiden van jongeren naar school of arbeidsmarkt. Wij hebben ook fors ingezet op deeltijdwerk. Inwoners ontvangen dan nog een gedeeltelijke uitkering, maar doen wel mee in het arbeidsproces.

Wij hebben bestaande regelingen en preventie intensiever onder de aandacht gebracht. Dit heeft geleid dat hiervan meer gebruik is gemaakt.

Sport en ontspanning

We blijven kijken naar kansen om de stad ook landelijk op de kaart te zetten. In 2014 is een aanzet gegeven tot het maken van een Evenementenhandboek. Met dit handboek hebben organisatoren van evenementen vooraf meer helderheid over de richtlijnen en regels voor het organiseren van evenementen. Met het ontstaan van meer samenwerkingsverbanden

den neemt de regisserende rol van de gemeente toe. In 2014 is ingezet op het stimuleren van activiteiten voor jeugd en kwetsbaren. De gemeente faciliteert en ondersteunt verenigingen, inwoners en andere aanbieders. Ook zetten we een team in van combinatiefunctionarissen die 'makelen en schakelen'. Zij leggen verbindingen tussen verenigingen, bedrijven en organisaties.

Inwoners zijn zich meer bewust van het belang van een gezonde leefstijl. Ook is gewerkt aan het verbeteren van de kwaliteit en kwantiteit van de sportaccommodaties. Aansluiting bij buurtteams kost meer tijd dan verwacht.

Veiligheid

Wij richten ons op het vergroten van het gevoel van veiligheid. Overlast wordt bij voorkeur voorkomen. Bij incidenten zijn de acties gericht op het beperken van de overlast. Bij het verlenen van vergunningen wordt rekening gehouden met risico's. Ons crisismanagement is op orde.

Duurzaamheid

De focus heeft vooral gelegen op het duurzaam maken van woningen, de openbare verlichting en de eigen gemeentelijke organisatie. Op deze drie terreinen is aantoonbaar voortgang geboekt. Met name de 'Asser aanpak' voor het verduurzamen van wonen is effectief gebleken. Verduurzaming van woningen zorgt voor private investeringen en werkgelegenheid in de bouw- en installatiesector. Wel blijkt dat dat het CO₂-neutraliteitsdoel een lange adem vraagt. Alle projecten zijn van belang voor de energietransitie, maar om CO₂-neutraal te kunnen worden, is het cruciaal op grote schaal duurzame energie op te wekken.

In het kader van het nieuwe afvalmodel hebben wij diverse wijzigingen in de afvalinzameling doorgevoerd. Een eerste evaluatie laat zien dat deze wijzigingen hebben geleid tot een forse toename van de gescheiden inzameling van grondstoffen en een afname van (ongescheiden) ingezameld restafval.

Bouwen en wonen

De woningmarkt liet vorig jaar een voorzichtig herstel zien met een toename van de verkoop van woningen. In 2014 werden 109 nieuwe woningen opgeleverd, voornamelijk huurwoningen voor cliënten van zorginstellingen. Dat is minder dan de regionaal afgesproken productie van 300 woningen per jaar. Ook de toename van het aantal bouwinitiatieven is een teken dat de woningmarkt weer in de lift zit. Vorig jaar werd voor bijna 330 woningen bouwvergunning aangevraagd. Wij hebben vorig jaar 42 startersleningen verstrekt.

Het afgelopen jaar hebben wij de bouw van 30 sociale huurwoningen aanbesteed. De bouw is eind 2014 gestart.

De taakstelling voor huisvesting van statushouders werd medio 2014 aanzienlijk verhoogd en is voor 2015 verdubbeld vanwege de fors toegenomen instroom van asielzoekers in Nederland.

Algemene dekking

We zijn doorgestaan met ons consistent en degelijk financieel beleid. Hierdoor zijn we ondanks aanhoudende bezuinigingen door het rijk erin geslaagd 2014 met een positief financieel resultaat af te sluiten.

Dat stelt ons in staat ons weerstandsvermogen te versterken zodat we de financiële risico's van de decentralisaties en mogelijk nieuwe verdeelmodellen beter kunnen opvangen.

Consistent en degelijk betekent ook dat we er in zijn geslaagd vrijwel nagenoeg alle voor 2014 geplande bezuinigingen te realiseren en ook de nieuwe bezuinigingsopgave voor 2015 in te vullen. Dat was noodzakelijk voor gezonde gemeentelijke financiën en voor het realiseren van de ambities uit het nieuwe collegeprogramma 'Mijn Assen.'

5 Financieel resultaat en resultaatbestemming 2014

Financieel resultaat 2014

De uitvoering van de begroting 2014 is afgesloten met een positief exploitatieresultaat van € 10 miljoen. Dit betreft het rekeningsresultaat voor resultaatbestemming. Ten opzichte van de begroting is sprake van een voordelig saldo van € 9,9 miljoen.

Wij hebben uw raad in februari per brief geïnformeerd over de voorgenomen budgetoverheveling. Het totaalbedrag van het voorstel tot budgetoverheveling bedraagt € 2,8 miljoen.

Als we rekening houden met deze in 2014 vrijgevalen activiteitenbudgetten die, met het oog op verdere uitvoering en realisatie van het door uw raad vastgestelde beleid, in 2015 beschikbaar moeten blijven, is het jaar 2014 afgesloten met een positief resultaat van € 7,2 miljoen. In de Najaarsnota is een voordelig resultaat van € 4,6 miljoen geprognosticeerd. Een groot deel van dit positieve resultaat heeft een incidenteel karakter. Hoofdoorzaken zijn een gunstiger renteresultaat, een hogere algemene uitkering en rijksuitkering Wet Buig, teruggaaf van btw over voorgaande jaren, een positief bedrijfsvoeringsresultaat, een onderbesteding in de Wmo-budgetten, lagere kapitaallasten als gevolg van uitstel of verlate oplevering van investeringen en vrijval van het restant-budget voor onvoorziene en incidentele uitgaven.

De totale bezuinigingstaakstelling liep op van € 20 miljoen in 2013 naar € 27 miljoen in 2014. De programmabezuinigingen bedroegen € 17,5 miljoen en in de eigen bedrijfsvoering moest een netto bedrag van € 9,4 miljoen bezuinigd worden.

Het overgrote deel van de bezuinigingen uit de bestuursperiode 2011-2014 is structureel ingevuld. Een aantal bezuinigingen met een totale financiële omvang van ongeveer € 4 miljoen was nog niet volledig structureel belegd. Het betreft bezuinigingsopgaven op een aantal terreinen waaronder Zorg en Welzijn en Werk en Inkomen. Voor al deze bezuinigingsmaatregelen geldt dat er bewuste keuzes zijn gemaakt om nog niet tot een definitieve afhechting te komen. Daarnaast gaat het om maatregelen om investeringen van enkele grote projecten budgettair neutraal te laten verlopen. Deze projecten waren in 2014 nog niet afgerond dan wel in voorbereiding of realisatie van deze projecten moest nog starten.

In de nog openstaande bezuinigingen is in 2014 met incidentele maatregelen voorzien. Structurele invulling van deze bezuinigingen is in de meeste gevallen voorzien vanaf 2015.

Exploitatieresultaat 2014	9.998.791	V
Budgetoverheveling naar 2015 met het oog op verdere beleids- en/of planuitvoering	-2.847.000	N
Rekeningresultaat na resultaatbestemming	7.151.791	V

Uitkomst jaarrekening in relatie tot prognose Najaarsnota

In de Najaarsnota werd een voordelig saldo geprognosticeerd van € 4,5 miljoen. Ten opzichte van deze prognose hebben zich een aantal positieve en negatieve afwijkingen voorgedaan.

In positieve zin betreffen de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de prognose in de Najaarsnota het resultaat op de interne rente-toerekening (€ 2 miljoen), vervallen stelposten taakmutaties mei- en septembercirculaire gemeentefonds (€ 1,2 miljoen) en de rijksbijdrage Buig (€ 0,8 miljoen). De voornaamste negatieve afwijkingen werden veroorzaakt door verrekeningen met reserves en voorzieningen (€ 1,7 miljoen).

Het positieve renteresultaat wordt veroorzaakt door een combinatie van factoren onder meer bestaande uit een hogere stand van de eigen reserves en voorzieningen, een lagere financieringsbehoefte en de gunstige stand van de rente op de geld- en kapitaalmarkt. Uit praktische overwegingen en met oog op volledigheid is in de prognose bij de Najaarsnota via een stelpost rekening gehouden met nog te maken kosten en budgetbijstellingen samenhangend met de uitvoering van maatregelen en taakmutaties uit de mei- en septembercirculaire van het gemeentefonds. In de realisatie zijn de betrokken kosten verantwoord op programma's en producten waar ze feitelijk toe behoren, waardoor de opgenomen stelpost in de jaarrekening vrijvalt. De rijksbijdrage Buig is in oktober 2014 vastgesteld op € 28,8 miljoen.

Dit is € 1,7 miljoen meer dan was begroot. Bij de Naajaarsnota was dit voordeel ingeschat op € 1 miljoen.

In 2014 behoefde ruim € 1 miljoen minder aan de algemene gemeentelijke reserves te worden onttrokken. Oorzaak hiervan is de tussentijdse omvorming van de frictiereserve in een frictievoorziening. Hier toe is in het kader van de jaarafsluiting 2013 besloten. Als gevolg daarvan hoefde de in 2014 geplande onttrekking aan deze reserve van € 1 miljoen niet te worden geëffectueerd. Inzet van de frictievoorziening voor dekking van de in 2014 gemaakte frictiekosten heeft als resultaat van de omvorming plaatsgevonden binnen het totaal kader van de bedrijfsvoering. Bij de voorzieningen was sprake van bijgestelde onttrekkingen als gevolg van minder kosten voor onderhoud van gemeentelijke accommodaties door meer risico gestuurd onderhoud en lagere inzamelingskosten van huishoudelijk afval (totaal € 0,7 miljoen).

Overige resultaatbepalende factoren

Andere ontwikkelingen die het resultaat in belangrijke mate positief beïnvloed hebben en waar al grotendeels rekening mee was gehouden in de Najaarsnota:

- Terugontvangen btw (€ 1,1 miljoen)
Met de Belastingdienst is in 2014 overeenstemming bereikt over de terugbetaling van de in de periode 2008-2010 in het kader van de re-integratietrajecten afgedragen btw. Die bleek bij nadere beschouwing en onderzoek niet door de gemeente verschuldigd.
- Algemene uitkering (€ 1,1 miljoen)
Het positieve resultaat op de algemene uitkering is toe te schrijven aan de gevolgen van maatregelen die door het kabinet in de mei-, september- en de decembercirculaire zijn getroffen en aan de ontwikkeling van de lokale parameters (inwoners, woningen, bijstandsccliënten).
- Uitvoering Wmo (€ 0,8 miljoen)
Net als voorgaande jaren was sprake van onderbesteding in de Wmo-budgetten. Er zijn minder individuele voorzieningen verstrekt en hogere eigen bijdragen ontvangen door het meer benutten van de eigen kracht. Het voordeel op de voorzieningen betreft voornamelijk minder kosten huishoudelijke voorzieningen, woonvoorzieningen en rolstoelvoorzieningen. Door de onderuitputting op deze budgetten kon invulling worden gegeven aan incidentele realisatie van de resterende taakstelling Zorg en Welzijn.
- Vrijval kapitaallasten (€ 0,7 miljoen)
Door latere oplevering van diverse onderwijs-huisvestingsprojecten (scholen Marsdijk) en rea-

lisatie en aanpassing van diverse sportcomplexen (Groene Dijk en Hoogspanning) en de vertraagde start van de realisatie van de wielervedbaan is sprake van incidentele vrijval van kapitaallasten.

- Vrijval restantbudget voor onvoorziene en incidentele uitgaven (€ 0,7 miljoen)
Het budget onvoorzien en incidenteel behoefde in 2014 enkel te worden ingezet voor dekking van de kosten van vervanging van de geluidsinstallatie in de raadzaal. Het niet bestede deel valt vrij ten gunste van het resultaat.

De totale kosten van de bedrijfsvoering zijn in 2014 binnen het beschikbare budget gebleven. Er zijn wel verschuivingen in de verdeling en toerekening van deze kosten. In totaliteit heeft de bedrijfsvoering een positief effect van € 0,8 miljoen op de gemeentelijke exploitatie. Een analyse en toelichting op het bedrijfsvoeringsresultaat is opgenomen in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Grondexploitatie

Economische omstandigheden en veranderende groeiprognozes noodzakten ons om maatwerk te hanteren bij de ontwikkeling van nieuwe gebieden, zoals het werklanschap Assen Zuid en het Havenkwartier. De huidige tijd vraagt om een meer gefaseerde en marktgerichte ontwikkelstrategie. De vastgoedmarkt voor zowel bedrijfsmatig en commercieel onroerend goed was in 2014 wederom onverminderd slecht. In tegenstelling tot vorig jaar neemt wel het aantal initiatieven tot ontwikkeling duidelijk toe. De woningmarkt laat momenteel duidelijke tekenen van herstel zien. Dit is voorlopig vooral zichtbaar bij de bestaande koopwoningen, maar naar verwachting werkt dit ook door in de nieuwbouw.

De gewijzigde uitgangspunten die bij de begroting 2015 zijn gehanteerd, hebben bij de jaarrekening 2014 wel gezorgd voor een negatief effect op het resultaat van de jaarrekening. Het jaarresultaat voor bestemming van de gemeentelijke grondexploitatie bedraagt in totaal € 8,3 miljoen nadelig. Dit resultaat is overeenkomstig de financiële grondslagen van het gemeentelijk Grondbedrijf verrekend met de betreffende bestemmingsreserves. De belangrijkste negatieve ontwikkelingen (zoals die ook reeds bij de begroting 2015 zijn gepresenteerd) zijn de herzieningen van Assen Zuid € 4,9 miljoen en Kloosterveen € 0,5 miljoen. Daarnaast is de financiële waardering van het vastgoed naar beneden bijgesteld met € 0,5 miljoen wat het jaarresultaat negatief heeft beïnvloed. Op een aantal in exploitatie genomen gebieden is € 0,6 miljoen winst genomen, met name op

Peelerpark. Aangezien de weerstandsreserve met € 4,0 miljoen kon worden verlaagd, bedroeg de onttrekking aan de algemene reserve van het Grondbedrijf per saldo € 4,3 miljoen. Het resultaat voor 2014 en de algemene reserve grondbedrijf per 31 december 2014 zijn volledig in lijn met de raming in de begroting 2015.

De uitkomst van de bouwgrondexploitatie heeft geen effect op het rekeningresultaat van de Algemene Dienst. Voor een toelichting op het verloop van de grondexploitatie verwijzen wij u naar de paragraaf Grondbeleid.

Eindresultaat en voorstel budgetoverheveling

Gezien het positieve eindresultaat van € 10 miljoen kunnen we vaststellen dat de uitvoering van de programmabegroting zich als geheel binnen de door uw raad vastgestelde financiële kaders heeft voltrokken en dat we met deze einduitkomst de totale bezuinigingsopgave van totaal € 27 miljoen voor 2014 ruimschoots hebben gerealiseerd.

Zoals al vermeld moet hierbij nog wel rekening worden gehouden met vrijval van budgetten die vóór of in 2014 beschikbaar zijn gesteld voor nieuw beleid of beleidsintensivering. De realisatie hiervan strekt zich uit over meerdere jaren of er is sprake van vertraging in de uitvoering. Hierdoor heeft de besteding ervan niet direct of niet volledig in 2014 plaatsgevonden. Het gaat hierbij om een totaalbedrag van € 2,8 miljoen waarover u begin 2015 bent geïnformeerd. Deze middelen dienen voor verdere beleidsuitvoering naar 2015 te worden overgeheveld.

In de hierna opgenomen beknopte analyse van het rekeningresultaat wordt een volledig overzicht gegeven van de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting en de prognoses in de Najaarsnota. Een nadere toelichting op de afwijkingen per programma treft u aan in het hoofdstuk financiële verantwoording.

De resultaten van de programma's in 2014 zien er, afgezet tegen de begroting enerzijds en de prognoses in de Najaarsnota anderzijds, als volgt uit:

Resultaten programma's (bedragen x € 1.000)					
	begroting 2014 (saldo)	prognose najaarsnota (saldo)	rekening 2014 (saldo)	saldo rekening t.o.v. begroting 2014	
				totaal	V/N
Bestuur en burger	12.241	11.943	10.775	1.466	V
Stadsontwikkeling	4.678	4.641	4.738	-60	N
Mobiliteit	-336	-456	-195	-141	N
Stads- en wijkbeheer	14.756	14.456	14.608	148	V
Onderwijs	12.983	12.513	11.849	1.134	V
Kunst en cultuur	8.118	8.118	8.218	-99	N
Zorg en welzijn	23.993	22.750	22.325	1.668	V
Werk en inkomen	11.552	10.727	9.378	2.174	V
Sport en ontspanning	6.096	6.097	5.950	147	V
Veiligheid	5.838	5.624	5.186	652	V
Duurzaamheid en milieu	1.017	1.007	820	197	V
Bouwen en wonen	1.259	1.259	871	388	V
Resultaat programma's	102.197	98.680	94.523	7.674	V
Algemene dekking:					
Onvoorzien	743	238	0	743	V
Algemene belastingen	-16.017	-15.767	-15.565	-452	N
Beleggingen	-1.752	-1.752	-1.734	-18	N
Financiering & liquiditeit	-6.006	-7.141	-7.234	1.229	V
Algemene uitkering	-75.455	-76.088	-76.514	1.059	V
Bcf	-13	200	-89	76	V
Overige algemene dekkingsmiddelen	71	190	-1.150	1.221	V
Resultaat kapitaallasten	-3.647	-2.647	-4.399	752	V
Resultaat bedrijfsvoering	1.426	2.426	3.970	-2.544	N
Reserves/voorzieningen algemene dekking	-1.638	-2.901	-1.806	168	V
Resultaat algemene dekking	-102.289	-103.242	-104.522	2.233	V
Eindresultaat	92 V	4.562 V	9.999 V	9.907	V

Beknpte analyse rekeningresultaat

In de loop van 2014 is in de uitvoering van het beleid en de begroting een positief financieel resultaat ontstaan van € 10 miljoen. Ten opzichte van de begroting bedraagt de afwijking € 9,9 miljoen. Het geprognosticeerde resultaat in de Najaarsnota bedroeg € 4,6 miljoen voordelig. Indien daarbij in ogenschouw wordt genomen de voorgestelde budgetoverheveling ad

€ 2,8 miljoen is sprake van een positieve afwijking van € 2,6 miljoen ten opzichte van de afgegeven eindejaarsprognose in de Najaarsnota. In het hoofdstuk financiële verantwoording worden de afwijkingen op programmaniveau nader toegelicht. Hier volstaan wij met het geven van een opsomming van een aantal belangrijke afwijkingen ten opzichte van de begroting en de prognoses in de Najaarsnota.

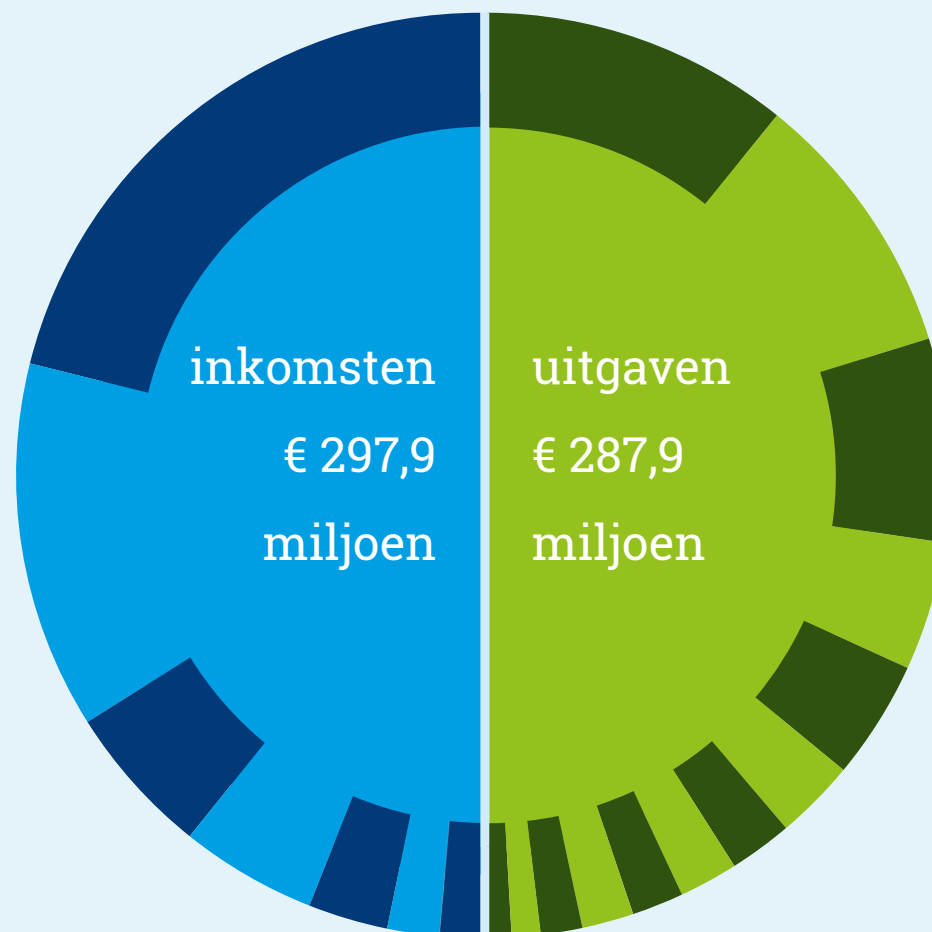
Analyse rekeningsresultaat t.o.v. de begroting en prognose Najaarsnota		Mutatie (bedragen € 1.000)	
Onderwerp	Prognose Najaarsnota	Resultaat Jaarrekening	Afwijking JR - NJN
Exploitatieresultaat	4.470	9.907	5.437
Budgetoverheveling (voorstel resultaatbestemming)	-	2.847	2.847
Rekeningsresultaat na budgetoverheveling	4.470	7.060	2.590

Analyse afwijkingen t.o.v. de begroting en prognose Najaarsnota		Mutatie (bedragen € 1.000)	
Onderwerp	Prognose Najaarsnota	Resultaat Jaarrekening	Afwijking JR - NJN
Voordelig:			
Resultaat interne rente-toerekening	0	1.952	1.952
Uitkeringen (Buig) en debiteurenontvangsten ISD	1.000	1.805	805
Terugontvangen BTW re-integratietrajecten 2008-2010	1.100	1.100	0
Algemene uitkering	1.095	791	-304
Resultaat bedrijfsvoering (totaaleffect op exploitatie)	200	769	569
Uitvoering Wmo	750	760	10
Uitstel of verlate oplevering van investeringen	705	746	41
Vrijval restantbudget voor onvoorziene en incidentele uitgaven	585	743	158
Centrum Jeugd en Gezin / transformatie jeugdzorg (excl. ambtelijke inzet)	0	432	432
Leerlingenvervoer	400	391	-9
Kosten automatiseringscontracten waaronder Dimpact	150	280	130
Onderhoud gemeentelijke gebouwen/accommodaties	-60	238	298
Salariskosten en overige vergoedingen bestuur (raad en college)	0	199	199
Sociale werkvoorziening	150	137	-13
Subtotaal voordelige afwijkingen	6.075	10.343	4.268
Nadelig:			
Mutaties in bestemmingsreserves	-275	-1.357	-1.082
Mutaties in voorzieningen	0	-619	-619
Gemeentelijke heffingen/leges	-250	-526	-276
Veiligheidsregio/brandweer	0	-260	-260
Meedoenbeleid	0	-233	-233
Inkomsten betaald parkeren	0	-230	-230
Uitvoering besluit bijstandsverlening zelfstandigen (BBZ)	0	-190	-190
Schuldhelpverlening	-125	-130	-5
Huurinkomsten gebouwen	-120	-110	10
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	-200	-110	90
Bedrijfsafval (exclusief voordeel ambtelijke inzet ad € 0,3 miljoen)	0	-104	-104
Stelposten taakmutaties mei- en septembercirculaire gemeentefonds	-1.220	0	1.220
Subtotaal nadelige afwijkingen	-2.190	-3.869	-1.679
Totaal overige mutaties per saldo voordelig	585	586	1
totaal afwijkingen t.o.v. de begroting	4.470	7.060	2.590

Inkomsten en uitgaven jaarrekening gemeente Assen 2014

inkomsten in miljoen €

Doeluitkering	125,7 miljoen
Gemeentefonds	76,5 miljoen
Belastingen	31,5 miljoen
Overige inkomsten	28,4 miljoen
Reserves	16,6 miljoen
Grondexploitatie	10,8 miljoen
Dividend, aandelen en rente	8,4 miljoen

uitgaven in miljoen €

Werk en inkomen	61,9
Stadsontwikkeling	54,2
Onderwijs	40,8
Zorg en welzijn	26,0
Stads- en wijkbeheer	23,9
Kunst en cultuur	16,1
Bouwen en wonen	12,6
Bestuur en burger	11,9
Duurzaamheid en milieu	10,5
Overige algemene uitgaven	10,4
Sport en ontspanning	8,3
Veiligheid	5,9
Mobiliteit	5,3

Resultaatbestemming

Het resultaat van de jaarrekening 2014 na bestemming, dat wil zeggen rekening houdend met de op grond van aanvaard beleid en besluitvorming vastliggende stortingen en onttrekkingen aan reserves, bedraagt in totaal € 10 miljoen voordelig.

Resultaatbestemming	
Exploitatieresultaat 2014 voor bestemming	10.443.046
Stortingen en onttrekking aan reserves conform besluitvorming en aanvaard beleid	-444.255
Nog te verdelen exploitatieresultaat 2014 na bestemming	9.998.791
Storting in de reserve jaarovergang 2014-2015	-2.847.000
Resultaat 2014 na resultaatbestemming	7.151.791

Vorming reserve jaarovergang 2014-2015

Met uw raad is afgesproken om de niet bestede budgetten eerst te laten vrijvallen ten gunste van het resultaat. Vervolgens hebben wij geïnventariseerd welke van die budgetten in 2015 beschikbaar moeten blijven. Wij zijn daarbij uitgekomen op een nettobedrag van afgerond € 2,85 miljoen. Over de uitkomsten van de inventarisatie en de aard en omvang van de daarin opgenomen (restant)budgetten hebben wij uw raad per brief op 16 februari 2015 geïnformeerd. Ten laste van het rekeningresultaat 2014 zal voor een bedrag van € 2,85 miljoen de 'reserve jaarovergang 2014-2015' worden gevormd. Dit is conform de afspraken in de financiële verordening ex artikel 212 van de Gemeentewet.

Verdere bestemming van het resultaat

De beleidsuitvoering zoals die in 2014 zijn beslag heeft gekregen geeft ons geen aanleiding om het over het afgelopen jaar gerealiseerde financiële resultaat geheel of gedeeltelijk te bestemmen voor specifieke beleidsdoelen en/of projecten.

Waar we, gezien de forse financiële risico's en dreigende tegenvallers, die boven de markt hangen, wel behoefte aan hebben, is het versterken en verder toekomstig bestendig maken van het gemeentelijke weerstandsvermogen.

Dat is vooral nodig omdat we vanaf 2015 bij de uitvoering van de nieuwe en bestaande taken in het sociaal domein tegen forse financiële tegenvallers dreigen aan te lopen. We hebben het dan zowel over het onzekere kostenverloop als om de middelen die voor de uitvoering van deze taken van het Rijk ontvangen. Over beide aspecten bestaat op dit moment nog veel onzekerheid en onduidelijkheid.

De eigen beleidskaders zijn als vertrekpunt gestoeld op 'budgettaire neutraliteit'. De haalbaarheid daarvan staat echter onder druk. Het gaat in dit domein om omvangrijke geldstromen en grote financiële risico's die, als ze voor onze gemeente verkeerd uitpakken, het overallbeeld en de einduitkomsten van de gemeentelijke exploitatie fors nadelig zullen beïnvloeden.

Als die situatie zich in 2015 onverhoopt voor gaat doen en elders binnen de begroting geen ruimte is om dreigende financiële tegenvallers in het sociale domein op te vangen, moeten we kunnen terugvallen op ons weerstandsvermogen en onze algemene reserve. Die dient daarvoor als vangnet en moet daarvoor op sterkte zijn.

De economische crisis heeft diepe sporen nagelaten en forse financiële schade aangericht. De jaarlijkse terugkerende budgettaire effecten ervan hebben we via een viertal eigen bezuinigingsronden opgevangen. De implementatie ervan wordt het komend jaar onverminderd voortgezet. Om de gevolgen van de crisis verder in control te brengen willen we in de aanloop naar de komende begroting nagaan of er wellicht ook op andere fronten nog sprake is van financiële schade die met het oog op onze financiële positie vroeg of laat opgelost zouden moeten worden.

Alles overziend stellen we voor het resterende overschot in de jaarrekening 2014 van € 7,15 miljoen volledig in te zetten voor versterking van het gemeentebrede weerstandsvermogen en toe te voegen aan de algemene reserve.

jaarverslag

programma's

1. Bestuur en burger
2. Stadsontwikkeling
3. Mobiliteit
4. Stads- en wijkbeheer
5. Onderwijs
6. Kunst en cultuur
7. Zorg en welzijn
8. Werk en inkomen
9. Sport en ontspanning
10. Veiligheid
11. Duurzaamheid en milieu
12. Bouwen en wonen
13. Algemene dekking

Bestuur en burger

wat willen we bereiken

wat hebben we gedaan
en wat is het resultaat

wat heeft het gekost

Met het vernieuwen van de website en intranet is de informatievoorziening aan inwoners en medewerkers verbeterd.

Alle inwoners hebben de nieuwe stadspas 'AsserPas' ontvangen of ze krijgen er één. Het Wmo-loket, de ISD en GKB hebben hun krachten gebundeld op het Inwonersplein. Er is nu één toegang en een brede integrale intake voor zorg, welzijn, schuldhulpverlening en werk en inkomen.

Aan de hand van servicenormen is de kwaliteit van de dienstverlening gemeten. Afhandeling van klachten gebeurt in 80% van de gevallen binnen de wettelijke termijn.

Inwoners en maatschappelijke organisaties zijn betrokken bij het programma Doen en verschillende andere projecten.

De verkiezingen voor de Gemeenteraad en het Europees Parlement zijn succesvol verlopen.

Goede directe dienstverlening aan inwoners, bedrijven en instellingen

Wij hanteren drie aanbiedingsconcepten: zelfbediening, klaar terwijl u wacht en op bestelling.

De klant kan zelf zijn ingangskanaal kiezen (telefoon, brief, mail, balie, digitaal loket).

Voor steeds meer producten kunnen klanten kiezen voor zelfbediening (7 dagen à 24 uur).

Klanten zijn welkom in een goed ingerichte ontvangsthal.

Digitalisering

Eind februari 2014 is de e-suite van Dimpact met succes geïmplementeerd. De invoering van de website en intranet is in het tweede kwartaal van 2014 gerealiseerd. Hiermee is de weg naar zelfservice vergroot en heeft de klant de mogelijkheid om via meerdere ingangskanalen een product of dienstverlening aan te vragen.

Zaakgericht werken

Momenteel wordt onderzocht of zaakgericht werken in de huidige vorm doorgaat. Het onderzoek zal begin 2015 worden afgerond.

Ten behoeve van het zaakgericht werken registreert het telefonisch servicecentrum zoveel mogelijke contacten in de nieuwe release van Dimpact. De registratie wordt niet op naam geregistreerd, maar anoniem om de veelgestelde vragen (FAQ's) te achterhalen.

Invoering stadspas

Het Kaart Management Systeem (KMS) is geïnstalleerd bij de gemeente Assen. De passen zijn voor de zomer van 2014 verstrekt aan de inwoners van Assen.

Operatie Basis Registratie Personen (BRP)

De ontwikkelingen rondom de landelijke BRP verlopen nog volgens de huidige planning. In 2018 moeten alle Nederlandse gemeenten aangesloten zijn op de landelijke BRP. In tegenstelling tot eerdere berichtgeving dat Dimpact-gemeenten in 2015 een nieuw Burgerzakensysteem konden krijgen, is de planning met een halfjaar verschoven. In de tweede helft van 2015 zal er een test plaatsvinden naar de werking van het Burgerzakensysteem dat geïntegreerd is in de Dimpact-e-Suite. Pas na een succesvolle test, zal dit geïntegreerd systeem opgeleverd worden bij gemeenten. Vanwege het uitstel vindt er een overheveling plaats van ongeveer € 199.000.

Met deze oplossing kunnen inwoners 24x7 burgerzaken diensten regelen. Processtappen kunnen zelf door de klant uitgevoerd worden.

Ontvangsthal

Met de komst van het inwonersplein is de centrale hal verbouwd en uitgebreid. Burgers kunnen voor meerdere diensten terecht op het stadhuis dan wel digitaal de vraag stellen middels de site.

wat willen we bereiken

wat hebben we daarvoor gedaan en wat is het resultaat

Vereenvoudigde procedures en minder regels

De administratieve lastendruk voor klanten neemt met minstens 25% af.

Door de invoering van de omgevingsvergunning verloopt de dienstverlening eenvoudiger en zo mogelijk sneller en goedkoper.

Snelle afhandeling van brieven en klachten.

Wij hanteren vastgestelde richtlijnen voor het beantwoorden van brieven, telefoongesprekken en e-mails.

Van de klachten en bezwaren handelen wij circa 80% binnen de wettelijke termijn af.

Vereenvoudiging van regelgeving, deregulering

Vanuit het regelingenbeheer is er een sterk raakvlak met dereguleren; iedere regeling die gemaakt moet worden, of herzien, wordt zo slim en efficiënt mogelijk uitgewerkt in het voordeel van zowel de klant als medewerker. Deze weg, die in 2011 is ingezet, wordt nog steeds met succes en resultaat bewandeld.

De gemeente Assen maakt vanaf 2014 alle regelgeving digitaal bekend. Via het Gemeenteblad (overheid.nl) kan de officiële bekendmaking worden geraadpleegd. Op wetten.nl zijn alle Asser regelingen te raadplegen in geconsolideerde vorm sinds 2011.

Privatisering WABO

De stelselwijziging van publieke bouwplantoetsing naar private kwaliteitsborging wordt op korte termijn aan de Tweede Kamer voorgelegd. De doelstelling is om vanaf 2016 gefaseerd over te gaan naar private kwaliteitsborging. In 2018 moet de private kwaliteitsborging volledig ingevoerd zijn.

Snelle afhandeling klachten

Op dit gebied zijn er vorderingen gemaakt. Van alle 76 binnengekomen klachten is 88% binnen termijn afgehandeld.

Overige servicenormen

Zes van de tien servicenormen (tijdige beantwoording brieven, snelheid opname telefoon, meldingen openbare ruimten, geen wachttijd op afspraak en verhuismeldingen) liggen onder de norm. De overige vier presteren conform de norm.

Verbetering informatievoorziening aan burgers

Actuele en vraag gestuurde informatievoorziening via de vernieuwde website en Berichten van de Brink.

Herkenbaarheid door een uniform toegepaste huisstijl.

Antwoorden op meest gestelde vragen van klanten nemen wij op in onze publiekscommunicatie.

Internet/intranet

Inmiddels is de nieuwe website en het nieuwe intranet gerealiseerd, waarbij de huisstijl in verschillende sub-sites terugkomt.

Vraag en antwoordcombinaties worden getoond bij resultaten. Actualiteiten worden op de voorpagina van de webpagina geplaatst. Er wordt op dit moment gewerkt aan de verdere uitbouw van de beide sites.

Berichten van de brink

Op de homepage van www.assen.nl kan men zich aanmelden voor het digitaal ontvangen van de nieuwsbrief Berichten van de Brink.

wat willen we bereiken

wat hebben we daarvoor gedaan en wat is het resultaat

Betrokkenheid van inwoners bij ontwikkeling van de stad, de wijk en de buurt

Wij willen interactief werken gericht inzetten om betrokkenheid te vergroten.

Ontwikkelingen rondom gebieds- en wijkgericht werken zijn onderdeel van het programma Doen.

Samenwerken

Het Wmo-loket, de ISD en de GKB werken samen in het Inwonersplein. Nieuwe klanten krijgen een brede intake en er vinden minder onderlinge doorverwijzingen plaats.

De werkprocessen en de dossiers van leerlingenvervoer en de Wmo zijn gedigitaliseerd.

Het Ondernemersteam is operationeel. De accountmanagers van de gemeente Assen werken samen met de accountmanagers van de ISD en Alescon. Samen vormen zij het Ondernemersteam.

Betrokkenheid

Het college heeft ingestemd met het instellen van een stimuleringsfonds voor Welzijn en Leefbaarheid, waarbij het fonds bestaat uit een bestuur en pannelleden die gevormd gaan worden uit actieve bewoners. De inwerkingtreding van het fonds is uitgesteld naar 1 juli 2015.

Afstand tussen burgers en bestuur verder verkleinen

Wij investeren in rechtstreeks contact met burgers.

Nieuwe inwoners kunnen met ons kennismaken op introductiedagen.

Scholieren en andere groepen kunnen kennismaken met onze gemeente via rondleidingen.

Evaluatie Welstand heeft plaatsgevonden

Het afgelopen jaar is de Welstandsnota geëvalueerd. Dit is gebeurd door een klantenonderzoek, een evaluatie met de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit en een interne evaluatie met vertegenwoordiging uit ons college. De rapportage is aan ons college aangeboden en ter informatie aan uw raad verzonden. Een belangrijke conclusie is dat zowel burgers als de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit het een goed en werkbaar document vinden.

Kosten raadsactiviteiten en faciliteiten

Het papierloos vergaderen in de raad is in juni 2014 ingevoerd en een nieuw Raadsinformatiesysteem (RIS) is ontwikkeld en geïmplementeerd. De kosten hiervan zijn meegevallen ten opzichte van het geraamde budget voor facilitaire ondersteuning van de raad. Voor een nieuw microfoonsysteem in de raadzaal is door uw raad extra geld beschikbaar gesteld uit de post Onvoorzien. Dit systeem is begin 2015 geïnstalleerd en betaald.

In 2014 heeft de raad zeven groepen scholieren ontvangen voor een scholierendebat of informatiebijeenkomst, waarin het werk van de raad werd toegelicht.

wat willen we bereiken

wat hebben we daarvoor gedaan en wat is het resultaat

Bestuur

Op 19 maart vonden de verkiezingen voor de nieuwe gemeenteraad plaats. Een kleine twee maand later werd het nieuwe college van burgemeester en wethouders geïnstalleerd. Stadspartij PLOP trad daarbij als nieuwe deelnemer toe tot het college. Daarnaast bestaat het gemeentebestuur uit PvdA, D66 en ChristenUnie. Het motto van het nieuwe college is 'Niet zorgen voor, maar zorgen dat'. Dit is vertaald in het nieuwe collegeprogramma 'Mijn Assen. In december maakte burgemeester Marco Out de overstap van Borger Odoorn naar de Drentse hoofdstad. Daarmee kwam een eind aan de interimperiode van Carry Abbenhues. Zij was ruim een jaar burgemeester van Assen.

Een beter imago van de stad Assen bij inwoners in stad en regio

Burgers worden op de hoogte gesteld van evenementen en activiteiten in hun stad.

De regio maakt via diverse promotiemiddelen kennis met de stad Assen.

Een positief imago van Assen door gerichte promotie en marketing.

Activiteiten

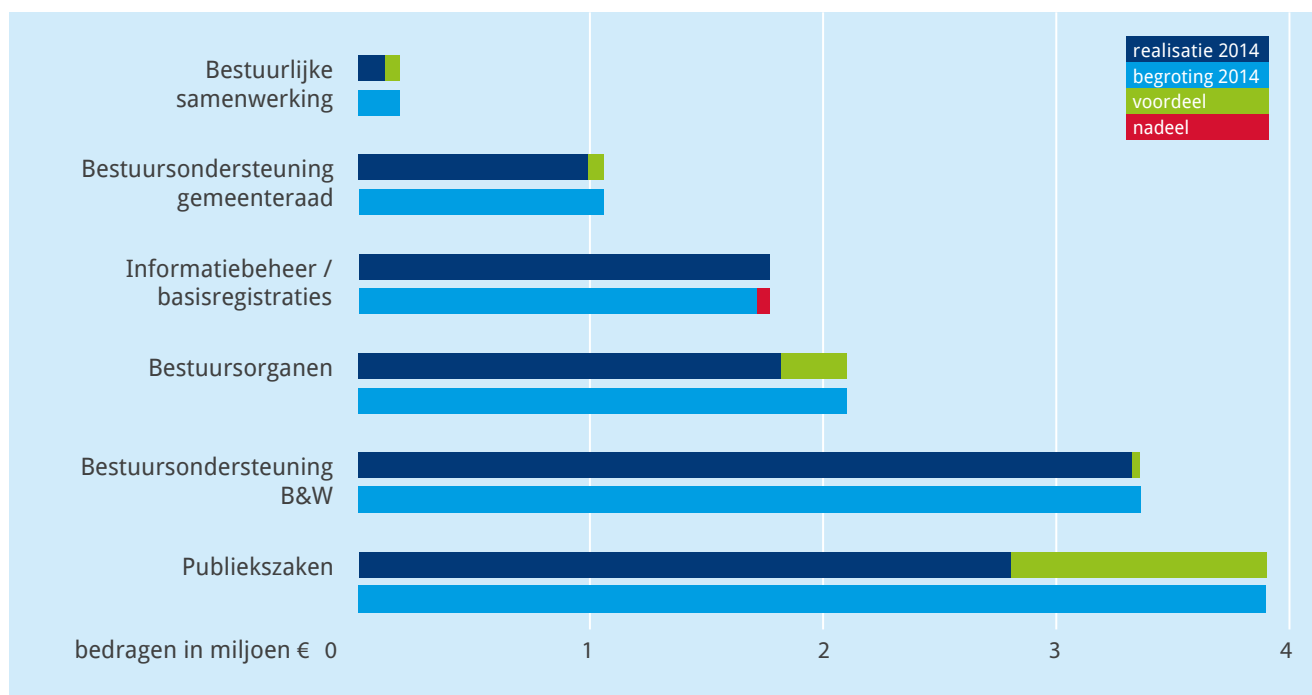
Middels de vernieuwde website van de gemeente Assen en Berichten van de brink worden burgers op de hoogte gebracht van activiteiten en evenementen.

Openbare ruimte en orde

Het onderzoek naar de bezuinigingsscenario's voor toezicht in het publieke domein is afgerond. De uitkomsten zijn betrokken bij de bezuinigingen. Een aantal bezuinigingsvoorstellen wordt nog nader onderzocht.

wat heeft het gekost

Programma: Bestuur en burger (bedragen * € 1.000)				
Lasten en baten per beleidsproduct	primaire begroting	begroting na wijziging	realisatie	saldo
Lasten				
Bestuursorganen	1.906	2.089	1.810	279
Bestuursondersteuning gemeenteraad	997	1.043	982	61
Bestuursondersteuning B&W	3.347	3.347	3.312	35
Publiekszaken	4.538	4.964	3.936	1.028
Bestuurlijke samenwerking	177	177	129	48
Informatiebeheer/basisregistraties	1.703	1.703	1.777	-74
Totaal lasten	12.669	13.324	11.946	1.378
Baten				
Bestuursorganen	0	0	0	0
Bestuursondersteuning gemeenteraad	1	1	2	1
Bestuursondersteuning B&W	0	0	0	0
Publiekszaken	1.082	1.082	1.147	65
Bestuurlijke samenwerking	0	0	0	0
Informatiebeheer/basisregistraties	0	0	22	22
Totaal baten	1.083	1.083	1.171	88
Programmaresultaat voor bestemming	11.586	12.241	10.775	1.466
Stortingen in reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0
Programmaresultaat na bestemming	11.586	12.241	10.775	1.466

Stadsontwikkeling

wat willen we bereiken

wat hebben we gedaan
en wat is het resultaat

wat heeft het gekost

De groeiambitie in de structuurvisie is bijgesteld, zoals afgesproken in het collegeprogramma. De ambities zijn overeind gebleven, maar met een sterkere focus. De inzet is nu een evenwichtige groei voor alle bevolkingsgroepen. Behoud van de kwaliteit van onze 'bestaande stad' werd hierbij een basisopgave. Meer banen en economische ontwikkeling was een speerpunt en blijft een belangrijke ambitie.

Het programma FlorijnAs heeft als hoofddrager in de fysieke ontwikkeling bijgedragen aan gehele ontwikkeling van de stad.

Er is veel aandacht geweest voor de koppeling van het (nu) hoge voorzieningenniveau aan de bijgestelde groeiopgave. Een grote opdracht die naast tijd ook veel inventiviteit vroeg en waarbij veel aandacht voor samenwerking en participatie nodig was.

wat willen we bereiken

wat hebben we daarvoor gedaan en wat is het resultaat

Met behoud van landschappelijk en cultureel erfgoed ruimte vinden voor de groeiopgave van Assen, waar mogelijk door opname in de bestaande stad

De (her)ontwikkeling van nieuwe en bestaande gebieden mogelijk maken door het opstellen van visies en bestemmingsplannen.

Intensief gebruik van de bestaande bebouwde omgeving.

Behouden en verbeteren van bestaande natuurgebieden.

Behoud van monumentale en cultuurhistorische elementen van de stad.

Februari 2014 heeft uw raad ingestemd met de hoofdlijnen voor de Actualisatie van de Structuurvisie en de verdere uitwerking hiervan. Voor het opstellen van een uitvoeringsprogramma onderzoeken we de programmatische behoefte. Gekoppeld aan de beschikbare ruimte in de stad (inclusief herstructureringsopgave) geeft dit de kaders voor de stedelijke ruimtelijke kwaliteit. Het ligt in de planning om in 2015 te komen tot vaststelling.

De actualisatie van bestemmingsplannen kreeg in 2014 een vervolg. Het merendeel van de planvoorraad is inmiddels actueel en digitaal te benaderen. Daarnaast is een aantal ontwikkellocaties voorzien van een actueel planologisch juridisch kader.

Behouden en versterken van de economische structuur van Assen, afgestemd binnen de Regio Groningen-Assen

De betekenis, functie en belangen van de NG4 binnen het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN) positioneren als het Europese beleid voor de middel-lange termijn (2013-2020).

Een gedifferentieerd winkelaanbod in de stad.

Goede dienstverlening aan bedrijven.

Meer werkgelegenheid in met name zorg, sensortechnologie en toerisme en recreatie.

Uitbreiding van bestaande bedrijven en vestiging van nieuwe bedrijven.

Meer onderwijsfuncties op mbo- en hbo-niveau.

Clusteren van kennis, onderwijs en ondernemers; met name op het gebied van sensortechnologie.

Versterking regionale samenwerking

Binnen de Regio Groningen Assen voeren we de programmaonderdelen uit in de Actualisatie Regiovisie.

De Gebiedsagenda Noord Nederland van het SNN biedt de basis voor de discussie tussen Rijk en de regio. De samenwerking binnen de NG4 draagt bij aan een gezamenlijke standpuntbepaling vanuit de steden in SNN-verband.

De nieuwe EU-programmaperiode (2014-2020), de uitwerking van de Research and Innovation Strategy for Smart Specialisation (RIS3), de Noordervisie, de kerntakendiscussies bij de provincies en de schaalvergroting van de gemeenten zijn ontwikkelingen waarop ingespeeld moet worden. Er sprake van een spanning tussen ambities en de financiële randvoorwaarden op langere termijn. Inzet is binnen SNN de aparte positie van de grote stedelijke kernen, als zijnde de economische trekkers, te behouden.

Research and Innovation Strategy for Smart Specialisation (RIS3)

In samenwerking met bedrijfsleven, kennisinstellingen en andere sectoren in de samenleving is gewerkt aan de Research and Innovation Strategy for Smart Specialisation (RIS3). De RIS3 is vertaald in de Noordelijke Innovatieagenda (NIA). De implementatie van de NIA is de volgende stap.

wat willen we bereiken

wat hebben we daarvoor gedaan en wat is het resultaat

Uitvoering economische beleidsagenda, acquisitie en promotie, citymarketing

Na de succesvolle lobby om de kazerne in Assen te behouden, is ingezet op het structureel versterken van de positie van de kazerne. Onderzocht wordt in hoeverre medegebruik van de kazerne door andere diensten op veiligheidsgebied mogelijk is. Dit is voor Defensie ook een interessant perspectief.

Er is ingezet op de organisatie van een effectieve en efficiënte marketing van de stad. Dit gebeurt in samenwerking met het bedrijfsleven en andere stakeholders. Samen met de stakeholders in de stad pakken we de kansen op die zich voordoen waarbij stap voor stap wordt toegewerkt naar een professionele citymarketingorganisatie. In 2015 wordt dit verder vervolgd.

Sensortechnologie, sensorcampus en sensor city

Het meetnetwerk van Sensor City is voltooid. Er is een start gemaakt met de omschakeling naar een organisatie om commerciële ontwikkelingen / business development. Sensor City is toegetreden tot HTSM Noord (High Tech Systems and Materials), het platform van bedrijfsleven en kennisinstellingen dat Sensor Universe II is opgevolgd. Ook neemt Sensor City deel aan het Europese platform Smart Cities and Communities.

Samen met Groningen, Bremen, Oldenburg, Metropolregio Bremen-Oldenburg en Regio Groningen-Assen is gezamenlijk het Smart Regions North project uitgevoerd. Naast een workshop rondom het thema 'mobiliteit' is in december 2014 het eindcongres van dit project in Assen gehouden.

In 2014 is het convenant 'Sensor campus Assen' verder uitgewerkt.

Behouden en versterken van toeristische en recreatieve structuur/voorzieningen

Uitbreiding en/of vernieuwing van bestaande en vestiging van nieuwe toeristische en recreatieve voorzieningen.

Een levendige binnenstad.

Het aantrekken en behouden van bedrijvigheid.

De stad aantrekkelijk maken voor nieuwe bewoners.

Uitvoering visie Aantrekkelijke Binnenstad

De visie aantrekkelijke binnenstad 2030 kent drie uitvoeringstermijnen. Voor de korte termijn maatregelen van het uitvoeringsprogramma (2012 tot en met 2014) is door uw raad een voorbereidings- en uitvoeringskrediet beschikbaar gesteld.

Voor de Brink en Gouverneurstuin is na de visievorming met bewoners en ondernemers een uitvoeringsplan gemaakt voor de Brink en Gouverneurstuin.

wat willen we bereiken

Ontwikkeling van het benodigde arbeidspotentieel.

Het aantrekken en vasthouden van meer bezoekers naar de stad.

wat hebben we daarvoor gedaan en wat is het resultaat

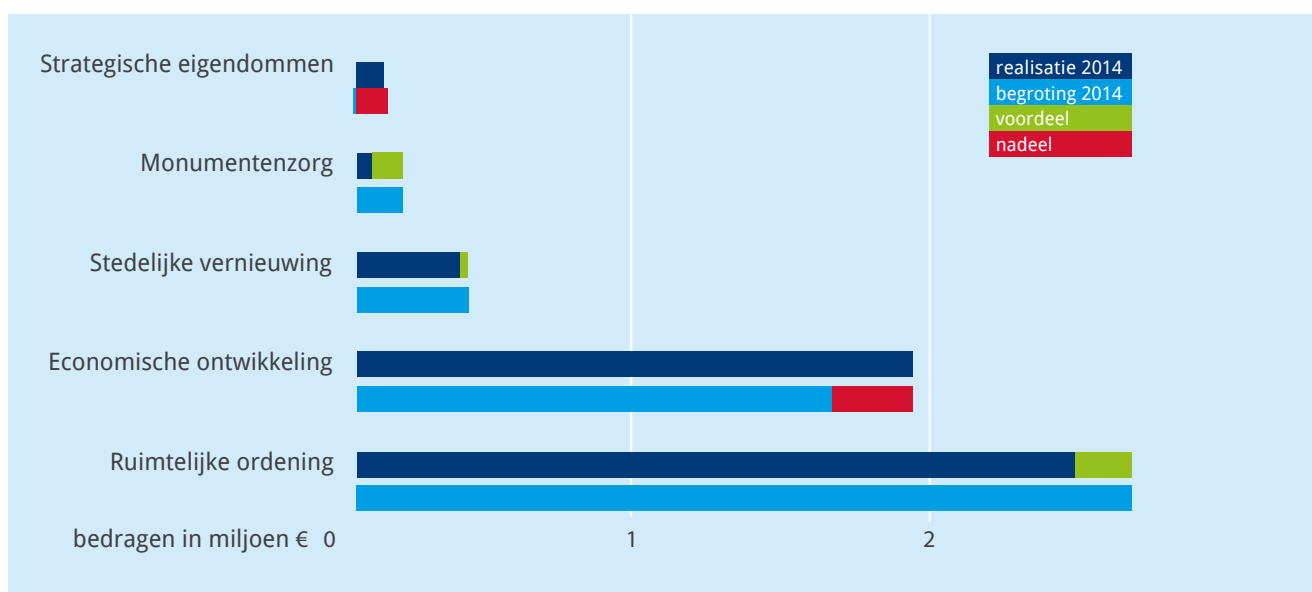
De ondernemerssubsidie voor gevelrenovatie en starters in de Singelpassage, Brink en Marktstraat is beëindigd. Er is elf keer gebruik gemaakt van de subsidie gevelrenovatie en drie keer van de starterssubsidie.

Het Cultureel Hart heeft een uitgebreid programma. Naast de organisatie van evenementen zijn er ook kunstprojecten in de open lucht geplaatst.

De programmatische opgaven in de visie Aantrekkelijke Binnenstad 2030 zijn voor de periode van 2015 tot en met 2018 herijkt en hiermee toegesneden op de economische opgaven van deze tijd. In de eerste helft van 2015 moeten hierover nog financiële afspraken worden gemaakt.

wat heeft het gekost

Programma: Stadsontwikkeling (bedragen * € 1.000)				
Lasten en baten per beleidsproduct	primaire begroting	begroting na wijziging	realisatie	saldo
Lasten				
Ruimtelijke ordening	3.022	3.022	2.466	557
Stedelijke vernieuwing	395	395	864	-469
Strategische eigendommen	357	357	382	-25
Monumentenzorg	149	149	51	98
Economische ontwikkeling	1.585	1.703	2.610	-907
FlorijnAs	60.450	60.450	34.150	26.300
Totaal lasten	65.959	66.077	40.522	25.554
Baten				
Ruimtelijke ordening	435	435	1	-433
Stedelijke vernieuwing	25	25	519	494
Strategische eigendommen	371	371	291	-80
Monumentenzorg	0	0	0	0
Economische ontwikkeling	0	0	409	409
FlorijnAs	3.137	60.450	47.700	-12.750
Totaal baten	3.968	61.280	48.921	-12.360
Programmaresultaat voor bestemming	61.991	4.796	-8.398	13.194
Stortingen in reserves	0	0	13.700	-13.700
Onttrekkingen aan reserves	57.313	118	564	446
Programmaresultaat na bestemming	4.678	4.678	4.738	-60

Mobiliteit

wat willen we bereiken

wat hebben we gedaan
en wat is het resultaat

wat heeft het gekost

De werkzaamheden aan de verdubbeling van de N33 zijn afgerond. Met het nieuwe knooppunt Assen is de verkeersveiligheid en de doorstroming aanzienlijk verbeterd. Aansluitend op dit werk is gestart met de werkzaamheden aan de nieuwe aansluiting Assen Zuid. Dit zal een verbetering geven van de ontsluiting van het gebied rond het TT-Circuit.

De werkzaamheden aan de FlorijnAs zijn duidelijk merkbaar in de stad. Langs het Kanaal, op de Industrieweg en Fokkerstraat is de uitvoering gestart.

Het ontwerp voor het nieuwe station is gepresenteerd. In overleg met het Openbaar Vervoer Bureau Groningen Drenthe zijn de meeste bezuinigingen in het busvervoer uitgesteld. In het doelgroepenvervoer ontstaat druk op de beschikbare middelen. Er is een verkenning gestart om de mogelijkheid te onderzoeken om het regulier openbaar vervoer en doelgroepenvervoer te integreren.

Voor een gezond parkeerbedrijf zijn in samenspraak met MKB-binnenstad maatregelen ontwikkeld. In november heeft de raad hierover een besluit genomen.

Een vlotte bereikbaarheid van de (binnen)stad voor het verkeer

Bevorderen van de doorstroming op de belangrijkste ontsluitingswegen in Assen. Hierbij zal gebruik worden gemaakt van sensortechnologie.

Een goede bereikbaarheid voor fiets en bus van het centrum en het trein- en busstation. Vanuit de woonwijken tot het centrum of het station is de maximale reistijd een half uur. De Nieuwe Kolk zal minimaal worden bediend door stadsbussen.

De werkzaamheden aan de verdubbeling van de N33 zijn afgerond. Met het nieuwe knooppunt Assen is de verkeersveiligheid en de doorstroming aanzienlijk verbeterd. Aansluitend op dit werk is gestart met de nieuwe aansluiting Assen Zuid. Dit zal een verbetering geven van de ontsluiting van het gebied rond het TT Circuit.

Op de Industrieweg is ter hoogte van de Fokkerstraat begonnen met de aanleg van de Stadsboulevard. De rotonde is vervangen door een kruispunt met verkeerslichten. In de Fokkerstraat is nagenoeg tegelijkertijd ter hoogte van de W.A. Scholtenstraat voor een betere oversteekbaarheid van het fietsverkeer een rotonde aangelegd.

Verkeersmanagementsysteem

In het najaar gestart met de realisatie van het verkeersmanagementsysteem. hierin wordt gebruik gemaakt van sensortechnologie.

'Minder Hinder' aanpak FlorijnAs

De uitvoering van de FlorijnAs betekent een ingrijpende herinrichting van de openbare ruimte. Dat gaat gepaard met hinder. Dit beperken wij zoveel mogelijk.

In 2013 is gestart met de werkzaamheden aan Het Kanaal. De werkzaamheden aan Het Kanaal noordzijde zijn grotendeels afgerond. Over Het Kanaal zijn drie nieuwe fietsbruggen aangelegd. Aan de zuidzijde wordt een nieuwe fietsroute aangelegd.

De werkzaamheden aan het noordelijke deel van de Stadsboulevard zijn gestart.

Nota Mobiliteit

Uw raad heeft de startnotitie Nota Mobiliteit vastgesteld. De Nota Mobiliteit is een vervolg op de Structuurvisie. De uitwerking vindt met diverse interne en externe partners plaats. Het programma FlorijnAs ligt ten grondslag aan de uitwerking.

wat willen we bereiken

wat hebben we daarvoor gedaan en wat is het resultaat

Gebruik van fiets en openbaar vervoer

Primaire fietsroutes zijn uitgevoerd in (rood) asfalt of beton.

Goede doorstroming voor fietsen en bussen bij verkeerslichten, maximale wachttijd twee minuten.

Groeiend aantal reizigers in het openbaar vervoer.

Loopafstand van de woning tot aan de bushalte maximaal 400 meter bij 90% van alle woningen in Assen.

Een openbare ruimte die ook voor mensen met een beperking goed bereikbaar is. Aangepaste bushaltes zodat zij ook met het openbaar vervoer kunnen reizen.

In het Kanaal zijn drie nieuwe voetgangers-/fietsbruggen geplaatst.

Op alle busroutes zijn de verkeerslichten uitgerust met een systeem dat de bus in staat stelt de dienstregeling te kunnen rijden.

Het gebruik van de stads/servicebussen daalt gestaag. Daarentegen neemt het gebruik van de Q-liner 309 (Kloosterveen) sterk toe.

Meer dan de helft van de bushaltes zijn toegankelijk voor mensen met een beperking. De Drentse norm is gesteld op 46%.

In het voorjaar van 2014 zijn de laatste panelen in het kader van DRIS (Dynamisch Reizigers Informatie Systeem) door het Openbaar Vervoer-bureau bij de belangrijkste bushaltes aangebracht. Het informatiesysteem is grotendeels functioneel.

Met de werkzaamheden aan de FlorijnAs zullen de busroutes en dienstregelingen in Assen wijzigen. Om de bereikbaarheid te blijven garanderen wordt er samen met het OV-bureau en Qbuzz naar gestreefd om de dienstregeling zo goed mogelijk te blijven uitvoeren tijdens de werkzaamheden. QBuzz en het Openbaar Vervoer-bureau zijn verantwoordelijk voor de lijnvoering en dienstregeling. De gemeente Assen faciliteert dit met voorzieningen zoals bijvoorbeeld (tijdelijke) bushaltes.

De bezuinigingen bij het Openbaar Vervoer-bureau Groningen Drenthe hebben voor Assen in 2014 nog geen gevolgen gehad. De bestuurlijke inzet is de effecten voor Assen zo klein mogelijk te houden.

Minder overlast van gemotoriseerd verkeer

Gerichte handhaving door Politie en toezichthouders.

Binnen de wettelijke kaders tegengaan van geluidsoverlast.

De toezichthouders traden vooral in de binnenstad op tegen onder andere fout parkeren en laden/lossen buiten de venstertijden.

Bij de aanleg van de FlorijnAs worden stillere types asfalt gebruikt.

wat willen we bereiken

wat hebben we daarvoor gedaan en wat is het resultaat

Een veilige stad voor alle voertuigsoorten

Door gerichte handhaving.

Minder verkeersslachtoffers in relatie tot de groei van het verkeer.

Verkeersveiligheid en gedragsbeïnvloeding

In het kader van de Beleidsimpuls Verkeersveiligheid van het Rijk zijn de fietsongevallen in Assen geanalyseerd. Er vinden veel eenzijdige ongevallen plaats. Om het aantal eenzijdige ongevallen terug te dringen zijn in 2014 minder paaltjes in fietspaden teruggeplaatst. Dit heeft nauwelijks tot klachten geleid. Het verbeteren van de verkeersveiligheid is ook een sterk aandachtspunt binnen het programma FlorijnAs.

De inzet op gedragsbeïnvloeding voor doelgroepen, zoals basisschooljeugd, wordt voortgezet. Dit is een voorwaarde voor de subsidie vanuit de provincie Drenthe.

Een ruim aanbod van parkeervoorzieningen nabij (kern) winkelgebieden

Een ring van hoogwaardige parkeervoorzieningen om de binnenstad en bij winkelgebieden.

In en rondom de binnenstad liggen genoeg hoogwaardige parkeerplaatsen. Gezien de bezetting is een uitbreiding van het aantal plaatsen niet nodig.

Parkeerbeleid en exploitatie betaald parkeren

Door een afnemend aantal parkeerders in samenhang met de kapitaalslasten van vooral de nieuwe parkeergarages, staat de exploitatie van het parkeerbedrijf onder druk. Voor een gezond parkeerbedrijf zijn extra maatregelen noodzakelijk. De nodige parkeermaatregelen zijn met de binnenstad ondernemers ontwikkeld en uitgewerkt. Voorstellen om de inkomsten te vergroten zijn in november aan uw raad voorgelegd.

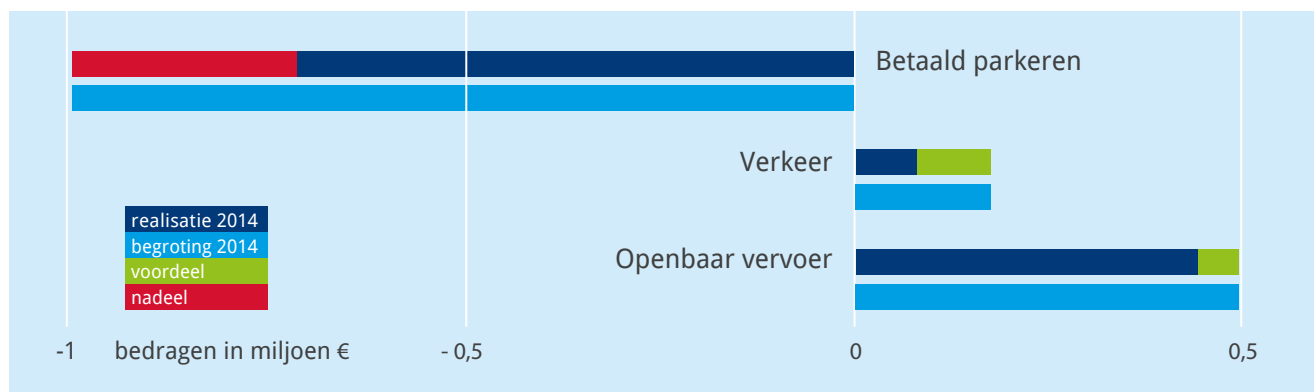
Minder wijkvreemde parkeerders in woongebieden rond het centrum

Op verzoek van belanghebbenden wordt er uitbreiding van het gebied betaald en vergunningparkeren in en om de binnenstad gerealiseerd.

Ten noorden van het Kanaal is in een aantal straten vergunningparkeren ingevoerd. Door de extra parkeermaatregelen in het centrum zal naar verwachting in meer straten rondom het centrum vergunningparkeren worden ingevoerd. Het initiatief hiervoor ligt in principe bij de bewoners.

wat heeft het gekost

Programma: Mobiliteit		(bedragen * € 1.000)		
Lasten en baten per beleidsproduct	Primaire begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Saldo
Lasten				
Verkeer	484	484	530	-47
Openbaar vervoer	170	170	78	92
Betaald parkeren	4.653	4.733	4.681	52
Totaal lasten	5.307	5.387	5.290	97
Baten				
Verkeer	0	0	20	20
Openbaar vervoer	0	0	0	0
Betaald parkeren	4.343	4.343	4.142	-202
Totaal baten	4.343	4.343	4.162	-182
Programmaresultaat voor bestemming	964	1.044	1.128	-84
Stortingen in reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	1.300	1.380	1.323	-57
Programmaresultaat na bestemming	-336	-336	-195	-141

Stads- en wijkbeheer

wat willen we bereiken

wat hebben we gedaan
en wat is het resultaat

wat heeft het gekost

Er is in 2014 op basis van risico gestuurd beheer invulling gegeven aan het schoon, heel en veilig houden van de openbare ruimte. Onderzoek wijst uit dat de tevredenheid onder inwoners over het onderhoud is toegenomen. Wel staat de technische kwaliteit van de openbare ruimte onder druk.

De inhoud en uitgangspunten voor de samenwerking in de waterketen is bestuurlijk bekrachtigd en vorm gegeven. De bouw van het Duurzaamheidscentrum Assen is gestart.

Na het vaststellen van de visies is gestart met de uitvoering van de projecten in het kader van Gebiedsgericht Werken. Alleen bij sociale ingrepen is sprake van enige vertraging. Nieuwe wijkanalyses hebben aangetoond dat naast de huidige robuuste gebieden, ook inzet nodig is in andere delen van de stad. De projecten worden uitgevoerd onder de vlag van Mijn Buurt Assen. Ook andere buurtinitiatieven worden vanuit Mijn Buurt Assen ondersteund.

Het behouden van de leefbaarheid van Assen (schoon, heel en veilig)

Instandhouding en verzorging van de openbare ruimte op bestuurlijk vastgesteld kwaliteitsniveau tegen acceptabele kosten.

Een prettige en fraaie stad met groen en water, dat waarde heeft voor de natuur en inwoners; waarde voor gezondheid, veiligheid en sociale samenhang.

Een veilige openbare ruimte.

Uitvoering visie 'Schoon, Heel en Veilig'

Instandhouding en verzorging van de openbare ruimte op bestuurlijk vastgesteld kwaliteitsniveau, onder andere IBOR basis B en hoog A tegen maatschappelijk en economisch acceptabele kosten.

Het gehele jaar is gewerkt aan het voorkomen van incidenten en beeldgerichte sturing. Incidenten zijn afgenomen en de beeldkwaliteit is meer op het gewenste niveau. Het gemiddeld beeld van de verzorging van de openbare ruimte voldoet aan de kwaliteitskeuze van de gemeente.

In 2014 is de beeldkwaliteit gemeten. De metingen geven een algemeen beeld van de beeldkwaliteit van de openbare ruimte. Het grootste deel van de stad en het buitengebied heeft de doelstelling B-kwaliteit. In een aantal wijken is een extra inspanning bij groenbeheer verricht om aan het gewenste ambitieniveau te kunnen voldoen. Door de inzet van meewerkers en Alescon is op sommige plekken het onderhoudsniveau gestegen.

Met name in de binnenstad is niet op alle plekken sprake van het gewenste niveau van onderhoud. Hier is meer nodig dan het bestrijden van incidenten.

De onderhoudswerkzaamheden worden volgens planning uitgevoerd en afgestemd op de werkzaamheden aan de FlorijnAs.

Door bezuinigingstaakstellingen voor Schoon, Heel en Veilig zijn groot onderhoudsprojecten heroverwogen en/of uitgesteld.

Conform de afspraken uit het Bestuursakkoord Water doet Assen actief mee in het samenwerkingsverband waterketen Groningen-Noord Drenthe met als doelstellingen kostenreductie, kwaliteitsverbetering en verminderen kwetsbaarheid. Er is waterakkoord gesloten met de drie Noord Drentse buurgemeenten, twee waterschappen en twee waterbedrijven om samen de geformuleerde besparingsdoelstellingen te gaan realiseren voor 2020.

Uitwerking deelplannen Groene Frame

Het herstel en de versterking van de groenstructuren, ecologische waarden en biodiversiteit zijn onderdeel van de FlorijnAs. Voorbeelden zijn de projecten Amelte, Bosbeek/Nijlandsloup, Stadsbroekloop en het project Anreepdiep/Deurzerdiep van het waterschap.

Rotonde adoptieplan

Alle gemeentelijke rotondes zijn aangeboden aan het bedrijfsleven en instellingen. Er zijn in 2014 twee rotondes geadopteerd. In totaal zijn nu drie rotondes geadopteerd. Met drie bedrijven zijn gesprekken gevoerd over mogelijke adoptie.

wat willen we bereiken

wat hebben we daarvoor gedaan en wat is het resultaat

Kapvergunning/ herplantplicht gemeentelijke bomen

In 2014 is er voor 84 gemeentelijke bomen een kapvergunning verleend. Er zijn hiervoor 84 nieuwe bomen terug geplant.

Schouwsloten Kloosterveen

Het waterschap Reest en Wieden schouwt niet langer het merendeel van de sloten in de wijk Kloosterveen. De gemeente is tegen dit besluit in beroep gegaan bij de rechtbank. Het bezwaar ligt inmiddels bij de Raad van State.

In de zomer van 2014 heeft de gemeente in 2014 in Kloosterveen een aantal handhavingsacties uitgevoerd voor deze schouwsloten op basis van de koopakte omdat het waterschap dit niet meer doet.

Bezuiniging groen

De bezuinigingstaakstelling voor groen is gehaald door minder werk uit te besteden aan aannemers.

Waterwegen

De voorbereidende werkzaamheden om de gemeentelijke bruggen in de Drentse Hoofdvaart en Havenkanaal centraal te bedienen zijn in 2014 opgestart.

Exploitatie Buitenruimte

De jaarmarkt is verzelfstandigd en is met ingang van de najaarsmarkt 2014 georganiseerd door de binnenstad. De voorbereidende werkzaamheden om het standplaatsenbeleid te actualiseren ten gevolge van de ruimtelijke ontwikkelingen zijn in 2014 opgestart.

Actieve en participerende bewoners in de wijken

Bewoners zijn goed geïnformeerd, actief betrokken en nemen mede verantwoordelijkheid.

Samenwerking met politie, corporaties en maatschappelijk werk in de wijk.

Klachtenmeldingen worden zo snel mogelijk behandeld en afgewerkt.

Mijn Buurt Assen

Onder de noemer Mijn Buurt Assen vallen alle collectieve werkzaamheden aan een betere leefomgeving in Assen. Deze noemer wordt gedragen en gebruikt door de gemeente, Actium, bewoners en maatschappelijke partners. Dit gebeurt in de vorm van Gebiedsgericht Werken in de robuuste gebieden, en door het faciliteren, stimuleren en zichtbaar maken van bewonersparticipatie en -initiatieven.

De gemeente Assen en Actium zijn de 'founders' van Mijn Buurt Assen en dragen actief bij aan het ontwikkelen en uitvoeren van alles dat onder deze noemer valt. Beide partijen hebben een start gemaakt met een 'ondernemingsplan'. Hiermee wordt de strategie voor de komende jaren geschetst en kan gezocht worden naar een samenwerking met nieuwe partners.

wat willen we bereiken

wat hebben we daarvoor gedaan en wat is het resultaat

Gebiedsgericht werken

De visies voor de robuuste gebieden zijn in maart 2014 vastgesteld door uw raad. De uitvoering van de daaruit voortvloeiende projecten is inmiddels begonnen. Door de latere start van de buurtteams treedt er vertraging op in de uitvoering van de sociale projecten.

In 2014 zijn de resultaten van de wijkanalyses bekend geworden. Deze laten ontwikkelingen zien op het gebied van leefbaarheid in onze wijken. Dit geeft een actueel inzicht in de resultaten van gebiedsgericht werken en de opgaven in andere gebieden.

De sociale marktplaats binnen het digitale platform van Mijn Buurt Assen is gerealiseerd. Inwoners kunnen ondersteuning vragen en aanbieden en hiermee wordt Mijn Buurt Assen als digitaal platform steeds meer het instrument wat eigen kracht ondersteunt en stimuleert. Lokale vrijwilligersorganisaties vullen onder aanvoering van de vrijwilligerscentrale de rol van makelaar in.

Bewonersparticipatie in de wijken

Mijn Buurt Assen wordt meer en meer het instrument om bewonersparticipatie te stimuleren, te faciliteren en zichtbaar te maken. Mijn Buurt Assen is steeds meer het instrument wat eigen kracht ondersteunt en stimuleert en het gezicht van de participerende overheid en samenleving.

Zie verder programma Zorg en Welzijn onder stimuleringsinstrument en wijkverenigingen en bewonersoverleggen.

Goede gebruiksmogelijkheden van de openbare ruimte (uitnodigende ontmoetings- en recreatieplekken voor alle leeftijdscategorieën)

Een uitnodigende en inspirerende openbare ruimte die voor alle leeftijds- en doelgroepen mogelijkheden biedt om te recreëren, spelen en ontmoeten.

Er zijn zo min mogelijk drempels voor mensen met een beperking.

Doorontwikkeling beleid duurzaamheidseducatie

De bouw van het Duurzaamheids Centrum Assen (DCA) is in maart 2014 gestart. Gestart is ook met de uitwerking van de programmering van de educatie in en rond het gebouw. Daarbij wordt de actualisatie van het gemeentelijk lesprogramma meegenomen. Met IVN is een huurcontract afgesloten zodat zij samen met de gemeente en ProAssen het gebouw gaan huren.

wat willen we bereiken

wat hebben we daarvoor gedaan en wat is het resultaat

Goede dienstverlening en het beheer ten aanzien van het begraven en de begraafplaatsen

Voldoende begraafcapaciteit in Assen, een goede dienstverlening en goed onderhouden begraafplaatsen.

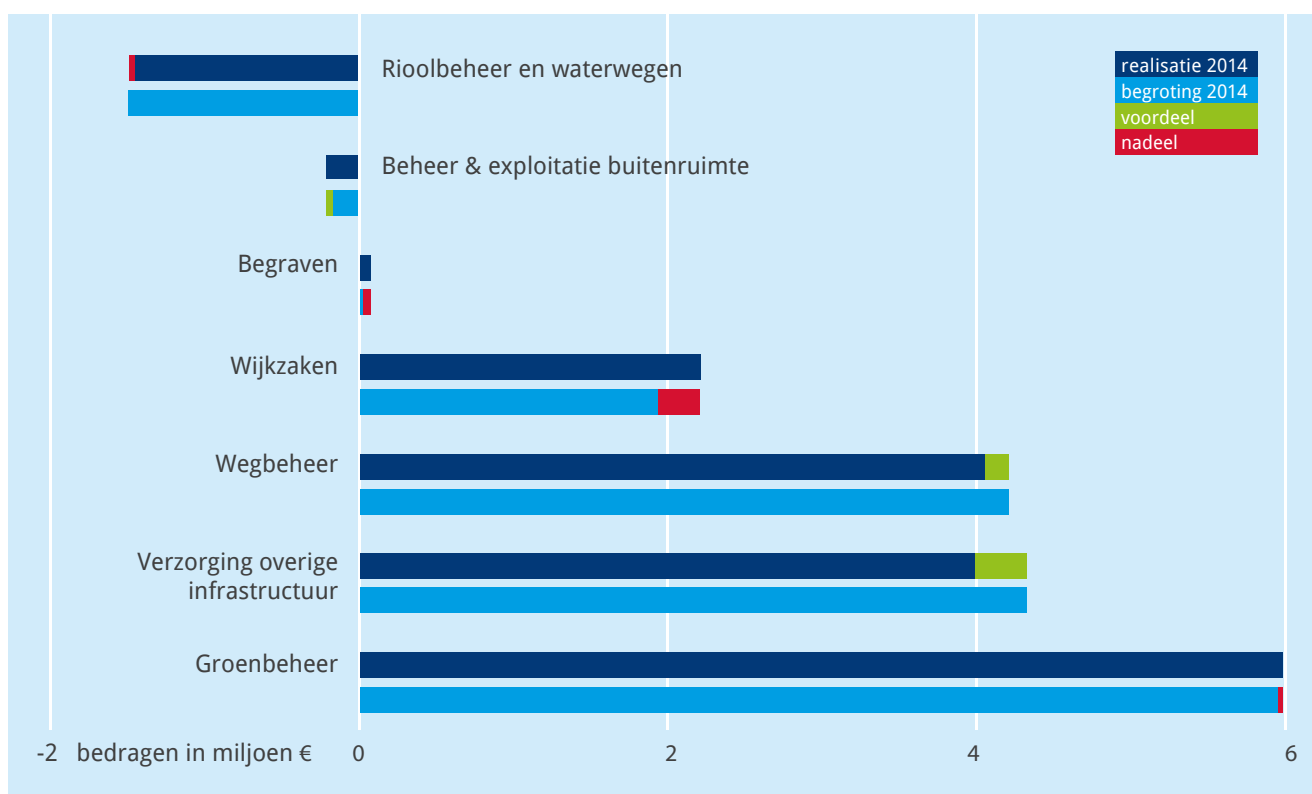
Zorgdragen voor het in stand houden van cultuurhistorisch waardevolle graven.

Er is een nieuwe verordening en reglement vastgesteld. Er is een nieuw begraafveld op de Zuiderbegraafplaats in gebruik genomen.

De samenwerking met de stichting Noorderbegraafplaats is verder vormgegeven.

wat heeft het gekost

Programma: Stads- en wijkbeheer (bedragen * € 1.000)				
Lasten en baten per beleidsproduct	Primaire begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Saldo
Lasten				
Wegbeheer	4.037	4.287	3.630	656
Verzorging overige infrastructuur	4.837	4.899	5.080	-181
Groenbeheer	5.975	6.296	6.905	-610
Wijkzaken	1.924	2.336	2.204	131
Rioolbeheer en waterwegen	5.637	5.637	4.646	991
Begraven	694	694	601	92
Beheer & exploitatie buitenruimte	195	195	215	-20
Totaal lasten	23.298	24.343	23.282	1.060
Baten				
Wegbeheer	82	82	225	143
Verzorging overige infrastructuur	580	580	1.095	515
Groenbeheer	247	247	830	583
Wijkzaken	400	400	0	-400
Rioolbeheer en waterwegen	6.122	6.122	6.057	-65
Begraven	693	693	555	-139
Beheer & exploitatie buitenruimte	360	360	422	62
Totaal baten	8.485	8.485	9.184	700
Programmaresultaat voor bestemming	14.814	15.858	14.098	1.760
Stortingen in reserves	0	0	642	-642
Onttrekkingen aan reserves	1.102	1.102	132	-970
Programmaresultaat na bestemming	13.712	14.756	14.608	148

Onderwijs

wat willen we bereiken

wat hebben we gedaan
en wat is het resultaat

wat heeft het gekost

De gemeente Assen werkt op het vlak van onderwijs nauw samen met scholen, peuterspeelzalen en kinderopvang.

Er is veel gedaan aan het versterken van ontwikkelingskansen voor kinderen en het voorkomen van schooluitval. Bij de invoering van Passend Onderwijs hebben de samenwerkingsverbanden primair en voortgezet onderwijs en gemeenten gezamenlijk een Ontwikkelagenda opgesteld voor de komende jaren met als doel passend onderwijs en de transitie jeugdzorg aan elkaar te verbinden.

Het verzelfstandigingstraject openbaar onderwijs Plateau is weer gestart.

Er is een Integraal Huisvesting Plan (IHP) opgesteld. Dit komt tegemoet aan de wens om onderwijshuisvesting op peil te houden in samenhang met de behoefte aan voorzieningen in de wijken. Nieuwe scholen werden volgens planning opgeleverd. Andere nieuwbouw is voorbereid.

Stimuleren van onderwijskansen voor Assenaren door het ontwikkelen van een breed onderwijsaanbod en het versterken van de samenhang in het onderwijs

Goede ontwikkelings-, ontplooiings- en opleidingsmogelijkheden voor Assenaren. Wij zorgen dat talenten van kinderen en jongeren worden benut. Dit leidt tot:

Schoolsucces en goede doorstroming naar het voortgezet onderwijs en of naar het beroepsonderwijs en uiteindelijk naar betaald werk.

Alle kinderen en jongeren in Assen kunnen een vloeiende overstap maken van de ene onderwijsvorm naar de andere.

Kinderen en jongeren in Assen maken kennis met nieuwe maatschappelijke en technologische ontwikkelingen.

Adequaat maatschappelijk functioneren, participatie en zelfredzaamheid van volwassenen uit sociaaleconomisch zwakkere groepen.

Opleidingen in Assen zijn afgestemd op de behoefte.

Samenwerkingsafspraken Passend Onderwijs

Om de samenhang tussen Passend Onderwijs en de Transitie jeugdzorg te bevorderen hebben gemeenten in Noord Midden Drenthe en de Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs overlegd. Dit overleg is een wettelijke verplichting. Bij de uitwerking van de Toegang voor Jeugd is het onderwijs intensief betrokken. Uitgegaan wordt van het principe van vindplaatsgericht werken. Ondersteuningsvragen worden zoveel mogelijk beantwoord in de directe omgeving: het gezin, de school, de voorschool of de wijk.

Voortgang verzelfstandiging Plateau

Het onderzoek naar de verzelfstandiging van Plateau is in 2014 hervat na het succesvol afronden/implementeren van het verbeterplan.

Volwasseneducatie/WEB-middelen

Met het Drenthe college zijn vanwege de halvering van het budget afspraken gemaakt over de inzet in 2014. Er is voor gekozen om meer in te zetten op basisvaardigheden taal en budgetteringscursussen.

wat willen we bereiken

wat hebben we daarvoor gedaan en wat is het resultaat

Stimuleren van ontwikkelingskansen van kinderen op wijkniveau door Brede Scholen (inclusief centra voor Jeugd en Gezin)

De Brede School draagt bij aan adequate ontwikkeling van kinderen en jongeren. Daarbij worden alle aanwezige talenten benut en ontplooid. Deze ontplooiing leidt tot:

- schoolsucces en doorstroming naar diverse onderwijsvormen en uiteindelijk naar betaald werk
- deelname aan diverse activiteiten in de vrije tijd
- gebruikmaking van diverse zorg- en opvangmogelijkheden

Doorontwikkeling van de Brede Scholen/Centrum voor Jeugd en Gezin

Er zijn afspraken gemaakt voor de vorming van Alles-in-één-scholen. De verworvenheden van de Brede School worden als waardevol gezien en hierin meegenomen. Wij krijgen een andere rol, meer op afstand en faciliterend. De harmonisatie van het peuterspeelzaalwerk en kinderopvang wordt in samenhang doorontwikkeld. De subsidieafspraken met het peuterspeelzaalwerk worden verlengd tot 31 december 2016.

In 2014 deden er in totaal 1.424 kinderen mee aan de naschoolse activiteiten. Van deze kinderen deden 196 mee aan meer dan één activiteit. Ongeveer 20% van de Asser kinderen tussen de 4 en 12 jaar heeft deelgenomen aan het naschoolse aanbod. Kunst, cultuur en avontuurlijke activiteiten zijn het populairst.

Afspraken tussen onderwijs, gemeente en zorg resulteerden in een betere afstemming, uitbreiding van het schoolmaatschappelijk werk en toekomstgerichte afspraken over het toekomstplein, toekomstloket en de zorgstructuren in het voorgezet onderwijs en het mbo.

Alle kinderen van 0-4 jaar in Assen ontwikkelen zich dusdanig, dat ze een goede startpositie in het basisonderwijs hebben

Verhogen van de deelname van twee- en driejarigen aan de voor-schoolse educatie.

In 2014 waren er twee extra groepen voor Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) in het peuterspeelzaalwerk. Er is een stijgende lijn te zien van het aantal peuters dat de peuterspeelzaal bezoekt. Dit heeft onder andere te maken met stijgende kosten voor de reguliere kinderopvang.

Er was een restbudget uit de voorgaande jaren en samen met de twee grote kinderopvang instellingen, het peuterspeelzaalwerk en het Drenthe College werd een plan opgesteld voor de verbetering van het taalniveau pedagogisch van medewerkers.

wat willen we bereiken

wat hebben we daarvoor gedaan en wat is het resultaat

Vermindering van voortijdig schoolverlaten en het bevorderen van arbeidsparticipatie van alle schoolverlaters

Meer jongeren verlaten met een startkwalificatie het onderwijs.

Een goede aansluiting tussen de eindkwalificaties vanuit het onderwijs op de vraag vanuit de arbeidsmarkt.

Uitwerking Toekomstplein tot Toekomstloket

De regio Noord Midden Drenthe heeft over het schooljaar 2013/2014 samen met de regio Zuid West Friesland het laagste aantal schoolverlaters in Nederland. Het gaat om een percentage van 1,3%, een verlaging met ruim 25% ten opzichte van schooljaar 2012/2013.

Samen met scholen voor voortgezet onderwijs (vo) en middelbaar beroeps onderwijs (mbo) werkte de gemeente aan nieuwe maatregelen om voortijdig schoolverlaten te verminderen. Een van die maatregelen is het Toekomstloket. Het Toekomstplein is een geheel van bestuurlijke en beleidsmatige afspraken omtrent alle voorzieningen arrangementen die er toe kunnen leiden dat jongeren een startkwalificatie halen en/of gaan werken. Het gaat om een bundeling van de beleidsdomeinen Onderwijs, Arbeid en Zorg. Andere maatregelen die werden ingezet zijn het Navigator-project en alternatieve arrangementen voor leerlingen die moeite hebben om het Entree-onderwijs (mbo) te volgen (samenwerking gemeente, Alescon, ISD en het Drenthe College).

Het op peil houden van de kwaliteit van de onderwijshuisvesting in het primair en voortgezet onderwijs, rekening houdend met de behoefte aan andere voorzieningen in de wijken

Alle scholen beschikken over een goed schoolgebouw.

Aandacht voor het binnenklimaat in scholen.

Waar mogelijk worden andere maatschappelijke voorzieningen in de wijk vernieuwd of toegevoegd.

Integraal huisvestingsplan

Het Integraal Huisvestingsplan (IHP) is in maart vastgesteld door de gemeenteraad. In het IHP is de ambitie opgenomen om gebouwen te realiseren waarin opgroeien, opvoeden en zorg flexibel zijn vormgegeven. Er is rekening gehouden met flexibiliteit en duurzaam gebruik en een rijk en pluriform aanbod van onderwijsvoorzieningen. De realisatie van deze ambitie gebeurt in fasen waarbij gebruik wordt gemaakt van natuurlijke momenten en de flow van landelijke ontwikkelingen. In 2014 zijn met de schoolbesturen principeafspraken gemaakt over het onderhoud van MFA's en het huisvesten van kinderopvang/peuterspeelzaalwerk in scholen.

wat willen we bereiken

wat hebben we daarvoor gedaan en wat is het resultaat

Verdere uitvoering kwaliteitsimpuls

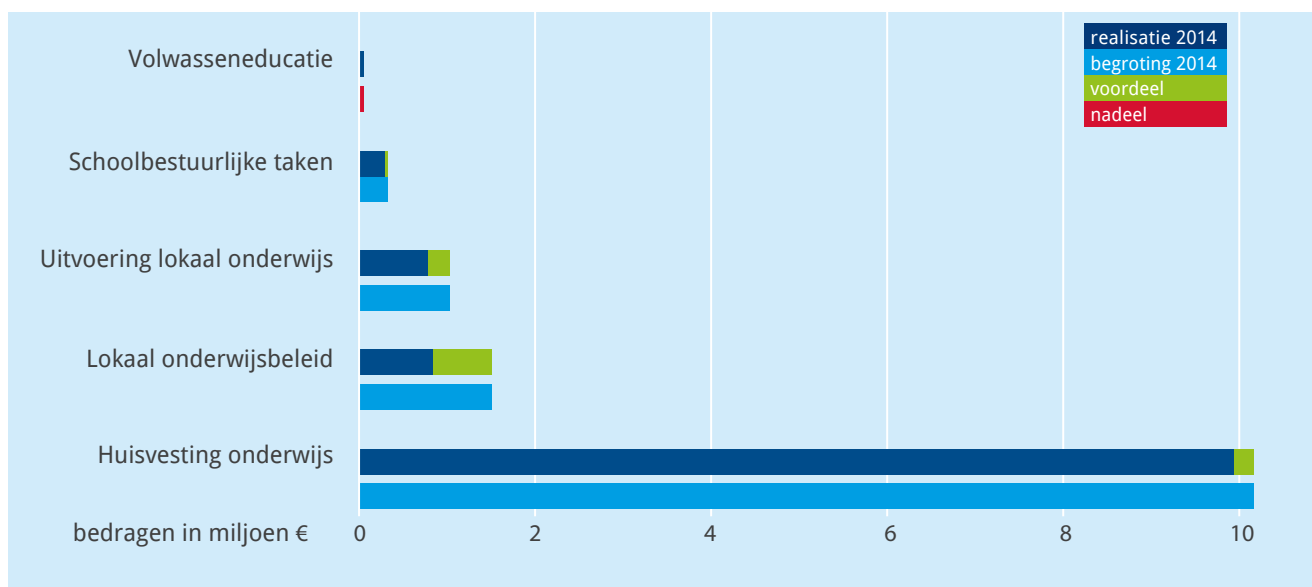
Het bestemmingsplan van de Multifunctionele Accommodatie (MFA) Assen Oost, voor huisvesting van de scholen CBS de Regenboog en RKBS De Vredeveldschool is gewijzigd en vastgesteld.

Er is met de schoolbesturen overleg gevoerd over de plek en omvang van het derde cluster in Kloosterveen. Dit heeft geresulteerd in een uitvoeringsplan op drie locaties.

In januari 2014 startte de bouw van GBS De Driesprong in Marsdijk en het gebouw is in december 2014 in gebruik genomen. Dit is het eerste deel van de uitbreiding/aanpassing van scholen in Marsdijk. De nieuwbouw van Christelijke Scholengemeenschap Vincent van Gogh, locatie Larijs, is begin 2014 in gebruik genomen. De start van de nieuwbouw van het Dr. Nassau College, locatie Quintus en de Sporthal vond plaats in november 2013. Het gebouw wordt in twee fases opgeleverd. De vernieuwbouw van de locatie Penta is gestart in januari 2014 en de nieuwbouw is in december 2014 opgeleverd.

wat heeft het gekost

Programma: Onderwijs		(bedragen * € 1.000)		
Lasten en baten per beleidsproduct	Primaire begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Saldo
Lasten				
Huisvesting onderwijs	10.520	10.520	10.325	195
Schoolbestuurlijke taken	23.982	24.219	25.624	-1.405
Lokaal onderwijsbeleid	1.876	1.910	1.361	550
Uitvoering lokaal onderwijs	1.559	1.559	1.212	346
Volwasseneneducatie	200	149	159	-10
Totaal lasten	38.137	38.357	38.681	-324
Baten				
Huisvesting onderwijs	687	687	704	17
Schoolbestuurlijke taken	23.666	23.903	25.337	1.434
Lokaal onderwijsbeleid	382	416	525	110
Uitvoering lokaal onderwijs	539	539	436	-103
Volwasseneneducatie	200	149	150	1
Totaal baten	25.474	25.694	27.152	1.458
Programmaresultaat voor bestemming	12.663	12.663	11.529	1.134
Stortingen in reserves	320	320	2.108	-1.788
Onttrekkingen aan reserves	0	0	1.788	1.788
Programmaresultaat na bestemming	12.983	12.983	11.849	1.134

Kunst en cultuur

wat willen we bereiken

wat hebben we gedaan
en wat is het resultaat

wat heeft het gekost

In 2014 is de culturele infrastructuur in Assen verder versterkt. De gebruikers van het Mercuriustheater zijn verhuisd naar het pand Zuidhaege 2. Dit was het startsein voor omvorming van het pand tot een laagdrempelig en herkenbaar ontmoetingscentrum voor kunst en cultuur. De drie belangrijkste jeugdtheatergezelschappen in Drenthe zijn samen gegaan. De thuisbasis voor de nieuwe organisatie 'Garage TDI' is in Assen gekomen.

Voor de exploitatie van De Nieuwe Kolk is in 2014 het onderzoek over ambities en de haalbaarheid van voor theater en bioscoop gepresenteerd aan uw raad. Op basis van de uitkomsten is een herzien businessplan ontwikkeld door theater en bioscoop. Dit plan leidt tot een andere (hogere) subsidiebehoefte. Eind 2014 is zijn onderzoeken gestart naar vergaande samenwerking tussen Theater en Bioscoop De Nieuwe Kolk en Bibliotheek Assen en CBK Drenthe en het Drents Museum.

Er zijn weer diverse activiteiten georganiseerd binnen het verband van Cultureel Hart. De partners van het Cultureel Hart hebben een verdere slag gemaakt in organisatiekracht en marketing. Er is een stichting in oprichting, voornamelijk voor fondsenwerving voor gezamenlijke projecten.

Culturele infrastructuur

Algemeen: een diversiteit aan gebruikers en bezoekers die actief gebruik maken van een geïntegreerd aanbod van culturele voorzieningen, en met speciale focus op bepaalde doelgroepen.

Gezamenlijke cultuuraccommodaties, zowel in het professionele (De Nieuwe Kolk), als in het amateurkunstveld (Zuidhaege).

Eenvoudige toegang tot subsidie om actieve kunstbeoefening te stimuleren.

Ook in 2014 hebben een groot en divers aantal bezoekers gebruik gemaakt van onze culturele voorzieningen. De verwachte bezoekersaantallen bij de verschillende culturele instellingen zijn gehaald. De culturele partijen gehuisvest in De Nieuwe Kolk hebben inmiddels de basis op orde. Alle culturele partijen besteden speciale aandacht aan cultuureducatie, en dan vooral voor de doelgroep kinderen van het primair onderwijs.

Voorbereiding Cultuurbeleidsagenda 2014-2017

Bij aanvang van de bestuursperiode 2014-2018 is gestart met het opstellen van een nieuwe beleidsagenda voor cultuur. Deze is inmiddels bijna klaar. Het betreft een beleidsagenda op hoofdlijnen.

Toekomstperspectief en exploitatie De Nieuwe Kolk

Vanwege de onzekere exploitatie hebben Stichting Theater en Bioscoop De Nieuwe Kolk en de gemeente een onderzoeksopdracht verstrekt naar de ambities, positie van het theater, cultureel profiel en de bedrijfsvoering van theater en bioscoop. In januari 2014 is het onderzoeksrapport gepresenteerd. De uitkomsten van het onderzoek vormden input voor een herziening van het bedrijfsplan van de Stichting Theater en Bioscoop De Nieuwe Kolk. Hieruit bleek dat de stichting op basis van het in 2012 vastgestelde subsidiënniveau vanaf 2015 structureel tegen een exploitatietekort van afgerond € 120.000 zou oplopen. Door het inzetten van de post onvoorzien en de meevallers in de onderhoudsramingen en de afronding van het bouwproject hebben wij binnen de in 2012 gestelde kaders dekking voor dit exploitatietekort gevonden.

Naar aanleiding van diverse bestuurlijke overleggen met de partijen in De Nieuwe Kolk, zijn er eind 2014 twee verkenningen gestart voor vergaande samenwerking, te weten Bibliotheek Assen en Theater en Bioscoop De Nieuwe Kolk samen en daarnaast Centrum voor Beeldende Kunst (CBK) Drenthe en het Drents Museum. Voor de toekomst is geen enkele organisatievorm uitgesloten. Wij zullen de uitkomsten bij de begroting van 2016 presenteren.

Huisvesting gebruikers Mercuriustheater aan de Zuidhaege

Medio 2014 zijn de gebruikers van het Mercuriustheater naar het pand aan de Zuidhaege 2 verhuisd. Dat was het startsein voor de omvorming van het pand tot een laagdrempelig en herkenbaar ontmoetingscentrum voor (amateur)kunst en cultuur, dat uitnodigend is voor zowel bestaande, als nieuwe organisaties en individuen, die zich herkennen in de opzet, geest en uitstraling van de locatie. Dit omvormingsproces is nog steeds gaande.

wat willen we bereiken

wat hebben we daarvoor gedaan en wat is het resultaat

Voor het beheer van het pand is inmiddels een (beheer)organisatie opgericht. Voor het inrichten van deze nieuwe beheerorganisatie heeft de gemeente tot 1 januari 2015 een onafhankelijke kwartiermaker beschikbaar gesteld. Het bestuur van de beheerstichting heeft aan deze kwartiermaker gevraagd om vanaf 1 januari als interimmanager in dienst van de beheerstichting haar werkzaamheden voort te zetten. Afgelopen jaar hebben wij het proces van verhuizing, beheer en programmering in Zuidhaege 2 gefaciliteerd door kleine aanpassingen in het gebouw mogelijk te maken en personele inzet voor ondersteuning van het proces beschikbaar te stellen.

Huisvesting nieuw Drents Jeugdtheater

Eind 2014 is de fusie tussen de drie jeugdtheatergezelschappen in Drenthe, te weten NIZNO, Zirr en DJT De Reus, voltooid en heeft de werknaam Garage TDI een formele status gekregen. Wij hebben in 2014 vooral ingezet op het faciliteren van Garage TDI om huisvesting in Assen mogelijk te maken. In augustus is NiznO verhuisd naar de voormalige Toyotagarage Gorter aan de Industrieweg, een pand in eigendom van onze gemeente, en na de fusie is dat de thuisbasis van Garage TDI geworden. De transformatie van de garage tot een plek voor ontmoeting met studio's voor trainingen, dans en theaterworkshops is in volle gang.

Subsidieregeling kunst en cultuur

In 2014 is er weer door diverse (amateur)verenigingen en culturele instellingen gebruik gemaakt van de subsidieregeling kunst en cultuur waarmee we actieve kunstbeoefening stimuleren. We zien jaarlijks het aantal aanvragen gestaag stijgen. Duidelijk is dat culturele organisaties de regeling steeds beter weten te vinden.

Betrokkenheid bij cultuur

Het Cultureel Hart is leidend voor nieuwe beleidskeuzes en invullingen in de komende periode.

De levendigheid en de aantrekkingskracht van de stad voor inwoners, bedrijven en bezoekers zijn verzekerd.

De Nieuwe Kolk, het ICO en het ErfgoedKwartier zijn belangrijke dragers van het culturele beeldmerk van de stad.

Het aanbod van culturele evenementen/activiteiten vertoont waar mogelijk samenhang en heeft speciale focus op het Cultureel Hart van de stad.

Met de zomerprogrammering Gouverneurstuin kunnen de bewoners van Assen elke week gratis, van april tot en met september, kennismaken met culturele activiteiten in alle disciplines. Ook in 2014 zijn er weer diverse grotere culturele evenementen geweest. September cultuurmaand met diverse culturele evenementen zoals Kolkend Assen en het Axis-festival zijn daar voorbeelden van. Het bezoekersaantal voor Kolkend Assen groeit steeds verder en draagt ook bij aan zichtbaarheid van de culturele instellingen in onze stad. De 'voorproefjes' tijdens het evenement van optredens van artiesten die het komende seizoen in het theater komen, hebben direct positieve invloed op de kaartverkoop bij het theater. Door (kleine) subsidies beschikbaar te stellen, stimuleren we de ontwikkeling en organisatie van culturele evenementen in Assen.

Cultuureducatie binnen het onderwijs

De reeds ingezette lijn van het ICO Kunstencentrum op cultuureducatie binnen het onderwijs wordt verder doorgezet en dit wordt de kern van de nieuwe organisatie vanaf de zomer 2014. Hiermee wordt 90% van het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs bereikt (Vanwege een geestelijke of geloofsovertuiging kiest een enkele school voor een eigen cultureel profiel). Cultuur in het onderwijs wordt versterkt door de inzet van de rijksregeling Cultuureducatie met Kwaliteit die zich richt op een vraaggestuurde benadering en scholen meer zelf hun keuzes in cultuureducatie laat bepalen; er wordt meer gewerkt met keuzemenu's. Het gesubsidieerde vrijetijdsaanbod is afgebouwd en geplaatst in een netwerkorganisatie van zzp'ers.

Cultureel imago Assen

Het Cultureel Hart is leidend voor nieuwe beleidskeuzes en invullingen in de komende periode.

De levendigheid en de aantrekkingskracht van de stad voor inwoners, bedrijven en bezoekers zijn verzekerd.

De Nieuwe Kolk, het ICO en het ErfgoedKwartier zijn belangrijke dragers van het culturele beeldmerk van de stad.

Het aanbod van culturele evenementen/activiteiten vertoont waar mogelijk samenhang en heeft speciale focus op het Cultureel Hart van de stad.

Ook in 2014 hebben wij activiteiten in het kader van het Cultureel Hart willen stimuleren. Dit vooral door het bij elkaar brengen van de partijen, het aanjagen van nieuwe initiatieven en beschikbaar stellen van kleine bijdragen. Het heeft er in de eerste plaats toe geleid dat de partners van het cultureel hart, te weten het Drents Museum, Drents Archief, ICO, Theater en Bioscoop De Nieuwe Kolk, Bibliotheek Assen, CBK Drenthe, MKB Binnenstad en gemeente Assen, in 2014 hun organisatiekracht en samenwerking verder hebben verstevigd. Er is inmiddels een beeldmerk ontwikkeld dat op alle uitingen van cultureel-hart-activiteiten wordt weergegeven.

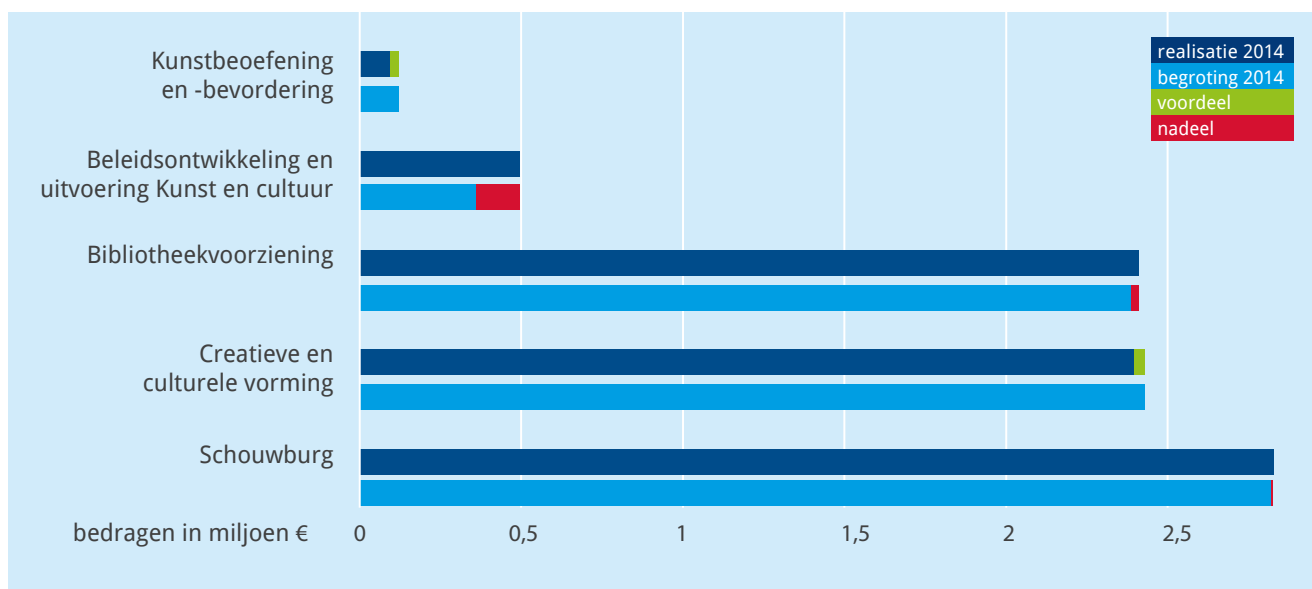
Daarnaast hebben de partners besloten om een stichting op te richten om op deze manier fondsen te werven voor gezamenlijke projecten. De gemeente is geen deelnemer in deze stichting, wel hebben wij deze ontwikkeling aangejaagd. De voorbereidingen voor de oprichting zijn halverwege 2014 gestart. Begin 2015 wordt deze stichting formeel opgericht.

De belangrijkste activiteiten die onder de vlag van het Cultureel Hart succesvol zijn uitgevoerd zijn: Kolkend Assen, elke zondag culturele programmering in de Gouverneurstuin in de zomerperiode, wand-schilderingen in een aantal parkeergarages, tijdelijke vormen van beeldende kunst in de binnenstad, zoals de lichtringen om de bomen op de Brink.

Daarnaast hebben de partners met elkaar het hartsvriendenpaspoort ontwikkeld: een cultureel paspoort voor kinderen dat toegang geeft tot talloze culturele activiteiten bij de partners van het cultureel hart. Indirect worden de ouders ook gestimuleerd om een bezoek te brengen aan de culturele instellingen. Andere activiteiten op het gebied van cultuureducatie zijn in ontwikkeling. Op deze wijze biedt het programma van het Cultureel Hart voor elk wat wils, bewoners en bezoekers in alle leeftijden.

wat heeft het gekost

Programma: Kunst en cultuur (bedragen * € 1.000)				
Lasten en baten per beleidsproduct	Primaire begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Saldo
Lasten				
Beleidsontw. en uitv. Kunst en Cultuur	359	359	494	-135
Bibliotheekvoorziening	3.269	3.269	3.269	1
Schouwburg	7.930	7.980	8.028	-48
Kunstbeoefening en -bevordering	121	121	93	28
Creatieve en culturele vorming	3.649	3.649	3.797	-148
Totaal lasten	15.329	15.379	15.681	-302
Baten				
Beleidsontw. en uitv. Kunst en Cultuur	0	0	0	0
Bibliotheekvoorziening	693	693	680	-12
Schouwburg	3.153	3.153	3.179	26
Kunstbeoefening en -bevordering	0	0	-0	-0
Creatieve en culturele vorming	1.036	1.036	1.546	510
Totaal baten	4.882	4.882	5.405	523
Programmaresultaat voor bestemming	10.447	10.497	10.276	221
Stortingen in reserves	0	0	396	-396
Onttrekkingen aan reserves	2.329	2.379	2.454	76
Programmaresultaat na bestemming	8.118	8.118	8.218	-99

Zorg en welzijn

wat willen we bereiken

wat hebben we gedaan
en wat is het resultaat

wat heeft het gekost

We zijn verder gegaan met het realiseren van de opgaves en acties uit de visie 'In Assen kun je op elkaar bouwen' en de Veranderagenda.

Er heeft een herijking plaatsgevonden op het beheer en de exploitatie van wijkgebouwen. De rol en positie van wijkverenigingen en bewonersoverleggen zijn daarin meegenomen.

Het beeld en de opgave van de nieuwe welzijn-organisatie zijn verder uitgewerkt.

De transitie Jeugdzorg, WMO en Participatiewet zijn in samenhang met Passend Onderwijs en de vormgeving van de schuldhulpverlening in 2014 voorbereid. Belangrijk onderdeel daarvan was het ontwikkelen van de toegangsfunctie via Centrum voor Jeugd en Gezin en het Inwonersplein. De financiële gevolgen van de transitie zijn voor zover mogelijk in beeld gebracht. De met de drie transitie verband houdende kosten voor jaarlijkse beleidsuitvoering en bedrijfsvoering zijn budgettair neutraal verlopen.

Assenaren voor elkaar

Assenaren zijn verantwoordelijk voor zichzelf, elkaar en hun directe leefomgeving

Welzijn voor iedereen en zorg voor wie het nodig heeft.

Initiatief wordt gestimuleerd.

Ontmoeting in wijken en buurten.

De gemeenschap onderneemt.

Wijkgebouwen/Multifunctionele accommodaties (MFA)

De voorgestelde veranderingen worden gefaseerd uitgevoerd. Dit op basis van de heroriëntatie op het beheer en de exploitatie van wijkgebouwen, inclusief de rol en positie van wijkverenigingen en bewonersoverleggen. Eén daarvan is de ontbinding van het convenant tussen de gemeente en bewonersoverleggen, omdat we alle bewoners de mogelijkheid willen bieden initiatieven te ontplooiën. Dit geldt ook voor de subsidierelatie met de wijkverenigingen. Het nieuwe stimuleringsfonds zal, waar bewonerskracht en -initiatieven ontstaan, ondersteuning bieden: in de vorm van kennis, netwerken, een financiële bijdrage of door het faciliteren van ruimte.

Herijking wijkwelzijnsgebouwen/MFA's

In het najaar van 2012 heeft uw raad ingestemd met de Veranderagenda Zorg en Welzijn. Hierin staat onder andere dat het beheer van de wijkcentra waar mogelijk extern georganiseerd moet worden. Welzijn is leidend en vastgoed is het instrumentarium. Voortvloeiend uit de Veranderagenda zijn nieuwe uitgangspunten geformuleerd voor het gebruik, het beheer en de exploitatie van de wijkwelzijnsgebouwen/MFA's. Deze uitgangspunten worden nader uitgewerkt en in samenhang gebracht met de bestuursopdracht Herijking Gemeentelijk Vastgoed 2014-2017. Op basis van een nulmeting zijn per wijkgebouw scenario's uitgewerkt. Uitgangspunt hierbij is dat de inhoud van het (wijk)welzijnsbeleid leidend is. Een terugtrekkende overheid biedt hierbij:

1. handvatten om het beheer en de exploitatie van de gemeentelijke gebouwen mogelijk anders te beschouwen en
2. om faciliterend te zijn voor een actieve samenleving.

Voor elke wijk is het scenario helder. De totstandkoming van deze scenario's en de verdere uitwerking geschiedt in samenspraak met betrokkenen.

De mogelijke bezuinigingen zijn mede afhankelijk van bestuurlijke keuzes. Om een betere sturing te verkrijgen is per pand een verdeling gekomen in integrale kostprijs, exploitatiekosten en welzijn. Bezuinigingen zijn behaald op personeelskosten, verkoop van panden, en extern beheer.

Burgerkracht & Burgerparticipatie en Mijn buurt Assen (GGW)

☞ Zie programma Stads- en wijkbeheer

Oog voor jeugd: kinderen en jongeren groeien gezond en veilig op

Jong zijn in Assen is leuk!

Opgroeien en opvoeden gaat met vallen en opstaan.

Het CJG gaat uit van eigen kracht en verantwoordelijkheid.

Ook kinderen met opvallend gedrag doen mee.

De gemeente Assen stuurt op resultaat.

Partners omarmen de nieuwe cultuur.

Jeugdparticipatie

De gemeente ontving in januari 2014 de derde prijs voor positief jeugdbeleid, uitgereikt door staatssecretaris van Rijn. Onze jongerenktank heeft, ondersteund door het jongerenwerk, een serie van vier debatten georganiseerd over maatschappelijke thema's waarin honderden jongeren in Assen hun mening gaven. Daarnaast organiseerden jongeren drie alcoholvrije feesten waar gemiddeld 1200 tieners aan deelnamen. Alle scholen werden bereikt met de scholentour; de thema's waren middelengebruik en groepsdruk. Jongeren hebben de stichting GoZeroProcent opgericht met als ultieme doel het opzetten van een alcoholvrij tienercafé.

Toegang jeugd

De toegang Jeugd is ingericht via het al bestaande Centrum Jeugd en Gezin (CJG). Doel is een snelle beantwoording en zo nodig doorgeleiding van alle ondersteuningsvragen. Aan de uitvoering van CJG-taken zijn medewerkers toegevoegd van het voormalig Bureau Jeugdzorg en van MEE-Drenthe. (MEE-Drenthe: voor ondersteuning van mensen met een beperking en hun netwerk). Het CJG was en is altijd bereikbaar. Voor crisis buiten kantooruren is in samenwerking met de zorgaanbieders het regionale team Spoed voor Jeugd opgezet. Crisis en spoed binnen kantooruren worden door het eigen CJG opgepakt.

Functioneel werkgeverschap van voormalige medewerkers Bureau Jeugdzorg Drenthe (BJZ) is voor twee jaar ondergebracht bij Jeugdbescherming Noord. Samenwerkingsafspraken en verantwoordelijkheidsdeling met de Raad voor de Kinderbescherming zijn geregeld en er zijn afspraken gemaakt over het Casusoverleg Bescherming. Hier worden zaken die naar de Raad worden toegeleid (onder toezichtstellingen) besproken. Met de gecertificeerde Instellingen voor jeugdbescherming is een samenwerkingsprotocol opgesteld. Op één na zijn alle huisartsengroepen bezocht en geïnformeerd over de Toegang jeugd. Volgens de stresstest voor het nieuwe jeugdstelsel is de toegang qua personele bezetting en inzet goed voorbereid. Aan de systeemkant moeten de details nog beter worden ingeregeld. Er is samen met vijf gemeenten in Noord- en Midden-Drenthe een sub-regionaal plan Versterken Voorliggend Veld vastgesteld en de uitvoering hiervan is gestart.

Cliëntparticipatie jeugd

Via de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) zijn met Zorgbelang (belangenorganisatie voor alle burgers in Drenthe die gebruik maken van zorg) landelijke afspraken gemaakt over de onafhankelijke vertrouwenspersonen voor cliënten in de jeugdzorg. Assen kent een getrapte vorm van cliëntparticipatie door de nieuwe raad voor cliëntparticipatie Assen en de participatieraad.

Transitie en transformatie jeugdzorg

2014 stond in het teken van de transitie: het uitwerken en beleggen van de nieuwe jeugdzorgtaak. Ook werden voorbereidingen getroffen voor de transformatie, zoals: het inbedden van kennis en competenties van specialistische jeugdzorgaanbieders in het lokale CJG, de uitvoering van het plan versterken voorliggend veld en het aanpassen van zorgroutes op de nieuwe situatie. Uitgangspunten van de transformatie zijn het versterken van de eigen kracht van kinderen, jongeren en ouders met de mogelijkheid van ondersteuning dichtbij (zo mogelijk van lichte, laagdrempelige ondersteuning vanuit een integrale benadering en netwerkvisie). Niet alleen gaat het om de verwezenlijking van de inhoudelijke uitgangspunten, deze vernieuwing is ook nodig om de bezuinigingsslagen te kunnen realiseren die met de decentralisatie van de jeugdzorg gepaard gaan.

Financiering

De voor de gemeenten nieuwe vormen van jeugdhulp worden voor 2015 en 2016 binnen Drenthe gezamenlijk ingekocht. Voor de bekostiging van de jeugdhulp uit de doeluitkering jeugdhulp wordt gekozen voor een eenvoudig verrekenmodel tussen gemeenten onderling. Er zijn twee varianten: solidariteit en profijt. Solidariteit houdt in dat wij de kosten in Drenthe delen, gezamenlijk naar rato van de rijksbijdrage. Bij profijt dragen de individuele gemeenten de kosten naar rato van gebruik. Het solidariteitsbeginsel wordt toegepast bij de (zeer) specialistische vormen van jeugdhulp, voor de lichtere vormen geldt het profijtbeginsel.

Ontwikkeling kinderopvang/peuterspeelzalen

In de nota 'Verder Bouwen, ambities en bezuinigingen 2014–2017' is een onderzoeksopdracht opgenomen naar de mogelijke besparingen op het peuterspeelzaalwerk. Landelijk speelt nog de discussie over de integratie van peuterspeelzaalwerk en kinderopvang. Deze lokale en landelijke ontwikkelingen maken het volgende noodzakelijk: om bij zowel de gemeente als de grootste peuterspeelzaalwerk- en kinderopvangorganisaties, in ieder geval voor hun eigen organisaties de richting te bepalen voor de toekomst. Op hoofdlijnen zijn afspraken gemaakt voor de vorming van alles-in-één-scholen. De gemeente krijgt een andere rol, meer op afstand en faciliterend. De harmonisatie van het peuterspeelzaalwerk en kinderopvang wordt in samenhang doorontwikkeld. Om hiervoor ook tijd en ruimte te creëren werd de subsidieovereenkomst met Stichting Peuterspeelzaalwerk Assen verlengd tot 31 december 2016.

wat willen we bereiken

wat hebben we daarvoor gedaan en wat is het resultaat

Eigen Kracht Voorop

Mensen doen mee en gebruiken daarbij de kracht en mogelijkheden van zichzelf en de directe omgeving.

Een (tijdelijke) steun in de rug spreekt voor zich.

De keukentafel staat symbool voor een goed gesprek.

Mantelzorgers in hun kracht.

De vrijwillige ondersteuning groeit en bloeit.

Assenaren met een uitkering zetten zich in.

Gebruikers van dagopvang, begeleiding en vervoer.

Toegang

Inwonersplein

Het Wet Maatschappelijke Ondersteuning-loket (WMO), de Inter gemeentelijke Sociale Dienst (ISD) en de Gemeentelijke Kredietbank (GKB) werken samen op het Inwonersplein. Nieuwe klanten krijgen een brede intake. Mede daardoor vinden minder doorverwijzingen plaats. Het WMO team is in 2014 geschoold op de nieuwe WMO-taken en uitgebreid met mensen die ervaring hebben met de nieuwe doelgroepen. Inwoners doen niet langer aanvragen voor de WMO, maar doen een melding. Na de intake wordt waar nodig een huisbezoek afgelegd in de vorm van een keukentafelgesprek. In 2014 bezochten gemiddeld 140 mensen per maand het loket.

Buurtteams

Met betrekking tot de buurtteams is medio 2014 een (zelf)evaluatie van de toenmalige experimenten uitgevoerd. De uitkomst heeft geleid tot een versnelde doorontwikkeling van de buurtteams. In het najaar is besloten (vooralsnog) met vier buurtteams door te gaan. Eind 2014 waren alle vier buurtteams operationeel. De verdere ontwikkeling van de buurtteams vergt de nodige aandacht, met daarbij afstemming met de Toegang jeugd en het Inwonerplein. De doorontwikkeling is gericht op het aanscherpen van de kernfuncties van het buurtteam, bandbreedte doelgroep en intensiteit van de vraagstukken, sturing, vakmanschap, rollen, mandaat en positie. De nieuwe welzijnsorganisatie krijgt hier een belangrijke coördinerende rol in.

Kwetsbare mensen doen mee: in Assen valt niemand buiten de boot.

Al samenwerkend zetten directe omgeving, vrijwilligers en professionals zich in voor de kwetsbare inwoners

Sociaal isolement (h)erkend en doorbroken.

Touwtjes in eigen handen.

Zo min mogelijk professionele drukte.

Overall dezelfde uitgangspunten.

Ondersteuningsarrangementen

Vorming welzijnspraktijk 2.0

In de nieuwe welzijnspraktijk staan bewoners, vrijwilligers, mantelzorgers en buurten centraal. Professionals ondersteunen hun wensen, ideeën en behoeften; zij faciliteren, inspireren en organiseren collectief aanbod vanuit buurtteams. Het streven richt zich op een integrale en multidisciplinaire aanpak voor bewoners. Dit vergt een bundeling van capaciteiten en middelen en de betrokkenheid van stakeholders. Begin oktober hebben wij voor de nieuwe welzijnspraktijk het inhoudelijk en financieel kader vastgesteld.

wat willen we bereiken

wat hebben we daarvoor gedaan en wat is het resultaat

Met betrekking tot de organisatie hebben wij besloten de opzet van een nieuwe lokale organisatie los te laten en de Asser uitvoering onder te brengen bij een bestaande welzijnsorganisatie uit de regio. Hiertoe is eind 2014 een aanbestedingsprocedure gestart die medio maart zijn beslag krijgt. Overname van het huidige uitvoerende agogische personeel van Welzo, Noordermaat en eigen medewerkers van Samenleving & Wijkzaken maakt hiervan onderdeel uit. Streven is dat de nieuwe opdrachtnemer per 1 juli 2015 start.

Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)

Het jaar 2014 stond in het teken van de invoering van de nieuwe WMO. Dit is inclusief de extra verantwoordelijkheid als centrum-gemeente om Beschermd Wonen uit te voeren voor de regio. Deze regio bestaat uit negen gemeenten inclusief Assen. Assen ontvangt het budget en is verantwoordelijk voor de uitvoering.

In 2014 heeft uw raad de Kadernota WMO 2015 Niet zorgen voor, maar zorgen dat en bijbehorende verordening vastgesteld. De kern-gedachte is dat inwoners in aanmerking komen voor maatwerk als zij niet op eigen kracht of met hun netwerk in staat zijn om te participeren of zelfredzaam te zijn en ook een algemene voorziening niet toereikend is. Op basis van de kadernota is de inkoop van begeleiding tijdig afgerond. Het gaat om inkoop van diensten als begeleiding, dagbesteding met vervoer, cliëntondersteuning, respijtzorg en beschermd wonen. Met de inkoop bieden we huidige cliënten continuïteit van zorg.

Voor Beschermd Wonen zijn de afspraken met de regiogemeenten vastgelegd in een convenant.

De communicatie aan inwoners en cliënten is in 2014 voorbereid, maar concentreerde zich met name in de eerste weken van 2015. Dit was een bewuste keuze, omdat pas in de loop van 2015 de gevolgen van de veranderingen merkbaar worden. Ook konden inwoners via de website de meest gestelde vragen raadplegen.

In de nieuwe verordening is ook opgenomen hoe wij de mantelzorger vanaf 2015 ondersteunen en waarderen. Daarbij is gekozen voor continuering van bestaand beleid. Mantelzorgondersteuning is grotendeels geïntegreerd in de opdracht voor de nieuwe welzijnspraktijk. Het incidentele impulsbudget 2014 zetten wij met name in voor de jonge mantelzorgers en de groep mantelzorgers die arbeid en zorg combineren. In november was de dag van de mantelzorg weer een succes.

De ontwikkeling van een visie op het doelgroepenvervoer is uitgesteld naar 2015, omdat de gemeente aanhaakt bij regionale ontwikkelingen om zo te komen tot een integraal vervoersaanbod. De regionale ontwikkelingen kennen een ander tempo.

wat willen we bereiken

wat hebben we daarvoor gedaan en wat is het resultaat

Instelling WMO-raad en Cliëntenraad nieuwe stijl

Uw raad heeft de nieuwe Participatieraad en de Raad voor Cliëntenparticipatie ingesteld. De raden zijn nauw betrokken geweest bij de voorbereiding van de decentralisaties.

Maatschappelijke opvang

Uw Raad heeft in september besloten om de jongerenopvang te verhuizen naar een tijdelijke huisvesting aan de Lottingestraat, omdat RENN4 (Regionaal Expertisecentrum Noord Nederland – cluster 4, is een onderwijsorganisatie voor leerlingen met beperkingen in gedrag en/of psychiatrische problematiek) de Treubstraat in 2015 gebruikt voor nieuwbouw. De verbouw van het gekozen pand is in 2014 gestart.

In juli heeft u opdracht gegeven tot een Verbeterplan Maatschappelijke Opvang. De voorbereidingen zijn gestart, waaronder het opstellen van een plan van aanpak samen met ketenpartners en regiogemeenten. Vanwege de samenhang met Beschermd Wonen wordt dit in een bredere context bekeken en wordt de uitkomst meegenomen in de transformatie WMO/Beschermd Wonen.

Er waren 52 cliënten waarvoor OGGZ (openbare geestelijke gezondheidszorg) werd ingezet. Dit aantal is vergelijkbaar met 2013. Het OGGZ-netwerk heeft een vangnetfunctie, van waaruit bemoeizorg wordt ingezet. Problematiek rondom wonen en het voorkomen van woningontruimingen neemt licht toe. Hierin wordt goed samengewerkt met Actium. De uitvoering verloopt efficiënter: doordat het OGGZ-meldpunt steeds beter toegerust is voor de eerste informatieverstrekking en adequate doorverwijzing, kan het netwerk zich meer concentreren op de meest complexe casussen. In 2014 zijn de eerste werkafspraken gemaakt voor afstemming tussen de stedelijke netwerken en de buurtteams.

wat willen we bereiken

wat hebben we daarvoor gedaan en wat is het resultaat

Gezonde leefstijl

Gezonde Leefstijl voorzieningen en activiteiten leiden tot een aantrekkelijke stad en gezonde inwoners

Gezonde bewoners in een gezonde wijk en stad.

Er is een netwerk van betrokken partners in zorg, welzijn en sport die investeren in preventie en interventies.

Ook voor kwetsbare mensen een gezonde leefstijl.

Jonge Assenaren kiezen voor een gezonde leefstijl.

De leefomgeving nodigt uit tot een gezonde leefstijl.

Samen met jongeren wordt de komst van een alcoholvrij jongerencafé voorbereid.

Gezonde werknemers in een gezonde werkomgeving.

Voor Gezonde Leefstijl en Oog voor Jeugd is de Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe een belangrijke uitvoeringspartner. Haar inzet is afgestemd op de Veranderagenda Zorg en Welzijn.

Naast de basistaken die voor basisgezondheidszorg worden ingezet, waren de aandachtsgebieden in 2014: gezond gewicht bij kinderen; verantwoord alcoholgebruik jongeren; gezond ouder worden; aansluiting gezonde leefstijl bij buurtteams.

In 2014 is verder gewerkt aan het stimuleren van verbindingen tussen verenigingen, bedrijven en organisaties in de sectoren Onderwijs, Sport, Zorg, Welzijn en Jeugd. De inzet was gericht op activiteiten voor jeugd en kwetsbaren voor de thema's : bewegen, voeding en alcohol.

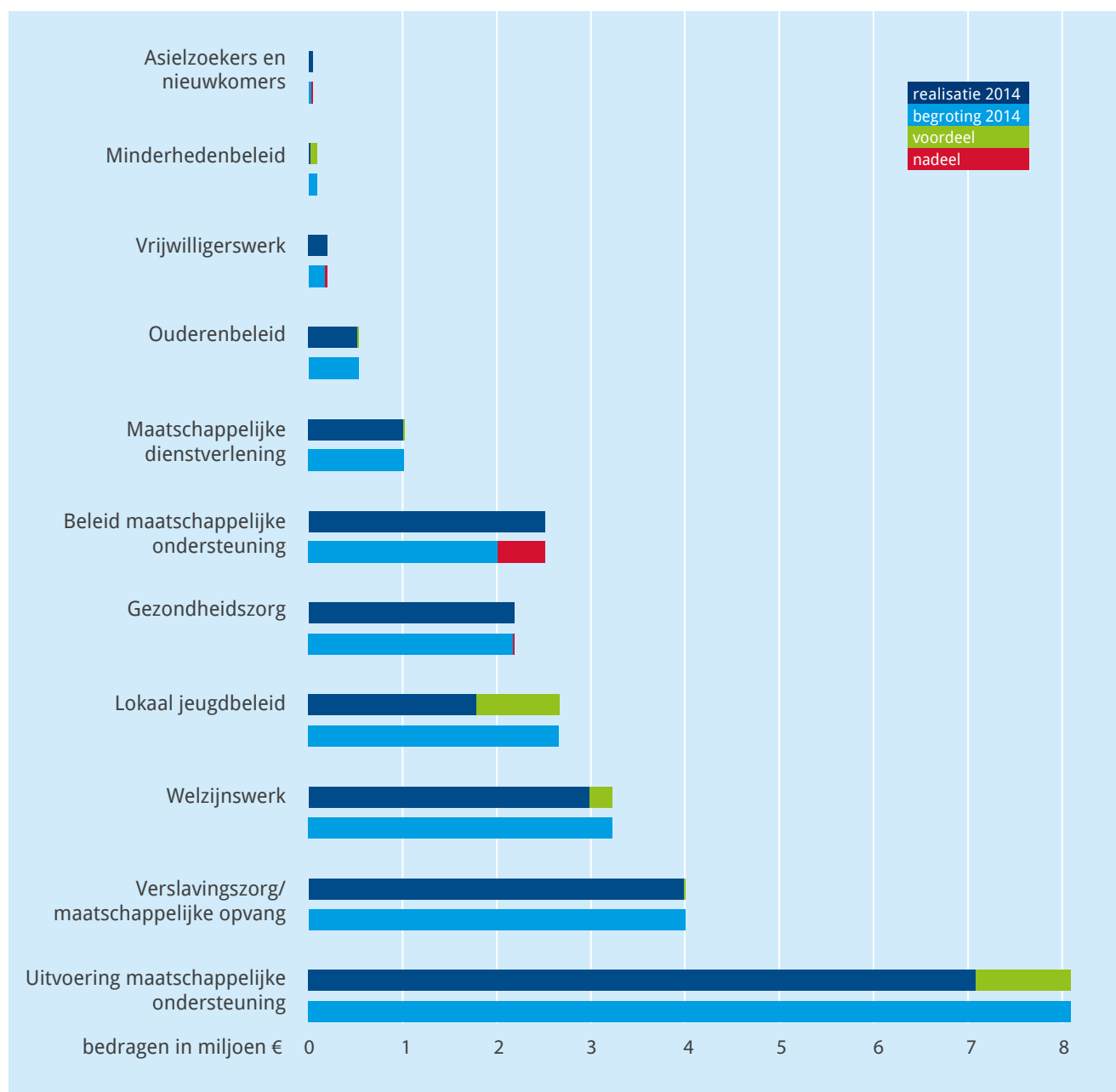
Daarnaast is de kiem gelegd voor een grotere bewustwording over duurzame inzetbaarheid van werknemers wat betreft fysieke en mentale gezondheid.

De aansluiting van het thema Gezonde Leefstijl bij buurtteams kostte meer tijd dan verwacht: in 2015 krijgt dit een vervolg. Voor meer samenhang tussen vraag en aanbod is een Beweegwijzer ontwikkeld, deze is gereed voor implementatie onder andere koppeling aan buurtteams en digitaal loket.

wat heeft het gekost

Programma: Zorg en welzijn (bedragen * € 1.000)				
Lasten en baten per beleidsproduct	Primaire begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Saldo
Lasten				
Gezondheidszorg	2.182	2.182	2.187	-5
Beleid maatschappelijke ondersteuning	1.774	2.010	2.512	-501
Uitvoering maatschappelijke ondersteuning	9.694	9.055	8.491	565
Maatschappelijke dienstverlening	1.017	1.017	1.012	5
Asielzoekers en nieuwkomers	19	106	237	-131
Minderhedenbeleid	74	74	23	51
Verslavingszorg/maatschappelijke opvang	4.237	4.372	4.159	213
Ouderenbeleid	568	568	541	27
Lokaal jeugdbeleid	2.748	3.535	2.973	562
Welzijnswerk	3.811	4.111	3.688	422
Vrijwilligerswerk	184	184	202	-18
Totaal lasten	26.308	27.213	26.025	1.189
Baten				
Gezondheidszorg	0	0	0	0
Beleid maatschappelijke ondersteuning	0	0	0	0
Uitvoering maatschappelijke ondersteuning	962	962	1.408	446
Maatschappelijke dienstverlening	0	0	0	0
Asielzoekers en nieuwkomers	0	7	136	129
Minderhedenbeleid	0	0	0	0
Verslavingszorg/maatschappelijke opvang	372	372	163	-209
Ouderenbeleid	38	38	26	-12
Lokaal jeugdbeleid	876	876	1.187	312
Welzijnswerk	686	886	699	-187
Vrijwilligerswerk	0	0	0	0
Totaal baten	2.934	3.141	3.620	479
Programmaresultaat voor bestemming	23.374	24.073	22.405	1.668
Stortingen in reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	80	80	0
Programmaresultaat na bestemming	23.374	23.993	22.325	1.668

wat heeft het gekost

Werk en inkomen

wat willen we bereiken

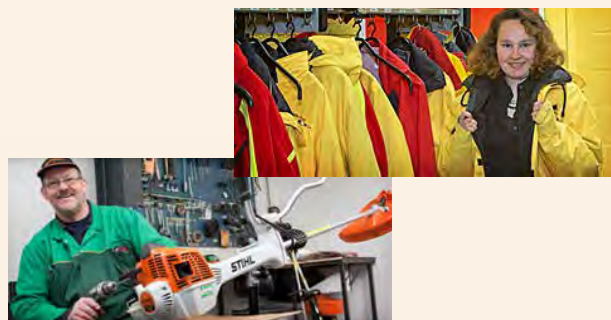
Er is veel aandacht gegaan naar het opstellen van het beleid en de verordening voor de Participatiewet. Daarnaast hebben wij ook in 2014 volop ingezet op onze speerpunten meer werk, hogere participatie en een verbetering van het opleidingsniveau.

Als gevolg van de economische crisis is de werkloosheid in Assen toegenomen. Via het ondernemersteam zijn wij continu in overleg met werkgevers om mee te denken bij arbeidsvraagstukken. Via onder andere WERKpunt! hebben wij inwoners begeleid naar de arbeidsmarkt. Met het actieplan Jeugdwerkloosheid hebben wij extra ingezet op het terug geleiden van jongeren naar school of arbeidsmarkt. Wij hebben

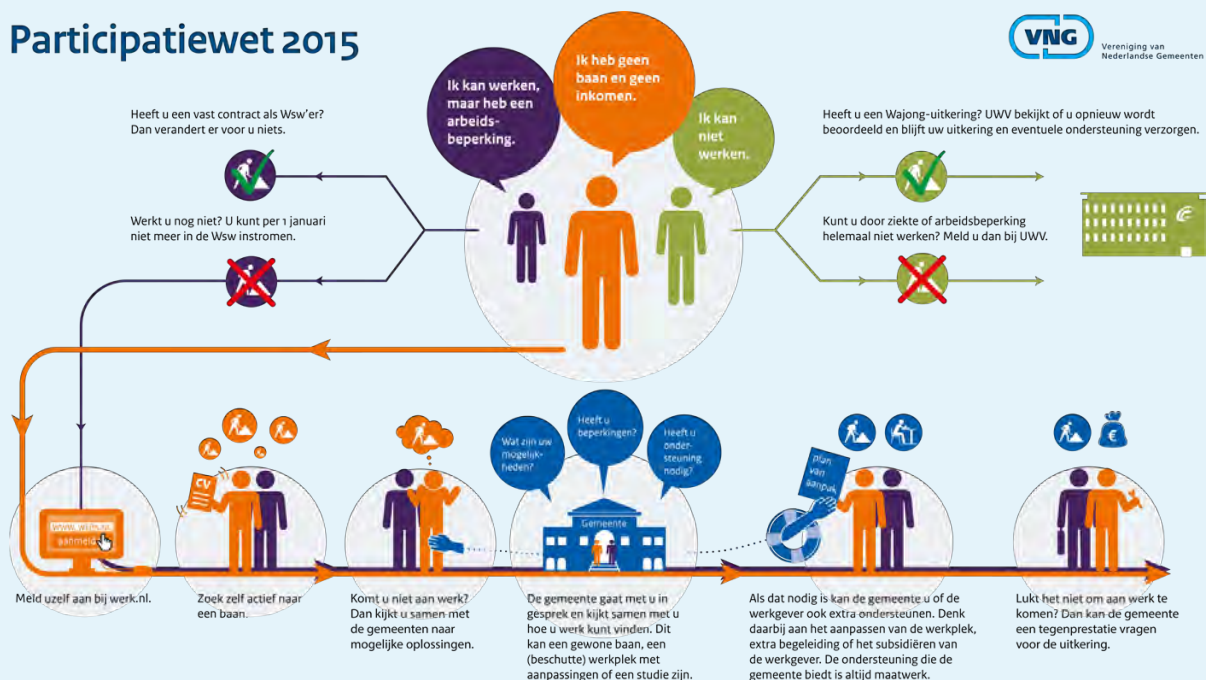
wat hebben we gedaan en wat is het resultaat

ook fors ingezet op deeltijdwerk. Inwoners ontvangen dan nog een gedeeltelijke uitkering, maar doen wel mee in het arbeidsproces.

Wij hebben bestaande regelingen en preventie intensiever onder de aandacht gebracht. Dit heeft geleid dat hiervan meer gebruik is gemaakt.

Participatiewet 2015

Een actieve opstelling van burgers ten aanzien van activering en participatie waarbij eigen verantwoordelijkheid van de burger voorop staat

Zoals opgenomen bij de veranderagenda Doen! gaan wij bij ons beleid uit van 'eigen kracht' van onze inwoners. Binnen Werk & Inkomen komt dit onder meer tot uiting bij de onderstaande onderdelen.

Integrale schuldhelpverlening (GKB)

In 2014 is meer uitvoering gegeven aan het preventief beleid, een eigen bijdrage voor saneringstrajecten is ingevoerd en de duur van het traject budgetbeheer is verkort. Ten gevolge van het voortduren van de crisis is de hulpvraag toegenomen. Het aantal mensen dat in een saneringstrajecten zit is toegenomen (van 495 in 2013 naar 609 personen in 2014).

Actieplan Jeugdwerkloosheid

Binnen de arbeidsmarktregio Groningen hebben wij samengewerkt met gemeenten binnen de subregio Noord-Drenthe. Vanuit de arbeidsmarktregio is de dienstverlening aan jongeren versterkt, onder meer op basis van de eerdere goede ervaringen vanuit het Actieplan Jeugdwerkloosheid. Diverse projecten en partners dragen daaraan bij (zoals Navigator, Beroepsbegeleidende Leerweg (BBL) en Beroepsopleidende Leerweg (BOL), coachingsproject, werkschool, gildeproject, werkcarrousel en vouchers). Via deze projecten zijn 161 jongeren geholpen die dreigden uit te vallen op school of al uitgevallen waren, die geen startkwalificatie hebben of andere problemen hebben, waardoor zij niet zelfstandig de arbeidsmarkt op kunnen.

Armoedebeleid/Meedoen

Zowel van de bijzondere bijstand als van de Meedoenregeling voor schoolgaande kinderen is meer gebruik gemaakt in 2014. Dit heeft te maken met enerzijds het verhoogde bereik en anderzijds het grotere aantal inwoners die minder dan 110% van het wettelijk minimumloon verdienen. Voor schoolgaande kinderen is er ten opzichte van 2013 sprake van een toename van circa 5% (er is 1011 keer gebruik gemaakt van de Meedoenregeling). Wat daarnaast opvalt, is dat er minder gebruik wordt gemaakt van de internetregeling (23 keer, in 2013 was dat 54).

De gemeente geeft het goede voorbeeld en stimuleert het maatschappelijk verantwoord ondernemen

Wij hebben niet alleen van onze ondernemers en inwoners verwachtingen op het gebied van werk en inkomen, wij willen zelf ook het goede voorbeeld geven. Dit vullen we onder meer in via WERKpunt!. Via Social Return on Investment (SROI) willen wij het maatschappelijk verantwoord ondernemen stimuleren.

WERKpunt!

Bij WERKpunt! werken mensen binnen een periode van maximaal twee jaar toe naar een verbetering van hun positie op de arbeidsmarkt. Het doel van dit traject is uitstroom naar de arbeidsmarkt. WERKpunt! heeft op dit moment 108 Meewerkers in dienst, hierbij zijn werkzaamheden verricht bij groen, infra, schoonhouden openbare ruimte en thuishulpen.

Inmiddels is 35% van de Meewerkers uitgestroomd naar een reguliere baan. In 2014 is gewerkt aan de verdere professionalisering van WERKpunt!.

Social Return on Investment (SROI)

In 2014 zijn 16 mensen uit Assen via SROI naar werk uitgestroomd. Via SROI wordt cliënten van de ISD gedurende de uitvoeringstijd van de werken de kans geboden om werkervaring op te doen. Dit ter verbetering van hun positie op de arbeidsmarkt.

Kwijtschelding

Het voortduren van de crisis is de voornaamste oorzaak van de stijging van het aantal toegekende verzoeken om kwijtschelding. Deze ontwikkeling komt overeen met het onderzoek naar armoede in Assen. De groep inwoners die er voor in aanmerking komt neemt toe.

Gegenereerd aanbod van laag gekwalificeerd werk

Ontwikkeling WWB/cliëntenaantallen/macrobudget

De lichte verbetering van de landelijke economische situatie heeft nu nog geen direct effect op de werkloosheidscijfers. In Assen is het aantal niet werkende werkzoekenden (NWW = de optelsom van onder meer WW en WWB) ten opzichte van de beroepsbevolking gestegen van 11,1% in begin 2014 naar 14,8% in december 2014 (in de arbeidsmarktregio Groningen, waar Assen toebehoort is dit 14,1%).

De cliënten die een uitkering ontvangen van de gemeente op basis van de Wet Werk en Bijstand (WWB), Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW), Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) en Besluit bijstandverlening zelfstandigen (BBZ) vormen samen de BUIG-cliënten (Wet bundeling van uitkeringen inkomensvoorziening aan gemeenten). Het aantal BUIG-cliënten is begroot op 2.038 voor 2014. Eind 2014 hebben 2.087 cliënten een uitkering ontvangen.

Naast volledige uitstroom naar de arbeidsmarkt, hebben wij in 2014 ingezet op het stimuleren van parttime werk. Er is dan weliswaar nog sprake van een uitkeringsrelatie, maar de cliënten zijn wel weer actief op de arbeidsmarkt, wat de kans op volledige uitstroom vergroot.

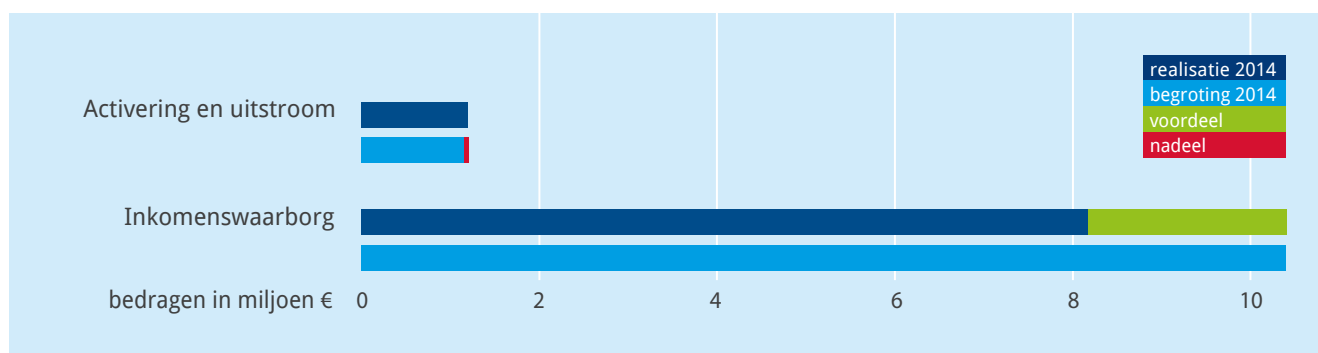
Door deze inzet zijn de gemiddelde uitkeringskosten lager dan het landelijk gemiddelde.

Participatiewet (Wajong/Wet sociale werkvoorziening)

De Participatiewet is in werking getreden op 1 januari 2015. Vanaf die datum valt iedereen, die zich bij de gemeente meldt en kan werken, maar niet in staat is het wettelijk minimumloon te verdienen, onder de Participatiewet. In 2014 vormt de kadernota Participatiewet de basis voor de gemeente die uitvoering geeft aan deze nieuwe wet. Tevens zijn de verordeningen vastgesteld die op grond van de Participatiewet noodzakelijk zijn.

wat heeft het gekost

Programma: Werk en inkomen (bedragen * € 1.000)				
Lasten en baten per beleidsproduct	Primaire begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Saldo
Lasten				
Inkomenswaarborg	35.929	38.548	38.126	422
Activering en uitstroom	24.210	23.316	23.797	-481
Totaal lasten	60.139	61.864	61.924	-59
Baten				
Inkomenswaarborg	27.391	28.148	29.953	1.805
Activering en uitstroom	22.677	22.164	22.593	429
Totaal baten	50.068	50.312	52.546	2.234
Programmaresultaat voor bestemming	10.071	11.552	9.378	2.174
Stortingen in reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0
Programmaresultaat na bestemming	10.071	11.552	9.378	2.174

Sporten ontspanning

wat willen we bereiken

wat hebben we gedaan
en wat is het resultaat

wat heeft het gekost

We blijven kijken naar kansen om de stad ook landelijk op de kaart te zetten. In 2014 is de uitvoeringsnota Evenementen vervangen door het Evenementenhandboek. Met dit handboek hebben organisatoren van evenementen vooraf meer helderheid over de richtlijnen en regels voor het organiseren van evenementen. Met het ontstaan van meer samenwerkingsverbanden neemt de regisserende rol van de gemeente toe. In 2014 is ingezet op het stimuleren van activiteiten voor jeugd en kwetsbaren. De gemeente faciliteert en ondersteunt verenigingen, inwoners en andere aanbieders. Ook zetten we een team in van combinatiefunctionarissen die 'makelen en schakelen'. Zij leggen verbindingen tussen verenigingen, bedrijven en organisaties.

Inwoners zijn zich meer bewust van het belang van een gezonde leefstijl. Ook is gewerkt aan het verbeteren van de kwaliteit en kwantiteit van de sportaccommodaties. Aansluiting bij buurtteams kost meer tijd dan verwacht.

wat willen we bereiken

wat hebben we daarvoor gedaan en wat is het resultaat

Versterken van de levendigheid van Assen door een gevarieerd aanbod van evenementen

Met een gevarieerd evenementen-aanbod is Assen het hele jaar door een levendige stad voor inwoners en bezoekers. Het Programma Levendig Assen is hiertoe het middel.

De gemeente stimuleert burgers en organisaties om activiteiten te organiseren.

De bezoekersaantallen van de verschillende evenementen stijgen.

De samenwerking tussen gemeente, ondernemend Assen en het beleidsveld kent een positieve uitstraling.

Organisatie TT-Speed Week, ambitiedocument toekomstvisie TT-festival

De TT-Speed Week 2014 heeft eind juni plaatsgevonden. De organisatie van de TT-Speed Week 2014 is in handen gelegd van de Stichting TT-Speed Week, waarmee de gemeente een overeenkomst heeft afgesloten tot 1 november 2014.

Zoals in de Voorjaarsnota werd gerapporteerd is vanuit de eigen organisatie personeel inzet beschikbaar gesteld om de nieuwe organisatie te ondersteunen. Door de krappe tijdsplanning, ontbrekende Asser kennis en ervaring bij de organisator en de toevoeging van nieuwe elementen aan de festivalweek is de gemeentelijke inzet groot geweest.

TT-kermis

De organisatie van de TT kermis is ook dit jaar weer goed verlopen. Volgens de kenners, waaronder de kermisbonden, stond er ook dit jaar weer een kwalitatief hoogwaardige kermis.

Verbeteren van het profiel van Assen als aantrekkelijke stad door gerichte promotie

Stimuleren van samenwerking en samenhang in de uitingen met de verschillende partners.

Door het eenduidig uitdragen van het beeldmerk Assen 'Dit is Assen' krijgt Assen een gezicht op het gebied van evenementen en is de verbinding zichtbaar.

Uitvoering programma Levendig Assen 2015

Het Programma Levendig Assen is volgens afspraak uitgevoerd en ook in goede afstemming met alle betrokken partijen. Het aanbod is divers en de organisatoren zijn gedreven om hun event tot een succes te maken. Ook komt er steeds meer verbinding en samenhang tussen betrokken partijen. De samenwerking met onder andere de Binnenstadsvereniging is inmiddels een gegeven. De totaallijst aan evenementen is breed: van uniek tot sociaal. Uiteraard ook dit jaar weer met dank aan vele enthousiaste vrijwilligers.

Met de komst van Olympia's 3m Tour wil Assen zich weer landelijk op de kaart zetten en wordt de samenwerking binnen Assen, maar ook binnen de provincie versterkt.

wat willen we bereiken

wat hebben we daarvoor gedaan en wat is het resultaat

Vergroten van de deelname aan sport- en beweegactiviteiten

Er is een hoge deelname aan sportactiviteiten.

Er zijn voldoende sportaccommodaties.

Periodiek wordt er een sportevenement naar Assen gehaald, bij voorkeur (mede) gericht op jeugd en/of mensen met een beperking.

Inzet is gericht op meer sporten en bewegen, veel inwoners op eigen kracht, extra stimulering voor jeugd en kwetsbaren. We ervaren, dat de bewustwording van het belang van een gezonde leefstijl groter wordt en dat er ook steeds meer aandacht is voor gezonde voeding, water drinken en mentale factoren. Ook merken we dat er steeds meer verbindingen ontstaan. In Assen groeit de deelname aan sport- en leefstijlactiviteiten van volwassenen en de jeugd.

Landelijk gezien is de sportdeelname in Assen lager dan gemiddeld en het overgewicht hoger.

Het aanbod en de spreiding van voorzieningen is goed. Sober maar voldoende is het uitgangspunt.

In 2014 is de hockeyaccommodatie voor HVA in gebruik genomen evenals de nieuwe kleedkamers voor FC Assen en een extra natuurgrasveld voor VV LEO. In de Aubussonhal is, met veel zelfwerkzaamheid van de verenigingen, een eigen ruimte voor verdedigingssporten gerealiseerd. Op het Dijkveld wordt gewerkt aan vernieuwing van de accommodatie voor honk- en softbalvereniging Pioneers en aan ruimte voor 'baanverlenging' van schietvereniging Het Asser Wapen. Asser Boys heeft met gemeentelijke steun kleedkamers geschikt gemaakt voor aangepast sporten. De nieuwe sporthallen bij dr. Nassaucollege Quintus zijn in aanbouw, evenals het wielercentrum Stadsbroek.

Kinderen laten kennismaken met een grote variëteit aan sport- en beweegactiviteiten

Er is een grote deelname van kinderen aan naschoolse sportactiviteiten (verlengde schooldag/Brede School).

Er is extra aandacht voor kinderen met een motorische of een bewegachterstand.

Er zijn inloopuren in de sportaccommodaties voor jongeren tot 18 jaar.

Stimulering deelname sport en beweegactiviteiten

Vanuit de veranderagenda Zorg en Welzijn ligt voor de opgave Gezonde Leefstijl de focus op vergroting van de beweegparticipatie van kwetsbaren, waaronder sporters met beperkingen en ouderen. Zo zijn er in elke wijk laagdrempelige sport- en beweegactiviteiten waar jeugd kennismakt met diverse sporten, bijvoorbeeld op beweegfeesten. Er is steeds meer samenwerking tussen onder andere verenigingen en onderwijs/kinderopvang.

Voor kwetsbare kinderen is de pilot 'maatschappelijke sportcoach' gestart bij VV LEO. Het doel van deze pilot is zorgen dat sportverenigingen in staat zijn om kwetsbare kinderen op te vangen en te behouden én dat verenigingen een goede rol krijgen in de jeugdketen.

Het vergroten van deelname willen we makkelijker maken door het invoeren van een beweegwijzer waarin het aanbod vindbaar is en door het opzetten van projecten in aansluiting bij buurtteams. Deze aansluiting kost meer tijd dan verwacht en wordt in 2015 verder opgepakt.

wat willen we bereiken

wat hebben we daarvoor gedaan en wat is het resultaat

We realiseren bovenstaande door het regisseren, faciliteren en stimuleren van beweegactiviteiten én sportevenementen. De organisatie en uitvoering laten we zoveel mogelijk aan de samenleving over. Ook zetten we een team in van combinatiefunctionarissen (functionarissen die op meerdere terreinen werkzaam zijn) die verbanden leggen tussen verenigingen, bedrijven en organisaties in de sectoren Onderwijs, Sport, Zorg, Welzijn en Jeugd.

Verenigingen kunnen gebruik maken van verenigingsondersteuning en een aantal verenigingen volgen een 'cursus' voor werving en behoud van vrijwilligers.

JOGG, jongeren op gezond gewicht

Onder de paraplu van de gemeente werken publieke en private partijen samen aan de bestrijding van overgewicht onder de jeugd. In april is het convenant van 11 Drentse gemeenten met JOGG Nederland ondertekend. Een procesplanning is gereed, samen met partners gaan we in 2015 verder invulling geven aan JOGG. Enkele voorbeelden van activiteiten dit jaar : gezonde avond vierdaagse, gezonde leefstijlweken voor het voortgezet onderwijs, fit-en-funweken voor kinderen met overgewicht, Cool2bfit, Real Fit, Summer Break.

Meer inwoners, waaronder ouderen, chronisch zieken en aangepaste sporters in beweging krijgen en houden.

Meer allochtonen nemen deel aan sportactiviteiten.

Er zijn voldoende mogelijkheden voor aangepast sporten.

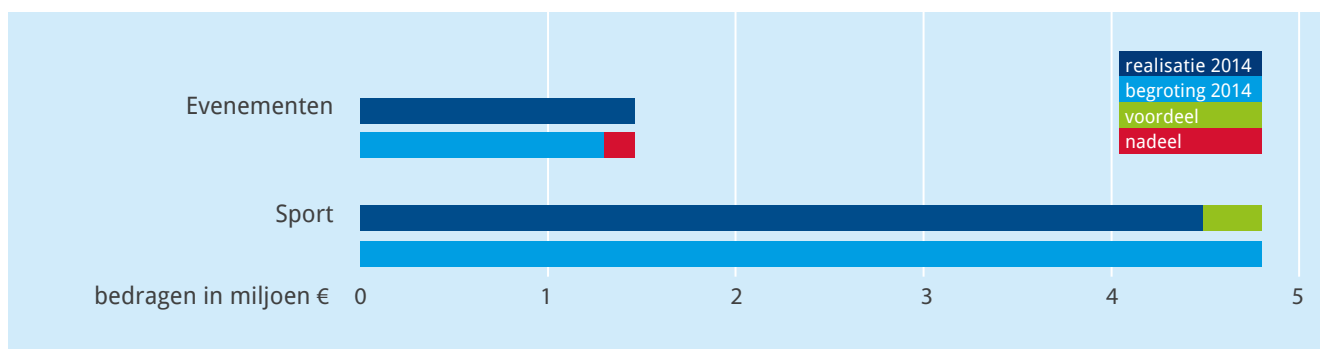
Assenaren gaan steeds meer bewegen. Ook de deelname aan sport- en beweegactiviteiten onder kwetsbaren of mensen met een verhoogd gezondheidsrisico stijgt, waardoor het beroep op eerstelijns voorzieningen voor zorg en gezondheid daalt.

We zorgen dat het aanbod voor genoemde groep bekender en breder wordt. Voor aangepast sporten hebben we bijgedragen aan de uitbreiding van kleedkamers voor G-voetbal Asser Boys en de uitbreiding van het G-zwemmen bij Aqua68.

In 2013 zijn we gestart met het inventariseren van het aanbod en de vraag van Gezonde Leefstijl-activiteiten in Assen. In 2014 is dit afgerond en een 'beweegwijzer' ligt klaar. De invoering en de koppeling aan buurtteams vindt in 2015 plaats. Indien er leemtes zijn kunnen we stimuleren dat er nieuwe gezonde-leefstijl-interventies ontstaan. Dit zijn interventies die bewezen effectief zijn voor het verbeteren van de gezondheid. Er zijn meerdere initiatieven in uitvoering, de uitdaging is om preventie structureler te organiseren; van ziekte en zorg naar gezondheidsbevordering.

wat heeft het gekost

Programma: Sport en ontspanning (bedragen * € 1.000)				
Lasten en baten per beleidsproduct	Primaire begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Saldo
Lasten				
Sport	7.375	7.375	6.627	749
Evenementen	1.431	1.541	1.722	-180
Totaal lasten	8.807	8.917	8.348	569
Baten				
Sport	2.194	2.194	2.029	-165
Evenementen	244	244	262	18
Totaal baten	2.438	2.438	2.291	-147
Programmaresultaat voor bestemming	6.369	6.479	6.057	422
Stortingen in reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	383	383	108	-275
Programmaresultaat na bestemming	5.986	6.096	5.950	147

Veiligheid

wat willen we bereiken

wat hebben we gedaan
en wat is het resultaat

wat heeft het gekost

Wij richten ons op het vergroten van het gevoel van veiligheid. Overlast wordt bij voorkeur voorkomen. Bij incidenten zijn de acties gericht op het beperken van de overlast. Bij het verlenen van vergunningen wordt rekening gehouden met risico's. Ons crisismanagement is op orde.

wat willen we bereiken

wat hebben we daarvoor gedaan en wat is het resultaat

Vergroten van het gevoel van veiligheid

In de kadernota Integraal Veiligheidsbeleid gemeente Assen 2012-2016 wordt specifiek benoemd wat de burger mag verwachten van de gemeente en de partners in veiligheid. Dat begint met de actualiteit. Alle meldingen worden onderzocht en terugkoppeling vindt binnen een week plaats. Door het aanwijzen van een gemeentelijk contactpersoon houden melders zicht op de voortgang van de aanpak. Bij de aanpak van criminaliteit worden burgers actief betrokken door gerichte preventieacties.

Bij verstoringen van de openbare orde hebben wij direct contact gezocht met de melders. Daarnaast hebben wij, samen met de politie gebruik gemaakt van sociale media en burgernet. Ondernemers van de binnenstad hebben het traject Keurmerk Veilig Ondernemen afgerond. Wij hebben signalen van mensenhandel ingebracht bij het regionale overleg. Deze worden nu door verschillende overheidsdiensten – zoals onder andere politie, arbeidsinspectie en belastingdienst – onderzocht.

Voorkomen en beperken van overlast

De problemen in de buurt worden in kaart gebracht door het kernteam. Buurtbemiddeling wordt ingeschakeld om escalatie te voorkomen.

Mensen die voortdurend overlast veroorzaken, worden door de burgemeester persoonlijk gewaarschuwd (Asser aanpak). Ten aanzien van de problematische jeugdgroepen wordt de aanpak aangescherpt en verbeterd. Dit naar aanleiding van de problematische jeugdgroepen in Assen.

Het aantal overlastmeldingen is in Assen is gestegen. Bij overlast hebben wij zo snel mogelijk een traject ingezet, van buurtbemiddeling tot het betrekken van hulpverleningsinstanties. Wij blijven op basis van ervaringen onze aanpak van overlast verbeteren. Wij hebben in samenwerking met de gemeenten Tynaarlo, Noordenveld en Aa en Hunze het toezicht op de Drank- en Horecawet georganiseerd. In verschillende beleidsvelden is alcoholgebruik onder jongeren aan de orde of heeft het zelfs prioriteit. Het uitoefenen van toezicht zal hierdoor een wezenlijke bijdrage leveren. Onze controles zijn vaker en uitgebreider dan voorheen. Onze toezichthouders gaan zelf controleren of er alcohol geschonken wordt aan minderjarigen en brengen hier dan direct een rapportage over uit.

De aanpak van de Maaskoopgroep is geïntensiveerd, ook naar aanleiding van de classificering als criminele jeugdgroep. Wij coördineren de aanpak, samen met hulpverleningskader, politie en justitiële diensten. Een aantal hebben langdurige gebiedsontzeggingen gekregen.

Beheersen van de risico's in het kader van fysieke en externe veiligheid

Bij het verlenen van vergunningen wordt rekening gehouden met risico's. Hiermee voorkomen wij dat er fysieke of externe onveilige situaties ontstaan. De risico's zijn in beeld.

Wij houden bij vergunningen rekening met potentieel gevaarlijke situaties en risico's.

wat willen we bereiken

wat hebben we daarvoor gedaan en wat is het resultaat

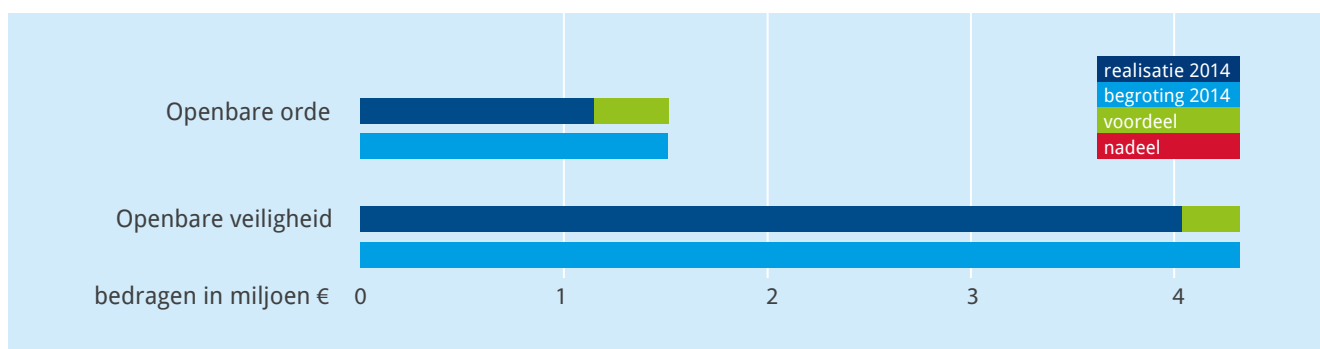
Brandweertzorg, rampenbestrijding en crisismanagement zijn van voldoende kwaliteit

Opleiden en oefenen van de brandweer voldoen aan de normen. De gemeentelijke crisisorganisatie is geoefend en getraind.

Crisismanagement in 2014 stond in het teken van 'hebben en houden'. Wij hebben meer aandacht besteed aan het trainen en oefenen van functionarissen bij verschillende ramptypen. Wij hebben in december een GRIP 1 situatie gehad, waarbij in een appartementencomplex in Assen brand was uitgebroken. Daarbij zijn de bewoners tijdelijk geëvacueerd.

wat heeft het gekost

Programma: Veiligheid (bedragen * € 1.000)				
Lasten en baten per beleidsproduct	Primaire begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Saldo
Lasten				
Openbare orde	1.522	1.522	1.184	338
Openbare veiligheid	5.281	5.281	4.678	604
Totaal lasten	6.804	6.804	5.862	942
Baten				
Openbare orde	9	9	38	29
Openbare veiligheid	957	957	638	-319
Totaal baten	966	966	676	-290
Programmaresultaat voor bestemming	5.838	5.838	5.186	652
Stortingen in reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0
Programmaresultaat na bestemming	5.838	5.838	5.186	652

Duurzaamheid en milieu

wat willen we bereiken

wat hebben we gedaan
en wat is het resultaat

wat heeft het gekost

De focus heeft vooral gelegen op het duurzaam maken van woningen, de openbare verlichting en de eigen gemeentelijke organisatie. Op deze drie terreinen is aantoonbaar voortgang geboekt. Met name de 'Asser aanpak' voor het verduurzamen van wonen is effectief gebleken. Verduurzaming van woningen zorgt voor private investeringen en werkgelegenheid in de bouw- en installatiesector. Wel blijkt dat dat het CO₂-neutraliteitsdoel een lange adem vraagt. Alle projecten zijn van belang voor de energietransitie, maar om CO₂-neutraal te kunnen worden, is het cruciaal op grote schaal duurzame energie op te wekken.

In het kader van het nieuwe afvalmodel hebben wij diverse wijzigingen in de afvalinzameling doorgevoerd. Een eerste evaluatie laat zien dat deze wijzigingen hebben geleid tot een forse toename van de gescheiden inzameling van grondstoffen en een afname van (ongescheiden) ingezameld restafval.

Verminderen lokale CO₂-uitstoot

Voorlichting over duurzame mobiliteit, energiebesparing en -opwekking vooral met betrekking tot sociaaleconomische effecten, zoals woonlasten, comfort, gezondheid en waardevastheid. Daarbij gebruiken we onder andere een doelgroepenbenadering en willen we van energiebesparing een product met hoge prioriteit maken.

Zichtbare duurzaamheidsprojecten met het verzoek tot participatie door bewoners en bedrijven leiden tot beweging in de markt. Ketenenadering leidt tot een beter lokaal dienstenpakket, ontzorging en nieuwe financiële arrangementen.

Gemeentelijke aanbestedingsprocedures en inkoopvoorwaarden zijn specifiek gericht op de lokale markt en bevordering van duurzaamheid.

Verduurzamen openbare ruimte en gemeentelijke organisatie

Het doorvoeren van energiebesparende maatregelen in de sporthallen Marsdijk en Peelo is in de eindfase van de aanbesteding. Voor het plaatsen van zonnepanelen op gemeentelijke gebouwen is opdracht gegeven. Voor zeven panden, waarvan beheer en onderhoud en de energierekening rechtstreeks door ons betaald worden, bekijken we de mogelijkheden om energie te besparen, inclusief de bijbehorende investeringen en de Total Cost of Ownership (TCO).

Bij de vervanging van oude en plaatsing van nieuwe armaturen wordt gebruik gemaakt van energiezuinige led-verlichting.

Versterken milieubeheer en milieubewustzijn

Voorlichting en educatie over duurzaamheid en milieu, vooral met betrekking tot ecologische effecten. Natuur- en milieueducatie (NME), die de houding en het gedrag van alle Assenaren beïnvloedt.

Bij gemeentelijke dienstverlening zoals vergunningaanvragen, handhaving en ruimtelijke procedures zoals bestemmingsplannen hebben we aandacht voor duurzaamheidsaspecten zoals milieukwaliteit, energiebesparing en energie-opwekking.

Binnen planontwikkelingen en wijkvisies voeren we meer interactieve discussies over energie en milieuthema's, zoals bodem,

Duurzame samenwerking met strategische partners

Samen met de Natuur- en Milieufederatie ondersteunen we verschillende actieve bewonersgroepen op het gebied van energiebesparing en zonnepanelen. We hebben actief aandacht besteed aan de landelijke warmetruidendag en de duurzame huizenroute.

Samen met de provincie Drenthe en de Natuur- en Milieufederatie hebben we de campagne Zon zoekt Drent in Assen opgezet. De zonnekaart is hiervoor ge-update. Zon zoekt Drent was een zeer succesvolle campagne, zowel voor de bewoners als voor het bedrijfsleven (installatiebedrijven).

Met de Drentse gemeenten, de provincie Drenthe, de Natuur- en Milieufederatie, Bouwend Nederland en de Uneto-VNI (brancheorganisatie installatiebedrijven) is de Drentse Energie Alliantie gesloten.

Met noordelijke overheden en de stichting Energy Valley is de noordelijke energieagenda Switch opgesteld. Switch is aangeboden aan minister Kamp, die zijn medewerking heeft toegezegd aan de uitvoering ervan.

wat willen we bereiken

verlichting, groen en stedelijke ecologie (ecologie betreft de betrekkingen tussen dieren en planten en hun omgeving of tussen dieren en planten onderling). We werken steeds meer integraal en in relatie tot sociale thema's.

wat hebben we daarvoor gedaan en wat is het resultaat

Gemeente Assen is samen met gemeente Leeuwarden kwartiermaker voor het thema energiebesparing en decentrale opwekking. Met de Stichting Energy Valley (deze stichting is een netwerkorganisatie die met publieke en private partners invulling geeft aan de regionale groeikansen van de energiesector) loopt tot 2015 een overeenkomst.

2014 was het laatste jaar van het Europese project Integrated Measures for an Energy Efficiency Approach (IMEA). Binnen dit project is gewerkt aan verlaging van het energieverbruik van woningen. De 'Asser aanpak' is binnen dit project ontwikkeld.

Faciliteren lokale markt

Onder bewoners van woningen gebouwd voor 1995 zijn meer dan duizend energieadviezen verstrekt. Uit een uitgebreide enquête blijkt dat bijna 90% tevreden is met het advies. Ruim 55% van de eigenaren heeft substantiële energiebesparende maatregelen genomen. Door samenwerking binnen buurten zijn zelfs nog betere resultaten te behalen.

Binnen de Lariks zijn we gestart met het project Integrale Energieaanpak. De doelstelling van dit project is het renoveren van woningen tot Energienota nul woningen waarbij evenveel duurzame energie wordt opgewekt als verbruikt. We sluiten hiermee aan bij het landelijke project Stroomversnelling. We richten ons op woningen van particuliere eigenaren, flatgebouwen en samen met Actium op huurwoningen.

In het Stadsbedrijvenpark is momenteel voor ongeveer € 400.000 aan zonnepanelen geplaatst met de subsidieregeling van dit gebied. Gestart is met extra communicatie om de regeling nog meer onder de aandacht te brengen. Binnen het revitaliseringsproject hebben 15 bedrijven een gratis energieadvies gekregen.

Bij WZA en bij Van Boeijen is een project gestart, gericht op energiemonitoring en bewustwording van het energieverbruik bij het personeel.

We faciliteren het initiatief om zonnepanelen te plaatsen boven parkeerplaatsen op het TT-circuit

Doorontwikkeling duurzaamheidseducatie

Dit schooljaar doen acht Asser basisscholen mee met de Energy Challenges en met hen een drietal MFA's. Ook het Vincent van Gogh doet mee. Bij de Energy Challenges worden leerlingen uitgedaagd zoveel mogelijk energie te besparen in hun school. De resultaten worden professioneel gemonitord en de scholen strijden met elkaar om wie de meeste energie bespaart.

wat willen we bereiken

wat hebben we daarvoor gedaan en wat is het resultaat

Regionale UitvoeringsDienst RUD Drenthe

Sinds 1 januari 2014 zijn de taken voor milieuvergunning, milieu-handhaving, milieutoezicht en milieuadvies ondergebracht bij de RUD Drenthe. In 2014 en 2015 worden de taken uitgevoerd zoals dat bij de gemeente Assen al gebeurde. Vanaf 2016 zal de inzet eenvormig worden aangepakt. Dit betekent dat de vergunningverlening en milieuhandhaving voor een bedrijf in Assen op dezelfde manier en met dezelfde intensiteit wordt uitgevoerd als voor eenzelfde type bedrijf in bijvoorbeeld Emmen. Om dit te bereiken is dit najaar het project 'De Drentse Maat' gestart.

Versterken afvalbeheer

We voeren - op basis van het in 2013 afgeronde onderzoek Afvalmodellen - een nieuw afvalmodel in. We communiceren frequenter - en voor zover mogelijk per buurt - over de gescheiden inzameling van afvalstromen. Deze gegevens gebruiken we tevens als input voor het NME-programma.

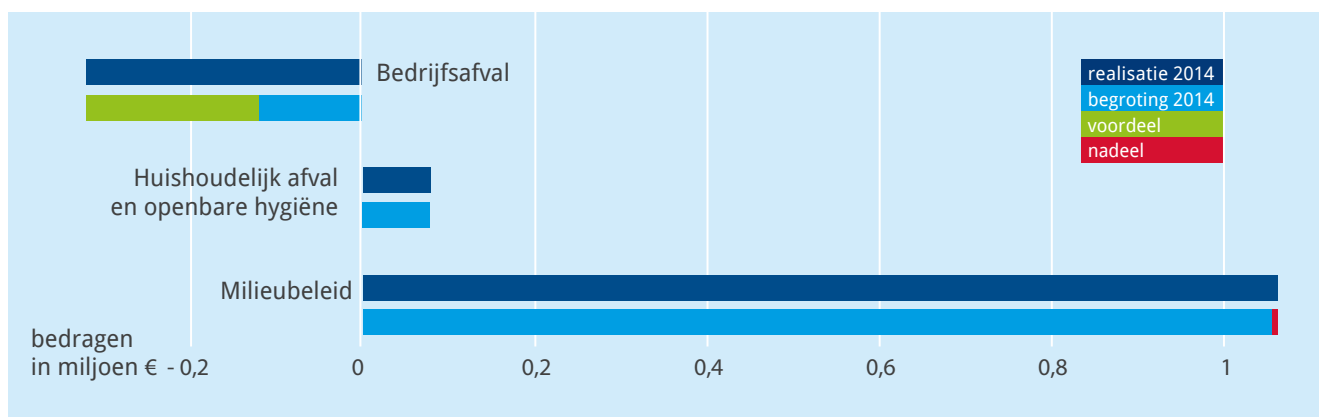
Invoering nieuw afvalmodel en ontwikkeling verwerkingstarieven

Wij hebben dit jaar diverse wijzigingen in de afvalinzameling doorgevoerd. Een eerste evaluatie laat zien dat deze wijzigingen hebben geleid tot een forse toename van de gescheiden inzameling van grondstoffen en een afname van (ongescheiden) ingezameld restafval. Uit een bewonersonderzoek blijkt dat de wijzigingen worden gewaardeerd. In het laatste kwartaal is Containermanagement (chippen van containers en innemen containers buiten het standaardpakket) uitgerold. Dit is de laatste van de voorgenomen wijzigingen. Wij verwachten dat Containermanagement leidt tot een verdere toename van afvalscheiding.

wat heeft het gekost

Programma: Duurzaamheid en milieu (bedragen * € 1.000)

Lasten en baten per beleidsproduct	Primaire begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Saldo
Lasten				
Milieubeleid	245	1.120	1.299	-180
Huishoudelijk afval en openbare hygiëne	7.224	7.224	7.265	-41
Bedrijfsafval	1.750	1.750	1.323	426
Totaal lasten	9.219	10.094	9.888	206
Baten				
Milieubeleid	0	60	680	620
Huishoudelijk afval	7.146	7.146	7.187	41
Bedrijfsafval	1.870	1.870	1.644	-226
Totaal baten	9.016	9.076	9.510	434
Programmaresultaat voor bestemming	203	1.017	378	640
Stortingen in reserves	0	0	591	-591
Onttrekkingen aan reserves	0	0	149	149
Programmaresultaat na bestemming	203	1.017	820	197

Bouwen en wonen

wat willen we bereiken

wat hebben we gedaan
en wat is het resultaat

wat heeft het gekost

De woningmarkt liet vorig jaar een voorzichtig herstel zien met een toename van de verkoop van woningen. In 2014 werden 109 nieuwe woningen opgeleverd, voornamelijk huurwoningen voor cliënten van zorginstellingen. Dat is minder dan de regionaal afgesproken productie van 300 woningen per jaar. Ook de toename van het aantal bouwinitiatieven is een teken dat de woningmarkt weer in de lift zit. Vorig jaar werd voor bijna 330 woningen bouwvergunning aangevraagd. Wij hebben vorig jaar 42 startersleningen verstrekt.

Het afgelopen jaar hebben wij de bouw van 30 sociale huurwoningen aanbesteed. De bouw is eind 2014 gestart.

De taakstelling voor huisvesting van statushouders werd medio 2014 aanzienlijk verhoogd en is voor 2015 verdubbeld vanwege de fors toegenomen instroom van asielzoekers in Nederland.

Voldoende woningen bouwen, conform het Woonplan Assen 2010-2030 en de taakstelling Regiovisie Groningen-Assen

De Regionale opgave voor Assen was 520 woningen per jaar. Na herijking en afstemming van de woningbouw in de Regio Groningen-Assen is de taakstelling in 2012 teruggebracht naar een woningproductie van gemiddeld circa 300 woningen per jaar conform het akkoord en het Regionaal instemmingsmodel Wonen en Bedrijventerreinen. Op grond van het Woonplan 2010-2030 en de Prestatieafspraken 2011 werd uitgegaan van een productie van circa 440 woningen per jaar inclusief vervangende nieuwbouw.

Realisatie Asser woningbouwopgave

Door de stagnerende woningmarkt is in de afgelopen drie jaar voor een beperkt aantal woningen bouwvergunning verleend. Als gevolg hiervan werden in 2014 109 nieuwbouwwoningen opgeleverd. Dat is minder dan de circa 300 woningen per jaar die in regionaal verband zijn afgesproken. Ultimo 2014 zaten circa 190 woningen in de pijplijn, waarvan circa 80 woningen in aanbouw waren.

Het herstel van de koopmarkt, dat zich in de tweede helft van 2013 aftekende, heeft zich in 2014 doorgezet. Dit was vooral te danken aan een sterke verbetering van het consumentenvertrouwen en een uitzonderlijk lage hypotheekrente. Na toename van verkoop van bestaande woningen, zagen wij het afgelopen jaar ook een positieve ontwikkeling bij de verkoop van nieuwbouwwoningen. Dit biedt weer perspectief voor marktpartijen om nieuwbouwplannen in ontwikkeling te brengen. Zo werden in 2014, met name aan het eind van het jaar, bouwaanvragen voor in totaal 329 woningen ingediend.

In 2014 hebben wij voor 109 woningen (52 koopwoningen en 57 huurwoningen) bouwvergunning verleend.

Actualisatie Woonplan

Eind 2014 zijn wij gestart met een woningmarktonderzoek. In het kader van dit onderzoek is een enquête uitgezet waaraan circa 3.500 Assenaren hebben deelgenomen. Het onderzoek wordt begin 2015 afgerond en vormt de basis voor de aanstaande actualisatie van het woonplan en de prestatieafspraken met woningcorporaties.

Project zelf huurwoningen bouwen

Vorig jaar hebben wij de bouw van sociale huurwoningen daadwerkelijk ter hand genomen. In goede samenwerking met Actium is een programma van eisen opgesteld en hebben wij de bouw van 30 sociale huurwoningen in de Kloosterveste aanbesteed. In november werd gestart met de bouw van de woningen, die een Energieprestatiecoëfficiënt (EPC) van 0 hebben.

Stimulering koopmarkt

Vorig jaar werden 56 aanvragen voor een starterslening ingediend en hebben wij 42 startersleningen toegekend.

In het voorjaar 2014 zijn in samenwerking met de provincie, Marketing Drenthe en marktpartijen de Drentse Bouw- en Woonweken georganiseerd. Er werd in Assen een bouw- en woonmarkt in het stadhuis georganiseerd met 23 enthousiaste standhouders en presentaties over bouwprojecten en energiebesparing. De bouw- en woonmarkt trok ongeveer 150 belangstellenden.

wat willen we bereiken

wat hebben we daarvoor gedaan en wat is het resultaat

Huisvesting statushouders

De gemeentelijke taakstelling 2014 voor de huisvesting van statushouders werd, vanwege de verhoogde instroom tot twee keer toe verhoogd. Assen moest vorig jaar 66 statushouders huisvesten. Dat was in vergelijking met voorgaande jaren een forse verhoging. Uiteindelijk hebben wij in goede samenwerking met Actium en Woonconcept 44 statushouders in Assen gehuisvest. Dit betekent dat wij per ultimo 2014 een achterstand hadden van 22 nog te huisvesten statushouders. Hierbij hoort de kanttekening dat een aantal in Assen gehuisveste statushouders bezig is met gezinshereniging. Wanneer de nareizende gezinsleden in Assen zijn gearriveerd, tellen ze mee voor de taakstelling en zal de achterstand grotendeels worden ingelopen.

Een grote variatie in het woonaanbod

Voldoende differentiatie in het aanbod van de gerealiseerde woningen naar:

- Woonmilieu: groenstedelijk en stedelijk.
- Typologie: vrijstaand, 2/1 kap, rijen en appartementen.
- Financieringscategorieën: goedkoop, middelduur en duur.
- Doelgroepen: aandacht voor starters, lagere inkomens, ouderen, zorgvragers en gezinnen.
- Huur en koop: de differentiatie volgens het Woonplan Assen 2010-2030 is daarbij uitgangspunt.

Het accent ligt op de bestaande woongebieden door kwaliteitsverbetering en het benutten van mogelijkheden voor inbreiding en herstructurering. Ook wordt gewerkt aan meer variatie in het woonaanbod binnen de bestaande wijken en mogelijkheden voor een wooncarrière binnen de wijk.

In 2014 werden 109 nieuwe woningen opgeleverd, waarvan:

- 27 sociale huurappartementen (Actium / Promens Care), 69 particuliere huurappartementen (VanBoeijen) en drie particuliere huurappartementen (GGZ Drenthe).
- Tien grondgebonden koopwoningen (twee 2¹-kap en acht vrijstaand);
- Door minder nieuwbouwinitiatieven in de koopsector lag het accent van de nieuwbouw vorig jaar nagenoeg geheel op huurwoningen.

wat willen we bereiken

wat hebben we daarvoor gedaan en wat is het resultaat

Een duurzaam woningaanbod van hoge kwaliteit te creëren

Nieuwe woningen worden zo veel mogelijk CO₂-neutraal en aanpasbaar gebouwd.

Het energieverbruik in de bestaande, met name oudere, woningen beperken door investeringen in energiebesparende maatregelen te stimuleren. Zie ook programma Duurzaamheid en milieu (faciliteren lokale markt).

Ongeveer de helft van de nieuw te bouwen woningen wordt in bestaand stedelijk gebied gerealiseerd.

De 30 sociale huurwoningen die in opdracht van de gemeente worden gebouwd hebben een EPC van 0.

Wij hebben met kortingsbonnen van € 250 voor een maatwerkadvis het investeren in energiebesparende maatregelen gestimuleerd. Sinds de invoering van deze regeling in 2011 zijn ruim 1.000 maatwerkadvisen gesubsidieerd. Vorig jaar werden 111 kortingsbonnen verstrekt.

103 (94%) woningen werden in stedelijk gebied gerealiseerd. Het accent van de opgeleverde nieuwbouw lag in 2014 nagenoeg geheel op het bestaand stedelijk gebied.

Vraaggericht bouwen voor woonconsumenten

Realiseren van gemiddeld 30% van de woningproductie via particulier opdrachtgeverschap of collectief particulier opdrachtgeverschap, door voldoende aanbod van bouwkevels voor particulieren.

Bij projectmatige bouw vragen wij van ontwikkelende partijen nadrukkelijk aandacht voor consumentgericht bouwen (bijvoorbeeld wenswonen).

De tien in 2014 opgeleverde koopwoningen werden in particulier opdrachtgeverschap gerealiseerd. Het betrof 9% van de nieuwbouw.

In Kloosterveen bieden wij sinds medio 2011 kavels aan voor particulier opdrachtgeverschap. Hiervan zijn tot nu toe zeven verkocht.

In Woonpark Diepstroeten zijn 16 kavels voor vrijstaande woningen in verkoop, waarvan tot nu toe acht zijn verkocht en acht in optie zijn genomen.

In de Kloosterveste is het afgelopen jaar door de stichting Seniorenbouw en Mea Casa gewerkt aan twee projecten voor collectief particulier opdrachtgeverschap (CPO). Voor beide projecten zijn vorig jaar bouwvoorvragen ingediend.

Mensen in staat te stellen zo lang mogelijk zelfstandig te blijven wonen door integratie van wonen, welzijn en zorg in de wijken

Een kwart van de nieuw te bouwen woningen wordt gerealiseerd als nultredenwoning.

Zorgen voor een passend aanbod van wonen, welzijn en zorg door het inrichten van woonservicezones.

Vorig jaar werden 99 van 109 opgeleverde woningen uitgevoerd als nultredenwoning.

Deze woningen zijn huurappartementen bestemd voor bijzondere doelgroepen. Actium bouwde 27 zorgappartementen aan de Mr. P.J. Troelstralaan voor cliënten van Promens Care. VanBoeijen bouwde 69 zorgappartementen voor haar cliënten in het Park Diepstroeten en GGZ Drenthe bouwde drie studio's voor haar cliënten op het GGZ-terrein.

De initiatieven rondom de woonservicezones in Assen-Oost en Kloosterveen zijn in 2013 als buurtteam-experimenten verder gegaan in het kader van de uitvoering van de Veranderagenda Zorg en Welzijn.

Sturing op het Ruimtelijk economisch beleid onder meer voor wonen, werken en recreëren

Door het actief, en gericht inzetten van het grondbeleid en het Grondbedrijf waarborgen wij de continuïteit van de gewenste stedelijke ontwikkeling.

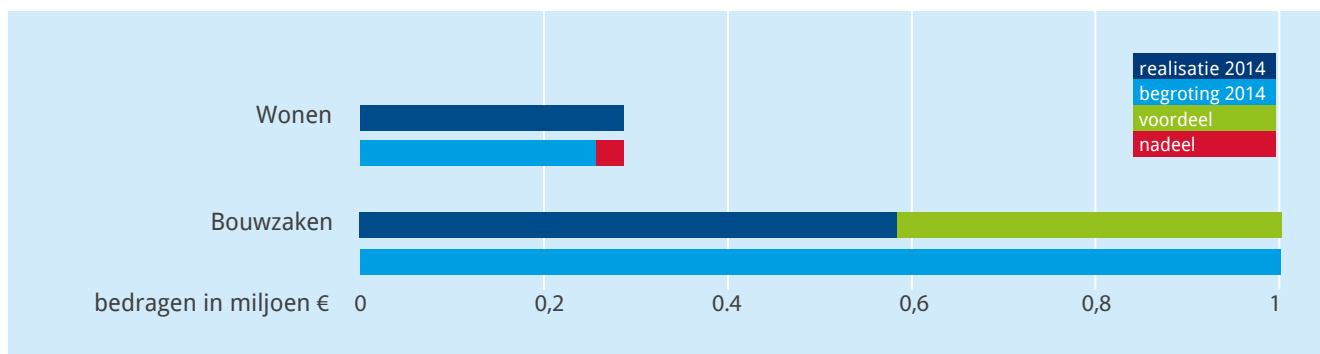
Ontwikkeling gemeentelijke grondexploitatie

Alle grondexploitaties zijn voor deze jaarrekening geactualiseerd. Daarbij zijn ook de (beleidsmatige) uitgangspunten zoals programmering en de grondprijzenbrief verwerkt. Dit geldt ook voor de gewijzigde ontwikkelstrategieën voor Kloosterveen, Assen-Zuid en het Havenkwartier.

De vastgoedmarkt voor zowel woningen, bedrijfsmatig en commercieel onroerend goed was ook in 2014 onverminderd moeizaam. Toch nemen diverse partijen het initiatief om tot een ontwikkeling te komen, zoals bijvoorbeeld in de buitenring Kloosterveste.

wat heeft het gekost

Programma: Bouwen en wonen (bedragen * € 1.000)				
Lasten en baten per beleidsproduct	Primaire begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Saldo
Lasten				
Bouwgrondexploitatie	5.294	5.294	10.792	-5.498
Wonen	257	257	322	-65
Bouwzaken	2.402	2.002	1.445	557
Totaal lasten	7.953	7.553	12.559	-5.006
Baten				
Bouwgrondexploitatie	5.710	5.710	2.501	-3.209
Wonen	0	0	0	0
Bouwzaken	1.000	1.000	861	-139
Totaal baten	6.710	6.710	3.362	-3.348
Programmaresultaat voor bestemming	1.244	844	9.198	-8.354
Stortingen in reserves	415	415	0	415
Onttrekkingen aan reserves	0	0	8.326	8.326
Programmaresultaat na bestemming	1.659	1.259	871	388

Algemene dekking

wat willen we bereiken

wat hebben we gedaan
en wat is het resultaat

wat heeft het gekost

We zijn doorgegaan met ons consistent en degelijk financieel beleid. Hierdoor zijn we ondanks aanhoudende bezuinigingen door het rijk erin geslaagd 2014 met een positief financieel resultaat af te sluiten.

Dat stelt ons in staat ons weerstandsvermogen te versterken zodat we de financiële risico's van de decentralisaties en nieuwe verdeelmodellen beter kunnen opvangen.

Consistent en degelijk betekent ook dat we er in zijn geslaagd vrijwel nagenoeg alle voor 2014 geplande bezuinigingen te realiseren en ook de nieuwe bezuinigingsopgave voor 2015 in te vullen. Dat was noodzakelijk voor gezonde gemeentelijke financiën en voor het realiseren van de ambities uit het nieuwe collegeprogramma 'Mijn Assen.'

wat willen we bereiken

wat hebben we daarvoor gedaan en wat is het resultaat

De besteding en het beheer van gemeenschapsgeld is zorgvuldig, efficiënt, transparant en resultaatgericht

Een adequaat en evenwichtig voorzieningenniveau voor de Asser burger, nu en in de toekomst

De presentatie van het beleid en de uitvoering ervan zijn voor de Asser burger transparant.

In 2014 is verder uitvoering gegeven aan het collegeprogramma 2010-2014 en de daarin voor wat betreft de inrichting en kwaliteit van het Asser voorzieningenniveau opgenomen ambities en beleidsdoelen. Daarnaast hebben we ons het afgelopen jaar zo goed mogelijk voorbereid op de vernieuwingen en veranderingen die voor onze gemeente vanaf 2015 in sociaal domein op de rol staan. In de beleidsverantwoording elders in het jaarverslag geven we aan welke voortgang we in 2014 op de diverse deelterreinen hebben gemaakt, welke resultaten zijn behaald en wat er nog is blijven liggen.

In verband met verkiezingen en de bestuurswisseling zijn in 2014 verder geen ingrijpende beleidswijzigingen of aanpassingen in het gemeentelijk voorzieningenniveau doorgevoerd; de beleidsinvulling was sober en beleidsarm. Zorgen voor continuïteit en stabiliteit in beleid en de financiën stond voorop.

In het in april 2014 gepresenteerde collegeprogramma Mijn Assen en in de beleidsnota Minderen met Maat, hebben we onze ambities voor de verdere ontwikkeling van de stad en de zorg voor de inwoners ingevuld en vorm gegeven. Niet zorgen voor maar zorgen dat staat centraal. Het programma is voorzien van een sluitend dekkingsplan.

In september jl. heeft u ingestemd met de invoering en gebruik van een nieuw, meer toekomstgericht en beter op de sturingsbehoefte afgestemd begrotings- en verslagleggingsmodel. Tevens heeft u een stappenplan voor de verdere doorontwikkeling van dat model vastgesteld. Afgesproken is dat de accountantscommissie het verbeteringsproces van de begroting en de overige planning en control producten vanuit de raad begeleid. Het nieuwe model is met ingang van het begrotings- en rekeningjaar 2015 in gebruik. Ook de overige p&c-producten worden op de nieuwe leest geschoeid.

Duurzaam evenwicht tussen lasten en baten waarbij de lasten op evenwichtige wijze gespreid worden over huidige en komende generaties

De gemeentebegroting is materieel sluitend. De uitwerking van het collegeprogramma 2010-2014 voorziet in een sluitend financieel dekkingsplan.

Het provinciaal financieel toezicht is repressief en de beleids- en begrotingsuitvoering zijn rechtmatig.

Zorg voor de toereikendheid van en de continuïteit in de verkrijging van algemene dekkingsmiddelen, waaronder belastingen.

De begroting 2014 is sluitend en door de raad vastgesteld met in begrip van de budgetten die dat jaar nog benodigd waren voor het afronden van het collegeprogramma 2010 – 2014.

Verder is uitvoering gegeven aan de bezuinigingsmaatregelen uit de vorige bestuursperiode. De omvang daarvan bedroeg vorig jaar in totaal € 26,6 miljoen. Deze opgave kon, ook dankzij een aantal eenmalige overbruggingsmaatregelen op de terreinen van Werk en Inkomen en Zorg en Welzijn vrijwel volledig worden gerealiseerd.

wat willen we bereiken

wat hebben we daarvoor gedaan en wat is het resultaat

De frictievoorziening bestemd voor dekking van de financiële verplichtingen van het gemeentelijk personeel dat door eigen bezuinigingen boventallig is geworden en/of de organisatie heeft verlaten is in 2014 op peil gebracht. De omvang ervan is afgestemd op de frictie die samenhangt met de bezuinigingen uit de vorige bestuursperiode.

Om ook na 2014 met sluitende begrotingen en jaarrekeningen te kunnen blijven werken is eind 2014, Minderen met Maat, een extra pakket met bezuinigingsmaatregelen vastgesteld. De omvang daarvan is bepaald op € 7 miljoen op jaarbasis. De extra financiële inspanning voor de gezondmaking van het gemeentelijk parkeerbedrijf is hierin meegenomen.

Als resultaat van het in november 2013 door de raad vastgestelde financiële beleid was in 2014 weer sprake van repressief provinciaal financieel toezicht. De accountant heeft in 2014 over het verslagjaar 2013 zowel voor wat betreft de getrouwheid van de cijfers als de rechtmatigheid een goedkeurende verklaring afgegeven. De eind 2014 uitgebrachte Managementletter gaf een positief oordeel over de stand van de bedrijfsvoering en de processen daarbinnen.

In 2014 waren we voor onze algemene dekkingsmiddelen voor een belangrijk deel afhankelijk van de inkomsten die we via het gemeentefonds van het Rijk hebben ontvangen. De volgende ontwikkelingen waren in 2014 relevant:

- het kabinet heeft het accres 2014 op grond van macro-economische ontwikkelingen en de ontwikkeling van de eigen uitgaven tussentijds neerwaarts moeten bijstellen. De nadelige gevolgen konden we opvangen door de buffer macro-economische ontwikkelingen voor dit doel in te zetten.
- de eerste fase van de herijking van het gemeentefonds is in 2014 afgerond; de uitkomsten waren voor onze gemeente negatief; er is sprake van een blijvend nadeel van € 1,2 miljoen. Het in dat verband door een groep nadeelgemeenten gestarte actie 'Bag wie betaalt het gelag' is eind 2014 met een voor de nadeelgemeente positief resultaat afgesloten.
- besloten is het buitenonderhoud aan schoolgebouwen over te dragen aan de schoolbesturen. De verlegging van de betrokken geldstroom levert voor Assen een aanzienlijk financieel nadeel op.
- De onduidelijkheid en onzekerheid over de hoogte en de verdeling van overkomende rijksmiddelen voor de decentralisatie van de Wmo, de Jeugdzorg en de participatie is in 2014 blijven voort bestaan. In 2014 gepresenteerde modellen en cijfers geven aan dat Assen op alle fronten nadeelgemeente is.
- Het kabinet heeft na de kritiek van de Algemene Rekenkamer besloten de 'bestedingsvoorwaarde', die was gekoppeld aan de overkomende decentralisatiegelden, te laten vallen, af te zien van de instelling van een sociaal deelfonds en de betreffende middelen als integratie-uitkering aan de algemene uitkering toe te voegen.

wat willen we bereiken

wat hebben we daarvoor gedaan en wat is het resultaat

- de uitbetaling aan Assen van de voor de FlorijnAs bestemde RSP-gelden is vanaf juli 2014 hervat. De uitbetaling was tijdelijk stopgezet in verband met onzekerheden rondom de voortzetting en werking van het btw-compensatiefonds.

Het resterende deel van de algemene dekkingsmiddelen die in 2014 zijn ontvangen bestond voor het merendeel uit de inkomsten die zijn verkregen uit heffing en invordering van de algemene belastingen. We hebben het voor 2014 vastgestelde fiscale beleid conform de besluitvorming uitgevoerd. De inkomsten uit de onroerende zaakbelastingen en de toeristenbelasting zijn overeenkomstig hun bestemming als algemeen dekkingsmiddel ten gunste van de exploitatie gebracht.

Waardedaling, bezwaren tegen de waarde en oplopende leegstand als gevolg van de recessie en andere maatschappelijke ontwikkelingen hebben in 2014 geresulteerd in een lagere Ozb-opbrengsten.

Het gemeentelijk weerstandsvermogen is op voldoende niveau

Risico's in de beleidsuitvoering en de bedrijfsvoering zijn in control.

De reserves en voorzieningen zijn op voldoende niveau.

Er is voldoende flexibiliteit in de begroting om in te kunnen spelen op onvoorziene ontwikkelingen.

In 2014 is verder uitvoering gegeven aan de kadernotitie 'risicomanagement en weerstandsvermogen'. De resultaten daarvan zijn gepresenteerd in de paragraaf 'weerstandsvermogen'.

De gemeentelijke reservepositie bleef in 2014 op voldoende niveau. De omvang van de algemene reserves voldeed aan de geldende ondergrens van € 100 per inwoner. De bestemmings- en amortisatie-reserves (waaronder de reserve Weiersstraat) zijn conform bestemming ingezet voor dekking van activiteiten, projecten, investeringen en om de begroting als geheel sluitend te houden. De parkeerreserve is, zoals in de Voorjaarsnota aangekondigd, in 2014 volledig uitgeput.

De reserves en voorzieningen zijn in 2014 opnieuw niet aan de inflatie aangepast. Hiertoe is in het kader van het sluitend maken van de begroting besloten.

Als onderdeel van de financiële kaderstelling rondom de drie decentralisaties is besloten tot instelling van de 'reserve sociaal domein'. De bestemming en besteding van de Essentreserve is in 2014 niet gewijzigd. Het rendement van een deel van die reserve heeft evenals in voorgaande jaren gediend als compensatie voor derving van het dividend. De reserve grote projecten is conform de besluitvorming en overeenkomstig de afgesproken fasering versterkt en verder op peil gebracht.

In 2014 is besloten tot verkoop van Attero. De opbrengst is in 2014 tijdelijk toegevoegd aan de algemene reserve. Deze middelen krijgen vanaf 2015 hun definitieve bestemming; ze worden resp. ingezet ter versterking van de reserve cofinanciering economische beleid en het duurzaamheidsfonds. Bij de vaststelling van het beleid en de begroting 2015 heeft de raad dit besloten.

De gemeentelijke voorzieningen waren in 2014 afgestemd op de om-

wat willen we bereiken

wat hebben we daarvoor gedaan en wat is het resultaat

vang van de achterliggende verplichtingen, onderhoudsplannen en -of risico's waar ze voor zijn gevormd. Voor risico/afdekking van de gemeentelijke grondexploitatie was/is een toereikend, op het vastgestelde risicoprofiel afgestemd weerstandsvermogen beschikbaar.

Bij de invulling van het beleid voor de nieuwe bestuursperiode en de inrichting van de daaraan verbonden bedrijfsvoering is waar mogelijk gestuurd op verdere verbetering van de flexibiliteit in de bestedings- en uitgavenpatronen. De marges en mogelijkheden daartoe zijn als gevolg van bezuinigingen in 2014 verder afgenomen.

Gemeentelijke belastingheffing geschiedt naar redelijkheid en billijkheid en op basis van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur in het belastingrecht

Het invorderingsbeleid is rechtvaardig. De maximale wettelijke ruimte in het kwijtscheldingsbeleid wordt benut.

Het bestaande actieve invorderings- en kwijtscheldingsbeleid is in 2014 in ongewijzigde vorm voortgezet. Wel kunnen sinds 2014 kunnen lokale ondernemers, onder voorwaarden, ook in aanmerking komen voor kwijtschelding van lokale lasten.

Invordering van onroerendezaakbelastingen, rioolrecht en van de afvalstoffenheffing verliep in 2014 opnieuw via een gecombineerde aanslag met de mogelijkheid tot gespreide betaling via automatische incasso. De daaruit verkregen opbrengsten worden in de paragraaf 'lokale heffingen' verder toegelicht.

De tarieven van bestemmingsheffingen en leges zijn, zoveel mogelijk, kostendekkend

De algemene belastingen stijgen jaarlijks met het inflatiepercentage.

De tarieven van de gemeentelijke heffingen zijn zo veel mogelijk kostendekkend. Er vindt geen boven trendmatige tariefaanpassing plaats.

Nieuw beleid leidt niet tot extra lastenverzwaring voor de burger.

De nominale lastenstijging voor de Asser burger was in 2014 opnieuw beperkt; de gemeentelijke tarieven zijn waar nodig en mogelijk enkel aangepast aan de inflatieontwikkeling.

Er is uitvoering gegeven aan belastingmaatregelen uit de derde bezuinigingsronde. Het ging hierbij meer in het bijzonder om de 'belastinguitruil' tussen de tarieven van de Ozb enerzijds en die van het rioolrecht en de afvalstoffenheffing anderzijds. De tarieven voor beide laatste heffingen zijn in dat kader verlaagd.

De tariefstelling en opbrengsten van de onroerendezaakbelasting waren in 2014 gebaseerd op de WOZ-waarden per 01 januari 2013. Het tarief voor de toeristenbelasting is in 2014 verhoogd van € 1,00 naar € 1,05 per overnachting.

De werking van het ondernemersfonds en de daarvoor in het onroerendezaakbelasting tarief opgenomen tijdelijke opslag zijn geëvalueerd; op basis van de uitkomsten van die evaluatie is besloten om het beleid en de bestaande tariefopslag op de Ozb de komende jaren voort te zetten.

Het tarief voor het rioolrecht was gebaseerd op de beleidsafspraken in het GRP en op de afspraken in het kader van de bezuinigin-

wat willen we bereiken

wat hebben we daarvoor gedaan en wat is het resultaat

gen en de belastinguitruil. Het tarief voor deze heffing bedroeg in 2014 € 180,44.

Het tarief van de afvalstoffenheffing is met ingang van 2014 gebaseerd op het nieuwe afvalmodel. Als resultaat daarvan bedroeg het gemiddelde afvaltarief in 2014 € 197,48.

Doordat de extra stijging van de Ozb in het kader van de belastingruil volledig is gecompenseerd door verlaging van de tarieven van het rioolrecht en van de afvalstoffenheffing is de gemiddelde lastendruk in Assen 2014 niet meer dan trendmatig gestegen.

Efficiënte en risicomijdende financiering van gemeentelijke uitgaven

Financiering en belegging vindt plaats met het oog op uitoefening van de publieke taak en beperking van de schuldenlast voor toekomstige generaties, zoals vastgelegd in het treasurystatuut.

Het risicomijdende financieringsbeleid is in 2014 voortgezet.

Binnen de kaders van de Wet Fido en het eigen Treasurystatuut is zo optimaal mogelijk gebruik gemaakt van de gunstige omstandigheden die de geld- en kapitaalmarkt het afgelopen jaar hebben geboden. Het rentepeil lag in 2014 over de gehele linie ver beneden de aannames waarmee in de begroting is gerekend.

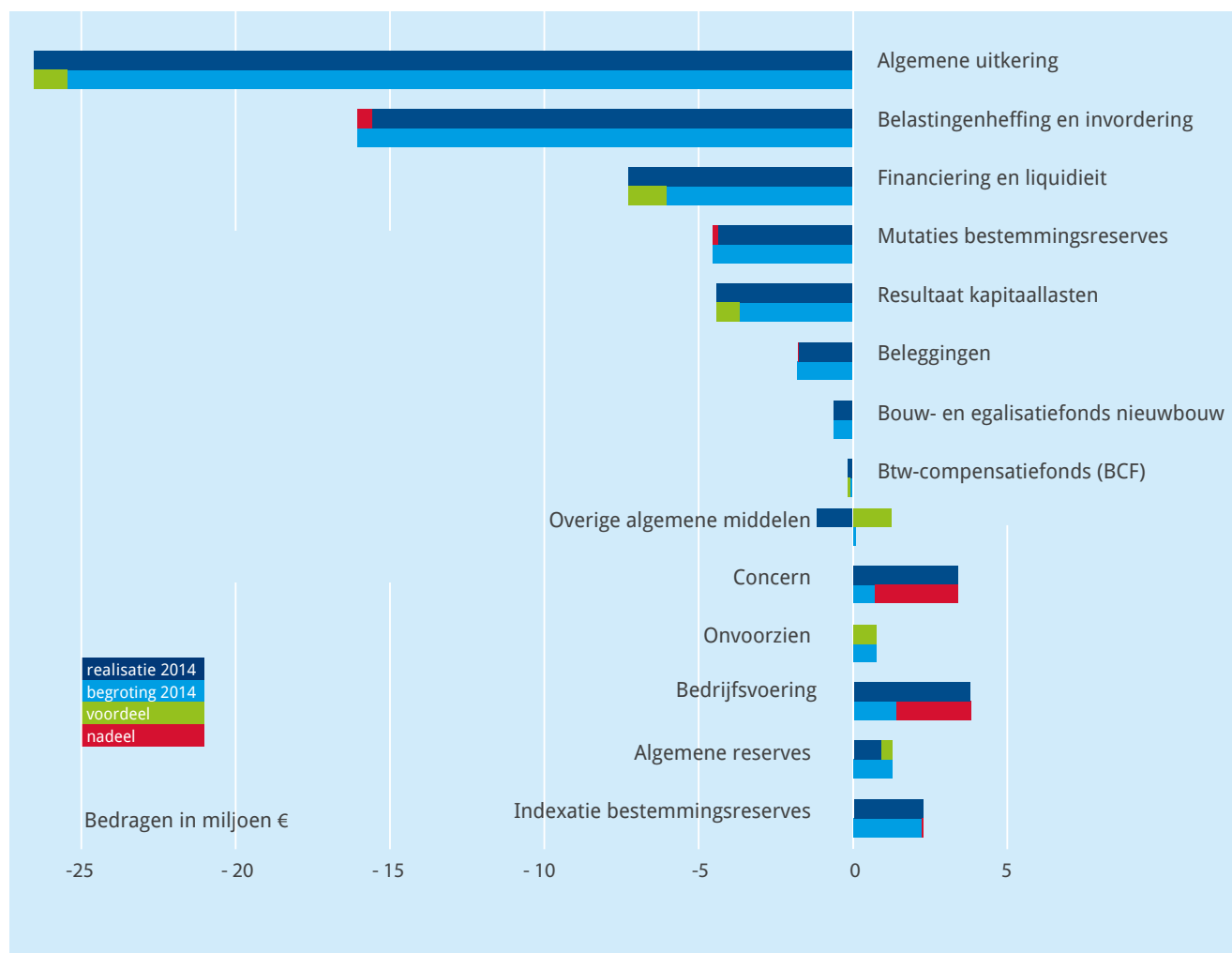
In 2014 is het 'verplicht schatkist bankieren' ingevoerd. Overtollige financieringsmiddelen moeten sindsdien, als deze een zekere grens overschrijden, bij het Rijk worden belegd. De totale schuldpositie heeft zich in 2014 gunstig ontwikkeld, maar van verplicht wegzetten van middelen bij het Rijk is in de Asser praktijk in het afgelopen jaar geen sprake geweest. Invulling van de herfinancieringsopgave, die in 2014 door reguliere aflossing van vast geld ontstond, heeft plaatsgevonden door het aantrekken van kort geld.

De gemeentelijke treasurytaken zijn doorgelicht, geherpositioneerd en op basis daarvan in 2014 in uitvoering genomen.

wat heeft het gekost

Programma: Algemene dekking (bedragen * € 1.000)				
Lasten en baten per beleidsproduct	Primaire begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Saldo
Lasten				
Onvoorzien	823	743	0	743
Belastingenheffing en invordering	348	348	321	27
Beleggingen	19	19	11	8
Financiering en liquiditeit	387	387	344	43
Algemene uitkering	0	0	0	0
BTW-compensatiefonds (BCF)	250	250	174	76
Overige algemene middelen	927	1.905	2.142	-237
Resultaat kapitaallasten	-3.447	-3.647	-4.399	752
Resultaat Bedrijfsvoering	2.226	2.426	3.996	-1.570
Mutaties voorzieningen	0	0	0	0
Totaal lasten	1.534	2.431	2.590	-159
Baten				
Onvoorzien	0	0	0	0
Belastingenheffing en invordering	16.181	16.365	15.886	-479
Beleggingen	854	1.771	1.745	-27
Financiering en liquiditeit	6.357	6.393	7.579	1.186
Algemene uitkering	74.796	75.455	76.514	1.059
BTW-compensatiefonds (BCF)	0	0	0	0
Overige algemene middelen	462	1.835	3.292	1.458
Saldi kostenplaatsen	0	0	27	27
Mutaties voorzieningen	0	0	0	0
Totaal baten	98.650	101.819	105.042	3.223
Programmaresultaat voor bestemming	-97.116	-99.388	-102.452	3.065
Stortingen in reserves	6.659	7.918	7.850	68
Onttrekkingen aan reserves	7.891	10.819	9.919	-900
Programmaresultaat na bestemming	-98.348	-102.289	-104.522	2.233

wat heeft het gekost

jaarverslag

paragrafen

1. Lokale heffingen
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
3. Onderhoud kapitaalgoederen
4. Financiering
5. Verbonden partijen
6. Bedrijfsvoering
7. Grondbeleid
8. Bestuurlijk relevante investeringsprojecten
9. Bezuinigingen

paragraaf 1 Lokale heffingen

Fiscaal beleid en tarieven

Voor wat betreft het beleid heffingen en kwijtscheldingen en de gehanteerde tarieven wordt verwezen naar de paragraaf Lokale heffingen in de begroting 2014. Aan de daarin opgenomen en vastgestelde uitgangspunten is in de realisatie volledig uitvoering gegeven.

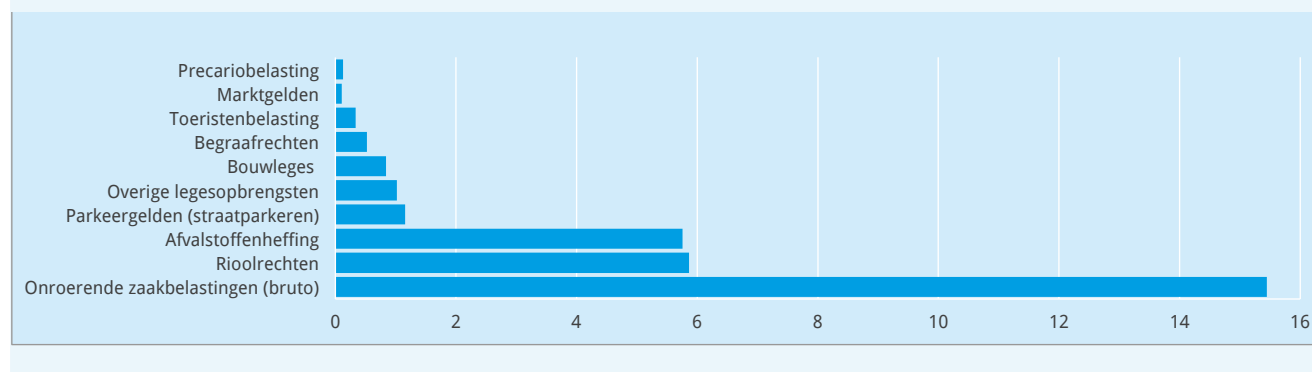
Gerealiseerde belastingopbrengsten 2014

Belastinginkomsten

De belastinginkomsten bedroegen in 2014 € 31,2 miljoen. De inkomsten zijn over de diverse belastingen heffingen en leges als volgt verdeeld:

Opbrengst gemeentelijke heffingen 2014 in bedragen* € 1.000				
Gemeentelijke heffing	geraamd	realisatie	saldo	V/N
Onroerende zaakbelastingen (bruto)	15.900	15.447	452	N
Rioolrechten	6.067	5.861	206	N
Afvalstoffenheffing	5.863	5.756	107	N
Parkeergelden (straatparkeren)	1.315	1.160	155	N
Overige legesopbrengsten	1.006	1.021	15	V
Bouwleges	1.000	840	159	N
Begraafrechten	659	525	133	N
Toeristenbelasting	325	336	11	V
Marktgelden	116	106	10	N
Precariobelasting	73	126	53	V
Totale opbrengst gemeentelijke heffingen	32.324	31.181	1.143	N

Opbrengst gemeentelijke heffingen 2014 € miljoen

Kwijtschelding

Kwijtschelding is alleen mogelijk voor onroerende zaakbelasting, afvalstoffenheffing en rioolheffing. De kwijtschelding was over deze belasting en heffing als volgt verdeeld:

Kwijtschelding	2014
OZB	5.092
Afvalstoffenheffing	404.996
Rioolrechten	392.062
Totaal	802.150

Gemeentelijke belastingdruk en effecten belastingruil

Bij de bepaling van de belastingdruk voor huishoudens is gekeken naar belastingen die zijn gerelateerd aan het wonen. Dit betekent dat de belastingdruk per huishouden berekend is aan de hand van de onroerendezaakbelastingen (eigenaren van woningen), de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Bij de afval-

stoffenheffing is voor de vergelijking uitgegaan van een gemiddelde heffing per huishouden aangezien bij deze heffing sprake is van twee verschillende tarieven (meerpersoons- en eenpersoonshuishoudens).

Assen wil de stijging van de belastingdruk beperkt houden. Als gevolg

van een nieuwe aanbesteding zullen de kosten van de verwerking van huishoudelijk restafval gaan dalen wat direct effect heeft op de afvalstoffenheffing. In het kader van de bezuinigingsmaatregelen 2013-2017 is besloten de totale belastingdruk niet te verlagen. De verlaging van de afvalstoffenheffing is in 2014 gecompenseerd met een verhoging van de tarieven voor de onroerende zaakbelastingen, de belastingruil.

Onderstaande tabellen geven inzicht in de ontwikkeling van de gemeentelijke belastingdruk en de effecten van de belastingruil.

Belastingdruk 2013 voor eigenaren van woningen in € gerelateerd aan de waarde van de woning							
Waarde woning	100.000	150.000	200.000	250.000	300.000	500.000	1.000.000
Onroerende zaakbelasting (0,1351%)	135,10	202,65	270,20	337,75	405,30	675,50	1.351,00
Afvalstoffenheffing	222,47	222,47	222,47	222,47	222,47	222,47	222,47
Rioolrecht	183,95	183,95	183,95	183,95	183,95	183,95	183,95
Belastingdruk 2013	541,52	609,07	676,62	744,17	811,72	1.081,92	1.757,42

Ontwikkelingen 2014 voor belastingruil voor eigenaren van woningen in € gerelateerd aan de waarde van de woning							
Waarde woning -4,4%	95.600	143.400	191.200	239.000	286.800	478.000	956.000
Onroerende zaakbelasting:							
basis 2013 (0,1351%)	129,16	193,73	258,31	322,89	387,47	645,78	1.291,56
compensatie waarde effect (+ 0,0062%)	+5,93	+8,89	+11,85	+14,82	+17,78	+29,64	+59,27
compensatie derving (+ 0,75%)	+1,24	+1,86	+2,49	+3,11	+3,73	+6,21	+12,43
inflatie (+ 2%)	+3,13	+4,69	+6,26	+7,82	+9,39	+15,64	+31,29
Onroerende zaakbel. – basis 2014 voor uitruil	139,45	209,18	278,91	348,64	418,36	697,27	1.394,54

Afvalstoffenheffing:							
basis (tarief 2013)	222,47	222,47	222,47	222,47	222,47	222,47	222,47
autonome verhoging	+0,65	+0,65	+0,65	+0,65	+0,65	+0,65	+0,65
Afvalstoffenheffing – basis 2014 voor uitruil	223,12	223,12	223,12	223,12	223,12	223,12	223,12

Rioolrecht:							
basis (tarief 2013)	183,95	183,95	183,95	183,95	183,95	183,95	183,95
autonome verhoging	+0,05	+0,05	+0,05	+0,05	+0,05	+0,05	+0,05
Rioolrecht – basis 2014 voor uitruil	184,00	184,00	184,00	184,00	184,00	184,00	184,00
Belastingdruk 2014 voor belastingruil	546,57	616,30	686,03	755,76	825,48	1.104,39	1.801,66

Effecten belastingruil: Ontwikkelingen 2014 voor belastingruil voor eigenaren van woningen in € gerelateerd aan de waarde van de woning							
Waarde woning -4,4%	95.600	143.400	191.200	239.000	286.800	478.000	956.000
Onroerende zaakbelasting:							
nieuwe basis 2014	139,45	209,18	278,91	348,64	418,36	697,27	1.394,54
uitruil (+ 0,0223%)	+21,34	+32,01	+42,69	+53,36	+64,03	+106,72	+213,43
Onroerende zaakbel. 2014 (0,1682%)	160,80	241,20	321,59	401,99	482,39	803,99	1.607,97
Afvalstoffenheffing:							
nieuwe basis 2014	223,12	223,12	223,12	223,12	223,12	223,12	223,12
uitruil	-26,38	-26,38	-26,38	-26,38	-26,38	-26,38	-26,38
Afvalstoffenheffing 2014	196,74	196,74	196,74	196,74	196,74	196,74	196,74
Rioolrecht:							
nieuwe basis 2014	184,00	184,00	184,00	184,00	184,00	184,00	184,00
uitruil	-3,56	-3,56	-3,56	-3,56	-3,56	-3,56	-3,56
Rioolrecht 2014	180,44	180,44	180,44	180,44	180,44	180,44	180,44
Belastingdruk 2014 na belastingruil	537,98	618,38	698,77	779,17	859,57	1.181,17	1.985,15
Effect belastingruil	-8,60	+2,07	+12,75	+23,42	+34,09	+76,78	+183,49

Belastingdruk voor gebruikers van woningen in €			
Heffing	2013	2014	Verschil
Onroerende zaakbelasting (nihil)	0	0	0
Afvalstoffenheffing	222,47	196,74	-25,73
Rioolrecht	183,95	180,44	-3,51
Totaal	406,42	377,18	-29,24

paragraaf 2

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

De paragraaf heeft tot doel inzicht te geven in het weerstandsvermogen en risicobeheersing. Weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre gemeentelijke risico's kunnen worden afgedekt door beschikbare weerstandscapaciteit.

Voldoende weerstandsvermogen voorkomt dat een financiële tegenvaller ons direct dwingt tot bezuinigen. Het weerstandsvermogen is voldoende als

financiële tegenvallers goed opgevangen kunnen worden en het saldo van de weerstandscapaciteit minus risico's positief is.

Weerstandscapaciteit zijn alle middelen en mogelijkheden waarover de gemeente Assen beschikt om niet begrote kosten, die onverwachts en substantieel zijn, te dekken, zonder dat de begroting en het beleid aangepast hoeven te worden.

Risicobeheersing

Uitgangspunten

In 2011 is de kadernota 'Weerstandsvermogen en risicomangement' vastgesteld.

Wij hanteren het principe van integraal management: de manager of projectleider is ook verantwoordelijk voor risicomangement. Het sturen op risico's is daarmee een vast onderdeel van de bedrijfsvoering en good governance (toezicht en sturing op verbonden partijen).

Activiteiten

Met de kadernota hebben we een goed fundament gelegd voor risicomangement. We werken nu aan continu verbeteren als het gaat het benoemen en sturen op risico's.

Wij rapporteren aan uw raad in ieder geval over risico's van boven de € 200.000. Daarnaast worden risico's gemeld die politiek / bestuurlijk urgent zijn. Dergelijke risico's zijn meestal niet financieel te vertalen. Naast de financiële risico's zijn dan ook de niet financiële risico's van belang als het gaat om inzicht geven in het risicoprofiel van de gemeente. Het melden van risico's aan uw raad is geborgd via de reguliere planning en control cyclus en indien van toepassing is dit onderdeel van afzonderlijke raadsvoorstellen.

Met het houden van risico-sessies werken we aan een verdere bewustwording in de organisatie als het gaat om risicomangement en een aanscherping van de verschillende rollen.

Voor het houden van risicosessies is een basis-set beschikbaar om vanuit een standaardwerkwijze aan

de slag te kunnen gaan. Uiteraard zijn er mogelijkheden voor maatwerk. Aan de hand van de Rismanbrillen worden risico's geïnventariseerd, met vermelding van oorzaken en gevolgen. Vervolgens worden actiehouders en beheersmaatregelen benoemd. Periodiek vindt een update van de risico's plaats en indien zich nieuwe omstandigheden voordoen worden eventuele nieuwe beheersmaatregelen benoemd.

Voor bestuurlijk relevante investeringsprojecten, of specifieke onderwerpen worden ook sessies met het college gehouden over strategische risico's.

Om tot een compleet beeld van de gemeentelijke risico's te komen hebben wij dan ook als college begin 2014 een risicosessie gehouden. De uitkomsten hiervan zijn in hoofdlijnen vertaald in strategische risico's en zullen daar waar aan de orde terugkomen in de planning en control producten.

In 2014 hebben we ons er op gericht om meer zicht te verkrijgen op de risico's die verband houden met de drie decentralisaties: Jeugdwet, AWBZ / Wmo en Participatiewet. Hierbij gaat het om een inventarisatie van mogelijke gebeurtenissen die zich kunnen voordoen welke een effect kunnen hebben op het behalen van de doelstellingen die met uw raad in de verschillende verordeningen zijn afgesproken.

Op basis van de inventarisatie van risico's kunnen situaties naar voren komen wat ons noodzaakt tot bijstelling van het beleid als het gaat om de uitvoering van de decentralisaties. Indien zich dergelijke situaties voordoen zullen we dit uiteraard aan u voorleggen.

Met het in beeld brengen van de risico's van de drie D's zijn we in 2014 tot een belangrijke actualisatie van de strategische risico's gekomen. Zo blijven we er op toe zien dat we de gemeentelijke risico's in beeld houden.

Om actueel te blijven zijn wij voornemens om ook in 2015 weer een risicosessie te houden. Met name zal het dan moeten gaan om nieuwe omstandigheden en/of interne- en externe ontwikkelingen die van invloed zijn op de gemeente.

Risico's ten gevolge van externe niet beïnvloedbare factoren

kabinetsbeleid

Onzekerheden over het Rijksbeleid en nieuwe wet- en regelgeving zijn voor gemeenten een financieel risico.

Tussentijdse beleidsbijstellingen en financiële ingrepen vanuit het Rijk zijn voor gemeenten risicovol. Ze kunnen ten koste gaan van de continuïteit in het beleid en de stabiliteit in de gemeentelijke financiën of leiden tot (administratieve) lastenverzwaring op gemeentelijk niveau.

Het kabinet is gehouden uitvoering te geven aan wet- en regelgeving die in EU-verband is vastgesteld. Ook daarin schuilen voor lagere overheden financiële risico's. Recente voorbeelden daarvan zijn de invoering van de Wet Markt en Overheid, van de Vennootschapsbelasting en van de Wet Houdbare Overheidsfinanciën.

De financiële impact van Rijksbeleid is voor gemeenten vooraf vaak moeilijk in te schatten.

Ontwikkeling conjunctuur en stagnerende groei

De recessie en de onvoorspelbaarheid over het verloop ervan hebben de kwetsbaarheid van de nationale, regionale en lokale economieën nadrukkelijk bloot gelegd. Op alle niveaus diende fors te worden bezuinigd om de financiële huishoudingen sluitend en gezond te houden.

In Assen stagneerde de groei van werkgelegenheid en verminderde de verkoop van bedrijfsterreinen en bouw kavels en was er een toenemend beroep op de bijstand en andere en ondersteunende maatregelen.

Directe financiële gevolgen bestonden aan de ene kant uit kortingen op en achterblijvende groei van inkomsten uit het gemeentefonds en gemeentelijke heffingen en aan de andere kant vooral uit een toename van de uitgaven in het sociale domein en de kosten van de maatregelen die zijn getroffen om de lokale economie zo goed als mogelijk te blijven stimuleren.

Er is geen garantie dat zich de komende jaren niet opnieuw een situatie zal voordoen die vergelijkbaar is met die van de afgelopen jaren.

Gemeentefonds - de koppeling in relatie tot de rijksbezuinigingen

Door de koppeling tussen rijksuitgaven en het gemeentefonds deelt het gemeentefonds mee in de bezuinigingen en andere krimpbewegingen van de rijksbegroting.

De effecten daarvan hebben inmiddels een zodanige omvang gekregen dat sprake is van een reële krimp van het gemeentefonds. Gevolg is dat via het gemeentefonds onvoldoende compensatie wordt verkregen om de gevolgen van autonome loon en prijsstijgingen op te kunnen vangen.

Ook kunnen gemeenten, zonder dat ze daar zelf ook maar enige invloed op hebben, last krijgen van onderbestedingen op de Rijksbegroting. Recent voorbeeld daarvan is de door het kabinet in de Najaarsnota 2014 geprognosticeerde onderuitputting op de Rijksbegroting 2014 van € 450 miljoen. Inschatting is dat deze ontwikkeling via de 'trap af trap af' afspraken voor circa € 60 miljoen zal doorwerken in de uitkeringen in het gemeentefonds. Voor Assen zou dat ruwweg neerkomen op een financieel nadeel van € 250.000.

De koppeling van het gemeentefonds aan de rijksbegroting kan voor gemeenten overigens ook positief uitpakken.

Gemeentefonds - 2e fase herijking

De eerste fase van de herijking van het gemeentefonds is in 2014 afgerond. De uitkomsten ervan zijn met ingang van 2015 doorgevoerd. Voor Assen resulteerde de aanpassingen in de verdeling van het fonds ondanks de 'afgedwongen' tijdelijke tegemoetkoming voor de zgn. 'BAG-gemeenten' in een forse financiële aderlating. Deze is met extra eigen bezuinigingen opgevangen.

Inmiddels is het kabinet gestart met de voorbereidingen voor de tweede en laatste fase van de herijking. Die moet met ingang van 2016 zijn beslag gaan krijgen. Uitkomsten daarvan zijn op dit moment nog niet bekend; die houden dus opnieuw een risico in.

Wijzigingen in de verdeelsystematiek gaan vrijwel altijd gepaard met herverdeel-effecten. Die kunnen zowel positief als negatief zijn.

Gemeentefonds - verdeelmodellen 3-D's en wet Buig

Met ingang van 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor beleid en uitvoering van de jeugdzorg, de Wet maatschappelijke ondersteuning en de nieuwe Participatiewet. Assen is ook centrumgemeente in het kader van het 'beschermd wonen'. Dit zijn omvangrijke taakverschuivingen tussen Rijk en gemeenten met grote maatschappelijke gevolgen en dito financiële risico's.

De risico's zijn zowel het openeind karakter van de uitgaven die aan de beleidsuitvoering zijn verbonden als de omvang van de middelen die gemeenten vanaf 2015 in de vorm van de zgn. 'integratie uitkering sociaal domein' voor uitvoering van deze taken via het gemeentefonds ontvangen.

In 2015 wordt de integratie-uitkering nog gebaseerd op de historische kosten; hoogte en samenstelling van die kosten zijn nog steeds onderwerp van discussie en onderzoek. Er is nog geen zekerheid over de uiteindelijke omvang ervan. Dat geldt zowel op macro- als op lokaal niveau

Planning is dat vanaf 2016 voor de toedeling van de middelen gebruik gemaakt gaat worden van zgn. 'objectieve verdeelmodellen'. Die modellen zijn nog in ontwikkeling c.q. onderwerp van discussie. De financiële uitwerking er van stond in 2014 nog niet definitief vast.

Het kabinet heeft inmiddels wel voorlopige uitkomsten gepresenteerd. Als die bewaarheid worden krijgt Assen in het sociaal domein op alle fronten (incl. de wet Buig) met forse financiële tegenvallers te maken. De totale omvang daarvan wordt geschat op € 132 per inwoner het geen overeenkomt met een structureel nadeel van circa € 9 miljoen op jaarbasis.

Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet Hof)

De Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet Hof) stelt grenzen aan het gezamenlijk financieringstekort van de lagere overheden. Voor de gemeenten samen ligt die grens in 2015 op 0,32 % van het BNP (de macro-norm).

Het Rijk stelt deze norm jaarlijks in overleg met de lagere overheden bij en vast. Intentie is om in 2017 uit te komen op een maximaal tekort van 0,2 %.

De Wet Hof voorziet in sancties bij overschrijding van de macro-norm. Het Rijk kijkt daarbij ook naar het financieringstekort van de individuele gemeenten. Het Rijk en de lagere overheden hebben afgesproken dat sancties de komende jaren voorlopig nog achterwege blijven. Het blijft niettemin van belang zorgen voor een goed inzicht in de omvang de ontwikkeling en de samenstelling van de gemeentelijke schuld.

Btw-compensatiefonds

Het openeinde karakter van het Btw-compensatiefonds is opgeheven; de omvang ervan is door het kabinet gemaximeerd. Over- en onder-schrijdingen worden voortaan via het gemeente-fonds met gemeenten verrekend.

Het kabinet gaat er tot nu toe in haar financiële prognoses vanuit dat die verrekening de eerstkomende jaren een voor gemeenten positief effect zal hebben. Wij houden daar in de eigen prognoses van de algemene uitkering ook rekening mee. Met het aantrekken van de economie en de stimulans die dat kan hebben op gemeentelijke activiteiten en investeringen neemt de kans toe dat de ruimte onder afgesproken limiet af neemt of zelfs wordt overschreden. Als die situatie zich onverhoopt voor zou gaan doen resulteert dat in verlagingen/kortingen op de uitkeringen uit het gemeentefonds. Dat zal nadelige gevolgen hebben voor het eigen meerjarenbeeld en de invulling van het financiële beleid. Gelet op het voorzichtige economisch herstel en de nog onzekere toekomstverwachtingen schatten we de kans dat deze ontwikkeling zich voor zal gaan doen voorlopig nog 'pro memorie' in.

Invoering vennootschapsbelasting overheden

De activiteiten die vanaf 2016 onder de vennootschapsbelasting vallen zijn geïnventariseerd. Duidelijk is dat voor een groot deel van de gemeentelijke activiteiten het geval is. Dit leidt in elk geval tot een verzwaring van de administratieve verplichtingen (aangifteplicht en fiscale boekhoudingen) De financiële gevolgen zijn op dit moment nog niet in te schatten. Dit is afhankelijk van de mogelijkheden van winst- en verliescompensatie en de fiscale rekenregels.

Het kabinet heeft inmiddels te kennen gegeven dat gemeenten niet gecompenseerd worden voor de blijvende lastenverzwaring die de invoering van de vennootschapsbelasting voor hen tot gevolg heeft. De financiële schade die daardoor ontstaat wordt voor het eerst vanaf 2016 voelbaar.

Decentralisatie: Jeugd, AWBZ, Participatiewet

De transities in het sociale domein zorgen voor een taakverzwaring van de gemeente, allen met een open einde regeling. Een deel van de nieuwe taken is overgekomen met een bezuiniging.

Het gaat hier om de decentralisatie van:

- De verantwoordelijkheid / financiering van de Jeugdzorg via de Jeugdwet (landelijke korting circa 15%, in Drenthe geldt een korting van 20%)
- De verantwoordelijkheid / financiering van begeleiding en dagbesteding voor thuiswonenden naar de Wmo (korting ca 15%)
- De verantwoordelijkheid / financiering van Beschermd Wonen (centrumgemeente taak) naar de Wmo (korting ca 20%)
- De landelijke korting op het budget Hulp bij Huishouden van 40%
- De veranderingen op het gebied van WSW, WWB en Wajong via de participatiewet

Het gaat om geoormerkte middelen waarvan het bestedingsrisico ligt bij de gemeenten. Het kabinet stelt de eerste drie jaar voorwaarden aan de besteding en ziet toe op de naleving.

De WMO is een open einde regeling. In 2015 zal duidelijk worden hoe groot de daadwerkelijke ondersteuningsvraag is en hoe deze zich verhoudt tot de door het Rijk gehanteerde historische verdeling van het WMO-budget 2015.

Per 2016 voert het Rijk een objectief verdeelmodel in voor de WMO. Dit model lijkt voor Assen minder gunstig uit te pakken dan het verdeelmodel dat voor 2015 is gehanteerd. De precieze consequenties zijn nog niet bekend.

Het Rijk kort macro gezien niet op het onderdeel Beschermd Wonen, maar door het gehanteerde voorlopige verdeelmodel lijkt Assen te maken te hebben met een korting van circa 20% op dit onderdeel. Dit leidt tot een tekort dat Assen en de regiogemeenten samen op moeten lossen. Het verdeelmodel ligt momenteel - mede op initiatief van Assen - onder vuur, waardoor het uiteindelijke budget voor 2015 pas in de loop van 2015 bekend worden.

Op regionaal (Drents) niveau is ten behoeve van de nieuwe Jeugdwet door gemeenten met elkaar afgesproken voor de zwaardere vormen van jeugdhulp het solidariteitsbeginsel te hanteren. Dit brengt voor alle individuele gemeenten in Drenthe een financieel risico met zich mee bij budgetoverschrijding op Drents niveau op de daarbij afgesproken niveaus van jeugdhulp.

Door het open einde karakter van de regelingen, de korte termijnen voor invoering en de kortingen die landelijk al zijn opgelegd is sprake van een aanzienlijk risico wat wij goed zullen monitoren.

Wet werk en bijstand

De middelen voor de uitvoering van de rijksregelingen Wet werk en bijstand worden door het Rijk beschikbaar gesteld op basis van landelijke indicatoren. Afwijkingen op lokaal niveau zijn voor onze rekening. Het uitkeringsniveau wordt door het Rijk vastgesteld op basis van de landelijke cijfers van bijstandscilënten.

Wij zijn belast met de uitkeringskosten, die een opneemdekarakter hebben. Als gevolg van de economische recessie is het aantal bijstandscilënten toegenomen.

Risico's met betrekking tot de verbonden partijen

Het algemene risico bij de verbonden partijen betreft calamiteiten die zich kunnen voordoen bij de vennootschappen, gemeenschappelijke regelingen en gesubsidieerde instellingen waarin de gemeente op enigerlei wijze financieel en bestuurlijk participeert. Dit risico kan variëren van verlies of afwaardering van ingebracht kapitaal tot het moeten deelnemen in verliesafdekking.

De gemeentelijke sturing op verbonden partijen is gericht op het realiseren van betere kwaliteit van producten en diensten en meer inzicht in mogelijke financiële risico's. Onze gemeente wordt rechtstreeks aangesproken op de financiële resultaten van gemeenschappelijke regelingen. Bij andere partijen, zoals stichtingen, is de financiële relatie formeel beperkt tot de afgesproken bijdragen. Hoe dit feitelijk uitpakt hangt af van de politiek-bestuurlijke afweging.

Intergemeentelijke sociale dienst (ISD)

De intergemeentelijke sociale dienst heeft als weerstandsvermogen een reserve bedrijfsvoering en een voorziening bijstandsdebiteuren. Beide vermogensbestanddelen zijn gemaximeerd. De bedrijfsvoeringreserve is gemaximeerd tot 5% van de totale bedrijfsvoeringbegroting en de voorziening is gemaximeerd tot 8% van het uitstaande vorderingstotaal. Voor alle overige producten geldt dat reserves en voorzieningen bij de deelnemende gemeenten zijn ondergebracht. Het gaat hier om het I-deel, het W-deel en het Meedoenbeleid. Door de komst van de Participatiewet per 1 januari 2015 verandert de financiering aan de gemeente.

Alescon

Met de nieuwe Participatiewet stopt de instroom in de huidige Wsw. Inwoners met een indicatie voor de Wsw én een vast dienstverband behouden echter hun rechten.

De kapitaalverstrekkingen aan derden (leningen en deelnemingen) is gedaald naar ruim € 2,7 miljoen. aan. Dit betreft € 0,1 miljoen meer dan het Eigen vermogen Alescon.

Plateau openbaar onderwijs Assen

De taakstelling op de gemeentelijke bijdrage per 1 januari 2016 zal worden gehandhaafd ongeacht of de verzelfstandiging doorgang vindt. Deze taakstelling staat namelijk los van de verzelfstandiging, maar de verzelfstandiging levert een bijdrage aan de invulling van deze taakstelling.

Nieuwbouw Dr. Nassau College

Uw raad heeft een krediet beschikbaar gesteld voor de nieuwbouw van het Dr. Nassau College, locatie Quintus en de vernieuwbouw locatie Penta van het Dr. Nassau College. De ramingen voor de bouw en de tijdelijke huisvesting zijn gebaseerd op normbedragen. De vernieuwbouw van Penta is in december 2014 opgeleverd en binnen het bestaande krediet gebouwd. Ook de nieuwbouw van Quintus kan binnen het krediet worden gerealiseerd.

Gemeentelijke Kredietbank Drenthe (GKB)

Het reguliere budget voor schuldhulpverlening ad € 500.000 is al jaren structureel ontoereikend om aan de toenemende vraag voor schuldhulpverlening te voldoen. Brede intake in het Inwonersplein en de aanpak in de buurtteams zullen vooralsnog beperkt effect sorteren op het aantal klanten bij de GKB. Zonder (structurele) beleidswijzigingen blijven tekorten ontstaan.

GGD (gemeentelijke gezondheidsdienst Drenthe)

De financiële positie van de GGD is vooralsnog goed in evenwicht. Er zijn voldoende reserves aanwezig om eventuele tegenvallers op te vangen. Het is van belang de financiële positie goed te blijven monitoren, vanwege de door gemeenten mogelijk bezuinigingen/taakstellingen en verkleining van de rol van de GGD binnen de transities. Ook is de landelijke aanbesteding van de forensische werkzaamheden die de GGD Drenthe uitvoert voor de politie een risico.

Lange termijn exploitatie De Nieuwe Kolk

Bij de Voorjaarsnota 2012 is ingestemd met versneld inzetten van de Weiersstraatreserve om de exploitatietekorten af te dekken. De huidige verwachting is dat rond het jaar 2023-2025 de Weiersstraatreserve leeg is en niet meer is in te zetten voor de exploitatie van De Nieuwe Kolk. Hierdoor ontstaat vanaf dat moment een ingeschat exploitatietekort van € 2,5 miljoen. Dit tekort loopt verder op wanneer de dekking van de Essent-middelen, die ten grondslag liggen aan de € 1 miljoen die bij de begroting 2012 beschikbaar gesteld zijn, wegvallen in 2032.

Exploitatie van partijen in De Nieuwe Kolk

Er is nu meer bekend over hoe de ramingen van de herziene exploitatie uit 2012 in realiteit uitpakken. Dit is niet bij alle partijen conform de verwachtingen, maar vooralsnog loopt de totaalexploratie in de pas. Er is wel een risico voor de lange termijn exploitatie van Theater en Bioscoop en voor het Centrum voor Beeldende Kunst Drenthe. Daarom is er een onderzoek gedaan naar ambities van het theater. Het theater heeft op basis van de uitkomsten een nieuw lange termijn businessplan ontwikkeld, waaruit een structureel subsidietekort bleek. Door het inzetten van de post onvoorzien en de meevalers in de onderhoudsramingen en de afronding van het bouwproject hebben wij binnen de in 2012 gestelde kaders dekking voor dit exploitatietekort gevonden. Ook is er een verkenningstraject gestart

voor vergaande samenwerking met het Drents Museum. Bij de begroting van 2016 worden de uitkomsten van dit onderzoek gepresenteerd.

Bij de bouw van De Nieuwe Kolk is besloten om niet voor de vervanging van de voorzieningen van theater en bioscoop te reserveren. Wij hebben uw raad regelmatig over dit risico geïnformeerd.

De huisvestingslasten drukken zwaar op de exploitaties van de verbonden partijen in De Nieuwe Kolk. Het risico is aanwezig dat deze partijen op termijn problemen krijgen in hun exploitatie, waaronder de kosten voor huisvesting. Op het moment dat de exploitatietekorten op realisatiebasis groter uitpakken dan geraamd, is de reserve Weiersstraat eerder uitgeput. Daarnaast is er het risico is dat De Nieuwe Kolk op termijn te maken kan krijgen met leegstand.

Risico's grondexploitaties en projecten

Grondexploitaties

Risico's op grondexploitaties moeten binnen het Grondbedrijf worden opgevangen. Een deel van de risico's wordt binnen de exploitatieberekeningen opgevangen onder de post onvoorzien. Voor mogelijk optredende risico's is een weerstandsreserve gevormd.

Afgelopen jaar is bij het opstellen van de begroting per exploitatiegebied een analyse gemaakt van kosten, opbrengsten en risico's. Op grond hiervan zijn keuzes gemaakt om de ontwikkeling van de algemene reserve van het Grondbedrijf op aanvaardbaar niveau te houden.

Jaarlijks wordt bij het opstellen van de jaarrekening op basis van de actuele calculaties de afwaardering van de complexen bepaald.

Risico's die cijfermatig niet zijn opgenomen in een calculatie, moeten worden afgedekt door de weerstandsreserve binnen het Grondbedrijf. De weerstandsreserve is rekenkundig bepaald op basis van de Iflo norm en wordt onderbouwd door risico analyses.

FlorijnAs

RISICOMANAGEMENT

Periodiek worden de risico's op project- en programmaniveau geactualiseerd. Indien nodig worden naar aanleiding van wijzigingen in de projecten nieuwe risico inventarisaties opgemaakt.

TIJD

Begin 2015 zal een uitvoeringsovereenkomst met het ministerie van Infrastructuur en Milieu worden afgesloten. Hierin is de hoogte van de rijksbijdrage RSP en de zogenaamde BTW korting vastgelegd. In de overeenkomst is de intentie afgesproken om de nog te ontvangen rijksbijdrage uiterlijk in 2016 uit te keren. Dit maakt het mede mogelijk de projecten voor 2020 te realiseren.

SCOPE

In de vergadering van uw raad van 8 mei 2014 is de investeringsraming 2014 inclusief scopewijzigingen vastgesteld. Dit mede naar aanleiding van het afsluiten van een salderingsovereenkomst met de provincie Drenthe in april 2014. Inmiddels staat vast dat het rijk 5 % gaat korten op de BTW. Hiermee is de noodzaak tot scope wijziging in verband met een hogere BTW korting van de baan.

Voor de meeste projecten is inmiddels een uitvoeringskrediet beschikbaar gesteld. Naarmate de projecten meer in de fase van de uitvoering komen worden de risico's inzichtelijker.

FINANCIERING

Nu vaststaat dat het rijk een BTW korting van 5 % gaat invoeren, staat ook de hoogte van de rijksbijdrage vast en daarmee de hoogte van de risicovoorziening FlorijnAs. Deze moet voldoende zijn om de algemene risico's af te dekken. In de afzonderlijke projecten is namelijk ook nog een bedrag opgeno-

men voor onvoorziene uitgaven.

De financiering van de RSP-projecten Bereikbaarheid FlorijnAs bestaat o.a. uit een deel cofinanciering van de gemeente Assen. Eind 2014 was duidelijk dat voor een bedrag van € 4,2 miljoen de gemeentelijke cofinanciering niet kan worden geregeld. Het ontbrekende bedrag wordt gedekt uit de risicovoorziening FlorijnAs. De actuele inschatting van de overige risico's laat zien dat de hoogte van de voorziening voldoende is.

Het toekomstig beheer van de nieuwe infrastructuur is nog niet volledig in de meerjarenbegroting opgenomen en vormt daarmee een onzekere factor.

Bouw en exploitatie sociale huurwoningen

Financieel uitgangspunt is een sluitende woning-/vastgoedexploitatie, zonder dat daarvoor door de gemeente wordt bijgedragen. Mogelijke financiële tegenvallers worden niet op de algemene middelen van de gemeente afgewenteld maar gedekt vanuit een voor dat doel binnen de woningexploitatie te vormen risicoreserve. Mocht het project, om welke reden dan ook, onverhoopt worden stopgezet, dan zal binnen de gemeentelijke begroting dekking moeten worden gevonden voor de reeds gemaakte voorbereidingskosten tot een maximum van 15% van de geraamde stichtingskosten. In het rapport 'Assen bouwt 1.0' zijn de risico's bij de bouw en exploitatie van sociale huurwoningen uitgebreid in beeld gebracht. Naar verwachting zullen 30 woningen in 2015 binnen het gestelde budget worden opgeleverd, waarmee deze risicoreserve kan komen te vervallen.

Overige risico's

Voortgang eigen bezuinigingen

In de vorige bestuursperiode hebben we te maken gehad met drie bezuinigingsrondes. Vrijwel alle bezuinigingen uit deze bestuursperiode zijn structureel ingevuld. Het ging om omvangrijke bezuinigingspakketten met ingrijpende maatregelen waar soms intensieve voorbereidingstrajecten aan vooraf zijn gegaan.

Een aantal bezuinigingen was nog niet structureel ingevuld. Het betreft enkele bezuinigingen op de programma's en maatregelen om investeringen van enkele grote projecten budgettair neutraal te laten verlopen die nog in voorbereiding waren. Tot en met 2014 is hier met incidentele maatregelen in voorzien. Structurele invulling van deze bezuinigingen is in de meeste gevallen voorzien vanaf 2015.

In de beleidsnotitie 'Minderen met Maat' is met het collegeprogramma 'Mijn Assen' als basis het beleid voor de bestuursperiode 2015-2018 uitgewerkt en financieel vertaald. Er is verder invulling gegeven aan de bezuinigingsopgave uit de vorige bestuursperiode en gelijktijdig is ruimte vrijgemaakt voor de uitvoering van het collegeprogramma, de gezondmaking van het parkeerbedrijf en voor de gevolgen van de herijking van het gemeentefonds. Dit heeft geresulteerd in een bezuinigingsopgave die oploopt van € 5,5 miljoen in 2015 tot € 7,4 miljoen vanaf 2018. In de begroting 2015 en de meerjarenraming 2016-2018 zijn de budgetten structureel ge-

kort voor de vastgestelde bezuinigingen. Sturing op de realisatie van de bezuinigingen is hiermee onderdeel geworden van de sturing op de voortgang van de resultaten zoals zijn opgenomen in de begroting.

Het risico bestaat daarin dat bezuinigingen niet of niet direct volgens het vooraf afgesproken tijdpad kunnen worden gerealiseerd. De monitoring van de voortgang in de realisatie van de bezuinigingen is een vast onderdeel van de planning en control-cyclus. Over de uitkomsten en mogelijk noodzakelijke bijstellingen rapporteren we in de Begroting en Voor- en Najaarsnota.

Bedrijfsvoering - onderdekking projecten

Een afnemende omzet in projecten en het Grondbedrijf, leidt tot afnemende ambtelijke inzet, waardoor onderdekking in de bedrijfsvoering en extra druk op de reguliere gemeentelijke exploitatie ontstaat.

Bedrijfsvoering – achterblijvende overhead

De overhead van de bedrijfsvoering komt onder druk doordat een aantal organisatieonderdelen van de gemeente Assen op afstand zijn gekomen of dat gaan komen, zoals de RUD, de Veiligheidsregio en de ontwikkeling van Welzijnsorganisatie 2.0. Met het op afstand zetten van bedrijfsonderdelen bestaat het risico op kosten van achterblijvende overhead.

Bedrijfsvoering - frictiebudget

Als gevolg van de organisatieontwikkeling en de realisatie van door de economische crisis noodzakelijk geworden bezuinigingen is personele frictie ontstaan. Om de daaraan verbonden kosten en financiële risico's te kunnen opvangen is een frictievoorziening gevormd. Deze is gebaseerd op een inschatting van de verplichtingen die inmiddels zijn en mogelijk verder ontstaan als gevolg van personeel dat door de bestaande bezuinigingen boventallig c.q. herplaatsbaar is geworden. Ultimo 2014 heeft de voorziening nog een totale omvang van € 2,9 miljoen.

Het beleid en sturing door het management zijn er op gericht om de omvang van de frictie zoveel mogelijk te beperken.

Stand en verloop van het herplaatsbare personeel en de voorziening worden permanent bewaakt. Op basis daarvan gaan we er vanuit dat de voorziening toereikend is voor de bestaande doelgroep.

Nieuwe bezuinigingen zullen verdergaande reductie in formatie en additionele frictiekosten tot gevolg hebben. De bestaande voorziening is daar op dit moment niet op berekend en zal, als die situatie zich voordoet, aangevuld moeten worden.

Betaald parkeren

Als gevolg van de uitbreiding van het aantal parkeer garages in de afgelopen jaren is het kapitaalbeslag door het parkeerbedrijf toegenomen. De bekostiging vindt plaats uit de parkeerinkomsten. Daarbij werd voor de lange termijn een zekere groei van het aantal parkeerders verondersteld die is gekoppeld aan de verwachte toename van inwoners van de gemeente. Zoals bekend, is het verwachte inwonersaantal voor Assen naar beneden bijgesteld. Deze bijstelling zal zijn weerslag op betaald parkeren hebben. Tevens is uitgegaan van een tariefstijging voor betaald parkeren zonder dat dit leidt tot vraaguitval. De parkeerinkomsten staan echter wel onder druk. Er zijn

verschillende oorzaken aan te wijzen, onder andere veranderend koopgedrag van de consument. Met een parkeermarketing onderzoek is inzicht verkregen in motivatie en wensen van parkeerders in Assen. In november heeft u ingestemd met een pakket maatregelen met als doel een positief resultaat voor het 'parkeerbedrijf'. Na implementatie van de maatregelen (waaronder betaald parkeren op het Veemarktterrein en verlaging van het maximale dagtarief) zal in 2015 moeten blijken of de maatregelen voldoende zijn om binnen de financiële kaders te blijven.

Garantstellingen

Wij voeren een terughoudend garantiebeleid. In het verleden zijn garantieverplichtingen aangegaan ten behoeve van door instellingen aan te trekken vaste financieringsmiddelen. Bij niet-nakoming van betalingsverplichtingen door de instellingen kunnen wij op onze garantie worden aangesproken. Dit is overigens in de afgelopen jaren nog nooit gebeurd. Het totaal van deze verplichtingen heeft een aflopende trend. In het verslagjaar is het garantiebeleid aangepast. De gemeente verleent onder marktconforme voorwaarden en onder het stellen van zekerheden (hypotheek en pandrecht) garanties voor de bouw van sociale huurwoningen.

Debiteurenrisico's

Vorderingen op derden nemen wij op de balans op voor de nominale waarde zolang er reële verhaalsmogelijkheden aanwezig zijn. Wanneer de verhaalsmogelijkheid afwezig is, wordt er een voorstel tot oninbaar verklaring gedaan en vindt afboeking van de vordering plaats. In de begroting is ervan uitgegaan dat alle openstaande vorderingen voldaan worden. De praktijk heeft geleerd dat dit enigszins te optimistisch gesteld is, maar de financiële gevolgen kunnen tot nu toe binnen de bestaande budgets worden opgevangen.

Kengetallen

Weerstandvermogen (bedragen x € 1.000)	rekening 2014
Weerstandscapaciteit in reserves (A)	37.101
Risico's (B)	31.764
Weerstandvermogen absoluut (A-B)	5.337
Weerstandvermogen ratio (A/B)	1,17

De ratio voor het weerstandsvermogen bedraagt 1,17. Bij de vaststelling van de Kadernota Weerstandvermogen en Risicomanagement is afgesproken dat een ratio van 0,8 voldoende is en 1,0 ruim voldoende. Er wordt dus, evenals voorgaande jaren, voldaan aan de afgesproken norm. Daarbij is het van belang te weten dat voor het bepalen van de weerstandscapaciteit een aantal componenten als pro memorie zijn meegenomen waardoor de feitelijke weerstandscapaciteit hoger is.

Weerstandscapaciteit (bedragen x € 1.000)	rekening 2014
Algemene reserve	10.068
Algemene reserve Grondbedrijf	2.663
Weerstandreserve Grondbedrijf	12.459
Risicoreserve FlorijnAs gerealiseerd	11.911
Bestemmingsreserves exclusief verplichtingen	p.m.
Stille reserves	p.m.
Onbenutte belasting capaciteit	p.m.
Nieuwe beleidsruimte	p.m.
totaal	37.101

Risico's (bedragen x € 1.000)	rekening 2014
Niet beïnvloedbare factoren	p.m.
Open einde regelingen	9.500
Verbonden partijen	5.515
Grondexploitaties en projecten	15.819
Overige	930
totaal	31.764

paragraaf 3 Kapitaalgoederen

Als gemeente hebben wij duurzame middelen nodig om goederen en diensten aan de burger te kunnen leveren. Deze middelen worden aangeduid met de term kapitaalgoederen. De belangrijkste kapitaalgoederen hebben betrekking op wegen, riolering, water, groen en gebouwen.

Al deze kapitaalgoederen vergen onderhoud en dienen in exploitatie te worden genomen. Deze paragraaf biedt inzicht in de beleidskaders voor de instandhouding van de kapitaalgoederen en de financiële consequenties daarvan.

Kaders

De besteding voor de instandhouding van kapitaalgoederen hebben wij opgenomen in de verschillende programma's van de begroting. De kosten van de instandhouding bestaan onder andere uit kosten voor onderhoud, kapitaallasten, beheer en exploitatielasten. De flexibiliteit in de onderhoudsbudgetten is beperkt, omdat onderhoud vroeg of laat altijd moet worden uitgevoerd. Bovendien leidt achterstallig onderhoud over het algemeen tot meer kosten dan wanneer het onderhoud tijdig wordt gepleegd.

De hoogte van de budgetten is afhankelijk van het gekozen kwaliteitsniveau. De vaststelling van het kwaliteitsniveau is aan u voorbehouden. Hiervoor hebben wij verschillende beheervisies opgesteld, waarin beleidsdoelstellingen voor de diverse kapitaalgoederen zijn vastgesteld. In het vervolg van dit hoofdstuk is per soort kapitaalgoed op hoofdlijnen een relatie met de relevante beleidskaders gelegd.

Algemene kaders

Voor het realiseren van een kwaliteitsverbetering in het ontwerp, de inrichting en het beheer van de openbare ruimte hebben wij de beleidskaders vastgelegd in de Raamnota Openbare Ruimte. De Raamnota bevat concrete richtlijnen en referentiebeelden over het gewenste beeld van de openbare ruimte.

Hiernaast hebben wij beeldkwaliteitsniveaus vastgesteld voor het Integrale Beheer van de Openbare Ruimte (IBOR). In de notitie IBOR Assen is vastgesteld, dat al bij de ontwikkeling van plannen nadrukkelijk rekening gehouden wordt met het beheer. In de stukken met betrekking tot de besluitvorming over dit soort projecten moet altijd een beheerparagraaf zijn opgenomen.

In het Gemeentelijk Water en Rioleringsplan Assen (GWRP 2013-2018) hebben wij de gezamenlijke visie en ambities op het gebied van water in relatie tot ruimtelijke ordening van de gemeente en de waterschappen vastgelegd.

Wegen

Het risicogestuurd beheer vindt onder andere plaats op basis van IBOR-beeldkwaliteitsbeelden en zijn met name gericht op het behoud van de verkeersveiligheid, duurzaamheid, comfort en aanzien en het voorkomen van kapitaalvernietiging. Afhankelijk van de risico's en de structureel uitgevoerde technische metingen worden de onderhoudsmaatregelen bepaald.

Om een goed inzicht, afstemming met andere belangen en prioritering te krijgen is een voortschrijdende planning nodig. Daarbij kijken wij steeds vier jaar vooruit met een doorzicht naar de werkvoorraad daarna (vijf tot zes jaar). Wij hebben een integrale planning opgesteld die continu wordt afgestemd op het Gemeentelijk Water en Riolerings-

plan (GWRP2013-2018). Wij maken een integrale afweging ten aanzien van de prioritering van de projecten die voortkomen uit einde levensduur en slijtage van de inrichting, maatschappelijke vragen en bijvoorbeeld functiewijzigingen. De planningen worden afgestemd op de FlorijnAs en de wensprogramma's van Gebiedsgericht Werken (GGW).

Financiën

Het dagelijks onderhoud wordt gefinancierd uit het beleidsproduct Wegen. De financiering van herinrichtingsprojecten ten gevolge van einde levensduur komt uit een bijdrage uit de Reserve straten en wegen (indien er ook sprake is van groot onderhoud),

het meerjarenperspectief vervanging rioleringen (indien er ook sprake is van groot onderhoud riolering), subsidies en de algemene middelen. Door het wegvallen van subsidies komt de financiering van herinrichtingsprojecten onder druk te staan. In de productbegroting van Wegbeheer zijn de vervangingsinvesteringen ten gevolge einde levensduur niet opgenomen.

Afwijkingen en risico's

Een integrale planning, afweging van projecten en het wegvallen van subsidies houden voor ons als wegbeheerder een risico in. Dit risico bestaat uit wegen die versleten zijn en steeds onvoldoende prioriteit krijgen in een integrale afweging. Als wegbeheerder moeten we de weg echter veilig houden en

daarom zullen maatregelen genomen moeten worden. Hierdoor neemt de druk op de middelen voor het dagelijks beheer toe.

Dit kan betekenen dat vervangingsprojecten pas in een later stadium kunnen worden uitgevoerd of anderzijds het verhogen van efficiëntie door hetzelfde te doen met minder geld.

De bezuinigingstaakstelling voor Schoon, Heel en Veilig heeft tot gevolg dat groot onderhoudsprojecten moeten worden heroverwogen en/of uitgesteld. De realisatie van de bezuinigingstaakstelling kan tot gevolg hebben dat de burger waarneemt dat de openbare ruimte met betrekking tot de verzorgingskwaliteit en technische kwaliteit door de ondergrens zakt en er een onvoorziene bijdrage uit de algemene middelen ter beschikking moet worden gesteld.

Overige Infrastructuur

Het risicogestuurd beheer vindt onder andere plaats op basis van IBOR-beeldkwaliteitsbeelden en zijn met name gericht op het behoud van de verkeersveiligheid, duurzaamheid, comfort en aanzien en het voorkomen van kapitaalvernietiging. Afhankelijk van de risico's en de structureel uitgevoerde technische metingen worden de onderhoudsmaatregelen bepaald.

Om een goed inzicht, afstemming met andere belangen en prioritering te krijgen is een voortschrijdende planning nodig. Daarbij kijken wij steeds vier jaar vooruit met een doorzicht naar de werkvoorraad daarna (vijf tot zes jaar). Wij maken een integrale afweging ten aanzien van de prioritering van de projecten die voortkomen uit einde levensduur en slijtage van de inrichting, maatschappelijke vragen en bijvoorbeeld functiewijzigingen. De plannen worden afgestemd op de FlorijnAs en de wensprogramma's van Gebiedsgericht Werken (GGW).

Financiën

De beheerplannen geven inzicht in de werkwijze en financiering van het dagelijks onderhoud van de overige infrastructuur. In de productbegroting van overige infrastructuur zijn de vervangingsinvesteringen ten gevolge einde levensduur opgenomen. De stand van de voorzieningen voor groot onderhoud en vervanging van onder andere Kunstwerken en Verkeersregelingen zijn vooralsnog voldoende op niveau.

Afwijkingen en risico's

De bezuinigingstaakstelling voor Schoon, Heel en Veilig heeft tot gevolg dat groot onderhoudsprojecten moeten worden heroverwogen en/of uitgesteld. De realisatie van de bezuinigingstaakstelling kan tot gevolg hebben dat de burger waarneemt dat de openbare ruimte met betrekking tot de verzorgingskwaliteit en technische kwaliteit door de ondergrens zakt en er een onvoorziene bijdrage uit de algemene middelen ter beschikking moet worden gesteld.

Riolering en water

In oktober 2013 is het Gemeentelijk Water en Rioleringsplan Assen 2013-2018 (GWRP2013- 2018), de bijbehorende maatstaven en het gewenste onderhoudsniveau voor het water- en rioleringssysteem vastgesteld.

Om goed inzicht te krijgen, belangen te wegen en prioriteiten te stellen is een voortschrijdende planning nodig. Daarbij wordt steeds vier jaar vooruitgekeken met een doorzicht naar de werkvoorraad daarna (circa vijf tot zes jaar). In 2013 hebben wij een integrale planning opgesteld voor 2014-2020 die continu wordt afgestemd op het gemeentelijk wegbeheer.

Steeds maken wij een integrale afweging ten aanzien van de prioritering van de projecten die voortkomen uit einde levensduur en slijtage van de riolering, maatschappelijke vragen en bijvoorbeeld functiewijzigingen. De plannings worden afgestemd op de FlorijnAs en de wensprogramma's van Gebiedsgericht Werken (GGW).

Financiën

De uitgaven met betrekking tot riolering worden gedekt door inkomsten uit rioolrechten. Voor overige zaken is een onderhoudsvoorziening. De geraamde stand van de voorziening is eind 2014 € 7,5 miljoen en is op een voldoende niveau. Daarnaast is een voorziening beschikbaar van € 2,5 miljoen zijnde middelen van derden.

Afwijkingen en risico's

In het rioolbeheer voorzien wij geen afwijkingen op kwaliteitsniveau, financiën en/of risico's door achterstallig onderhoud en dergelijke. Derhalve zal, met uitzondering van tussentijdse beleids- en/of begrotingswijzigingen, de rioolheffing zich conform het GWRP 2013-2018 ontwikkelen.

Groen

Onze opgaven zijn het in stand houden van de kwaliteiten en de functies, het versterken en invullen van ontbrekende schakels in de groenstructuren en het versterken van de groene verbindingen tussen stad en omliggend landschap.

De kwaliteitsniveaus voor het beheer zijn door u vastgesteld aan de hand van de kwaliteitscatalogus Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR). Als aandachtspunt hebben wij aangegeven, dat geen rekening is gehouden met de investeringen voor vervanging van de openbare ruimte aan het eind van de levensduur.

Samen met burgers en instellingen houden we het onderhoudsniveau van ons buurtgroen op peil. Kwaliteitsbehoud (inrichtings-, verzorgings- en technische kwaliteit) blijft een belangrijk uitgangspunt. Kansen om de structuren te versterken die zich voordoen bij herinrichting worden meegenomen zonder dat hiervoor een groenbudget beschikbaar is.

Financiën

Het huidig budget is toereikend voor regulier beheer op basis van de afgesproken IBOR-kwaliteitsniveaus. Binnen de beheerbudgetten is geen ruimte voor het renoveren/vervangen van verouderd groen en uitbreiding van areaal.

Vanaf 2011 kunnen met het huidige budget dan ook geen renovaties plaatsvinden. Dit heeft gevolgen voor de kwaliteit van het groen (Schoon, Heel en Veilig is voor de versleten plantvakken niet meer te garanderen).

Afwijkingen en risico's

De doorvoering van de bezuinigingen en het volumebeleid kan tot gevolg hebben dat de burger waarneemt dat de verzorgingskwaliteit en technische kwaliteit van het openbaar groen naar de ondergrens beweegt. Een nadere uitwerking van de bezuinigingstaakstellingen vindt plaats in afstemming met het bestuur, de burgers en bedrijven.

Het renoveren van groen is structureel nodig om aan de afgesproken kwaliteitsniveaus (Raamnota Openbare Ruimte, Groenstructuurvisie, IBOR kwaliteitscatalogus) te kunnen blijven voldoen.

Met de plannings willen wij aansluiten op herinrichtingsprojecten, onderhoud aan wegen en riolen en projecten in het kader van Gebiedsgericht werken. Waar mogelijk sluiten wij ook aan bij de planning van Gebiedsgericht Werken (GGW).

Begraven

De beleidsnota begraafplaatsen geeft de kaders aan voor beleid en uitvoering voor de lange termijn. Onze doelen zijn het zorgen voor kwalitatief goed begraven op de korte en lange termijn, het waarborgen van de begraafcapaciteit, het bieden van kwalitatief goede begraafplaatsen waar kostendekkend wordt begraven en het op peil houden van de bijdrage die de begraafplaatsen leveren aan de groene kwaliteiten van Assen en aan de openbare ruimte. Projectmatig maken wij momenteel de inhaalslag van de bestaande situatie naar de doelen van de beleidsnota.

Het begraven moet voldoen aan wettelijke eisen (Wet op de Lijkbezorging). Het groenbeheer en het

padenonderhoud op de begraafplaatsen voldoet aan de afgesproken IBOR-kwaliteitsniveaus (basis). Er is een financiële meerjarenplanning opgesteld voor de toekomstige investeringen voor de begraafplaatsen (onder andere herinrichtings- en ruimingsplan voor De Boskamp, herinrichting en herstel Zuijder- en Noorderbegraafplaats).

Afwijkingen en risico's

Het huidige budget is niet toereikend om regulier beheer van de begraafplaatsen, de opstellen, hekwerken, administratie, dienstverlening en planvorming te financieren.

Gebouwen

Binnen de gemeentelijke organisatie draagt de Eenheid Leefomgeving team Vastgoed, als middelenafdeling, zorg voor het huisvesten van beleidsdoelstellingen. Dit team heeft tevens een controlefunctie en zal daarbij kritische vragen stellen aan de betrokken beleidsafdelingen die vastgoed inzetten ten behoeve van de beleidsdoelen. De controlefunctie zal in de toekomst worden vergroot door een adviserende rol waardoor een efficiëntere inzet van middelen kan worden gerealiseerd.

In 2014 is een aanvang gemaakt met de herijking van het gemeentelijk vastgoed. In 2014 is de nulmeting van het gemeentelijk vastgoed afgerond. Hiermee is inzicht verkregen in het complete gemeentelijk vastgoed en vind er overleg plaats met de verschillende beleidsvelden om inzicht te verkrijgen voor welke activiteiten er nog vastgoed benodigd is.

Vanuit de nulmeting is in elk geval naar voren gekomen dat een groot aantal panden niet meer benodigd zal zijn in de huidige functie. Deze panden kunnen worden getransformeerd, gesloopt of verkocht. Er wordt gewerkt aan een plan van aanpak hoe deze gebouwen in de markt te zetten.

Het beheer en onderhoud van bestaand bezit is één van de kerntaken van het team. Bij het onderhoud van gebouwen wordt gedifferentieerd naar het kwaliteitsniveau van het onderhoud. Het gewenste kwaliteitsniveau wordt bepaald op basis van de lange termijn opbouw van de vastgoedportefeuille, huurderwensen en financiële haalbaarheid. De kwaliteit wordt gemeten met zogenaamde conditiemetingen gebaseerd op de NEN 2767- normen.

Onderhoudsvoorzieningen

Op basis van meerjarige onderhoudsprogramma's begroten wij per gebouw de noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden.

Deze onderhoudsprogramma's worden periodiek geactualiseerd. De jaarlijkse uitgaven van met name het cyclisch onderhoud, kunnen fluctueren. Om de jaarlijkse lasten van het cyclisch onderhoud te kunnen egaliseren hebben wij onderhoudsvoorzieningen ingevoerd. De huidige stand van de voorzieningen is voldoende om de onderhoudsprogramma's te kunnen bekostigen. Wel zal in de nabije toekomst een nieuwe doorkijk voor de komende tien jaar moeten worden gemaakt. Dit om de onderhoudsvoorzieningen af te stemmen op de lange termijnvisie voor gebouwen.

onderhoudsvoorzieningen (bedragen x€ 1.000)				
voorziening onderhoud	benodigd vanuit onderhoudsplan	onttrekking 2014	stand voorziening ultimo 2014	storting 2014
bedrijfsgebouwen	448	324	255	19
onderwijsgebouwen	260	260	1.030	125
sportgebouwen	326	62	1.062	199
zorg- en welzijnsgebouwen	362	29	958	111
parkeergarages	732	121	0	0
schouwburg	117		1.191	400
openbare veiligheid	75	0	44	44
overige gebouwen	165	129	443	159
multifunctionele accommodaties	293	51	751	277
Totaal	2.778	976	5.688	1.312

De huidige stand van de voorzieningen is voldoende om de onderhoudsprogramma's te kunnen bekostigen.

lasten (bedragen x€ 1.000)				
categorie	product	realisatie 2013	begroting 2014	realisatie 2014
wegen	wegen	3.452	4.037	4.272
overige infrastructuur	openbare verlichting	1.294	913	684
	kunstwerken	630	613	618
	bermen	306	305	492
	klein straatmeubilair	85	98	80
	schoonhouden openbare ruimte	1.894	1.648	2.184
	verkeersregelingen	363	463	377
	totaal overige infrastructuur	4.571	4.069	4.426
riolering en water	riolering beheer en klein onderhoud	4.795	4.412	3.584
	watergangen	448	847	640
	waterwegen	358	379	422
	totaal riolering en water	5.601	5.637	4.646
groen	plantsoenen	3.889	3.535	4.544
	bossen en natuurterreinen	342	192	206
	kinderboerderijen	448	223	269
	recreatieterreinen	439	194	367
	speelterreinen	490	611	428
	totaal groen	5.608	4.755	5.814
begraven gebouwen	begraafplaatsen	650	693	601
	bedrijfsgebouwen	3.354	3.400	3.073
	onderwijsgebouwen	3.368	3.690	4.217
	sportgebouwen	2.799	2.830	2.829
	zorg- en welzijnsgebouwen	704	946	638
	parkeergarages	866	2.641	2.411
	schouwburg	5.629	6.281	6.222
	openbare veiligheid	71	1.555	1.213
	overige gebouwen	1.448	1.925	1.787
	multifunctionele accommodaties	8.145	8.387	8.387
	totaal gebouwen	26.384	32.418	30.776

IBOR kwaliteitskeuze voor wegen en overige infrastructuur volgens Raamnota Openbare Ruimte				
omschrijving	technische staat verharding	technische staat groen	verzorging	
oude centrum	hoog	hoog	hoog	
representatieve plekken	hoog	hoog	hoog	
wijken	basis	basis	basis	
bedrijventerreinen	basis	basis	basis	
verbindingen - hoofdroutes	hoog	basis	basis	

beleidsdocumenten								
documentnaam	vastgesteld	actualisatie voorzien in	wegen	overige infra	riolering	groen	begraven	gebouwen
Raamnota openbare ruimte	2010	-	✓	✓	✓			
Nota Beeldkwaliteit IBOR	2007	2013	✓	✓	✓			
Nota Wegbeheer Assen	2008	2013	✓					
Beleidsplan openbare verlichting	2009	-		✓				
Gemeentelijk Rioleringsplan Assen	2013	2018			✓			
Beheer van het openbaar vaarwater	2009	2013			✓			
Groenstructuurvisie	2006	2011				✓		
Groenbeheervisie	2008	-				✓		
Beleidsnota Natuur- en Milieueducatie	2009	-				✓		
Stedelijk speelbeleidskader	2009	-				✓		
Wijkspeelplannen	2010	-				✓		
Beleidsnotitie begraafplaatsen	2007	-					✓	
Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen	2001	2010					✓	
Contourennota vastgoed 2009-2013	2009	2013						✓

Meer over kapitaalgoederen in
programma Stads- en wijkbeheer

paragraaf 4

Paragraaf Financiering en Treasury

Financiering

Schuldpositie

In 2014 ontwikkelde de schuldpositie zich als volgt:

beloop vaste schuld (bedragen x € 1 miljoen)					
Omschrijving/ultimo jaar	2010	2011	2012	2013	2014
vaste schuld	103	136	166	156	133
vlottende schuld	74	88	74	56	52

Assen loste € 24 miljoen af op de vaste schuld (schulden met een looptijd van meer dan 1 jaar). Herfinanciering van dit bedrag vond plaats door kasgeldleningen in afwachting van consolidatie van deze vaste schuld in januari 2015.

Rente

In de onderstaande tabel staan de rente-uitgangspunten voor 2014 in de tweede kolom en de werkelijk in rekening gebrachte rente in de derde kolom.

Rente-uitgangspunten en rente-uitkomsten 2014		
Omschrijving/begrotingsjaar	begroting 2014	rekening 2014
Calculatierente interne financiering	4,50%	4,50 %
Calculatierente externe financiering tot kasgeldlimiet	1,00%	0,21 %
Calculatierente externe financiering boven kasgeldlimiet	4,50%	0,21 %
Rentebijdragen reserves Algemene Dienst	0,00%	0,00 %
Renteverrekening met Grondbedrijf	4,50%	4,50 %
Calculatierente interne doorbelasting	5,00%	5,00 %

Renteresultaat

Lasten (bedragen x €1.000)			
Omschrijving	rekening 2013	begroting 2014	rekening 2014
Rente vaste geldleningen	5.478	4.970	4.971
Rente reserves en voorzieningen	7.586	5.852	7.046
Rente kort geld financiering	115	4.634	196
Rente rekening-courant Grondbedrijf	0	0	0
Diverse rentekosten	71	0	36
Vergoedingsrente gemeentelijke heffingen	3	0	4
Voordeel renteomslag	1.031	3.647	4.399

Baten (bedragen x €1.000)			
Omschrijving	rekening 2013	begroting 2014	rekening 2014
Rente rekening-courant Grondbedrijf	438	1.389	897
Diverse rentebaten	0	50	0
Rente belegging overtollige financieringsmiddelen	0	0	0
Invorderingsrente gemeentelijke heffingen	0	0	0
Rente-investeringen	13.522	17.664	15.482
Rentebelegging in Revolving Fund SVN	0	0	0
Bouwwente	324	0	272
Nadeel renteomslag	0	0	0
Totaal	14.284	19.103	16.651

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet beperkt het renterisico van financiering met kort geld (geldleningen met een looptijd van 1 jaar of minder). De limiet is een vast percentage (8,5) van de totale lasten van de begroting. In 2014 kwam de kasgeldlimiet uit op € 24,5 miljoen. Dit betekent dat de gemeente maximaal voor dit bedrag met kort geld mag financieren.

De onderstaande tabel geeft de kwartaalgemiddelden over het gehele jaar weer.

Tabel Kasgeldlimiet 2014; gemiddelde van de kwartaaloverzichten	
Omschrijving	(bedragen * € 1.000)
Omvang begroting (=grondslag)	288.855
1. Toegestane kasgeldlimiet in procenten van de grondslag	8,5
1. Toegestane kasgeldlimiet in bedrag	24.553
2. Omvang vlottende schuld (opgenomen gelden < 1 jaar, schuld in rekening-courant, gestorte gelden door derden < 1 jaar, overige geldleningen niet zijnde vaste schuld)	16.235
3. Vlottende middelen (contante gelden in kas, tegoeden in rekening-courant, overige uitstaande gelden < 1 jaar)	367
4. Toets kasgeldlimiet:	
a. totaal netto vlottende schuld (2-3)	15.869
totaal overschot vlottende middelen (3-2)	
b. toegestane kasgeldlimiet (1)	24.553
c. ruimte (+) / overschrijding (-) (b-a)	8.683

Renterisiconorm

De renterisiconorm beperkt het risico van een te sterke groei van de rentelasten. De norm is 20% van het begrotingstotaal en voor Assen € 57,7 miljoen. Het totaal aan herfinancieringen en renteherzieningen van vaste geldleningen moet beneden dit bedrag blijven. In 2014 voldeed Assen aan deze norm.

Tabel Renterisiconorm	
Renterisiconorm 2014 (bedragen x 1.000)	
1a. Renteherziening vaste schuld o/g	0
1b. Renteherziening vaste schuld u/g	0
1. Netto renteherziening vaste schuld (1a-1b)	0
2. Betaalde aflossingen	24.000
3. Renterisico op vaste schuld (1+2)	24.000
4. Renterisiconorm	57.771
5. Ruimte	33.771
Berekening renterisiconorm:	
Begrotingstotaal	288.855
Percentageregeling	20
Renterisiconorm	57.771

Kredietrisicobeheer

Assen voert een zeer terughoudend beleid voor het verstrekken van leningen en garanties. Dit geldt ook voor het aangaan van participaties. Wij vinden het financieren van activiteiten van derden geen taak van de gemeente Assen. In 2014 is op dit beleid een uitzondering gemaakt voor de bouw van sociale huurwoningen.

Leningen u/g. Overzicht aan derden verstrekte geldleningen ultimo 2013 (bedragen x €1.000)			
Kredietnemer	Risico/zekerheid	Schuld- restant	% totaal
Enexis Aandeelhoudersleningen; vloeien voort uit overeenkomst Essent/RWE; ter financiering netwerkbedrijf; aflossing gebeurt in vier termijnen tot en met 2019	Nauwelijks risico, solvabel bedrijf	4.896	39
Enexis (voorheen Essent) Achtergestelde lening	Nauwelijks risico; solvabel bedrijf	884	7
RWE Vloeit voort uit overeenkomst Essent/RWE; aandeel in geschatte terugontvangst van reserveringen voor garanties en zekerheden.	Het beheer van de fondsen is ondergebracht bij één of meerdere kredietwaardige financiële instellingen	2.673	21
Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting	De ingelegde gelden komen terug via het revolving-systeem	2.836	22
Startersleningen	Recht van hypotheek	644	5
Gemeentelijk personeel Hypothecaire leningen ten behoeve van aankoop van een woning			
Alescon Geldleningen ten behoeve van hypothecaire geldleningen personeel	In de overeenkomst met Alescon is bepaald dat de inkomsten van de lening worden doorbetaald aan de gemeente, zo ook de opbrengst bij een eventueel gedwongen verkoop. Verder wordt het risico beperkt, omdat Alescon een gemeenschappelijke regeling is	18	0
Totaal		11.950	100

Limiet schatkistbankieren

De limiet voor het schatkistbankieren beperkt de beleggingsmogelijkheden. De limiet is een vast percentage (0,75) van de totale lasten van de begroting. In 2014 kwam de limiet uit op € 2,1 miljoen. Dit betekent dat de gemeente maximaal voor dit bedrag overtollige middelen mag aanhouden.

Een beperkt aantal langlopende beleggingen van Assen valt niet onder het schatkistbankieren en het begrip overtollige middelen, waarvan de gemeente slechts een beperkt bedrag zelf mag beleggen (€ 1,9 miljoen). Deze zijn veelal historisch bepaald en/of door bijzondere omstandigheden ontstaan. Het betreft deelnemingen uit hoofde van de publieke taak

in de aandelenkapitalen van nutsbedrijven (Waterleidingmaatschappij Drenthe, Enexis, Attero), Bank Nederlandse Gemeenten en Groningen Airport Eelde. De revenuen van deze beleggingen in de vorm van dividenden of een aandeel in de verliesafdekking zijn in de rekening verantwoord.

Assen kiest als gevolg van het schatkistbankieren voor het zo beperkt mogelijk aanhouden van overtollige middelen. Overtollige middelen worden zoveel mogelijk aangewend voor het aflossen van schuld. In 2014 hadden we daarom geen overtollige middelen en dus geen gelden uitgezet bij de schatkist. De banksaldi bleven gemiddeld dus ver beneden de norm.

Voor de berekening van de benutting van het drempelbedrag schatkistbankieren verwijzen wij naar de toelichting op de balans.

paragraaf 5 Verbonden Partijen

Doel

Volgens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) moeten gemeenten een paragraaf 'verbonden partijen' opstellen. Het doel van deze paragraaf is op een centrale plaats inzicht verschaffen in, en informatie verstrekken over, alle partijen waarmee de gemeente bestuurlijke en financiële banden onderhoudt.

Inzicht hierin is relevant omdat betrokken partijen: direct of indirect belast (kunnen) zijn met uitvoering van beleid dat door de gemeente aan de betreffende partij is overgedragen; daarmee gemeentelijke middelen gemoeid kunnen zijn en financiële risico's worden gelopen.

Definitie 'verbonden partijen'

Een 'verbonden partij' is een privaats- of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft. Organisaties, waarmee een subsidierelatie is aangegaan, vallen volgens de toelichting in het BBV buiten deze indeling.

Beide belangen houden het volgende in:

bestuurlijk

gemeentelijke zeggenschap uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur dan wel uit hoofde van stemrecht.

financieel

gemeentelijke aansprakelijkheid ten aanzien van aan betrokken partij beschikbaar gestelde financiële middelen die niet verhaalbaar zijn bij faillissement of het bedrag waarvoor de gemeente aansprakelijk gesteld kan worden indien de partij haar verplichtingen niet nakomt.

Algemene beleidslijn

De gemeente Assen verbindt zich in principe alleen bestuurlijk en financieel jegens een derde als deze verbintenis een duidelijk aantoonbare meerwaarde oplevert ten opzichte van alternatieven zoals zelf doen.

Hiervoor wordt gekozen met het oog op het realiseren van een of meer specifieke beleidsdoelstellingen:

Hetzij vanuit bestuurlijke overwegingen;
dan wel vanuit een oogpunt van doelmatigheid en doeltreffendheid;
dan wel vanuit financieel-economische overwegingen.

Beleidsuitvoering en overzicht 'verbonden partijen'

Aansturing

Met de notitie 'aansturing verbonden partijen' hebben we de verbetering op de aansturing van verbonden partijen vastgelegd. We sturen meer op activiteiten, doelen en risico's van processen (taken, rollen en bevoegdheden) die onze gemeente bij andere organisaties heeft belegd en waarvoor uw raad een financiële bijdrage ter beschikking stelt. Wij krijgen een betere informatievoorziening over verbonden partijen via de planning- en controlcyclus, om een beter zicht te krijgen op de risico's van processen die deze partijuitvoeren (risicomanagement).

Doel is vooraf bepalen welke prestaties we van de verbonden partijen vragen, welke effecten we er mee bereiken en wat de kosten daarvan zijn. Achteraf willen we kunnen bepalen in welke mate de beoogde effecten bereikt zijn (doeltreffendheid) en wat dit gekost heeft (doelmatigheid). Het accent ligt op het vooraf sturen en het daarvoor aanscherpen van de beleidskaders. Het sturen en beheersen van prestaties, effecten en hun kwaliteit (doelmatigheid en doeltreffendheid) vergt aanpassingen in de relaties tussen verbonden partijen en de gemeente, maar ook in de gemeentelijke werkprocessen.

Een organisatie is volgens de regeling voor verbonden partijen een verbonden partij als de jaarlijkse bijdrage aan of deelname in het kapitaal van de organisatie meer dan € 50.000 bedraagt, of als de gemeente deze organisatie heeft aangewezen als verbonden partij in verband met het maatschappelijk en/of publiek belang van de taken en het risico daarbij. In deze regeling zijn de voorwaarden

opgenomen waar verbonden partijen aan moeten voldoen ten aanzien van het indienen van de meerjarenbegroting en de tussentijdse verantwoording, waarbij zo veel mogelijk wordt aangesloten bij de P&C-cyclus (begroting, voorjaarsnota, najaarsnota en jaarrekening). Uitgangspunt is dat de verbonden partij haar activiteiten en daarmee te bereiken doelstellingen SMART begroot en verantwoordt, zoveel mogelijk met behulp van objectief meetbare kengetallen. We willen bereiken dat Assen vooraf scherper de prestaties, de daarmee beoogde effecten en de daarvoor benodigde subsidies kan bepalen. Tevens is opgenomen dat de verantwoording voorzien moet zijn van een accountantsverklaring en indien relevant moet er worden voldaan aan het leveren van de juiste gegevens waarop de Single Information Single Audit (SiSa) van toepassing is.

Toezicht

Het toezicht op verbonden partijen behoort voornamelijk tot het takenpakket van de eenheid Beleid en de eenheid Bestuurs- en Managementadvisering. De eenheid Beleid richt zich op de wat-vraag. Zij adviseert over de beleidsvormingen beleidscoördinatie vooraf en de beleidstoetsing achteraf. Het gaat dan om de doeltreffendheid. Zij adviseert over de inhoud van de processen die de gemeente bij verbonden partijen belegt (het bepalen van de effecten en resultaten). De eenheid Bestuurs- en Managementadvisering richt zich op de hoe-vraag. Zij adviseert over de kaders voor de rechtmatigheid en doelmatigheid van de processen die de verbonden partijen voorde gemeente uitvoeren, en toetst die achteraf. De medewerkers adviseren over de wijze van het beleggen van processen die verbonden partijen gaan uitvoeren (risicobeheersing).

Toelichting Overzicht Verbonden partijen

De met een *) aangeduide partijen zijn voortgekomen uit de overeenkomst tussen Essent en RWE. De voormalige aandeelhouders van Essent nemen in dezelfde verhouding deel in deze rechtspersonen om gezamenlijk aansprakelijkheden zoveel mogelijk te beperken en de afwikkeling van de genoemde

overeenkomst zo gestructureerd mogelijk te laten verlopen. Door de bijzondere structuur van deze rechtspersonen vertonen de jaarrekeningen geen winst- en verliesrekening van betekenis en vloeien daaruit geen dividenduitkeringen voort.

Overzicht Verbonden partijen

Overzicht Verbonden partijen					Bedragen keer € 1.000					
naam	plaats	doel	bestuurlijk lang	be- financieel belang	bijdrage – ontvangst +	eigen vermogen		vreemd vermogen		resultaat 2014
						01-01	31-12	01-01	31-12	
Alescon	Assen	participatie en re-integratie werkzoekenden (WSW)	GR; lid AB en DB	jaarlijkse exploitatiebijdrage	1.172	2.604	2.604	19.875	15.856	400
Bank Nederlandse Gemeenten nv	Den Haag	bank	Inbreng kapitaal/ dividend	Aandeelhouder	108	3.430.000	3.582.000	127.753.000	149.923.000	126.000
Claim Staat Vennootschap bv *)	Den Bosch	Bundeling belang in verband met potentiële schadeveroorzaking op de Staat met betrekking tot indirect geleden schade als gevolg van de splitsingswetgeving	Aandeelhouder	Deelneming in kapitaal	0	52	8	12	36	-/- 44
CBL (Cross Border Lease) Vennootschap bv *	Den Bosch	Deelneming in CBL-fonds ter afdekking van eventuele verliezen voortvloeiende uit in het verleden afgesloten CBL-overeenkomsten met Amerikaanse investeerders	Deelneming in kapitaal	Aandeelhouder	0	\$ 9.878	\$ 9.811	\$ 104	\$ 107	-/- \$ 67
Dimpact U.A. Coöperatieve vereniging	Enschede	Samenwerken aan digitalisering van de dienstverlening aan inwoners	Lid Algemene Leidenvergadering	jaarlijkse vaste bijdrage en bijdrage per afgenomen product	280	Nb	Nb	Nb	Nb	Nb
Drents Archief, Regionaal Historisch Centrum	Assen	Gemeenschappelijk professioneel beheer Drents Archief en gemeente Assen	GR; lid AB en DB	Jaarlijkse exploitatiebijdrage	116	228	454	640	372	1
Eems Dollard Regio (EDR)	Nwe-schans	Economische en culturele stimulering.	Lid openbaar lichaam.	Jaarlijkse bijdrage	5	Nb	Nb	Nb	Nb	Nb
Enexis Holding nv	Den Bosch	Nutsbedrijf, distributie en transporteren van energie, netwerkbeheer	Aandeelhouder	Inbreng kapitaal/ dividend	688 dividend en 279 rente	3.370.100	3.516.700	2.894.800	2.900.300	265.500
Gemeenschappelijke Kredietbank Drenthe (GKB)	Assen	Sociale kredietverstrekking	GR; lid AB en DB	Handhaving kosten-dekkende exploitatie	1.035	1.182	1.004	14.258	18.963	8

Overzicht Verbonden partijen						Bedragen keer € 1.000				
naam	plaats	doel	bestuurlijk belang	be- financieel belang	bijdrage – ontvangst +	eigen vermogen		vreemd vermogen		resultaat 2014
						01-01	31-12	01-01	31-12	
Gemeenschap- pelijke regeling Assen en water- schap Hunze en Aa's	Assen	Aanleg, instandhouding be- heer en onderhoud systemen individuele behandeling afvalwater	Lichte GR zonder gemeenschappe- lijke bestuursor- ganen	Geen directe finan- ciële verplichting	0	0	0	0	0	0
Gemeenschap- pelijke regeling Assen en Water- schap Noorder- zijlvest	Assen	Aanleg, instandhouding be- heer en onderhoud systemen individuele behandeling afvalwater.	Lichte GR zonder gemeenschappe- lijke bestuursor- ganen	Geen directe finan- ciële verplichting	0	0	0	0	0	0
Gemeenschappe- lijke gezondheids- dienst Drenthe (GGD)	Assen	Vorbereiden en uitvoeren activiteiten en diensten in het kader van de basisgezond- heidszorg	GR; lid AB en DB	Jaarlijkse exploita- tiebijdrage	2.166	2.634	1.893	2.562	3.970	216
Groningen Airport Eelde nv	Eelde	Personen- en vrachtvervoer	Aandeelhouder en lid raad van toezicht	Inbreng kapitaal	0	0	0	0	0	0
Veiligheidsregio Drenthe (VRD)	Assen	Brandweezorg en hulpverle- ning bij brand en rampen en geneeskundige hulpverlening bij calamiteiten	GR; lid AB en DB	Exploitatiebijdrage	3.132	3.855	3.819	4.873	21.470	1.900
Intergemeentelij- ke Sociale Dienst Assen (ISD)	Assen	Uitvoering taken Wet werk en bijstand c.a.	GR; lid DB	Aandeel jaarlijkse exploitatie	6.696	189	189	6.449	9.263	0
Openbaar en voortgezet on- derwijs Noord en Midden-Drenthe, stichting	Assen	Bevordering van en zorg voor voortgezet onderwijs	Stichting	Sluitende exploi- tatie	0	5.672	5.203	3.499	4.648	-469
Plateau Openbaar Onderwijs Assen	Assen	Bevordering van en zorg voor openbaar basisonderwijs	Bestuurscom- missie ex Art. 83 Gemeentewet	Jaarlijkse bijdrage conform financieel statuut	260	3.787	3.765	1.632	1.826	484
Recreatieschap Drenthe	Diever	Bevordering recreatie in de breedste zin van het woord	GR; lid AB	Exploitatiebijdrage	56	585	Nb	266	Nb	Nb

Overzicht Verbonden partijen					Bedragen keer € 1.000					
naam	plaats	doel	bestuurlijk belang	financieel belang	bijdrage – ontvangst +	eigen vermogen		vreemd vermogen		resultaat 2014
						01-01	31-12	01-01	31-12	
Regio Gronin- gen-Assen 2030	Gronin- gen	Samenwerking ten behoeve van regio ontwikkeling	Deelname con- venant	Bijdrage in fonds/ investeringsubsi- die(s)	931	20.257	14.844	15.049	6.124	-/-5.163
Samenwer- kingsverband Noord-Nederland (SNN)	Gronin- gen	Versterken economische posi- tie van Noord-Nederland	GR; adviesrol	Jaarlijkse bijdrage	70	7.544	7.691	87.811	166.382	0
STIVAM	Zwolle	Contracten afsluiten verwer- king restfractie bij Attero	Lid AB en DB	Kostendekkende exploitatie	0	43	43	29	26	0
VAMIJ cv	Wijster	Financiering bouw geïnte- greerde vuilverbrandingsin- stallatie	nvt	Deelname in kapi- taal	0	0	0	0	0	0
Vereniging Drent- se Gemeenten	Wester- bork	Gebundelde bestuurlijke belangenbehartiging binnen Drenthe	Lidmaatschap vereniging	Jaarlijkse contri- butie	25	Nb	Nb	Nb	Nb	Nb
Vereniging Neder- landse Gemeen- ten	Den Haag	Gebundelde bestuurlijk belan- genbehartiging op landelijk niveau	Lidmaatschap vereniging	Jaarlijkse contri- butie	79	59.744	Nb	39.465	Nb	Nb
Verkoop Vennoot- schap bv	Den Bosch	Maximalisatie uiteindelijke verkoopopbrengst; optimali- sering risicoafdekking	Aandeelhouder	Deelneming in kapitaal	0	347.337	363.305	98.128	79.968	17.290
Vordering op Enexis bv	Den Bosch	Bundeling van belangen in de bruglening aan Enexis	Aandeelhouder	Deelneming in kapitaal	80	82	65	862.177	862.131	-/- 17
Waterleiding Maatschappij Drenthe nv	Assen	Nutsvoorziening	Aandeelhouder	Inbreng kapitaal/ dividend	0,2	41.203	Nb	105.692	Nb	Nb

Toelichting

Attero Holding nv	In 2014 zijn de aandelen Attero holding verkocht, de in 2014 ontvangen bijdrage dividend bedraagt € 44.400.
STIVAM	Het contract STIVAM voor verwerking van afval met Attero eindigt per juli 2016, waarmee ook STIVAM ophoudt met haar bestaan.
VAMIJ cv	Het kapitaal is in 2006 omgezet in een lening aan Essent, welke wordt terugbetaald bij het einde van het contract in juli 2016. Het door Assen geleend bedrag bedraagt € 751.877.

paragraaf 6 bedrijfsvoering

Inleiding

In de bedrijfsvoeringsparagraaf wordt ingegaan op de visie die wij hebben op de bedrijfsvoering. Hiermee voldoen wij aan de verplichting om eens in de vier jaar de beleidsnota's van de begrotingsparagrafen te herzien. Wij willen minder beleidsnota's pro-

duceren en daarom is er voor gekozen om de bedrijfsvoeringsvisie in deze begroting op te nemen. Eerst wordt ingegaan op bedrijfsvoering in het collegeprogramma. Vervolgens gaan we in op de prioriteiten voor 2014.

Bedrijfsvoering in de bestuursperiode 2010-2014 (collegeprogramma)

De bedrijfsvoering van de gemeente dient de uitvoering van dit collegeprogramma optimaal te ondersteunen. De verschillende programma's en thema's vragen een doorontwikkeling van de organisatie waarbij de integrale sturing versterkt wordt en de doeltreffendheid en doelmatigheid van de manier waarop wij onze taken uitvoeren verder wordt verbeterd. In tijden van financiële krapte kijken we scherp naar de efficiency van onze eigen organisatie.

Bij de doorontwikkeling van de organisatie gaan wij de kwaliteit en deskundigheid van eigen medewerkers verder ontwikkelen en beter benutten.

Externe inhuur zal worden teruggebracht. We willen een aantrekkelijke werkgever blijven. Wij voeren een strategisch personeelsbeleid waarbij ondanks de krimp van de organisatie de ontwikkelingskansen voor medewerkers en de instroom van mensen door bijvoorbeeld traineeprojecten versterkt worden.

Samenwerking met buurgemeenten en provincie op ondersteunende of uitvoerende functies of bij de inzet van specifieke deskundigheid kan bijdragen aan lagere overhead. We onderzoeken de mogelijkheden hiervoor.

Bedrijfsvoeringsvisie 2014

De bezuinigingsopgave en de sombere economische vooruitzichten nopen tot het maken van keuzes. Naast de opgave om als organisatie te krimpen, is er de opgave om de bedrijfsvoering steeds efficiënter te organiseren.

Voor de bedrijfsvoering in 2014 zijn daarom keuzes gemaakt: de focus lag op het efficiënt en effectief organiseren van de bedrijfsvoering. Daarbij zijn de volgende prioriteiten gesteld:

1. Verbeteren van de basisstructuur, onder de noemer "Basis op orde"
2. Verder implementeren van de organisatieontwikkeling
3. Verder implementeren van continu verbeteren, in Assen KOERS genoemd
4. Verder implementeren van Het Nieuwe Werken en De Nieuwe Werkomgeving (inclusief digitalisering en zaakgericht werken).

De bedrijfsvoering in 2014

Ad 1) Verbeteren basisstructuren: 'Basis opnieuw ordenen en efficiënter maken'

Om de bedrijfsvoering efficiënter te kunnen organiseren, is de basis verder op orde gebracht. Sturingsinformatie komt voortaan uit de diverse administratieve basisregistraties, volgens het principe 'gegevens eenmalig invoeren, meervoudig gebruiken'.

Er zijn eenduidige managementrapportages, per kwartaal vinden managementgesprekken tussen de algemeen directeur en de eenheidsmanager plaats.

Als gevolg van de organisatieontwikkeling zijn het mandaatbesluit en de budgetbevoegdheden herzien en tegelijkertijd vereenvoudigd.

Ad 2) Implementeren organisatieontwikkeling

Organisatieontwikkeling is nooit af. Nieuwe ontwikkelingen in onze omgeving vragen om een passende reactie.

Ontvlechting als gevolg van de vorming van de regionale uitvoeringsdienst (RUD) en de Drentse veiligheidsregio (brandweer) heeft plaatsgevonden. Het Inwonersplein (eerste fase) is gerealiseerd. Dit geldt ook voor de transitie als gevolg van de drie decentralisaties (3 D's).

Voor de vorming van een nieuwe welzijnsorganisatie 2.0 is in de loop van 2014 voor een ander spoor gekozen: niet zelf een nieuwe organisatie oprichten, maar de activiteiten bij een bestaande aanbieder onderbrengen. De aanbesteding hiervoor loopt op dit moment.

Ad3) Implementeren continu verbeteren / KOERS

KOERS vormt de 'zachte' veranderkant van de organisatieontwikkeling. Doel van KOERS is om binnen de organisatie de klantvraag, het respectvol met elkaar omgaan en de toegevoegde waarde van ieders handelen als kernwaarden door te voeren. Door vervolgens een drietal principes leidend te laten zijn voor de manier waarop we ons werk doen, ontstaat een efficiëntere middeleninzet en continue verbetering. Deze kernwaarden en principes zijn zichtbaar gemaakt in het KOERS-huis.

Ad 4) Implementeren Het Nieuwe Werken / Nieuwe Werkomgeving

De verbouw van het Stadhuis is gerealiseerd en staat in nauwe relatie met het implementeren van Het Nieuwe Werken en de gewenste organisatieontwikkeling. Hierbij wordt aandacht besteed aan huisvesting, houding en gedrag (samenwerken), zaakgericht werken.

Zaakgericht werken

Zaakgericht werken heeft als doel de dienstverlening te verbeteren, het digitaal werken te ondersteunen en een betere sturing op werkprocessen mogelijk te maken. De implementatie hiervan is vertraagd, met name doordat de software die het samenwerkingsverband Dimpact hiervoor beschikbaar stelt onvoldoende aansluit bij onze eigen wensen. Dit heeft er wel toe geleid dat wij onze positie binnen dit samenwerkingsverband verder hebben verstevigd, om meer sturing aan gewenste ontwikkelingen te kunnen geven.

Digitaliseren

Diverse administraties zijn gedigitaliseerd.

Bedrijfsvoering in 2014 PIJOFACH

(personeel, informatie, juridisch, organisatie, financiën, administratie, communicatie en huisvesting)

Hiervoor ging het over de speerpunten. Uiteraard spelen er op het terrein van de bedrijfsvoering ook nog andere zaken. Voor zover relevant komen deze nu aan de orde.

Wat hebben we gedaan op het gebied van samenwerking

De samenwerking met de Noord-Drentse gemeenten in STAAN-verband (Samenwerking Tynaarlo, Aa en Hunze, Assen en Noordenveld) is na het vertrek van Noordenveld hernoemd tot Samenwerking Drentsche Aa (SDA). In SDA-verband werken we samen op het gebied van bedrijfsvoering en op het terrein van

de drie decentralisaties. De laatste is goed van de grond gekomen. Voor wat betreft de bedrijfsvoerings-samenwerking lopen ambitie en realisatie uiteen.

Wat hebben we gedaan op het gebied van Medewerker en organisatie?

Organisatieontwikkeling en Sociaal Akkoord

De invoering van het door VNG en vakbonden ontwikkelde systeem voor functiebeschrijving/-waardering HR21 is voorbereid en wordt medio 2015 ingevoerd.

In het Georganiseerd Overleg is met de vakbonden afgesproken om voor de collegeperiode 2014-2018 een Sociale Agenda op te stellen, als vervanger van het Sociaal Akkoord dat tot 2014 liep.

Bezetting: Personeelsformatie in fte					
Dienst	formatie rekening 2013	formatie conform begroting 2014	ambtelijk personeel	bezetting 2014 tijdelijk personeel	totale bezetting
Totaal gemeente	593,20	616,92	476,15	106,46	582,61

*Hierbij is geen rekening gehouden met de boventallige medewerkers

In-, door- en uitstroom jaaroverzicht in % van de ambtelijke bezetting				
Omschrijving	2011	2012	2013	2014
Instroom	5,2	-	2,2	-
Doorstroom	5,2	7,9	3,4	-
Uitstroom	6,4	6,6	5,8	3,1

Wat hebben we gedaan op het gebied van informatievoorziening?

Vanaf 2013 werken we met jaarplannen volgens de zogenoemde A3-methode. In deze plannen zijn de resultaten en activiteiten weergegeven, ingedeeld naar de verschillende onderdelen van het bedrijfsproces. Deze plannen hebben het formaat van een A3. Hiermee zijn de plannen qua presentatie overzichtelijker en in omvang gereduceerd. Deze methode is ook in 2014 toegepast. Via een zogenaamd 'dashboard' is stuurinformatie voor managers beschikbaar gemaakt.

Wat hebben we gedaan op het gebied van Financiën - Planning & control?

Er is een nieuwe opzet voor de programmabegroting ontwikkeld, om de begrijpelijkheid en toegankelijkheid ervan te verbeteren en om raad en college beter in positie te brengen om te sturen. De programmabegroting 2015 is hiervan het resultaat. In 2015 zullen ook de andere planning & controledocumenten, zoals bijvoorbeeld de Voorjaarsnota, in de nieuwe opzet verschijnen.

Wat hebben we gedaan op het gebied van Interne dienstverlening?

Kwaliteit voor interne dienstverlening

In 2014 zijn de interne afspraken over de levering van producten en diensten (P&D) herijkt. Dit heeft geleid tot standaardisering en versobering. De afspraken zijn vastgelegd in een zogenaamde Servicewijzer.

Bezuinigingstaakstelling bedrijfsvoering 2014

Op het gebied van de bedrijfsvoering is in de periode 2010-2014 een drietal bezuinigingstranches te onderscheiden.

Financieel overzicht bezuinigingen bedrijfsvoering bezuiniging (bedragen * € 1.000)			
	Bruto taakstelling	Realisatie	Alternatieve invulling
Totaal eerste tranche	5.793	5.793	-
Totaal tweede tranche	2.200	2.200	-
Totaal derde tranche	1.400	475	925
Totale bezuinigingen bedrijfsvoering	9.393	8.468	925

Relatie programma's en bedrijfsvoering

De bezuiniging in de bedrijfsvoering vraagt een fundamentele herbezinning op de wijze van uitvoering van taken. Er is sprake van complexiteit omdat de bezuinigingen in de programma's een relatie met de bedrijfsvoering hebben en met de wijze van uitvoering van het takenpakket van de gemeente. In die zin zijn bezuinigingen op de programma's en de bedrijfsvoering onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Middeleninzet bedrijfsvoering

Middelen bedrijfsvoering 2014 (bedragen x € 1.000)						
Omschrijving	Jaar-rekening 2013	Actueel jaarbudget	Najaarsnota	Jaar-rekening 2014	verschil	V / N
Personeelskosten	42.424	39.167	39.167	39.766	-599	N
Beheerskosten	8.099	7.624	7.624	8.047	-423	N
Kapitaallasten	3.714	6.873	6.873	5.034	1.839	V
Afwikkeling brandweer à VRD	-	-	-	1.149	-1.149	N
Subtotaal kosten bedrijfsvoering	54.237	53.664	53.664	53.995	-331	N
Inkomsten bedrijfsvoering	-1.473	-3.382	-3.382	-3.768	385	V
Afwikkeling brandweer à VRD	-	-	-	-1.149	1.149	V
Subtotaal inkomsten bedrijfsvoering	-1.473	-3.382	-3.382	-4.916	1.534	V
Netto kosten bedrijfsvoering	52.764	50.282	50.282	49.079	1.203	V

Toelichting

Personeelskosten (€ 599.000 N)

Als gevolg van de organisatieontwikkelingen zijn openstaande vacatures daar waar echt noodzakelijk ingevuld met tijdelijk ambtelijk personeel en personeel van derden. Deze kritische houding heeft geleid tot een voordeel van € 891.000. Daarnaast is boventallig personeel ingezet op regulier werk. Hierdoor ontstaat een extra last van € 617.000.

Het ziektevervangingsbudget is niet volledig ingezet wat tot een voordeel heeft geleid van € 140.000

Om de voortgang op projecten te waarborgen was het noodzakelijk om personeel langer in te huren. Door deze ontwikkelingen is het aantal ingehuurd fte 11 hoger uitgekomen dan waarmee in de begroting rekening was gehouden. De extra kosten van € 1,01 miljoen zijn gedekt vanuit de diverse projectbudgetten.

Beheerskosten (€ 423.000 N)

De kosten zijn gestegen doordat er minder geïnvesteerd is in materieel waardoor de noodzakelijke kosten voor onderhoud gestegen zijn en er materieel gehuurd moest worden. Verder was er sprake van autonome ontwikkelingen, bezuinigingen en extra kosten van beheer en onderhoud van bedrijfsgebouwen.

Kapitaallasten (€ 1.839.000 V)

De daling wordt veroorzaakt doordat investeringen in vervoermiddelen, automatisering, vervanging van technische installaties in de bedrijfsgebouwen en overige investeringen nog lopen, uitgesteld zijn, dan wel versoberd zijn.

Saldo investeringen 2014 (x € 1.000)			
	Begroot	Realisatie	Saldo
Technische installaties bedrijfsgebouwen	10.013	-	10.013
Inrichting bedrijfsgebouwen	-	-	-
Automatisering: hardware	515	213	302
Automatisering: software	-	181	-181
Vervoermiddelen	1.082	2.245	-1.163
Totaal saldo investeringen	11.735	2.639	9.096

De investeringen bedrijfsgebouwen zullen in 2015 worden opgenomen aan het einde van het project.

De bij het onderdeel vervoermiddelen begrote bedrag van € 1,08 miljoen is het voor 2014 geraamde bedrag. De gerealiseerde investeringen die hier nu zijn opgenomen hebben betrekking op investeringen uit zowel 2013 als 2014.

Inkomsten (€ 385.000 V)

De inkomsten zijn hoger als gevolg van de verkoop van materieel van de eenheid Uitvoering. Verder zijn de inkomsten uit dienstverlening aan derden hoger dan waarbij in de begroting rekening was gehouden.

Financiële afwikkeling brandweer à VRD

De gemeentelijke brandweer is per 1 januari 2014 opgegaan in de VRD. De na-ijlende salarislaster en beheerskosten (€ 156.000) alsook de boekwaarden van het materieel (€ 993.000) zijn in rekening gebracht bij de VRD (totaal € 1.149.000).

Dekking en resultaat 2014

De toerekening aan de diverse onderdelen wijkt ten opzichte van de in de Najaarsnota opgenomen cijfers af. Op alle onderdelen is sprake van minder personele inzet ten opzichte van de begroting, waarbij de grootste afwijking te vinden is in de toerekening

aan programma's en de grondexploitatie. De toerekening valt in algemene zin lager uit doordat de totale formatie lager ligt dan begroot. Daarnaast is de verminderde inzet op de programma's mede veroorzaakt door de lopende organisatieontwikkeling. De verminderde inzet op de gemeentelijke grondexploitatie is onder andere het gevolg van vertraging in de ontwikkelingen. Door de blijvend stagnerende economie blijven de verkopen van bouw kavels achter en worden ruimtelijke plannen in een langzamer tempo ontwikkeld. Onderstaand overzicht geeft inzicht in de toerekening van de bedrijfsvoering aan de begrotingsprogramma's.

Dekking van de kosten van de bedrijfsvoering

Toerekening kosten 2014 (bedragen x € 1.000)					
Omschrijving	actueel jaarbudget	Najaarsnota	Jaarrekening	verschil	V / N
totale kosten bedrijfsvoering	50.282	50.282	49.079	1.203	V
Dekking					
- begrotingsprogramma's	36.008	36.008	33.103	2.905	N
- projecten en investeringen	7.249	7.249	7.911	662	V
- gemeentelijk gebouwenbeheer	4.121	4.121	3.777	343	N
- grondexploitatie	1.368	1.368	660	708	N
subtotaal toerekening	48.746	48.746	45.451	3.295	N
Resultaat	1.535	1.535	3.628	2.093	N

Doorberekening vanuit de bedrijfsvoering naar de programma's (bedragen * € 1.000)				
Programma	Totaal budget	Realisatie	Saldo	V/N
Bestuur en burger	7.335	7.457	122	N
Stadsontwikkeling	2.407	2.261	146	V
Mobiliteit	779	712	68	V
Stads- en wijkbeheer	9.042	8.445	597	V
Onderwijs	2.034	1.439	595	V
Kunst en cultuur	359	494	135	N
Zorg en welzijn	4.065	4.414	349	N
Werk en inkomen	384	363	21	V
Sport en ontspanning	988	1.053	65	N
Veiligheid	1.906	1.163	744	V
Duurzaamheid en milieu	4.258	3.397	861	V
Bouwen en wonen	2.132	1.586	545	V
Algemene dekking	319	319	0	-
Totaal	36.008	33.103	2.905	V

paragraaf 7 Grondbeleid

Het gemeentelijke grondbeleid is ondersteunend aan de beleidsdoelstellingen die de gemeente Assen heeft voor onder meer woningbouw, werken, infrastructuur alsmede het realiseren van maatschappelijke voorzieningen. Hoofddoelstelling van het grondbeleid is het realiseren van de ruimtelijke opgaven die Assen zich stelt. De Regiovisie Groningen-Assen, de Structuurvisie+, de Masterstudie Florijn-As, de visie op de binnenstad, het structuurplan Stadsrandzone en de duurzaamheidsvisie geven een beeld van de ambities voor toekomstige ontwikkeling van Assen. Deze ambities staan beschreven bij de programma's zoals Wonen in Assen, Werken in Assen en Aantrekkelijk Assen.

In het coalitieprogramma is voorgesteld om in begrotingen uit te gaan van realistische ambities. In de begroting 2015 zijn behoudendere uitgangspunten qua programmering en uitgifteprijs aangehouden. Het in control hebben en houden van gemeentelijke grondexploitatie in combinatie met een adequaat weerstandsvermogen voor risicoafdekking zijn belangrijke financiële speerpunten. Tegenvallers in grondexploitaties vangen we op door lopende grondexploitaties te optimaliseren of te versoberen, zoals bij de gewijzigde ontwikkelstrategie voor Kloosterveen 2-3, Havenkwartier en werklandschap Assen-Zuid.

Grondbeleid

Het hoofduitgangspunt in de nota grondbeleid 2010-2013 was: 'Assen hanteert een actief grondbeleid'. Economische omstandigheden en veranderende groeiprognozes noodzakten ons om maatwerk te hanteren bij de ontwikkeling van nieuwe gebieden, zoals het werklandschap Assen Zuid en het Havenkwartier. De huidige tijd vraagt om een meer gefaseerde en marktgerichte ontwikkelstrategie. De keuze tussen actief of meer faciliterend grondbeleid speelt daarbij ook een rol. Deze keuze is mede afhankelijk van de financiële armslag van het Grondbedrijf. In de begroting 2015 is daarom voor Kloosterveen 2, 3, werklandschap Assen-Zuid en het Havenkwartier een gewijzigde ontwikkelstrategie vastgesteld. Voor Kloosterveen 2 en 3 wordt uitgegaan van een actieve ontwikkeling van de eigen gronden en van een passieve grondpolitiek met een actieve uitnodigingsstrategie voor de gronden in

eigendom van ontwikkelaars. Ook bij het Havenkwartier worden delen aan de markt overgelaten (uitnodigingsplanologie). Ook zullen de gronden ten oosten van de Graswijk in werklandschap Assen-Zuid in voorlopig niet actief door gemeente in ontwikkeling gebracht. Er is afscheid genomen van het automatisme van actief grondbeleid. De inperking van actief grondbeleid zorgt voor een beperkter investeringsniveau en een kleiner risicoprofiel, maar ook voor een beperktere regie en zeggenschap bij de realisatie van de grotere gebiedsontwikkelingen. De sturing in de programmering van uitgifte wordt minder direct. Ook het kostenverhaal op derden en verevening tussen financieel voordelige en nadelige ontwikkelingen vergt extra aandacht.

Grondprijzen

Bij de bepaling van uitgifteprijzen wordt in beginsel uitgegaan van de marktwaarde van bouwrijpe grond. Om beleidsmatige redenen wordt bij sociale woningbouw en maatschappelijke voorzieningen afgeweken van dit beginsel. Om voldoende transparantie te bereiken worden jaarlijks bij de begroting de uitgifteprijzen van de gemeente Assen openbaar gemaakt in een grondprijzenbrief. Vastgoedwaarden, bouwkosten en daarmee ook grondwaarden veranderen als gevolg van de gewijzigde marktomstandigheden. Het is niet meer vanzelfsprekend om grondprijzen jaarlijks te indexeren. We zullen terughoudend moeten zijn bij het verhogen van grondprijzen en voorzichtig moeten zijn bij het 'inboeken' van de opbrengsten ervan. Het uitgangspunt is geen stijging van de kosten en opbrengsten gedurende de eerstkomende 10 jaar.

Jaarrekening

De jaarrekening is het belangrijkste ijkpunt voor de verantwoording in de control-cyclus. Daartoe zijn alle grondexploitaties uit de begroting 2015 herzien, waarbij de realisatie in 2014 is meegenomen. De beleidsmatige uitgangspunten sluiten volledig aan bij die in de begroting 2015. Een van de belangrijkste uitgangspunten vormt de actuele beleidsmatige programmering van wonen en werken. Daarnaast zijn ook de vastgestelde uitgifteprijzen en de gewijzigde ontwikkelstrategieën van belang.

Wonen

De woningmarkt laat momenteel duidelijke tekenen van herstel zien. Dit is voorlopig vooral zichtbaar bij de bestaande koopwoningen, maar naar verwachting werkt dit ook door in de nieuwbouw. Kloosterveen is de grootste nieuwbouwlocatie van Assen. In december 2012 heeft de gemeenteraad besloten om de buitenring van Kloosterveen aan te kopen, waarmee het centrumgebied van Kloosterveen nu actief kan worden afgerond. De bouw van 30 sociale huurwoningen vormt de start van de ontwikkeling, maar ook met derden is een verkoopovereenkomst voor 42 woningen gesloten. Ongeveer de helft van de resterende kavels is momenteel gereserveerd. Aangezien al voor 63 woningen een bouwaanvraag is ingediend, is de verwachting dat begin 2015 nog meerdere kavelverkoop zullen volgen. Ook in Kloosterbos nemen de kavelverkoop weer toe. Na realisatie van Kloosterveen en Kloosterbos kan worden overgestapt naar het vervolg in Kloosterveen 2.

Werken

De vastgoedmarkt voor zowel bedrijfsmatig en commercieel onroerend goed was in 2014 wederom onverminderd slecht. In tegenstelling tot vorig jaar neemt wel het aantal initiatieven tot ontwikkeling duidelijk toe. Partijen zijn weer bereid om de haalbaarheid van nieuwe businessplannen te onderzoeken, hetgeen kan leiden tot gronduitgifte. Medio mei 2015 zal de aansluiting op de A28 Assen-Zuid worden afgerond. Deze afrit biedt nieuwe kansen voor de ontwikkeling van Assen-Zuid. Het ontwikkelkader van het werklandschap beslaat circa 26 ha. gemengde bedrijvigheid ten westen van de Graswijk, 26 ha. gemengde bedrijvigheid ten oosten van de Graswijk en 8 ha. wonen-werken aan weerszijden van de Graswijk. Gezien de onzekerheid over de behoefte naar bedrijventerreinen op langere termijn, wordt in het financiële kader (= grondexploitatie) geen rekening meer gehouden met de toekomstige grondopbrengsten van de gemengde bedrijvigheid ten oosten van de Graswijk.

Florijn-As

In het programma Florijn-As vormt infrastructuur de primaire doelstelling. De infrastructuur vormt echter wel een drager voor de duurzame (her)ontwikkeling van aanpalende gebieden. Dit betreft bijvoorbeeld de hoofdontsluiting in Assen-Zuid en de aanleg van de Stadsboulevard, autobrug Industrieweg en aanpassing het Kanaal (Blauwe As).

In april 2014 is een overeenkomst met de provincie afgesloten om te komen tot beëindiging van de samenwerking voor het Regio Specifiek Pakket FlorijnAs. Onderdeel van deze beëindiging is dat alle geldstromen tussen provincie en gemeente worden gesaldeerd. Overeengekomen met de provincie is een bedrag van € 11,5 miljoen, voor binnenstedelijke ontwikkeling. Dit bedrag komt beschikbaar als dekking voor het grondbedrijf. De € 11,5 miljoen is in 2014 verrekend met de in het grondbedrijf gereserveerde bijdragen voor co-financiering FlorijnAs en bijdrage N33. In het meerjarenperspectief grondbedrijf was eerder uitgegaan van € 14 miljoen.

Financieel beleid

Het uitgangspunt van het financiële beleid is dat het Grondbedrijf financieel zelfstandig is. Dit betekent dat het proces van stedelijke ontwikkeling voor wat betreft de activiteiten van het Grondbedrijf niet leidt tot een beslag op de algemene middelen van de gemeente. Dat vraagt om een financieel gezond bedrijf waarbinnen grote schommelingen in het eigen vermogen kunnen worden opgevangen. De financiële grondslagen van het Grondbedrijf zijn door de raad vastgesteld en gebaseerd op het 'Besluit begroting en verantwoording' (=BBV). In de financiële grondslagen zijn onder meer de waarderingsgrondslagen van de activa (bezittingen) vastgelegd. Tevens is in het BBV bepaald dat verliezen worden genomen zodra die bekend zijn en winsten worden verwerkt op het moment van realisatie.

Financieel resultaat

De begroting 2014 is opgesteld in voorjaar 2013. In vergelijking hiermee zijn de in 2014 gerealiseerde opbrengsten en kosten lager. In de jaarrekening heeft dit geen direct effect op het resultaat.

De gewijzigde uitgangspunten die bij de begroting 2015 zijn gehanteerd, hebben bij de jaarrekening 2014 wel gezorgd voor een negatief effect op het resultaat van de jaarrekening. Dit effect is echter al bij de begroting 2015 gepresenteerd. Het resultaat voor 2014 en de algemene reserve grondbedrijf per 31-12-2014 zijn volledig in lijn met de raming in de begroting 2015.

De belangrijkste negatieve ontwikkelingen zoals die ook reeds bij de begroting 2015 zijn gepresenteerd zijn de herzieningen van Assen zuid € 4,9 miljoen en Kloosterveen € 0,5 miljoen. Daarnaast is de financiële waardering van het vastgoed als gevolg van lagere

ozb waarden naar beneden bijgesteld met € 0,5 miljoen wat het jaarresultaat negatief beïnvloed.

Op een aantal in exploitatie genomen gebieden is € 0,6 miljoen winst genomen, met name op Peelerpark.

Verder hebben er verrekeningen plaats gevonden tussen het Grondbedrijf en de Algemene Dienst met per saldo een negatief effect van € 1,5 miljoen. Het betreft onder meer enerzijds bijdragen aan FlorijnAs en N33 en anderzijds de ontvangen bijdrage van de provincie.

Het jaarresultaat voor bestemming bedraagt in totaal € 8,3 miljoen nadelig. Met de vaststelling van de jaarrekening wordt het nadelige resultaat overeenkomstig de financiële grondslagen verrekend met de betreffende bestemmingsreserves binnen het Grondbedrijf.

Aangezien de weerstandsreserve met € 4,0 miljoen kan worden verlaagd (zie hierna), bedraagt de onttrekking aan de algemene reserve van het Grondbedrijf per saldo € 4,3 miljoen.

Bovenstaande wordt geconsolideerd op het beleidsproduct bouwgrondexploitatie, conform de voorschriften in de BBV. Als gevolg van de verrekening met de grondbedrijf reserves is geen sprake van effect op het rekeningresultaat van de algemene dienst.

Balanspositie

De totale boekwaarde bedraagt € 124 miljoen waarvoor overeenkomstig de BBV voorschriften een voorziening (correctie voorraadwaarde) is getroffen van € 89 miljoen. Na correctie bedraagt de voorraadwaarde (= de huidige marktwaarde van de gronden en het vastgoed binnen het Grondbedrijf) € 35 miljoen. De voorraadwaarde is in 2014 per saldo met € 4,1 miljoen afgenomen.

De rekening-courant schuld aan de algemene dienst is met € 4,0 miljoen gestegen tot € 21 miljoen waardoor de rentelast verder toeneemt.

De weerstandsreserve is bepaald op € 12,5 mln, een daling van € 4,0 miljoen. De weerstandsreserve kon naar beneden worden bijgesteld omdat de strategie voor het werklandschap Assen-Zuid en Kloosterveen 2 is gewijzigd (minder investeren en meer aan de markt overlaten).

De omvang van de weerstandsreserve is bepaald volgens de IFLO-methode zoals vastgelegd in de Kadernota weerstandsvermogen en risicomanagement, zoals door de raad vastgesteld in 2011.

De algemene reserve grondbedrijf is als gevolg van het nadelige resultaat gedaald tot € 2,7 miljoen.

In de aanloop naar de begroting 2016 zullen scenario's ontwikkeld moeten worden om de algemene reserve te verbeteren.

Meerjarenprognose

Bij het opstellen van de begroting 2016 zal de meerjarenprognose worden geactualiseerd. Daarin worden naast de uitkomsten van de jaarrekening ook de effecten van nieuwe prognoses en tussen-calcultaties verwerkt. De geactualiseerde meerjarenprognose zal betrokken worden bij de begroting 2016 zoals bij de Strategische Afwegingsnotitie Grondbedrijf 2011 werd afgesproken met de gemeenteraad.

Risicobeleid

Uitgangspunt van financieel beleid is dat het Grondbedrijf financieel zelfstandig is. Dit betekent dat de financiële risico's binnen het Grondbedrijf dienen te worden opgevangen. Het financiële beleid is er dan ook op gericht dat de stedelijke ontwikkeling voor wat betreft de onderdelen aankopen en verkopen van gronden, bestemmingswijziging van gronden en de aanleg van de infrastructuur niet uitmondt in een financieel beslag buiten het Grondbedrijf. Gelet op het karakter van de activiteiten, de complexiteit, de omvang van de middeleninzet en de risico's, wordt een volledige bedrijfsadministratie en daarbij een passend beheer gevoerd.

In dit beleid worden verliezen genomen op het moment dat deze bekend zijn en winsten verwerkt op het moment van realisatie, overeenkomstig de financiële grondslagen van het Grondbedrijf, het algemene gemeentelijk financieel beleid en de wettelijke voorschriften in de BBV.

Met het oog op de ontwikkeling van de financiële positie van het Grondbedrijf is het programma FlorijnAs van belang. De FlorijnAs is voor wat betreft de investeringen in de hoofdinfrastructuur door het Rijk aangewezen als rijksproject. Bij deze projecten speelt het vermogen van het Grondbedrijf een rol in de financiële haalbaarheid, aangezien de kosten van gebiedsontwikkelingen ten laste van de grondexploitaties meedoen in de co-financiering van de gemeente Assen.

In juni 2009 heeft de raad, met de keus voor de hoofdverbinding door Assen, gekozen voor de compacte, duurzame stad. Dit heeft grote invloed op de gebiedsontwikkelingen binnen het Grondbedrijf.

Stadsontwikkeling in de bestaande stad leidt tot hogere kosten en langere doorlooptijden van projecten in verband met de vele uiteenlopende belangen.

Voor conjuncturele schommelingen en risico's is binnen het Grondbedrijf een weerstandsreserve gevormd. De financiële gevolgen van vertraging in de kavelverkoop kunnen binnen deze reserve worden opgevangen. Onzeker is of bij een doorzettende economische recessie deze reserve toereikend is. Het meerjarenperspectief Grondbedrijf die bij de begroting jaarlijks wordt vastgesteld is het instrument om vinger aan de pols te houden.

paragraaf 8

Bestuurlijk Relevante Investeringsprojecten

Inleiding

Aan de orde zijn investeringsprojecten die deze bestuursperiode vanuit bestuurlijke optiek relevant en actueel zijn.

In dit hoofdstuk van het jaarverslag 2014 rapporteren wij over de voortgang die met de voorbereiding en uitvoering van deze projecten wordt geboekt,

over knelpunten die nog opgelost moeten worden en over resultaten die inmiddels behaald zijn. Wij hebben een onderverdeling gemaakt in de FlorijnAs (Algemeen, RSP en gebiedsontwikkeling), gebiedsontwikkeling niet behorende tot de FlorijnAs, maatschappelijke voorzieningen (met name gebouwen) en bedrijfsvoering.

FlorijnAs RSP-project Bereikbaarheid Assen

Assen-Zuid infrastructuur

De gesprekken met geïnteresseerde partijen voor het werklandschap ontwikkelen zich positief. Mede in dat licht wordt gewerkt aan een voorstel voor de aanleg van de hoofdinfrastructuur in het werklandschap en de daarmee verbonden planologische procedures.

De realisatie van de aansluiting Assen TT met een viaduct over de A28 is gegund en de aannemer is in april 2014 begonnen met de uitvoering. In november 2014 zijn de liggers voor het viaduct in een weekend 's nachts geplaatst om het verkeer zo min mogelijk te hinderen. De aanleg ligt op schema.

De verdubbeling van de N33 is afgerond. Vanuit de FlorijnAs is een bijdrage geleverd voor de realisatie van de fly-over. De aanbesteding van de N33 heeft een aanzienlijk voordeel opgeleverd. Een deel van dit voordeel zal terugvloeien naar de FlorijnAs, naar rato van de bijdrage voor de realisatie van de fly-over. In het kader van de aanleg van het knooppunt N33/A28 is met Rijkswaterstaat overeenstemming bereikt om een eco-verbinding onder het kruispunt door te leggen. Hiermee wordt het Witterdiep ook voor landdieren verbonden met het Anreepdiep. De kosten voor de eco-verbinding worden gedragen door Rijkswaterstaat.

Blauwe As tweede fase

De werkzaamheden bij de sluis Alteveerstraat zijn in het eerste kwartaal 2014 afgerond en overgedragen aan beheer. Enkele aanpassingen voor het aanzicht zijn op verzoek van bewoners gedaan. Dit geldt ook voor het terugplanten van bomen.

De aanbesteding van het werk Industriewegbrug is definitief gegund. In het eerste kwartaal heeft één inschrijver bezwaar gemaakt tegen de voorlopige gunningsbeslissing en was de gemeente gedagvaard in kort geding. Alle vorderingen van deze inschrijver zijn afgewezen, hierna kon worden gegund. De bezwaar makende inschrijver is in hoger beroep gegaan. Dit had geen opschortende werking. Op 1 juli heeft het Hof het eerdere vonnis van de rechtbank bekrachtigd.

Tijdens de aanbesteding van de brug in de Industrieweg werd tegen de voorgenomen gunning bezwaar gemaakt. Nadat de gemeente in het gelijk werd gesteld, is de voorbereiding en de bouw van de brug in het vierde kwartaal 2014 gestart. Met de omliggende bedrijven en Drenthe College is veelvuldig contact over de tijdelijke bereikbaarheid en het voorkomen van mogelijke bouwoverlast.

De realisatie van de fietsbruggen bij de Vaart, Oude Molenstraat en Venestraat is afgerond. Voor de jaarwisseling zijn de drie fietsbruggen in gebruik genomen.

De bouw van de verkeersbruggen in de Nobellaan en Groningerstraat is definitief gegund. Eén inschrijver had bezwaar gemaakt tegen de gunningsbeslissing en de gemeente gedagvaard in kort geding. Alle vorderingen van deze inschrijver zijn afgewezen. De aannemer stelt het definitief ontwerp van de verkeersbruggen Nobellaan en Groningerstraat op.

De aanbestedingsprocedure voor de sluis Havenkade is gestart. Afspraken zijn gemaakt met aanliggende bedrijven en een oplossing wordt gezocht voor de recreatieve voorzieningen, zoals de camperplaatsen.

De aanleg van de nieuwe zwaaiком in het Havenkanaal is in het derde kwartaal afgerond.

Stadsboulevard

De kruising Industrieweg – Fokkerstraat is heringericht, door de aannemer opgeleverd en opengesteld voor het verkeer. Tussen deze kruising en Het Kanaal is voor de duur van anderhalf jaar een rotonde aangebracht ten behoeve van de bereikbaarheid van het Stadsbedrijvenpark.

De reconstructie van het wegvak langs het Veemarkterrein is uitgewerkt in tekeningen en een bestek. Met omliggende bedrijven is regelmatig persoonlijk overleg. De werkzaamheden worden nauwkeurig afgestemd op de belangen van de TT-kermis. De verharding van het voet- en fietspad langs het Veemarkterrein wordt gewijzigd ten opzichte van het eerdere ontwerp. Er komt bijvoorbeeld een rood geasfalteerd fietspad. Met de wijzingen zal zowel de aanleg, als het beheer van de verharding goedkoper zijn.

In augustus heeft de Raad van State het beroep tegen het bestemmingsplan Stadsboulevard Noord ongegrond verklaard. Het bestemmingsplan is hiermee onherroepelijk geworden. Hiermee is de basis gelegd voor de aankoop/onteigening van het perceel bij de kruising Philipsweg. Verwerving is nodig om de kruising en het Rolderdek te reconstrueren. Om de bereikbaarheid van de binnenstad tijdens alle werkzaamheden te garanderen is eind 2014 een tijdelijke rotonde aangelegd.

Het bestemmingsplan Stadsboulevard Zuid en Mandemaattunnel is in het derde kwartaal ter inzage gelegd.

De reconstructie van de Stadsboulevard Zuid wordt in overleg met aanliggende bedrijven en bewoners voorbereid. De bereikbaarheid van het ziekenhuis en de maatregelen voor tijdelijke omrijroutes zijn belangrijke onderwerpen die uitgebreid met belanghebbenden worden besproken.

Mandemaattunnel.

Met ProRail is gewerkt aan een referentieontwerp voor de onderdoorgang onder het spoor. Voor de directe omgeving waaronder het verleggen van de Stadsbroekloop en de verkeersontsluiting van de kantoren Mandemaat heeft de gemeente het ontwerp gemaakt. Dit ontwerp heeft de basis gevormd voor de aanvraag van het uitvoeringskrediet dat de raad op 28 augustus 2014 heeft vastgesteld.

Er wordt gesproken met de eigenaren van de kantoren Mandemaat 3 en Mandemaat 2-4. Voor dit laatste kantoor is de kans aanwezig, dat we er niet in der minne uit komen. Dit kan een grote invloed hebben op de planning.

Met ProRail is in 2014 de aanbesteding voorbereid en samengevat in een zogenaamd aanbestedingsdossier. Samen met ProRail wordt bekeken naar de juiste aanbestedingsvorm.

De Mandemaattunnel is onderdeel van het bestemmingsplan Stadsboulevard Zuid, dat in het vierde kwartaal 2014 is opengesteld voor zienswijzen.

Stationsgebied

Algemeen

In maart 2014 is de samenwerkingsovereenkomst (SOK) voor de herinrichting

van het stationsgebied Assen door NS, ProRail en de gemeente Assen ondertekend.

Daarnaast zijn in september 2014 het bestemmingsplan en het BeeldKwaliteitPlan (BKP) voor het stationsgebied vastgesteld door uw raad. Het bestemmingsplan is per 19 december 2014 onherroepelijk geworden.

Er is gekozen voor een tijdelijk station met een passerelle (trap/liften naar het middenperron) aan de zuidkant van het huidige stationsgebouw. Dit geeft ruimte voor de bouw en maakt dat de reiziger niet tijdens iedere fase van de bouw een nieuwe weg hoeft te zoeken.

In het Bereikbaar, Leefbaar, Veiligheid en Communicatieplan (BLVC-plan) voor de tijdelijke situatie worden zaken rondom fasering, bouwterreinen, bereikbaarheid et cetera tijdens de bouw van de perrontunnel, autotunnel en het nieuwe stationsgebouw geregeld.

In 2014 is reeds de eerste sloop van een bedrijf in de spoorzone gerealiseerd om ruimte te maken voor de aanleg van de autotunnel.

Stationsgebouw

Na ondertekening van de SOK is gestart met de selectie van een architect voor het stationsgebouw, de luifels en de perronkappen. Het ontwerp van Team A (combinatie Powerhouse Company/DeZwarteHond) scoorde het best op de vooraf vastgestelde criteria. Hierbij hebben de raakvlakken van het gebouw met onder andere de autotunnel, de perrontunnel en de Vredeveldse tunnel bijzondere aandacht. Ook wordt met de kunstcommissie gesproken over toepassing van kunst in de stationsomgeving. Zowel NS, ProRail als de gemeente streven ernaar het fietsparkeren bij het station op een hoogwaardige manier in te passen in het ontwerp van het stationsgebouw.

Autotunnel

Het referentieontwerp en het contract voor de autotunnel zijn gereed. De bouwkuip voor de fietsenkelder onder het stationsgebouw wordt meegenomen in het contract voor de autotunnel. Dit levert waarschijnlijk zowel financieel, als qua planning en risicobeperking voordelen op. 11 van de 12 inschrijvende aannemers voldeden aan de gestelde eisen. Uit hen zijn vijf geloot die de aanbestedingsstukken inmiddels hebben ontvangen.

Openbare Ruimte

Het voorlopig Inrichtingsplan Openbare Ruimte (IPOR) wordt ook afgestemd met het ontwerp van het stationsgebouw.

In december is het ontwerp voor het busstation uitgezet en getest op het TT-circuit. Alle OV- partijen en NS waren hierbij aanwezig. Naar aanleiding van het proefrijden wordt het ontwerp geoptimaliseerd.

Met de provincie zijn, in het kader van de Natuurbeschermingswet, afspraken gemaakt over de werkzaamheden in het stationsgebied in relatie tot het landgoed Overcingel.

FlorijnAs Gebiedsontwikkelingen

Assen Zuid werklandschap

Er is gewerkt aan een update van het promotie- en acquisitiemateriaal. Er is een interactieve kaart gepubliceerd die ook als webomgeving kan dienen.

Per 'aanvraag' van een geïnteresseerde ondernemer wordt maatwerk geleverd op het gebied van stedenbouwkundig ontwerp en inpassing, grondprijsbepaling, aanpassing van het globale bestemmingsplan/uitwerkingsplan, engineering en bouwrijp maken, (tijdelijke) aanleg van wegen en/of nutsvoorzieningen.

Er zijn onderhandelingen met een geïnteresseerde partij die zich in de zuidwest hoek van het werklandschap zou willen vestigen.

In het kader van duurzame energie vorderen de onderhandelingen met een bedrijf ten behoeve van een mestvergister en WKO/WKK installaties in het werklandschap.

Assen-Zuid: Toeristisch recreatieve zone

Op 28 augustus 2014 heeft uw raad ingestemd met de aanleg van de geluidswal Baggelhuizen en met het beschikbaar stellen van een krediet voor de planologische procedure, die is gestart in oktober 2014.

Besloten is om het paviljoen bij de Baggelhuizerplas nog een jaar te laten staan tot en met de zomer van 2015 en de samenwerking met de Hofstede te verlengen. De gesprekken met ondernemers met plannen voor de Baggelhuizer Plas lopen nog.

In het pand van Sunrise Stables is sinds 18 augustus 2014 AOC Terra gevestigd met haar paarden management/instructeur opleiding op MBO niveau.

Het TT Instituut in TT-World is sinds augustus 2014 geopend en kent een grote toeloop van studenten.

Het Verkeerspark is in de zomer van 2014 niet meer open gegaan. De eigenaar is bezig om het Verkeerspark te verkopen.

Er heeft zich een nieuw initiatief aangediend in het gebied TT-World. Momenteel wordt de planologische procedure voorbereid.

Havenkwartier

Er wordt gewerkt aan scenario's voor de ontwikkeling van het Veemarktterrein en de financiële vertaling hiervan. Dit leidt tot een nieuw ontwikkelplan voor het Veemarktterrein. Op basis van dit ontwikkelplan proberen wij concrete ontwikkelafspraken te maken met onze ontwikkelpartners in dit gebied.

Het Havenkwartier is aangemeld voor de achtste tranche van de Crisis- en Herstelwet en opgenomen in het Projectenboek van het ministerie van Infrastructuur & Milieu. De voorbereidingen van het bestemmingsplan zijn echter opgeschort.

Voor het Havenkwartier zijn twee concrete initiatieven gestart.

De voormalige Toyotagarage aan de Industrieweg 8 wordt gehuurd door Theatergroep Nizno (de fusie van een drietal jeugdtheatergroepen maakt gebruik van Garage-TDI). Het showroomdeel blijft ook beschikbaar voor andere activiteiten en zal eveneens gebruikt worden door de Florijnas (als informatie-ruimte voor onder andere inloopavonden). De bijbehorende dienstwoning wordt gebruikt als directieruimte voor de infrastructurele werken aan de Stadsboulevard.

De voormalige silo is verbouwd en geschikt gemaakt als werkruimte: de provincie heeft haar topprogramma voor startende ondernemers, 'de ondernemersfabriek', hierin gehuisvest.

Het Havenkwartier doet vanuit de Regio Groningen Assen mee in het Europese Seeds-project. Dit project is gericht op de tijdelijke invulling van leegstaande panden en braakliggende percelen om verpaupering tegen te gaan.

Revitalisering Stadsbedrijvenpark

De bedrijven en pandeigenaren in het revitaliseringsgebied zijn in een inloopbijeenkomst in april 2014 op de hoogte gebracht van de stand van zaken van de plannen.

De subsidieregeling gevels en voorerven is ingevoerd.

In het derde kwartaal 2014 is hard gewerkt aan het promoten van de subsidieregelingen voor de zonnepanelen en de verbetering van gevels en voorerven. Er is een in het oog springende flyer opgestuurd naar eigenaren en gebruikers van de panden in het revitaliseringsgebied. In de laatste weken van september 2014 zijn de bedrijven ook nog telefonisch benaderd om de mogelijkheden voor de regelingen te bespreken. Van de regeling voor de zonnepanelen is in het derde kwartaal 2014 opnieuw gebruik gemaakt.

Na de promotiecampagne voor de Subsidieregeling Gevels en Voorerven is in het vierde kwartaal 2014 nader contact geweest met diverse pandeigenaren in het revitaliseringsgebied van het Stadsbedrijvenpark. Bij twee bedrijven liggen concrete plannen voor deelname, en bij nog drie andere bedrijven zijn plannen in voorbereiding. Daarnaast zijn er nog enkele bedrijven die zich beraden of ze wel of niet gebruik zullen maken van de regeling. De reacties op de regeling zijn positief. Soms is het een struikelblok, dat er ook door de bedrijven zelf geïnvesteerd moet worden.

De voorbereidingen voor de upgrade van de parallelwegen ligt op schema. De uitvoering van de W.A. Scholtensrotonde is gestart, de rotonde is al in gebruik genomen. Eind oktober 2014 is er een informatiemiddag georganiseerd voor eigenaren en gebruikers van omliggende bedrijven. Ook zijn er specifieke bedrijfsbezoeken afgelegd om plannings door te nemen.

Landschap Assen aan de Aa

Project Bosbeek-Nijlandsloop

Na de door uw raad in januari 2014 vastgestelde scopewijziging is een start gemaakt met de voorbereidende werkzaamheden voor dit project. Gesprekken met eigenaren zijn opgestart en subsidieverstrekkers zijn aangeschreven om de subsidie te formaliseren. De beschikking van Regio Groningen Assen is inmiddels binnen. Het ontwerpproces samen met het Waterschap en de provincie is gestart. Er wordt gewerkt naar een voorlopig ontwerp en verschillende onderzoeken, op basis waarvan ramingen worden gemaakte en een uitvoeringskrediet wordt aangevraagd.

Project Amelte

Er is begin 2014 een informatieavond geweest met omwonenden en er zijn gesprekken

met eigenaren en betrokkenen gevoerd. Dit heeft veel informatie opgeleverd. De ingewonnen informatie is verwerkt en heeft geresulteerd in een definitieve maatregelenkaart.

De maatregelenkaart is vertaald in een ontwerpkaart. Deze kaart wordt samen met de onlangs uitgevoerde onderzoeken vertaald in een vergunningaanvraag. Dit zal gefaseerd gebeuren voor verschillende delen van het plangebied. De gesprekken met eigenaren worden afgerond.

Nagenoeg alle benodigde gronden zijn verworven.

Project Anreepdiep/Deurzerdiep

Het Waterschap Hunze en Aa's is na de zomer 2014 gestart met de uitvoering van het project

hermeandering Anreepdiep/Deurzerdiep. Door de aanvraag voor een ontheffing van de Flora- en Faunawet is een vertraging ontstaan van enkele maanden.

Toegangspoort Deurze

De gemeente Aa en Hunze heeft dit project getrokken. De benodigde werkzaamheden

zijn afgerond. De Toegangspoort krijgt het thema 'water' mee. Samen met de WMD, Waterbedrijf Groningen, IVN en het Waterschap Hunze en Aa's wordt nog bekeken hoe dit thema vorm krijgt in de directe omgeving van de Toegangspoort. Op 13 juni 2014 heeft de officiële opening plaatsgevonden.

Citadel

De Citadel is opgeleverd en in gebruik genomen. Voor het gebied rondom de kerk aan de Groningerstraat en de hoek van de Rolderstraat en de Groningerstraat zullen nieuwe afspraken gemaakt moeten worden met de projectontwikkelaar.

Diepstroeten

Het betreft een particuliere ontwikkeling. De ontwikkelaar heeft de verkoop van de eerste drie deelprojecten opgestart. De bouwrijpwerkzaamheden zijn begonnen. Voor de eerste woningen zijn de bouwvergunningen afgegeven. Het bestemmingsplan en het beeldkwaliteitsplan zijn door uw raad vastgesteld.

Aantrekkelijke binnenstad

De uitvoering van de gebiedsvisie voor de Brink en Gouverneurstuin is gestart met werkzaamheden in de Gouverneurstuin door het maken van zichtlijnen.

De subsidiemogelijkheden die zijn gericht op ondernemers zijn voor diverse zaken ingezet, zoals bijvoorbeeld het opknappen van gevels. Deze subsidie is geëindigd per januari 2015.

De afgelopen periode is gebruikt om aan de hand van trends en ontwikkelingen de visie aantrekkelijke binnenstad te herijken. Deze input zal ook gebruikt worden bij het opstellen van het nieuwe bestemmingsplan voor de binnenstad. Eén van de uitkomsten van de visie is het besluit de venstertijden te herijken.

Kloosterveste/Buitenring

Overzicht bouwgrond in buitenring Kloosterveste [m²]	
Verkocht ten behoeve van woningbouw aan Rotij en gemeente (project huurwoningen)	9.500
Gereserveerd voor ontwikkelingen van woningen door diverse andere partijen	17.000
Beschikbaar	14.500
Totaal	41.000

De woningen van Rotij zijn deels huur en deels koop. De koopwoningen zijn op dit moment in verkoop. De bouw van de gemeentelijke huurwoningen is gestart. De eerste activiteiten ten behoeve van het bouwrijp maken zijn in oktober 2014 begonnen. De westelijke helft van de buitenring wordt eerst bouwrijp gemaakt. Er zal ook gestart worden met de aanleg van de grachten in oostelijke helft van Kloosterveste.

Er zijn in 2014 bouwvergunningen aangevraagd voor de bouw van 135 woningen in de buitenring van Kloosterveste.

Kloosterveen II

Gelet op de huidige marktsituatie is de verdere ontwikkeling van Kloosterveen II opgeschort. De focus lag in 2014 bij het op gang brengen van de woningbouwontwikkeling in de buitenring van Kloosterveste. Indien de ontwikkeling weer wordt opgestart, wordt uw raad hiervan op de hoogte gebracht.

Kloosterveen III

De provincie Drenthe heeft samen met de gemeenten Assen en Midden-Drenthe nader onderzoek gedaan naar een andere oplossing voor het verkeersprobleem in en rond Norgerbrug. De resultaten hiervan worden in 2015 bekend gemaakt. Gezocht is naar een veilige oversteek voor de fietsers van en naar Kloosterveen over de Norgervaart. De toekomstige ontsluiting van Kloosterveen II en III wordt hierin meegenomen.

Maatschappelijke voorzieningen (met name gebouwen)

MFA Assen Oost

Het bestemmingsplan is gewijzigd en vastgesteld (augustus 2014). Hiertegen is één zienswijze ingediend die is weerlegd. De aanbesteding met een meervoudig onderhandse aannemersselectie (november 2014) heeft geen geldige inschrijving opgeleverd. Besloten is om de vervolgprocedure op basis van bestek en tekeningen te doen. De aanbesteding kan dan plaatsvinden met de vijf geselecteerde aannemers.

Scholen in Kloosterveen

Uw raad heeft in augustus 2014 ingestemd met het krediet voor de nieuwbouw GBS de Parel en nieuwbouw CBS Kloostertuin en OBS Kloosterveen. De GBS De Parel heeft een architect geselecteerd.

Huisvesting voortgezet onderwijs (Vincent, Penta)

Nieuwbouw loopt conform planning. Lariks is in september 2014 officieel geopend. Het gebouw Penta is eind december 2014 opgeleverd.

Renn 4 – versterking speciaal onderwijs

Samen met de school is een architect geselecteerd. Het voorlopig ontwerp is in ontwikkeling, met daarna een aanpassing in het bestemmingsplan. Er is en wordt nog overlegd gevoerd over de fasering en de start van de nieuwbouw.

Uitbreiding Driesprong

De school is eind december 2014 opgeleverd.

Verplaatsen hockeyvelden HVA

De nieuwe HVA-sportaccommodatie is opgeleverd. De opening heeft op 19 april 2014 plaatsgevonden. De nazorgfase is afgerond en de financiële afhandeling is in afronding.

Het voormalige HVA-clubhuis is gesloopt en Grontmij heeft een opdracht gekregen voor een co-makership met de vereniging voor de renovatie van het softbal- en honkbalveld.

Wielerbaan

Op 6 maart 2014 hebben de gemeente en de bouwcombinatie een overeenkomst getekend voor de realisatie van het wielercentrum. Met de wielerverenigingen zijn inmiddels afspraken gemaakt (en vastgelegd) om een aantal werkzaamheden door hen zelf te laten verrichten.

De omgevingsvergunning is in november verleend. De bouwcombinatie is gestart met de grondwerkzaamheden.

Duurzaamheidscentrum MEC

De uitvoering van de bouw is gestart. De starthandeling heeft 12 maart 2014 plaatsgevonden. Het beheerproces is in uitwerking. Gezocht wordt naar optimalisering van het gebruik om daarmee de exploitatielasten verder te verlagen.

Bouwen sociale huurwoningen

Het realiseren van 30 sociale huurwoningen is aanbesteed. Vervolgens is in november gestart met de bouw. De starthandeling heeft 10 december 2014 plaatsgevonden. In het 4e kwartaal is er gestart met de uitwerking van de vraagspecificatie beheer en verhuur.

Nieuwe werkomgeving

De renovatie van het stadhuis levert een duurzamer gebouw op, het stadhuis komt nu in aanmerking voor een A-label.

paragraaf 9 Bezuinigingen

Realisatie bezuinigingen 2011-2014

In de bestuursperiode 2011-2014 hebben we te maken gehad met totaal drie bezuinigingsrondes. De totale omvang van het gehele bezuinigingspakket bedroeg in 2014 € 26,9 miljoen. Aan programma-bezuinigingen een totaalbedrag van € 17,5 miljoen en een bedrag van € 9,4 miljoen had betrekking op de eigen bedrijfsvoering. Het overgrote deel van de bezuinigingen uit deze bestuursperiode is structureel ingevuld (€ 22,5 miljoen). Het ging om omvangrijke bezuinigingspakketten met ingrijpende maatregelen waar soms intensieve voorbereidingstrajecten aan vooraf zijn gegaan.

Een aantal bezuinigingen met een financiële omvang van ruim € 4 miljoen was nog niet volledig structureel ingevuld. Het betreft bezuinigingsopgaven op de terreinen Zorg en Welzijn, Werk en Inkomen, verzelfstandiging Plateau, TT en de kinderboerderijen.

Daarnaast gaat het om maatregelen om investeringen van enkele grote projecten (duurzaamheidscentrum, derde cluster Kloosterveen, MFA Assen-Oost, sportaccommodaties en de gemeentelijke huisvesting) budgettair neutraal te laten verlopen. Of deze projecten waren in 2014 nog niet afgerond c.q. in voorbereiding of realisatie van deze projecten moet nog starten.

Tot en met 2014 is in de nog openstaande bezuinigingen met incidentele maatregelen voorzien. Structurele invulling van deze bezuinigingen is in de meeste gevallen voorzien vanaf 2015.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de realisatie van alle bezuinigingsmaatregelen uit de bestuursperiode 2011-2014 (eerste tot en met derde tranche):

Tabel paragraaf 9 bezuinigingen			
Programma/bezuiniging	begroting	realisatie	
		structureel	incidenteel
Programma Bestuur en burger			
eerste tranche			
Anders organiseren Ik en mijn gemeente dag	-	-	-
Sluiten publieksbalie op vrijdagmiddag en besparing TSC onder andere door een aanpassing van de informatie op de website	55	55	-
Beveiliging centrale hal door Veiligheidszorg Drenthe	25	25	-
Prijsstijging reisdocumenten	13	13	-
Vergunningverlening (onder andere door lean maken)	140	140	-
Internationale contacten	20	20	-
Geografische info (luchtfoto's et cetera)	18	18	-
derde tranche			
Vernieuwing website	12	12	-
Structureel afschaffen Ik en mijn gemeente dag	20	20	-
Internationale banden beperken	50	50	-
Hospitalityroom TT (op termijn) afstoten	25	-	25
Totaal Bestuur en burger	378	353	25

Tabel paragraaf 9 bezuinigingen

Programma/bezuiniging	begroting	realisatie	
		structureel	incidenteel
Programma Stadsontwikkeling			
eerste tranche			
Fasering actualisatie van bestemmingsplannen	100	100	-
Subsidie woonconsumentenorganisatie VAC	6	12	-
Kostendekkend maken strategische eigendommen	100	100	-
Monumentenzorg: subsidies verlagen (realistisch begroten)	30	30	-
Totaal Stadsontwikkeling	236	242	0
Programma Mobiliteit			
eerste tranche			
Beleid gemotoriseerd verkeer	20	20	-
Bijdrage luchthaven	100	100	-
Inkomsten parkeren / exploitatie parkeerbedrijf	500	-	217
Totaal Mobiliteit	620	120	217
Programma Stads- en wijkbeheer			
eerste tranche			
Assen Schoon, Heel en Veilig	1.705	1.705	-
Exploitatie centrum voor duurzaamheidseducatie en –communicatie	100	-	100
Kinderboerderijen / afstoten exploitatie kinderboerderij De Hofstede	50	-	50
Wijkbudgetten	75	75	-
derde tranche			
Storting rioolfonds verminderen (belastingruil)	200	200	-
Vrijval reserve rioolbeheer (belastingruil)	1.000	1.000	-
Extra overhead toerekenen aan rioolrechten (onderscheid tussen kantoor- en buiten-personeel laten vervallen en toerekenen specifieke ondersteuningstaken)	86	86	-
Schoon, heel en veilig (onderhoudsniveau terugbrengen, onderhoud bij bewoners, tegenprestatie bij subsidierelatie, onderhoudsarme inrichting, activeren investeringen in de openbare ruimte)	500	500	-
Beperken wijkbudgetten	50	50	-
Activiteiten NME beperken (samenwerkingspartners naar de doelgroep brengen)	100	100	-
Totaal Stads- en wijkbeheer	3.866	3.716	150
Programma Onderwijs			
eerste tranche			
Motorische remedial teaching	33	33	-
Leerlingenvervoer	100	100	-
Schrappen onderwijsgids	5	5	-
Educatieve voorzieningen Brede School	100	100	-
Gemeentelijke bijdrage Plateau (verzelfstandiging)	260	-	260
derde tranche			
Versobering derde cluster Kloosterveen: zelfstandige basisschool De Parel, revitalisering noodlokalen OBS Kloosterveen en CBS Kloostertuin, opschorten uitbreiding Boomgaard	371	-	371
Versobering MFA Assen-Oost: bouw CBS De Regenboog, RKBS Vredeveld, gymlokaal en geen wijkcentrum	37	-	37
Totaal Onderwijs	906	238	668

Tabel paragraaf 9 bezuinigingen

Programma/bezuiniging	begroting	realisatie	
		structureel	incidenteel
Programma Kunst en cultuur			
eerste tranche			
Subsidies kunst en cultuur	60	60	-
Herorganisatie ICO	100	100	-
Herorganisatie bibliotheek inclusief wijkfilialen (bijgesteld)	375	375	-
derde tranche			
Drents Archief	70	70	-
Heroverwegen diverse subsidies kunst en cultuur	75	75	-
Functie beiaardier schrappen	18	18	-
Totaal Kunst en cultuur	698	698	0
Programma Zorg en welzijn			
eerste tranche			
Diverse besparingen uitvoering Wet maatschappelijke ondersteuning (contracturen huishoudelijke hulp, afschaffen Wet maatschappelijke ondersteuning-koopas, zelf-indicaties, lean maken en eigen bijdrage Wmo verhogen)	375	375	-
Administratieve krachten sociaal cultureel werk	50	50	-
Ouderenbeleid	18	18	-
Gezondheidszorg	10	10	-
Lokaal noodfonds OGGz	50	50	-
Kleurrijk Assen	61	61	-
Lagere bijdrage antidiscriminatie	35	35	-
Verlaging Wmo-budget	500	500	-
Afschaffen subsidieregeling jeugdleden	46	46	-
Afschaffen stimuleringsregeling allochtonen en Molukse zelforganisaties	10	10	-
Beperken formatie opbouwwerk	59	59	-
Beperken formatie ouderenbeleid	50	50	-
Restanttaakstelling Zorg en Welzijn (bestuursopdracht)	611	-	611
tweede tranche			
Aanvullende taakstelling Zorg en welzijn	100	-	100
derde tranche			
Taakstelling verbonden partijen / Zorg en Welzijn	200	-	200
Totaal Zorg en welzijn	2.175	1.264	911
Programma Werk en inkomen			
eerste tranche			
Schuldhulpverlening (Bedrijfsvoering gemeentelijke kredietbank Drenthe)	50	50	-
tweede tranche			
Taakstelling Werk en inkomen	2.000	1.287	713
derde tranche			
SROI FlorijnAs projecten en overige projecten	250	-	356
Totaal Werk en inkomen	2.300	1.337	1.069
Programma Sport en ontspanning			

Tabel paragraaf 9 bezuinigingen

Programma/bezuiniging	begroting	realisatie	
		structureel	incidenteel
eerste tranche			
Huuropbrengsten sportaccommodaties	50	50	-
Versoberen voorzieningenniveau sport	37	37	-
Topsportevenementen	20	20	-
Beheer sportgebouwen/wijkaccommodaties	220	220	-
Openluchtwembad	118	118	-
Hockeyvelden Assen (HVA): kleiner clubgebouw, minder parkeerplaatsen en kinderopvang	30	30	-
TT: bijdrage ondernemers	50	-	-
derde tranche			
Afzien van openlucht zwembad	275	275	-
Afzien van openlucht zwembad: vervallen onttrekking reserve zwembad	-275	-275	-
Investerings sportaccommodaties (verplaatsen hockeyvelden HVA, realisatie wielersbaan en aanleg kunstgrasvelden/kleedkamers De Hoogspanning) budgettair neutraal	500	451	75
Sportbeleid, sportstimulering (onder andere door samenwerking)	25		
Uitgaven combinatiefunctionarissen terugbrengen	200	200	-
Renovatie tennispark Hertenkamp	24	24	-
Totale Sport en ontspanning	1.274	1.150	75
Programma Veiligheid			
eerste tranche			
Veiligheidsbeleid	67	67	-
Brandweer: geen drinkwater meer inzetten als blusmiddel	50	50	-
Brandweer: rampenplan, sirene	45	45	-
Brandweer: extra taakstelling	50	50	-
tweede tranche			
Brandweer regionalisering	20	20	-
derde tranche			
Nevenvestiging brandweer	100	100	-
Totaal Veiligheid	332	332	-
Programma Duurzaamheid en milieu			
eerste tranche			
Vergoeding verstrekking tweede milieupas	36	36	-
Kwijtscheldingen toerekenen aan afvalstoffenheffing en rioolrecht	611	611	-
Extra perceptiekosten toerekenen aan afvalstoffenheffing/rioolrecht	40	40	-
Verder doorvoeren van het principe de vervuiler betaalt	pm	-	-
derde tranche			
Extra overhead toerekenen aan afvalstoffenheffing (onderscheid tussen kantoor- en buitenpersoneel laten vervallen en toerekenen specifieke ondersteuningstaken)	214	214	-
Nieuw afvalcontract verwerkingskosten (belastingruil)	-	-	-
Investering milieu educatief centrum (MEC) budgettair neutraal	170	-	170
Totaal Duurzaamheid en milieu	1.071	901	170
Programma Bouwen en wonen			

Tabel paragraaf 9 bezuinigingen

Programma/bezuiniging	begroting	realisatie	
		structureel	incidenteel
Derde tranche			
Incidentele bijdrage Grondbedrijf	150	150	-
Totaal Bouwen en wonen	150	150	
Programma Algemene dekking			
Eerste tranche			
Inzet reserve maatschappelijk renderende investeringen (Essent-middelen)	600	600	-
Boventrendmatige aanpassing onroerendezaakbelasting	1.272	1.272	-
Toeristenbelasting (volumegroei)	50	113	-
Tweede tranche			
Beheer gemeentelijk vastgoed	400	400	-
Derde tranche			
Versnelling inzet reserve maatschappelijk renderende investeringen	150	150	-
Totaal Algemene dekking	2.472	2.535	0
Algemene bezuinigingen			
Eerste tranche			
Verbonden partijen*	1.000	1.000	-
Totaal Algemene dekking inclusief verbonden partijen	3.472	3.535	0
Totaal bezuinigingen programma's	17.478	14.036	3.091
Bedrijfsvoering			
eerste tranche			
Organisatie en processen	1.963	1.963	-
Inkoop en aanbesteding	956	956	-
Personeel en inhuur	1.318	1.318	-
Interne producten en dienstverlening	706	706	-
Samenwerking met derden	pm	-	-
Huisvesting en vastgoed	850	850	-
tweede tranche			
Organisatie en processen	2.200	2.200	-
derde tranche			
Huisvesting en vastgoed	1.400	475	925
Totaal Bedrijfsvoering	9.393	8.468	925
Totaal bezuinigingen programma's en bedrijfsvoering	26.871	22.504	4.210

Mobiliteit, bezuiniging betaald parkeren

Door een afnemend aantal parkeerders als gevolg van de economische situatie en veranderend koopgedrag van consumenten (internetshoppen) in samenhang met de kapitaalslasten van vooral de nieuwe parkeergarages stond de exploitatie van het parkeerbedrijf onder druk. Als gevolg daarvan waren de afgesproken bezuinigingen niet haalbaar. Om het parkeerbedrijf een bredere financiële basis te geven is besloten de bijdrage die het parkeren aan de algemene middelen levert met ingang van 2015 terug te brengen tot € 0,3 miljoen. In 2014 kon de bezuiniging voor het laatst deels met middelen uit de parkeerreserve worden ingevuld. De reserve is in 2014 volledig uitgeput.

Stads- en wijkbeheer, bezuinigingen duurzaamheidscentrum en kinderboerderijen

De vastgestelde bezuiniging van € 50.000 op de exploitatie van de kinderboerderijen is in 2014 ingevuld binnen het totaal van de beschikbare groenbudgetten. Structurele invulling van de taakstelling is gekoppeld aan de toekomstige exploitatie van het Duurzaamheidscentrum (en andere voorzieningen). Omdat het nieuwe centrum nog niet in gebruik was kon daar in 2014 nog geen uitvoering aan worden gegeven. Structurele invulling van de taakstelling m.b.t. het Duurzaamheidscentrum zelf is pas aan de orde bij de realisatie in 2015.

Onderwijs, bezuiniging in verband met verzelfstandiging Plateau

Realisatie van de met de verzelfstandiging van het Plateau verband houdende bezuiniging is uitgesteld tot 2016. Het onderzoek naar de verzelfstandiging van Plateau is in 2014 hervat na het succesvol afronden/implementeren van het verbeterplan. Tot en met 2015 wordt op alternatieve wijze in de taakstelling voorzien d.m.v. een verlaging van de storting in de reserve voorgezet onderwijs.

Onderwijs, bezuinigingen derde cluster Kloosterveen en versobering MFA Assen-Oost

In augustus 2014 zijn kredieten beschikbaar gesteld voor nieuwbouw GBS De Parel, nieuwbouw CBS Kloostertuin en OBS Kloosterveen. Realisatie van de nieuwbouw is voorzien in 2016 en 2017. De aanbesteding voor MFA Assen-Oost was in 2014 nog niet afgerond.

Zorg en Welzijn, restanttaakstelling

In het licht van de transities is besloten de restanttaakstelling Zorg en Welzijn in 2014 als overbrugging naar de structurele invulling op te vangen binnen de onderbesteding op dit programma.

Werk en Inkomen, restanttaakstelling

In verband met de invoering van de Participatiewet is de in 2014 op het programma Werk en Inkomen rustende restant bezuinigingstaakstelling met behulp van incidentele maatregelen ingevuld. Deze incidentele invulling bestond uit de inzet van BUIG middelen (€ 400.000) en de inzet van een voordeel op de bedrijfsvoeringskosten 2013 ad. € 313.000. Met ingang van de begroting 2015 is de taakstelling structureel ingevuld.

Sport en Ontspanning, bezuinigingen op investeringen sportaccommodaties en TT

De hockeyvelden van HVA en de aanleg van kunstgrasvelden en kleedkamers De Hoogspanning zijn gerealiseerd binnen het investeringskrediet. De bouw van de Wielerbaan was in 2014 nog niet aan de orde. Nagenoeg alle maatregelen zijn ook structureel geëffectueerd. Realisatie van maatregelen i.v.m. de exploitatie van de wielerbaan gaan pas lopen na ingebruikname.

Aangezien bijdragen van ondernemers ten gunste kwamen van de TT Motor Week was voorzien om de taakstelling TT in te vullen door het verminderen van de gemeentelijke inzet in de nieuwe Stichting. Als gevolg van overdracht van werkzaamheden in 2014 naar de nieuwe Stichting kon echter nog geen sprake zijn van een verminderde inzet.

Bedrijfsvoering, bezuiniging huisvesting

Om de verbouwing budgettair neutraal te laten verlopen gold een pakket aan maatregelen van € 1,4 miljoen. Als gevolg van een maximale versobering en optimalisatie van het ontwerp is hiervan € 0,5 miljoen structureel ingevuld. De overige maatregelen hangen samen met het vervallen van de beheerskosten van de locatie Buitenzorg en een optie voor extra baten als gevolg van inhuizing van de ISD en verhuur werkplekken aan derden. Doordat de oplevering van het gehele project pas in 2015 zal zijn is er incidentele vrijval van kapitaallasten. Deze vrijval is ingezet om de taakstelling in 2014 te realiseren.

Bedrijfsvoering, frictiebudget

De bezuinigingen op de bedrijfsvoering raken de eigen gemeentelijke organisatie en het gemeentelijk

personeel. Om de bezuinigingen volgens plan te kunnen realiseren en zonder gedwongen ontslagen zijn flankerende maatregelen noodzakelijk. Om de daaraan verbonden kosten en financiële risico's te kunnen opvangen is een frictievoorziening gevormd. Deze is gebaseerd op een inschatting van de verplichtingen die inmiddels zijn en mogelijk verder ontstaan als gevolg van personeel dat door de bestaande bezuinigingen boventallig c.q. herplaatsbaar is geworden.

Met de vaststelling van het uitvoeringsprogramma 2011-2014 is een budget (frictiefonds) beschikbaar gesteld van € 3,5 miljoen. Bij de jaarafsluiting 2013 zijn stand en omvang van de frictiekosten geïnventariseerd en inschattingen gemaakt van de toekomstige verplichtingen. Als resultaat daarvan is de frictievoorziening in 2013 met € 2,5 miljoen aangevuld. De stand van de voorziening bedroeg ultimo 2013 € 4,1 miljoen.

In 2014 is een bedrag van € 1,6 miljoen onttrokken aan de voorziening. Dit bedrag bestond uit salarislasten, lasten van vertrekregelingen en begeleidingskosten van personeel die in een van Werk naar Werk traject zitten. Bij het opmaken van de eindbalans over 2014 is de voorziening opnieuw beoordeeld en geactualiseerd. Op basis van de toekomstige verplichtingen diende de voorziening met € 0,4 miljoen te worden aangevuld. Met deze aanvullende storting heeft de voorziening ultimo 2014 nog een totale omvang van € 2,9 miljoen. Deze omvang is afgestemd op frictie die samenhangt met de bezuinigingen uit de bestuursperiode 2011-2014. Met gevolgen van nieuwe bezuinigingen is nog geen rekening gehouden.

jaarrekening

financiële verantwoording

1. Overzicht rekeningresultaat 2014
2. Financiële analyse op hoofdlijn per programma
3. Stortingen in en onttrekkingen uit reserves
4. Wet normering topinkomens
5. Balans met toelichting

Overzicht rekeningresultaat 2014

Exploitatie van baten en lasten per programma / beleidsproduct											
	Begroting	Realisatie	Lasten Saldo		Begroting	Realisatie	Baten Saldo		Begroting	Realisatie	Saldo V/N
Bestuur en burger											
Bestuursorganen	2.089	1.810	279		0	0	0		2.089	1.810	279 V
Bestuursondersteuning gemeenteraad	1.043	982	61		1	2	1		1.042	981	62 V
Bestuursondersteuning B&W	3.347	3.312	35		0	0	0		3.347	3.312	35 V
Publiekszaken	4.964	3.936	1.028		1.082	1.147	65		3.882	2.789	1.093 V
Bestuurlijke samenwerking	177	129	48		0	0	0		177	129	48 V
Informatiebeheer / basisregistraties	1.703	1.777	-74		0	22	22		1.703	1.754	-51 N
Programmaresultaat voor bestemming	13.324	11.946	1.378		1.083	1.171	88		12.241	10.775	1.466 V
Storting in c.q. onttrekking aan reserves	0	0	0		0	0	0		0	0	0
Programmaresultaat na bestemming	13.324	11.946	1.378		1.083	1.171	88		12.241	10.775	1.466 V
Stadsontwikkeling											
Ruimtelijke ordening	3.022	2.466	557		435	1	-433		2.587	2.464	123 V
Stedelijke vernieuwing	395	864	-469		25	519	494		370	345	25 V
Strategische eigendommen	357	382	-25		371	291	-80		-13	91	-104 N
Monumentenzorg	149	51	98		0	0	0		149	51	98 V
Economische ontwikkeling	1.703	2.610	-907		0	409	409		1.703	2.201	-497 N
FlorijnAs	60.450	34.150	26.300		60.450	47.700	-12.750		0	-13.550	13.550 V
Programmaresultaat voor bestemming	66.077	40.522	25.554		61.280	48.921	-12.360		4.796	-8.398	13.194 V
Storting in c.q. onttrekking aan reserves	0	13.700	-13.700		118	564	446		-118	13.136	-13.254 N
Programmaresultaat na bestemming	66.077	54.222	11.854		61.398	49.485	-11.914		4.678	4.738	-60 N
Mobiliteit											
Verkeer	484	530	-47		0	20	20		484	510	-27 N
Openbaar vervoer	170	78	92		0	0	0		170	78	92 V
Betaald parkeren	4.733	4.681	52		4.343	4.142	-202		390	540	-150 N
Programmaresultaat voor bestemming	5.387	5.290	97		4.343	4.162	-182		1.044	1.128	-84 N
Storting in c.q. onttrekking aan reserves	0	0	0		1.380	1.323	-57		-1.380	-1.323	-57 N
Programmaresultaat na bestemming	5.387	5.290	97		5.723	5.485	-238		-336	-195	-141 N

Exploitatie van baten en lasten per programma / beleidsproduct

	Lasten			Baten			Saldo			
	Begroting	Realisatie	Saldo	Begroting	Realisatie	Saldo	Begroting	Realisatie	Saldo	V/N
Stads- en wijkbeheer										
Wegbeheer	4.287	3.630	656	82	225	143	4.205	3.405	800	V
Verzorging overige infrastructuur	4.899	5.080	-181	580	1.095	515	4.319	3.985	334	V
Groenbeheer	6.296	6.905	-610	247	830	583	6.048	6.075	-27	N
Wijkzaken	2.336	2.204	131	400	0	-400	1.936	2.204	-269	N
Rioolbeheer en waterwegen	5.637	4.646	991	6.122	6.057	-65	-485	-1.411	926	V
Begraven	694	601	92	693	555	-139	0	47	-47	N
Beheer & exploitatie buitenruimte	195	215	-20	360	422	62	-165	-208	42	V
Programmaresultaat voor bestemming	24.343	23.282	1.060	8.485	9.184	700	15.858	14.098	1.760	V
Storting in c.q. onttrekking aan reserves	0	642	-642	1.102	132	-970	-1.102	510	-1.612	N
Programmaresultaat na bestemming	24.343	23.924	419	9.587	9.316	-271	14.756	14.608	148	V
Onderwijs										
Huisvesting onderwijs	10.520	10.325	195	687	704	17	9.833	9.621	212	V
Schoolbestuurlijke taken	24.219	25.624	-1.405	23.903	25.337	1.434	316	288	28	V
Lokaal onderwijsbeleid	1.910	1.361	550	416	525	110	1.495	835	660	V
Uitvoering lokaal onderwijs	1.559	1.212	346	539	436	-103	1.019	776	243	V
Volwasseneducatie	149	159	-10	149	150	1	0	9	-9	N
Programmaresultaat voor bestemming	38.357	38.681	-324	25.694	27.152	1.458	12.663	11.529	1.134	V
Storting in c.q. onttrekking aan reserves	320	2.108	-1.788	0	1.788	1.788	320	320	0	
Programmaresultaat na bestemming	38.677	40.789	-2.112	25.694	28.940	3.246	12.983	11.849	1.134	V
Kunst en cultuur										
Beleidsontw. en uitv. Kunst en Cultuur	359	494	-135	0	0	0	359	494	-135	N
Bibliotheekvoorziening	3.269	3.269	1	693	680	-12	2.577	2.588	-12	N
Schouwburg	7.980	8.028	-48	3.153	3.179	26	4.827	4.849	-22	N
Kunstbeoefening en -bevordering	121	93	28	0	-0	-0	121	93	27	V
Creatieve en culturele vorming	3.649	3.797	-148	1.036	1.546	510	2.613	2.251	362	V
Programmaresultaat voor bestemming	15.379	15.681	-302	4.882	5.405	523	10.497	10.276	221	V
Storting in c.q. onttrekking aan reserves	0	396	-396	2.379	2.454	76	-2.379	-2.058	-320	N
Programmaresultaat na bestemming	15.379	16.076	-698	7.260	7.859	598	8.118	8.218	-99	N

Exploitatie van baten en lasten per programma / beleidsproduct

	Lasten			Baten			Saldo			
	Begroting	Realisatie	Saldo	Begroting	Realisatie	Saldo	Begroting	Realisatie	Saldo	V/N
Zorg en welzijn										
Gezondheidszorg	2.182	2.187	-5	0	0	0	2.182	2.187	-5	N
Beleid maatschappelijke ondersteuning	2.010	2.512	-501	0	0	0	2.010	2.512	-501	N
Uitvoering maatschappelijke ondersteuning	9.055	8.491	565	962	1.408	446	8.093	7.083	1.010	V
Maatschappelijke dienstverlening	1.017	1.012	5	0	0	0	1.017	1.012	5	V
Asielzoekers en nieuwkomers	106	237	-131	7	136	129	99	100	-2	N
Minderhedenbeleid	74	23	51	0	0	0	74	23	51	V
Verslavingszorg/maatschappelijke opvang	4.372	4.159	213	372	163	-209	4.000	3.996	4	V
Ouderenbeleid	568	541	27	38	26	-12	531	516	15	V
Lokaal jeugdbeleid	3.535	2.973	562	876	1.187	312	2.659	1.785	874	V
Welzijnswerk	4.111	3.688	422	886	699	-187	3.225	2.990	235	V
Vrijwilligerswerk	184	202	-18	0	0	0	184	202	-18	N
Programmaresultaat voor bestemming	27.213	26.025	1.189	3.141	3.620	479	24.073	22.405	1.668	V
Storting in c.q. onttrekking aan reserves	0	0	0	80	80	0	-80	-80	0	
Programmaresultaat na bestemming	27.213	26.025	1.189	3.221	3.700	479	23.993	22.325	1.668	V
Werk en inkomen										
Inkomenswaarborg	38.548	38.126	422	28.148	29.953	1.805	10.400	8.173	2.227	V
Activering en uitstroom	23.316	23.797	-481	22.164	22.593	429	1.152	1.205	-53	N
Programmaresultaat voor bestemming	61.864	61.924	-59	50.312	52.546	2.234	11.552	9.378	2.174	V
Storting in c.q. onttrekking aan reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Programmaresultaat na bestemming	61.864	61.924	-59	50.312	52.546	2.234	11.552	9.378	2.174	V
Sport en ontspanning										
Sport	7.375	6.627	749	2.194	2.029	-165	5.182	4.597	584	V
Evenementen	1.541	1.722	-180	244	262	18	1.297	1.460	-163	N
Programmaresultaat voor bestemming	8.917	8.348	569	2.438	2.291	-147	6.479	6.057	422	V
Storting in c.q. onttrekking aan reserves	0	0	0	383	108	-275	-383	-108	-275	N
Programmaresultaat na bestemming	8.917	8.348	569	2.820	2.398	-422	6.096	5.950	147	V

Exploitatie van baten en lasten per programma / beleidsproduct

	Lasten			Baten			Saldo			
	Begroting	Realisatie	Saldo	Begroting	Realisatie	Saldo	Begroting	Realisatie	Saldo	V/N
Veiligheid										
Openbare orde	1.522	1.184	338	9	38	29	1.513	1.146	367	V
Openbare veiligheid	5.281	4.678	604	957	638	-319	4.324	4.040	284	V
Programmaresultaat voor bestemming	6.804	5.862	942	966	676	-290	5.838	5.186	652	V
Storting in c.q. onttrekking aan reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Programmaresultaat na bestemming	6.804	5.862	942	966	676	-290	5.838	5.186	652	V
Duurzaamheid en milieu										
Milieubeleid	1.120	1.299	-180	60	680	620	1.060	620	440	V
Huishoudelijk afval en openbare hygiëne	7.224	7.265	-41	7.146	7.187	41	78	78	-0	N
Bedrijfsafval	1.750	1.323	426	1.870	1.644	-226	-120	-320	200	V
Programmaresultaat voor bestemming	10.094	9.888	206	9.076	9.510	434	1.017	378	640	V
Storting in c.q. onttrekking aan reserves	0	591	-591	0	149	149	0	443	-443	N
Programmaresultaat na bestemming	10.094	10.479	-385	9.076	9.659	583	1.017	820	197	V
Bouwen en wonen										
Bouwgrondexploitatie	5.294	10.792	-5.498	5.710	2.501	-3.209	-415	8.291	-8.707	N
Wonen	257	322	-65	0	0	0	257	322	-65	N
Bouwzaken	2.002	1.445	557	1.000	861	-139	1.002	584	418	V
Programmaresultaat voor bestemming	7.553	12.559	-5.006	6.710	3.362	-3.348	844	9.198	-8.354	N
Storting in c.q. onttrekking aan reserves	415	0	415	0	8.326	8.326	415	-8.326	8.742	V
Programmaresultaat na bestemming	7.969	12.559	-4.591	6.710	11.688	4.978	1.259	871	388	V

Exploitatie van baten en lasten per programma / beleidsproduct

	Lasten			Baten			Saldo			
	Begroting	Realisatie	Saldo	Begroting	Realisatie	Saldo	Begroting	Realisatie	Saldo	V/N
Algemene dekking										
Onvoorzien	743	0	743	0	0	0	743	0	743	V
Belastingenheffing en invordering	348	321	27	16.365	15.886	-479	-16.017	-15.565	-452	N
Beleggingen	19	11	8	1.771	1.745	-27	-1.752	-1.734	-18	N
Financiering en liquiditeit	387	344	43	6.393	7.579	1.186	-6.006	-7.234	1.229	V
Algemene uitkering	0	0	0	75.455	76.514	1.059	-75.455	-76.514	1.059	V
Btw-compensatiefonds (BCF)	250	174	76	0	0	0	250	174	76	V
Overige algemene middelen	1.905	2.142	-237	1.835	3.292	1.458	71	-1.150	1.221	V
Saldi kostenplaatsen:										
- Resultaat kapitaallasten	-3.647	-4.399	752	0	0	0	-3.647	-4.399	752	V
- Bedrijfsvoering:	0	0	-0	0	0	0	0	0	-0	N
• Te herplaatsen en voormalig personeel	1.731	593	1.137	0	0	0	1.731	593	1.137	V
• Concern	695	3.403	-2.708	0	27	27	695	3.376	-2.681	N
Voorzieningen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Programmaresultaat voor bestemming	2.431	2.590	-159	101.819	105.042	3.223	-99.388	-102.452	3.065	V
Storting in c.q. onttrekking aan reserves	7.918	7.850	68	10.819	9.919	-900	-2.901	-2.069	-832	N
Programmaresultaat na bestemming	10.349	10.440	-90	112.638	114.961	2.323	-102.289	-104.522	2.233	V
Resultaat voor bestemming	287.742	262.597	25.145	280.228	273.040	-7.187	-7.514	10.443	17.957	V
Saldo onttrekkingen aan en stortingen in de reserves	8.653	25.287	-16.633	16.260	24.842	8.583	-7.606	444	-8.050	N
Resultaat na bestemming	296.396	287.884	8.512	296.487	297.883	1.395	92	9.999	9.907	V

2 Financiële analyse op hoofdlijn

Analyse van de afwijkingen ten opzichte van de programmabegroting 2014

Hieronder worden per programma de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting toegelicht. De effecten vanuit de bedrijfsvoering op de programma's worden hier niet nader geanalyseerd. Als gevolg van bezettingsverschillen en veranderingen in de ureninzet van het personeel doen zich verschuivingen voor in de verdeling en toerekening van deze kosten. Dit betreffen zowel verschuivingen in de toerekening van de kosten tussen programma's, projecten en het grondbedrijf als ook onderlinge verschuivingen in de toerekening aan de verschillende begrotingsprogramma's. In totaliteit heeft de bedrijfsvoering een positief effect van € 0,8 miljoen op de gemeentelijke exploitatie. Een analyse en toelichting op het bedrijfsvoeringsresultaat is opgenomen in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Bestuur en burger (€ 1,5 miljoen V)

Een aanzienlijk deel van het voordelig saldo van dit programma bestaat uit vrijvallende budgetten die in 2015 beschikbaar moeten blijven. Het betreffen de geoormerkte gelden voor het nationaal uitvoeringsprogramma dienstverlening en e-overheid i-NUP (€ 0,43 miljoen) en het programma modernisering GBA (BRP, € 0,12 miljoen). Ook middelen die beschikbaar waren gesteld voor vernieuwing van de microfooninstallatie in de raadzaal en een deel van het onderzoeksbudget voor de Rekenkamercommissie maken onderdeel uit van de voorgestelde budgetoverheveling naar 2015. Overig in het oog springende positieve afwijkingen ten opzichte van de begroting betreffen de lasten van raad en college (€ 0,2 miljoen), automatiseringscontracten waaronder Dim-pact (€ 0,3 miljoen) en vrijvallende kapitaallasten in verband met uitstel van investeringen (€ 0,1 miljoen).

Stadsontwikkeling (€ 0,06 miljoen N)

In zijn algemeenheid is de focus binnen het economische domein verschoven van voorbereiden-de ruimtelijke werkzaamheden naar behoud en versterken van de economische structuur. Ook de focus van de Regio Groningen-Assen is aangepast waardoor sprake is van een lagere bijdrage (per saldo € 0,1 miljoen). Bij de strategische eigendommen is sprake van huurderving als gevolg van het vertrek van een huurder (€ 0,1 miljoen). Daar staat tegenover dat de onderhoudskosten van de in bezit zijn-

de panden ook lager zijn uitgevallen (€ 0,1 miljoen). Voor de verdere doorontwikkeling van het sensor cluster zijn diverse reserves ingezet, waaronder de algemene reserve. De verrekening met de algemene reserve verloopt via het programma algemene dekking, waardoor in dit programma een nadeel ontstaat van € 0,25 miljoen, maar op het totale rekeningresultaat heeft dit geen effect.

Mobiliteit (€ 0,14 miljoen N)

Het nadeel op dit programma wordt veroorzaakt door het resultaat op betaald parkeren. In tegenstelling tot de in de Najaarsnota verwachte aantallen, is het aantal bezoekers uiteindelijk lager uitgekomen. Tevens is sprake van een verschuiving van straat-parkeren naar parkeren in de garages. Ook is de gemiddelde parkeerduur iets afgenomen. Als gevolg hiervan zijn de inkomsten lager uitgekomen dan begroot. De inkomsten straatparkeren zijn € 155.000 lager uitgevallen en van garages € 48.000 lager. Met het uitputten van de parkeerreserve is het niet meer mogelijk om uit te komen op de in de begroting opgenomen positieve bijdrage vanuit het parkeerbedrijf ad € 1 miljoen. De bijdrage vanuit betaald parkeren bleef € 0,23 miljoen achter bij de begroting.

Stads- en wijkbeheer (€ 0,15 miljoen V)

Voornamelijk als gevolg van externe oorzaken is binnen dit programma sprake van onderuitputting op een aantal posten die in verband daarmee zijn meegenomen in de budgetoverheveling. Het betreft hier remplace werkzaamheden openbare verlichting, vervanging van LED verlichting, herstraatwerkzaamheden ten behoeve van nutsbedrijven en middelen voor éénmalige opstart-, programmerings- en activiteitenkosten in het Duurzaamheidscentrum. In totaliteit gaat het hierbij om een bedrag van € 0,4 miljoen. Een aantal grote onderhoudsprojecten in het kader van het wegbeheer zijn uitgesteld in verband met afstemming op rioolvervanging en FlorijnAs-projecten. De hiervoor bestemde middelen zijn toegevoegd aan de betreffende reserve. Risicogestuurd beheer en optimalisering van de planmatige vervanging van riolering en het verder niet aan de orde zijn van incidenten hebben geleid tot lagere uitgaven voor rioolbeheer. Door leegstand en sloop van oude woningen zijn de inkomsten uit rioolrechten achtergebleven bij

de begroting (€ 0,17 miljoen). Het saldo op rioolbeheer is verrekend met de reserve.

Onderwijs (€ 1.1 miljoen V)

Door latere oplevering van diverse onderwijshuisvestingsprojecten (onder andere scholen in de wijk Marsdijk) is sprake van éénmalige vrijval van kapitaallasten (€ 0,18 miljoen). Zoals al aangekondigd in de Najaarsnota is een voordeel (€ 0,4 miljoen) ontstaan op het leerlingenvervoer. Oorzaken hiervan zijn het uitblijven van de verwachte volume-effecten in het schooljaar 2014-2015, de versterking van het speciaal onderwijs in Assen (waardoor er minder leerlingen vanuit Assen vervoerd hoeven te worden) en doordat de eigen kracht van ouders meer is aangesproken. De middelen voor de rebound PRO-Assen en de resterende middelen voor de sociale alliantie zijn in 2014 niet benut. Deze bedragen (totaal € 0,1 miljoen) zijn meegenomen in het voorstel tot budgetoverheveling.

Kunst en cultuur (€ 0,1 miljoen N)

De afwijkingen op de exploitatie van De Nieuwe Kolk (bibliotheek, theater, bioscoop en CBK) zijn marginaal en zijn verrekend met de reserve Weierstraat. Voor het jaar 2014 was een onttrekking voorzien van € 2,38 miljoen. De werkelijke onttrekking is per saldo € 44.000 hoger uitgekomen. In het kader van de percentageregeling beeldende kunst en vormgeving (BKV) is een bedrag van € 0,4 miljoen gestort in de daarvoor ingestelde reserve.

Zorg en welzijn (€ 1.7 miljoen V)

Zoals al geprognosticeerd in de Najaarsnota is op de uitvoering van de Wmo, net als in voorgaande jaren, sprake van onderbesteding. Rekening houdend met de invulling van de resterende taakstelling Zorg en welzijn en het deels overhevelen van middelen (in verband met uitgestelde indicaties en de impuls Mantelzorg) resteert een voordeel van € 0,76 miljoen. Niet alle budgetten en ontvangen rijksmiddelen voor lokaal jeugdbeleid (CJG en transitie jeugdzorg) konden in 2014 worden weggezet. Van het positieve saldo ad € 0,8 miljoen is een totaalbedrag van € 0,6 miljoen betrokken bij het voorstel tot budgetoverheveling. Dit betreft gelden voor de transformatie jeugdzorg met name op de versterking en kanteling van het CJG, extra inzet voor schoolmaatschappelijk werk, laagdrempelige en herkenbare toegang CJG locaties en versterking voorliggend veld transitie jeugdzorg.

Werk en inkomen (€ 2,2 miljoen V)

De rijksbijdrage BUIG is in oktober 2014 vastgesteld

op € 28,8 miljoen en is daarmee € 1,65 miljoen hoger dan begroot. Het aantal BUIG-cliënten was begroot op 2.038, eind 2014 hadden 2.087 cliënten een uitkering ontvangen. Door aanscherping van het beleid is een bedrag van € 0,16 miljoen meer terugontvangen aan onterecht of teveel betaalde uitkeringen. Door toename van bijstandsgerechtigden en inwoners met een inkomen onder de 110% is een groter beroep gedaan op de bijzondere bijstand. Tezamen met het participatiebeleid is sprake van een totale uitzetting van € 0,2 miljoen op Meedoen. In de Najaarsnota was al vermeld dat er sprake zou zijn van extra uitgaven op het gebied van de integrale schuldhelpverlening en kwietschelding van lokale belastingen. In totaliteit is hier sprake van een nadeel van € 0,24 miljoen. Met de zogenaamde Klijnsma-middelen is in 2014 een budget beschikbaar gesteld voor armoedebestrijding in 2014 en 2015. Het bedrag voor 2015 (€ 0,5 miljoen) maakt onderdeel uit van het voorstel tot budgetoverheveling. In het kader van de uitvoering van de BBZ (Bijdrage Besluit Zelfstandigen) zijn in 2014 minder bedrijfsleningen verstrekt dan waarmee rekening was gehouden. De rijksvergoeding is hierdoor ook lager. Ten opzichte van de begroting is sprake van een nadeel van € 0,19 miljoen. Op de sociale werkvoorziening zit een voordeel van € 0,14 miljoen als gevolg van een hogere ontvangen rijksbijdrage per arbeidsjaar (aja).

Sport en ontspanning (€ 0,15 miljoen V)

De latere oplevering van de realisatie en aanpassing van de sportcomplexen Groene Dijk en Hoogspanning en de latere start van de realisatie van de wielervedbaan gaf een incidenteel voordeel van € 0,5 miljoen. De overeenkomstige onttrekking uit de reserve (ten behoeve van de wielervedbaan ad. € 0,28 miljoen) is om dezelfde reden ook nog niet aan de orde geweest. Het beheer en onderhoud van de sportaccommodaties is bijgesteld met als gevolg dat onder andere de onttrekking uit de onderhoudsvoorziening is verlaagd. Per saldo gaf dit in 2014 een nadeel van € 0,2 miljoen.

Veiligheid (€ 0,7 miljoen V)

Ondanks een stijging van overlastmeldingen, de geïntensiveerde aanpak van de criminele jeugdgroep en het onderzoek naar mensenhandel is sprake geweest van lagere kosten. Gerichte samenwerking met de ketenpartners, politie en woningcorporaties bij de Asser aanpak van ernstige overlast en de betrokkenheid van inwoners en ondernemers bij de aanpak van criminaliteit heeft per saldo tot minder lasten geleid (€ 0,7 miljoen). De ontvlechting van de

brandweer en de vorming van de Veiligheidsregio is nog niet volledig afgerond in 2014. De onderhoudskosten voor het gebouw van de VRD zijn lager dan waarmee in de begroting rekening was gehouden.

Duurzaamheid en milieu (€ 0,2 miljoen V)

Het eindresultaat op de inzameling van huishoudelijk afval van € 0,06 miljoen is gestort in de voorziening afvalstoffenheffing. De totale inzamelings- en verwerkingskosten van bedrijfsafval liggen € 0,4 miljoen lager dan begroot (inclusief eigen ambtelijke inzet ad. € 0,3 miljoen). De opbrengsten uit bedrijfsafval vallen echter ook € 0,2 miljoen lager uit.

Bouwen en wonen (€ 0,4 miljoen V)

Door de verminderde bouwactiviteit als gevolg van de economische crisis werden minder bouw aanvragen gedaan. Dit resulteerde in minder personele inzet (€ 0,56 miljoen) en een nadelig resultaat van € 0,14 miljoen aan legesinkomsten.

Conform de financiële grondslagen is het resultaat van de bouwgrondexploitatie (€ 8,3 miljoen nadelig) verrekend met de reserves van het Grondbedrijf, en heeft dus geen effect op het rekeningresultaat.

Algemene dekking (€ 2,2 miljoen V)

De belangrijkste positieve ontwikkelingen die in 2014 aan dit resultaat hebben bijgedragen waren een hoger uitvallende uitkering uit het gemeentefonds van € 1,1 miljoen, een restitutie van niet verschuldigde btw over de periode 2008-2010 in het kader van re-integratietrajecten (€ 1,1 miljoen), vrijval van het niet bestede deel van het budget voor onvoorziene uitgaven ad € 0,7 miljoen en een positief renteresultaat onder meer als gevolg van een gunstige rentestand op de geld- en kapitaalmarkt en een hogere beginstand van de gemeentelijke reserves van in totaal € 1,9 miljoen. Daar staat tegenover dat er in 2014 als gevolg van langdurige leegstand en waardedaling in totaal € 0,5 miljoen minder aan algemene belastingopbrengsten is ontvangen. De op het programma algemene dekking drukkende eindresultaat van de interne verdeling van de kosten van de bedrijfsvoering vertoont een nadeel van per saldo € 1,5 miljoen. Tot slot is er in 2014 in totaal € 0,8 miljoen minder aan zogenaamde algemene reserves onttrokken.

3 Stortingen in en onttrekkingen uit reserves

Stortingen in reserves

Stortingen in Reserves					
Programma/Beleidsproduct	Reserve	Primair budget	Actueel budget	Realisatie	Stortingen
Stadsontwikkeling					
Ruimtelijke ordening	Res. herziening bestem.plannen	0	0	150.000	-150.000
FlorijnAs	Reserve Grote Projecten	0	0	13.550.000	-13.550.000
	totaal Stadsontwikkeling	0	0	13.700.000	-13.700.000
Stads- en wijkbeheer					
Wegbeheer	Reserve Straten- en wegenbeheer	0	0	641.658	-641.658
	totaal Stads- en wijkbeheer	0	0	641.658	-641.658
Onderwijs					
Huisvesting onderwijs	Reserves Voortgezet Onderwijs	320.000	320.000	320.000	0
	Reserves MFA Assen-Oost	0	0	1.788.000	-1.788.000
	totaal Onderwijs	320.000	320.000	2.108.000	-1.788.000
Kunst en cultuur					
Creatieve en culturele vorming	Reserve beeldende kunst	0	0	395.742	-395.742
	totaal Kunst en cultuur	0	0	395.742	-395.742
Duurzaamheid en Milieu					
Milieubeleid	Reserve duurzaamheid	0	0	591.499	-591.499
	totaal Duurzaamheid en Milieu	0	0	591.499	-591.499
Bouwen en wonen					
Bouwgrondexploitatie	Algemene reserve grondbedrijf	415.471	415.471	0	415.471
	totaal Bouwen en wonen	415.471	415.471	0	415.471
Algemene dekking					
Algemene reserves	Algemene reserve	0	1.259.000	1.163.000	96.000
Indexatie bestemmingsreserves	Reserve nieuwbouwprojecten	273.600	273.600	273.527	73
	Bestemmingsreserve BCF	31.900	31.900	31.872	28
	Res. tbv maatsch. rend. invest.	440.800	440.800	440.785	15
	Res. Essent-gelden tbv expl. DNK	288.900	288.900	288.890	10
	Res. openluchtwembad	56.300	56.300	62.914	-6.614
	Reserve Weierstraat eo	1.100.400	1.100.400	1.121.732	-21.332
Bouw- en egalisatief. nieuwbw.	Res. nieuwbouwprojecten	167.000	167.000	167.000	0
Mutaties bestemmingsreserves	Res. Grote Projecten	4.300.000	4.300.000	4.300.000	0
	totaal Algemene dekking	6.658.900	7.917.900	7.849.719	68.181
Totalen Stortingen in reserves		7.394.371	8.653.371	25.286.618	-16.633.247

Onttrekkingen uit reserves

Onttrekkingen uit Reserves					
Programma/Beleidsproduct	Reserve	Primair budget	Actueel budget	Realisatie	Onttrekkingen
Stadsontwikkeling					
Ruimtelijke ordening	Reserve Grote Projecten	0	0	-9.190	9.190
	Res. herziening bestemmingsplannen	0	0	-56.840	56.840
	Reserve groenontwikkeling	0	0	-150.000	150.000
Economische ontwikkeling	Res. co-fin. regionaal econ.beleid	0	-118.000	-347.933	229.933
	totaal Stadsontwikkeling	0	-118.000	-563.963	445.963
Mobiliteit					
Verkeer	Reserve Verkeersmaatregelen	0	0	-76.694	76.694
Betaald parkeren	Reserve Parkeergarages	-1.299.582	-1.379.582	-1.246.319	-133.263
	totaal Mobiliteit	-1.299.582	-1.379.582	-1.323.013	-56.569
Stads- en wijkbeheer					
Groenbeheer	Reserve sport-/spelvoorz. jongeren	-102.000	-102.000	-102.000	0
Rioolbeheer en waterzuivering	Reserve rioolbeheer	-1.000.000	-1.000.000	-29.527	-970.473
	totaal Stads- en wijkbeheer	-1.102.000	-1.102.000	-131.527	-970.473
Onderwijs					
Huisvesting onderwijs	Best.res. Besluit Locatiegeb. Subs.	0	0	-500.000	500.000
	Res. woningbouw / sted.vernieuwing	0	0	-1.288.000	1.288.000
	totaal Onderwijs	0	0	-1.788.000	1.788.000
Kunst en cultuur					
Bibliotheekvoorziening	Reserve Weierstraat eo	-188.000	-188.000	-179.919	-8.081
Schouwburg	Reserve Weierstraat eo	-1.956.210	-2.006.210	-2.022.910	16.700
Creatieve en culturele vorming	Reserve Weierstraat eo	-184.296	-184.296	-219.028	34.732
	Reserve beeldende kunst	0	0	-32.200	32.200
	totaal Kunst en cultuur	-2.328.506	-2.378.506	-2.454.057	75.551
Zorg en welzijn					
Asielzoekers / nieuwkomers	Reserve WVG	0	-80.000	-80.000	0
	totaal Zorg en welzijn	0	-80.000	-80.000	0
Sport en ontspanning					
Sport	Reserve openluchtzwembad	-275.000	-275.000	0	-275.000
	Reserve combinatiefunctionarissen	-107.500	-107.500	-107.500	0
	totaal Sport en ontspanning	-382.500	-382.500	-107.500	-275.000
Duurzaamheid en Milieu					
Milieubeleid	Reserve duurzaamheid	0	0	-148.891	148.891
	totaal Duurzaamheid en Milieu	0	0	-148.891	148.891
Bouwen en wonen					
Bouwgrondexploitatie	Algemene reserve grondbedrijf	0	0	-4.306.240	4.306.240
	Weerstandsreserve grondbedrijf	0	0	-3.985.151	3.985.151
	Res. woningbouw / sted.vernieuwing	0	0	-35.000	35.000
Wonen	totaal Bouwen en wonen	0	0	-8.326.391	8.326.391
Algemene dekking					
BTW-compensatiefonds	Bestemmingsreserve BCF	-263.000	-263.000	-263.000	0
Bedrijfsvoering	Frictiefonds	-1.000.000	-1.000.000	0	-1.000.000
Algemene reserves	Algemene reserve	0	0	-250.000	250.000
Bouw- en egalisatiefonds nieuwbouw	Reserve nieuwbouwprojecten	-758.700	-758.700	-758.721	21
Mutaties bestemmingsreserves	Reserve jaarovergang	0	-2.928.300	-2.928.300	0
	Reserve opbrengst aandelen	-4.300.000	-4.300.000	-4.300.000	0
	Essent				
	Reserve tbv maatsch. rend. invest.	-891.000	-891.000	-891.000	0
	Reserve Essent-gelden tbv expl.	-528.000	-528.000	-528.000	0
	DNK				
	Algemene reserve grondbedrijf	-150.000	-150.000	0	-150.000
	totaal Algemene dekking	-7.890.700	-10.819.000	-9.919.021	-899.979
Totalen onttrekkingen uit reserves		-13.003.288	-16.259.588	-24.842.363	8.582.775

4. Wet normering topinkomens

Wet WNT (Wet normering topinkomens)

Het normenkader rondom de 'Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen Publieke en Semipublieke Sector (hierna: WNT) is bekrachtigd in het Besluit van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 26 februari 2014, nr. 2014-0000106049 en de Regeling van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 26 februari 2014, nr. 2014-0000 104920. De Aanpassingswet WNT is als onderdeel van dit normenkader nog niet formeel aangenomen door de Eerste Kamer. Voor het opmaken van de jaarrekening is in lijn met de mededeling van de minister van BZK d.d. 12 februari 2014, gepubliceerd in de Staatscourant d.d. 18 februari 2014, de Aanpassingswet WNT wel als onderdeel van het normenkader gehanteerd.

De WNT is per 1 januari 2013 in werking getreden. Beloningen van bestuurders en overige topfunctionarissen in de (semi)publieke sector dienen wettelijk genormeerd, respectievelijk gemaximeerd te worden. Dit heeft geresulteerd in de wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). Hiermee wordt WOPT ingetrokken. De WNT voorziet in een democratisch gelegitimeerd instrument waarmee normen en verplichtingen kunnen worden opgelegd voor de bezoldiging van bestuurders en andere topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector. De provincie is verplicht om jaarlijks in het financieel jaarverslag de bezoldiging van iedere topfunctionaris en gewezen topfunctionaris op persoonsnaam op te nemen, ongeacht een eventuele overschrijding van het bezoldigingsmaximum.

Het bezoldigingsmaximum bestaat uit 130% van het brutosalaris van een minister, verhoogd met:

- sociale verzekeringspremies;
- (belaste) onkostenvergoeding;
- beloningen betaalbaar op termijn (voornamelijk het werkgeversdeel van de pensioenreservering).

Voor 2014 gelden de volgende bedragen:

bruto beloning	€ 187.340
onkostenvergoeding	€ 8.263
voorziening ten behoeve van beloningen op termijn	€ 34.870
Totaal	€ 230.473

In 2014 hebben geen bezoldigingen boven deze bezoldigingsnorm plaatsgevonden. Zowel bij vast als bij tijdelijk personeel.

Aandachtspunt

De WNT geeft aan dat gemeente Assen verplicht is om jaarlijks in het financieel jaarverslag de bezoldiging van iedere topfunctionaris en gewezen topfunctionaris op persoonsnaam op te nemen, ongeacht een eventuele overschrijding van het bezoldigingsmaximum. Dit houdt in dat de directieleden van de gemeente Assen opgenomen moeten worden in het financieel jaarverslag.

In 2014 betreft dit de volgende personen:

Gemeentesecretaris mw. I.A.A. Oostmeijer-Oosting

In dienst gedurende het hele jaar 2014 voor 1,0 fte

beloning	€ 117.718
beloning op termijn	€ 18.928
onkosten	€ 505
Totaal	€ 137.151

Griffier mw. P.A. Lambeck-Keijzer

In dienst gedurende 2014 tot 1 april voor 1,0 fte

beloning	€ 28.853
beloning op termijn	€ 5.689
onkosten	€ 246
Totaal	€ 34.788

Griffier mw. I. Rozema

In dienst gedurende 2014 vanaf 1 juni voor 1,0 fte

beloning	€ 42.433
beloning op termijn	€ 7.249
onkosten	€ 59
Totaal	€ 49.741

5. Balans met toelichting

Balans Vaste Activa			
Activa (bedragen x € 1.000)		ultimo 2013	ultimo 2014
A. Vaste activa			
1.	Immateriële vaste activa		
1.1	- kosten sluiten geldleningen + saldo agio en disagio	0	0
1.2	- kosten van onderzoek en ontwikkeling	0	0
totaal 1	Immateriële vaste activa	0	0
2.	Materiële vaste activa		
2.1	- gronden uitgegeven in erfpacht	434	434
2.2	- investeringen met econ.nut die verband hebben met een heffing	17.018	17.928
2.3	- overige investeringen met economisch nut	275.614	289.547
2.4	- investeringen met maatschappelijk nut	12.549	12.034
totaal 2	Materiële vaste activa	305.615	319.943
3.	Financiële vaste activa		
3.1	- kapitaalverstrekkingen	0	0
	a. deelnemingen	3.684	3.684
	b. gemeenschappelijke regelingen	0	0
	c. overige verbonden partijen	0	0
3.2	- leningen	0	0
	a. woningbouwcorporaties	0	0
	b. deelnemingen	5.779	5.779
	c. overige verbonden partijen	0	0
3.3	- overige langlopende leningen u/g	2.818	3.527
3.4	- overige uitzettingen	0	0
3.5	- bijdrage aan activa in eigendom van derden	0	0
totaal 3	Financiële vaste activa	12.281	12.990
totaal A. Vaste activa		317.896	332.933

Balans Vaste Passiva			
Passiva (bedragen x € 1.000)		ultimo 2013	ultimo 2014
C. Vaste passiva			
1.	Eigen vermogen/reserves		
1.1	- algemene reserve	31.804	25.190
1.2	- bestemmingsreserves	96.537	104.773
1.3	- resultaat na bestemming (nog te bestemmen resultaat)	3.693	9.999
totaal 1.	Eigen vermogen/reserves	132.034	139.962
2.	Voorzieningen		
2.1	- diverse voorzieningen	29.628	38.020
totaal 2	Eigen vermogen/reserves	29.628	38.020
3.	Langlopende schulden		
3.1	- obligatieleningen	0	0
3.2	- onderhandse leningen	0	0
	a. binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	0	0
	b. binnenlandse banken en overige financiële instellingen	156.406	132.623
	c. binnenlandse bedrijven	0	0
	d. overige binnenlandse sectoren	0	0
	e. buitenlandse leningen	0	0
3.3	- door derden belegde gelden	182	199
3.4	- waarborgsommen	40	50
3.5	- verplichtingen uit hoofde van financial lease	0	0
totaal 3	Langlopende schulden	156.628	132.872
totaal C. Vaste passiva		318.290	310.854

Balans Vlottende Activa			
Activa (bedragen x € 1.000)		ultimo 2013	ultimo 2014
B. Vlottende activa			
1	Voorraden		
1.1	- grond- en hulpstoffen		
	a. niet in exploitatie genomen bouwgronden	28.542	27.682
	b. overige grond- en hulpstoffen	0	0
1.2	- onderhanden werk (gronden in exploitatie)	11.044	7.793
1.3	- onderhanden werk (projecten in uitvoering)	30.821	37.800
1.4	- gereed product en handelsgoederen	0	0
1.5	- vooruitbetalingen	0	0
totaal 1	Voorraden	70.407	73.275
2	Vorderingen		
2.1	- vorderingen op openbare lichamen	4.557	4.200
2.2	- verstrekte kasgeldleningen	0	0
2.3	- rekening-courantverhoudingen	0	0
2.4	- overige vorderingen	3.561	4.244
2.5	- overige uitzettingen	0	0
totaal 2	Vorderingen	8.118	8.444
3.	Liquide middelen		
3.1	- kassaldi	11	17
3.2	- bank- en giroaldi	966	526
totaal 3	Liquide middelen	977	543
4.	Overlopende activa		
4.1	- nog te ontvangen bedragen overheden	4.017	530
4.2	- overige nog te ontvangen bedragen	12.383	16.907
4.3	- vooruitbetaalde bedragen	538	22.247
4.4	- overige overlopende activa	-2	0
totaal 4	Overlopende activa	16.936	39.684
totaal B. Vlottende activa		96.438	121.946
totaal Activa		414.334	454.879
E. Niet uit balans blijvende rechten			
1	Aanwijzingsrechten	0	0

Balans Vlottende Passiva			
Passiva (bedragen x € 1.000)		ultimo 2013	ultimo 2014
D Vlottende passiva			
1.	Kortlopende schulden		
1.1	kasgeldleningen	47.000	42.000
1.2	bank- en giroaldi	6.505	17.835
1.3	overige schulden	8.808	9.937
totaal 1	Kortlopende schulden	62.313	69.772
2.	Overlopende passiva		
2.1	- nog te betalen bedragen	15.420	10.862
2.2	- van overheden ontvangen, nog te besteden uitkeringen	18.202	56.389
2.3	- vooruit ontvangen bedragen	109	7002
2.4	- overige overlopende passiva	0	0
totaal 2	Overlopende passiva	33.731	74.253
totaal D. Vlottende passiva		96.044	144.025
totaal Passiva		414.334	454.879
F Niet uit balans blijvende verplichtingen			
1.	Gewaarborgde geldleningen	10.800	8.841

Kanaal 45, Loneresweg 1, Rodeweg 23-25, Lottingstraat 17, Van Riebeeckstraat 11 (marktcafé), Noordersingel 29/31, Beilerstraat 32, Fokkerstraat 24 en Wenkebachstraat 6.

De huidige totale WOZ-waarde van deze 10 eigendommen bedraagt € 2.169.000.

De aandelen BNG zijn gewaardeerd op basis van de historische verkrijgingsprijs ad € 193.525 (totaal gestort) plus een aanvullende volstorting ten laste van de BNG-reserves ad € 19.725 op totaal € 213.250. Na de re-denominatie in het jaar 2001 van de aandelen in euro's en de verkoop van twee aandelen aan de gemeente Tynaarlo, bezit onze gemeente 85.301 aandelen à € 2,50. Volgens de statuten zijn deze aandelen beperkt verhandelbaar tussen overheidsinstanties. Er is derhalve geen koerswaarde te geven. Gelet op de dividenduitkering over het jaar 2013 van € 1,27 per aandeel kan worden gesteld dat de koers ver boven pari ligt.

De aandelen Essent (voorheen EDON/EGD) zijn gewaardeerd op basis van historische verkrijgingsprijs ad € 165.175. Dit betreft na een statutenwijziging in het jaar 1999 862.169 aandelen, nominaal groot € 0,45.

In het jaar 2009 zijn de betreffende aandelen overgenomen door Enexis Holding nv. De 'oude' historische verkrijgingsprijs blijft als waardering gehandhaafd. Gelet op het feit dat deze aandelen een aanzienlijke actuele waarde hebben kan worden gesteld dat de koers ver boven pari ligt.

Projecten in uitvoering zijn onder aftrek van eventueel toegekende dekking op de balans opgenomen onder Voorraden (voorheen overlopende passiva).

Balansaanpassingen per 1 januari 2014

In de beginbalans per 1 januari 2014 is geen aanpassing doorgevoerd ten opzichte van de balanscijfers per 31 december 2013.

Tot en met de jaarrekening 2010 werden de balanscijfers van Plateau Openbaar Onderwijs Assen altijd extra comptabel geconsolideerd en geëlimineerd met die van de Algemene Dienst en het Grondbedrijf.

Met ingang van 2011 zijn de balanscijfers van Plateau Openbaar Onderwijs Assen intra comptabel in de Algemene Dienst opgenomen.

Bij het samenstellen van de balans en de rekening van baten en lasten hebben wij een bestendige gedragslijn in acht genomen.

Toelichting stelselwijziging riolering

De gemeente Assen kent per 31 december 2013 een bestemmingsreserve riolering.

De commissie beveelt stellig aan deze reserve te analyseren en via een directe balansmutatie om te zetten naar de van toepassing zijnde voorziening, op basis van de oorzaak waarvoor de bestemmingsreserve in de afgelopen jaren overwegend is gevormd. Bij de bepaling welk type voorziening moet worden gevormd vanuit de huidige bestemmingsreserve, kan als uitgangspunt worden genomen dat die voorziening wordt gevormd, die past bij de bron waaruit de bestemmingsreserve overwegend is ontstaan:

- Indien de reserve overwegend is ontstaan vanuit spaarcomponenten voor toekomstige investeringen dan omzetting naar voorziening Artikel 44 lid 1c BBV.
- Indien de reserve overwegend is ontstaan vanuit efficiencyresultaten dan blijven de middelen in de bestemmingsreserve, of mag vrijval aan de algemene reserve plaatsvinden. Voor deze omzetting is een tijdig raadsbesluit nodig.
- Indien de reserve overwegend is ontstaan vanuit egalisatie groot onderhoud (en er is geen geactualiseerd plan) dan omzetting naar voorziening Artikel 44 lid 2 (door derden beklemde middelen).

De omzetting van deze reserve dient per 31 december 2014 plaats te vinden door middel van een directe balansmutatie.

Op basis van analyse is gebleken dat deze reserve niet overwegend is gevormd voor toekomstige investeringen en uit efficiencyresultaten. Dit betekent dat de reserve moet worden omgevormd naar een voorziening artikel 44 lid 2 BBV. De omzetting is conform de instructie per 31 december 2014 door middel van een directe balansmutatie uitgevoerd.

Daarnaast kent de gemeente Assen per 31 december 2013 een Voorziening Rioolbeheer. De commissie beveelt stellig aan deze voorziening te analyseren en om te zetten naar de van toepassing zijnde voorziening. Uit het GRP 2013-2018 is gebleken dat de Voorziening Rioolbeheer is ingesteld als spaarcomponent voor toekomstige investeringen en voor groot onderhoud. Door de stellige uitspraak van de commissie BBV moet deze voorziening worden opgesplitst in een voorziening artikel 44 lid 1c BBV en een voorziening artikel 44 lid 1d BBV. In de presentatie van de jaarrekening is het onderscheid weergegeven.

A. Vaste activa (bedragen x € 1.000)

Balanspost	boekwaarde 1-1-2014	investering	des-investering	afschrijving	boekwaarde 31-12-2014
1. Immateriële vaste activa					
1.1 kosten sluiten geldleningen + saldo van agio en disagio	0	0	0	0	0
1.2 kosten van onderzoek en ontwikkeling	0	0	0	0	0
totaal 1. Immateriële vaste activa	0	0	0	0	0
2. Materiële vaste activa					
2.1 gronden uitgegeven in erfpacht	434	0	0	0	434
2.2 invest.econ.nut die verband hebben met een heffing					
a. gronden en terreinen	1.287	0	0	36	1.251
d. grond-, wegen waterbouwkundige werken	13.491	0	0	246	13.245
e. vervoermiddelen	444	1.439	29	174	1.680
f. machines, apparaten en installaties	100	0	0	12	88
g. overige materiële vaste activa	1.696	354	1	385	1.664
2.2 totaal invest.econ.nut verb.hebben met een heffing	17.018	1.793	30	853	17.928
2.3 overige investeringen met economisch nut					
a. gronden en terreinen	11.474	2.981	79	145	14.231
b. woonruimten	883	0	0	16	867
c. bedrijfsgebouwen	253.262	19.433	5.362	2.068	265.265
d. grond-, wegen waterbouwkundige werken	118	0	0	14	104
e. vervoermiddelen	2.304	822	1.811	-539	1.854
f. machines, apparaten en installaties	2.812	811	509	601	2.513
g. overige materiële vaste activa	4.761	548	135	461	4.713
2.3 totaal overige invest. met economisch nut	275.614	24.595	7.896	2.766	289.547
2.4 investeringen met maatschappelijk nut					
a. grond, wegen waterbouwkundige werken	12.549	0	0	515	12.034
2.4 totaal invest. met maatschappelijk nut	12.549	0	0	515	12.034
totaal 2. Materiële vaste activa	305.615	26.388	7.926	4.134	319.943
3. Financiële vaste activa					
3.1 kapitaalverstrekkingen					
a. deelnemingen	3.684	0	0	0	3.684
b. gemeenschappelijke regelingen	0	0	0	0	0
c. overige verbonden partijen	0	0	0	0	0
3.1 totaal kapitaalverstrekkingen	3.684	0	0	0	3.684
3.2 leningen					
a. woningbouwcorporaties	0	0	0	0	0
b. deelnemingen	5.779	0	0	0	5.779
c. overige verbonden partijen	0	0	0	0	0
3.2 totaal leningen	5.779	0	0	0	5.779
3.3 overige langlopende leningen u/g	2.818	750	0	41	3.527
3.4 overige uitzettingen (budgetten BWS)	0	0	0	0	0
3.5 bijdrage aan activa in eigendom van derden	0	0	0	0	0
totaal 3. Financiële vaste activa	12.281	750	0	41	12.990
totaal A. Vaste activa	317.896	27.138	7.926	4.175	332.933

B. Vlottende activa (voor de gehele toelichtingentabel bedragen x € 1.000)

Balanspost	boekwaarde 1-1-2014	investering	des-investering	afschrijving	boekwaarde 31-12-2014
1. Voorraden					
1.1 gronden hulpstoffen					
a. niet in exploitatie genomen bouwgronden	28.542	0	860	0	27.682
b. overige gronden hulpstoffen	0	0	0	0	0
1.1 totaal gronden hulpstoffen	28.542	0	860	0	27.682
1.2 onderhanden werk (gronden in exploitatie)					
a. lopende exploitaties	9.826	0	3.387	0	6.439
b. afgesloten exploitaties	1.218	136	0	0	1.354
1.2 totaal onderhanden werk (gronden in expl)	11.044	136	3.387	0	7.793
1.3 onderhanden werk (projecten/invest. in uitvoering)	30.821	49.559	42.580	0	37.800
1.4 gereed product en handelsgoederen	0	0	0	0	0
1.5 vooruitbetalingen	0	0	0	0	0
totaal 1. Voorraden	70.407	49.695	46.827	0	73.275

Balanspost	boekwaarde 1-1-2014		mutatie		boekwaarde 31-12-2014
2. Vorderingen					
2.1 vorderingen op openbare lichamen	4.557	-	-357	-	4.200
2.2 verstrekte kasgeldleningen	0	-	0	-	0
2.3 rekening-courantverhoudingen (BWS-gelden)	0	-	0	-	0
2.4 overige vorderingen	3.561	-	683	-	4.244
2.5 overige uitzettingen	0	-	0	-	0
totaal 2. Vorderingen	8.118	-	326	-	8.444

3. Liquide middelen					
3.1 kassaldi	11	-	6	-	17
3.2 banken girosaldi	966	-	-440	-	526
totaal 3. Liquide middelen	977	-	-434	-	543

4. Overlopende activa					
4.1 nog te ontvangen bedragen openbare lichamen	4.017	-	-3.487	-	530
4.2 overige nog te ontvangen bedragen	12.383	-	4.524	-	16.907
4.3 vooruitbetaalde bedragen	538	-	21.709	-	22.247
4.4 overige overlopende activa					
a. kruisposten	-2	-	2	-	0
b. saldi uitwijken tussenrekeningen	0	-	0	-	0
4.4 totaal overige overlopende activa	-2	-	2	-	0
totaal 4. Overlopende activa	16.936	-	22.748	-	39.684

totaal B. Vlottende activa	96.438	49.695	24.187	0	121.946

totaal Activa	414.334	76.833	32.113	4.175	454.879

C. Vaste passiva					
Balanspost (bedragen x € 1.000)	boekwaarde 1-1-2014	rente bijschrijving	toevoeging	onttrekking	boekwaarde 31-12-2014
1. Eigen vermogen/reserves					
1.1 algemene reserve					
a. Algemene Dienst	8.390	0	1.928	250	10.068
b. Grondbedrijf	23.414	0	0	8.292	15.122
1.1 totaal algemene reserve	31.804	0	1.928	8.542	25.190
1.2 bestemmingsreserves					
a. Algemene Dienst	96.537	2.220	25.919	19.903	104.773
b. Grondbedrijf	0	0	0	0	0
1.2 totaal bestemmingsreserves	96.537	2.220	25.919	19.903	104.773
1.3 resultaat na bestemming (nog te bestemmen resultaat)	3.693		9.999	3.693	9.999
totaal 1. Eigen vermogen/reserves	132.034	2.220	37.846	32.138	139.962
2. Voorzieningen					
2.1 diverse voorzieningen	29.628	0	11.946	3.554	38.020
totaal 2. Voorzieningen	29.628	0	11.946	3.554	38.020
Balanspost (bedragen x € 1.000)	boekwaarde 1-1-2014	vermeerdering	vermindering	aflossing	boekwaarde 31-12-2014
3. Langlopende schulden					
3.1 obligatieleningen	0	0	0	0	0
3.2 onderhandse leningen					
a. binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstell	0	0	0	0	0
b. binnenlandse banken en overige financiële instell	156.406	0	0	23.783	132.623
c. binnenlandse bedrijven	0	0	0	0	0
d. overige binnenlandse sectoren	0	0	0	0	0
e. buitenlandse instellingen	0	0	0	0	0
3.2 totaal onderhandse leningen	156.406	0	0	23.783	132.623
3.3 door derden belegde gelden					
a. verplichtingen Besluit Woninggebonden Subsidies	0	0	0	0	0
b. spaarpremies hypotheke	182	17	0	0	199
3.3 totaal door derden belegde gelden	182	17	0	0	199
3.4 waarborgsommen	40	10	0	0	50
3.5 verplichtingen vanuit financial lease	0	0	0	0	0
totaal 3. Langlopende schulden	156.628	27	0	23.783	132.872
totaal C. Vaste passiva	318.290	2.247	-49.792	59.475	310.854

D. Vlottende passiva					
Balanspost(bedragen x € 1.000)	boekwaarde 1-1-2014	mutatie			boekwaarde 31-12-2014
1. Kortlopende schulden					
1.1 kasgeldleningen	47.000	-	-5.000	-	42.000
1.2 bank-engirosaldi	6.505	-	11.330	-	17.835
1.3 overigeschulden	8.808	-	1.129	-	9.937
totaal 1. Kortlopende schulden	62.313	-	7.459	-	69.772
2. Overlopende passiva					
2.1 nog te betalen bedragen	15.420	-	-4.558	-	10.862
2.2 van overheden ontvangen, nog te besteden uitkeringen	18.202	-	38.187	-	56.389
2.3 vooruitontvangen bedragen	109	-	6.893	-	7.002
2.4 overige overlopende passiva					
a. saldi uitwijken tussenrekeningen	0	-	0	-	0
totaal 2. Overlopende passiva	33.731	-	40.522	-	74.253
totaal D. Vlottende passiva	96.044	-	47.981	-	144.025
totaal Passiva	414.334	2.247	-97.773	59.475	454.879

Balanspost(bedragen x € 1.000)	boekwaarde 1-1-2014	verstrek-kingen	vermindering	aflossing	boekwaarde 31-12-2014
E. Niet uit de balans blijkende rechten.					
1. Aanwijzingsrechten	0	0	0	0	0
totaal E. Niet uit de balans blijkende rechten	0	0	0	0	0

F. Niet uit de balans blijkende verplichtingen.					
1. Gewaarborgde leningen	10.800	0	0	1.959	8.841
totaal F. niet uit de balans blijkende verplichtingen	10.800	0	0	1.959	8.841

A2 Materiële vaste activa (bedragen * € 1.000)

balanspost	investerings 2014	desinvestering 2014
Belangrijkste (des-)investeringen		
2.2 invest.econ.nut die verband hebben met een heffing		
e. vervoermiddelen		
desinvesteringdiverse voertuigen	0	29
aanschaf zijladers	885	0
aanschaf riool Combi	341	0
aanschaf LZV	213	0
totaal e vervoermiddelen	1.439	29
g. overige materiële vaste activa		
wijk- en mini(papier)containerbakken, milieuboxen	348	0
ondergrondse brengvoorzieningen	6	1
totaal g overige materiële vaste activa	354	1
totaal 2.2 invest.econ.nut die verband hebben met een heffing	1.793	30
2.3 Overige investeringen met economisch nut		
a. gronden en terreinen		
grond gymlokaal Baggelhuizen	0	30
grond Brandweerkazerne	0	49
Groene Dijk: grond/ondergrond veld	1.841	0
Groene Dijk: toplaag velden	580	0
Hoogspanning: kunstgrasveld/ondergrond	325	0
Loon: grond extra veld/toplaag	235	0
totaal a gronden en terreinen	2.981	79
b. woonruimten		
n.v.t.	-	-
c. bedrijfsgebouwen		
diverse investeringen De Nieuwe Kolk	203	816
Nieuwe Werk Omgevingen: diverse investeringen	1.555	0
Groene Dijk: gebouw	712	0
Hoogspanning: aanpassing gebouw	552	0
diverse investeringen Brandweerkazerne	1.900	3.902
Bouw e.d. VvG Lariks	13.902	0
renovatie, uitbreiding, nieuwbouw en dergelijke diverse schoolgebouwen	241	108
bouw/aanpassingen sporthallen en kleedkamers	101	216
aanpassing/bouw MCF Kloosterveste/MFA Pittelo	253	307
parkeerinstallatie Torenlaan	0	13
kantoorunit milieustaat	14	0
totaal c bedrijfsgebouwen	19.433	5.362
d. grond, wegen waterbouwkundige werken (Econ.)		
n.v.t.	-	-
totaal d grond, wegen waterbouwkundige werken (Econ.)	0	0
e. vervoermiddelen		
desinvesteringdiverse voertuigen	0	1.811
aanschaf aanhangwagens	87	0
aanschaf D-Max's/bestlauto's	187	0
aanschaf tractors/grasmaaiers/graafmachine	548	0
totaal e vervoermiddelen	822	1.811

A2 Materiële vaste activa (bedragen * € 1.000)

balanspost	investering 2014	desinves- tering 2014
f. machines, apparaten en installaties		
werkplek en randapparatuur (pc's)	16	0
cognos licenties, upgrade Coda	100	0
investeringen De Stiep	89	0
ICT-investeringen: o.a. servers, storage en Backup, NWO telefonieën Firewall	283	196
Technische installatie Groene Dijk	200	0
aanschaf wasmachine voor bedrijfskleding	39	0
diverse overige desinvesteringen	0	313
vervanging CV- installaties	84	0
totaal f machines, apparaten en installaties	811	509
g. overige materiële vaste activa		
materiaal De Stiep	35	0
inrichting/leerpakketten scholen	111	0
inrichting MFA Pittelo en DNK	315	0
bedrijfsafvalcontainers	4	0
diverse overige desinvesteringen: o.a. brandweer	0	135
invoering Stadspas	83	0
totaal g overige materiële vaste activa	548	135
totaal 2.3 overige investeringen met economisch nut	24.595	7.896

2.4 Investeringen met maatschappelijk nut

a. grond, wegen waterbouwkundige werken		
n.v.t.	-	-
totaal 2.4 investeringen met maatschappelijk nut	0	0

A3 Financieel vaste activa (bedragen * € 1.000)

Balanspost	boekwaarde 1-1-2014	boekwaarde 31-12-2014
Specificaties deelnemingen/leningen		
3.1 Kapitaalverstrekkingen		
a. deelnemingen		
aandelen Enexis	166	166
aandelen Bank Nederlandse Gemeenten nv	213	213
aandelen NV Waterleidingmaatschappij Drenthe	7	7
kapitaalverstrekking Verkoop Vennootschap B.V.	2.546	2.546
kapitaalverstrekking CBL Vennootschap B.V.	0	0
kapitaalverstrekking VAMIJ C.V.	752	752
totaal 3.1 kapitaalverstrekkingen	3.684	3.684
3.2 Leningen		
b. deelnemingen		
achtergestelde lening Enexis	883	883
lening u/g Enexis	4.896	4.896
totaal 3.2 leningen	5.779	5.779
3.3 Overige langlopende leningen u/g		
lening aan Alescon voor personeelshypotheken	26	18
geldlening u/g Stichting SVn Revolving Fund voor startersleningen	2.086	2.836
diverse geldleningen u/g aan sportverenigingen	38	29
leningen aan ambtenaren i.v.m. secundaire arbeidsvoorwaarden	668	644
totaal 3.3 overige langlopende leningen u/g	2.818	3.527

B1. Voorraden, balanspost**Specificatie voorraden****1.1 Gronden hulpstoffen****a. niet in exploitatie genomen bouwgronden**

Betreft de waardering van een 12-tal complexen waarvan de exploitatie nog in voorbereiding is.

Eind 2014 bedraagt de totale aanschafwaarde van deze complexen € 78.766.429

1.2 Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie**a. lopende exploitaties;**

Betreft 16 lopende exploitaties m.b.t. saneringen reconstructie gebieden, complexen voor woningbouw - en voor kantoren en bedrijven et cetera.

Eind 2014 bedraagt de totale aanschafwaarde van deze complexen € 43.945.366

b. afgesloten exploitaties

Betreft nog 6 complexen met restgronden, waarvan 1 complex per 31-12 geen saldo meer hebben.

Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie

Balanspost (bedragen * € 1.000)	boekwaarde 1-1-2014	vermeerdering 2014	vermindering 2014	boekwaarde 31-12-2014
1.3 Onderhanden werk (projecten/investeringen in uitvoering)				
programma's:				
Bestuur en burger	3	188	516	-325
Stadsontwikkeling	-1.888	8.336	10.299	-3.851
Mobiliteit	172	1.406	1.234	344
Stadsen wijkbeheer	976	9.327	4.342	5.961
Onderwijs (inclusief mfa's)	21.703	19.133	14.620	26.216
Kunst en cultuur	12	574	885	-299
Zorg en welzijn	8	537	279	266
Werk en inkomen	-0	0	0	-0
Sport en ontspanning	3.273	2.004	5.353	-76
Duurzaamheid en milieu	-870	232	308	-946
Bouwen en wonen	-70	309	307	-68
Bedrijfsvoering	7.503	7.513	4.437	10.579
totaal 1.3 onderhanden werk	30.821	49.559	42.580	37.800

B2 Vorderingen (bedragen x € 1.000)

balanspost	boekwaarde 31-12-2014	boekwaarde 25-02-2015
Openstaande vorderingen en afloop openstaande vorderingen		
2.1 Vorderingen op openbare lichamen	4.200	124
2.4 Overige vorderingen		
gemeentebelastingen	1.040	807
parkeren	169	29
Belastingdienst	0	0
nutsbedrijven	21	0
sportverenigingen	193	4
onderwijs/Plateau	353	220
huren en pacht	1.442	622
Grondbedrijf (grondverkoop en dergelijke)	361	244
overig	665	113
totaal 2.4 overige vorderingen	4.244	2.039

B 4 Overlopende activa (bedragen * € 1.000)

balanspost	boekwaarde 1-1-2014	boekwaarde 31-12-2014
Specificatie overlopende activa		
4.1 Nog te ontvangen bedragen openbare lichamen	4.017	530
4.2 Overige nog te ontvangen bedragen		
Belastingdienst	9.774	12.752
VAM/bedrijfsafval	614	938
(grond)verkoopopbrengsten	22	0
onderwijs aangelegenheden	1.459	1.863
rentevergoeding	97	0
schoonmaak- en huisvestingskosten	143	0
detachering personeel	0	53
verkoopopbrengst Brandweerkazerne	0	1.200
bijdrage St.TT-week	0	50
opbrengst legekosten	210	0
overig	64	51
totaal 4.2 overige nog te ontvangen bedragen	12.383	16.907
4.3 Vooruitbetaalde bedragen		
voorschot Personeelsgebonden Budget huishoudelijke verzorging (Wmo)	119	0
automatiseringskosten	106	114
diverse kosten onderwijsaangelegenheden	10	13
beheersvergoeding MFA Schakelveld	0	191
contributies en subsidies	297	0
FlorijnAs: deal provincie RSP-rijksbijdrage (restant bedrag)	0	21.900
diverse 'onderhanden werken'	0	24
overig	6	5
totaal 4.3 vooruitbetaalde bedragen	538	22.247
4.4 Overige overlopende activa		
kruisposten	-2	0
totaal B4 overlopende activa	16.936	39.684

C1 Eigen vermogen/reserves (*€ 1.000)

balanspost	boekwaarde 1-1-2014	toevoeging 2014	onttrekking 2014	bestemming resultaat 2011	boekwaarde 31-12-2014
Specificaties reserves					
1.1 Algemene reserve					
a. Algemene Dienst					
algemene reserve	8.390	4.856	250	2.928	10.068
algemene reserve belegd in Rev. Fund/SVn	0	0	0	0	0
totaal a Algemene Dienst	8.390	4.856	250	2.928	10.068
b. Grondbedrijf					
algemene reserve	6.969	0	4.306	0	2.663
weerstandreserve	16.444	0	3.985	0	12.459
totaal b Grondbedrijf	23.413	0	8.291	0	15.122
totaal 1.1 algemene reserves	31.803	4.856	8.541	2.928	25.190
1.2 Bestemmingsreserves					
a. Algemene Dienst					
reserve nieuwbouwprojecten	4.973	441	759	0	4.655
reserve BCF	580	31	263	0	348
reserve jaarovergang	0	2.928	2.928	0	0
reserve opbrengst aandelen Essent	32.406	0	4.300	0	28.106
reserve frictiefonds				0	0
reserve maatsch. Rendements investering	8.816	441	891	0	8.366
reserve Essent-gelden voor exploitatie DNK	6.420	289	528	0	6.181
reserve WVG (Wmo)	297	0	80	0	217
reserve straten en wegenbeheer	4.052	642	0	0	4.694
reserves openbaar basisonderwijs	124	0	0	0	124
reserve sport-/spelvoorzieningen jongeren	656	0	102	0	554
reserve openluchtzwembad	3.146	63	0	0	3.209
reserve rioolbeheer	2.554	0	2.554	0	0
reserve combinatiefunctionarissen	151	0	108	0	43
reserve Voortgezet Onderwijs	663	320	0	0	983
reserve MFA Assen-Oost	0	1.788	0	0	1.788
reserve parkeergarages	1.246	0	1.246	0	0
reserve woninggebonden subsidies (BWS)	122	0	0	0	122
reserve grote projecten	3.610	18.850	1.086	0	21.374
reserve verkeersmaatregelen	86	77	77	0	86
reserve herziening bestemmingsplannen	503	150	57	0	596
reserve besluit locatiegebonden subsidies	1.060	0	500	0	560
reserve duurzaamheid	490	591	149	0	932
reserve Weiersstraat e.o.	20.395	1.122	2.422	0	19.095
reserve groenontwikkeling	1.217	0	150	0	1.067
reserve woningbouw en stedelijke vernieuwing	1.718	0	1.323	0	395
reserve beeldende kunst	702	406	32	0	1.076
reserve co.financiering Regionaal econ.beleid	550	0	348	0	202
totaal a Algemene Dienst	96.537	28.139	19.903	0	104.773
b. Grondbedrijf					
reserve Weiersstraat e.o.	0	0	0	0	0
totaal b Grondbedrijf	0	0	0	0	0
totaal 1.2 bestemmingsreserves	96.537	28.139	19.903	0	104.773

Nadere toelichting reserves			
Categorie	Toelichting	boekwaarde 1-1-2014	boekwaarde 31-12-2014
Algemeen			
algemene reserve Algemene Dienst	buffer minimaal € 6,6 miljoen € 100 per inwoner)	8.390	10.068
alg.reserve + weerstandsreserve Grondbedrijf	buffer min. 10%/20% boekw.com-pl./bedr.terr.	23.414	15.122
algemene reserve belegd in Rev. Fund/SVn	restant tbv startersleningen	0	0
totaal algemeen		31.804	25.190
Vaste amortisatie			
reserve nieuwbouwprojecten	kostendekking nieuwbouwprojecten	4.973	4.655
reserve BCF	beïnvloedt de gemeentelijke exploitatie	580	348
totaal vaste amortisatie		5.553	5.003
Kostendekking investeringsprojecten (STIP)			
reserve grote projecten	bestemd voor cofinanciering STIP-projecten	3.610	21.374
reserve Weiersstraat e.o.	bestemd voor kostendekking expl. CKA	20.395	19.095
reserve openluchtwembad	realisatie openluchtbad	3.146	3.209
reserve parkeergarages	bouwen exploitatie parkeergarages	1.246	0
reserve maatschappelijke rendements investeringen	bestemd voor aftopping geplande investeringen	8.816	8.366
totaal kostendekking investeringsprojecten (STIP)		37.213	52.044
Kostendekking specifieke taken			
reserve straten en wegenbeheer	bestemd voor beheer en onderhoud	4.052	4.694
reserve verkeersmaatregelen	bestemd voor projecten	86	86
reserve herziening bestemmingsplannen	inloop achterstanden	503	596
reserves openbaar basisonderwijs	diverse onderwijsdoeleinden	124	124
reserve WVG (Wmo)	risicoafdekking opneindregeling	297	217
reserve woninggebonden subsidies (BWS)	afwikkeling lopende verplichtingen	122	122
reserve besluit locatiegebonden subsidies	afwikkeling lopende verplichtingen (Langman)	1.060	560
reserve sport-/spelvoorzieningen jongeren	aanleg sporten spelvoorzieningen oudere jeugd	656	554
reserve duurzaamheid	uitwerking duurzaamheidsbeleid	490	932
reserve rioolbeheer	bestemd voor rioolbeheer	2.554	0
reserve groenontwikkeling	bestemd voor groenontwikkeling algemeen	1.217	1.067
reserve woningbouw /stedelijke vernieuwing	bestemd voor woningbouw / stedelijke vernieuwing	1.718	395
reserve opbrengst aandelen Essent	nog nader in te vullen bestemming door de raad	32.406	28.106
reserve Essent-gelden voor exploitatie DNK	voor exploitatie De nieuwe Kolk	6.420	6.181
reserve frictiefonds personeel	bestemd voor flankerend beleid bezuinigingen	0	0
reserve Voortgezet Onderwijs	diverse onderwijsdoeleinden	663	983
reserve beeldende kunst	bestemd voor kunst aangelegenheden	702	1.076
reserve co.financiering Regionaal econ.beleid	bestemd voor deelname regionaal beleid	550	202
reserve combinatiefunctionarissen	voor wegvallen provinciale middelen na 2012	151	43
reserve MFA Assen-Oost	bestemd voor nieuwe accommodatie	0	1.788
reserve jaarovergang	overheveling niet bedstede budget-truimte	0	0
totaal kostendekking specifieke taken		53.771	47.726

C2 Specificaties Voorzieningen (bedragen * € 1.000)

Balanspost	boekwaarde 1-1-2014	toevoeging 2014	aanwending 2014	onttrekking 2014	boekwaarde 31-12-2014
2.1 Diverse voorzieningen					
voorziening FPU+ reg.gem./tot 80% aanvulling	120	0	67	0	53
voorziening Kap.verstr. Venootschap bv	2.546	0	0	0	2.546
voorziening frictiekosten persneel	4.140	400	1.600	0	2.940
voorziening pensioenverpl. (oud-)bestuurders	2.551	0	0	0	2.551
voorziening onderhoud sociale culturele accomodaties	641	90	0	30	701
voorziening onderhoud stadhuis	343	19	0	299	63
voorz. onderhoud brandweerkazerne	107	0	0	107	0
voorziening onderhoud De Werf	152	0	0	24	128
voorziening onderhoud Buitenzorg	65	0	0	0	65
voorziening rioolbeheer vervangingsinvesteringen	7.141	337	0	1.117	6.361
voorziening rioolbeheer groot onderhoud	0	1.117	0	0	1.117
voorziening rioolbeheer derden	0	2.525	0	0	2.525
voorziening afvalstoffenheffing	0	63	0	0	63
voorziening kapitaalverstrekking VAMIJ CV	369	0	0	0	369
voorziening NASB	218	0	0	98	120
voorziening onderhoud ICO-gebouw	120	41	0	28	133
voorziening groot onderhoud schoolgebouwen	1.165	125	260	0	1.030
voorziening onderhoud kunstwerken	615	168	0	0	783
voorziening onderhoud binnensportaccommodaties	827	139	0	62	904
voorziening onderhoud gebouwen begraafplaatsen	43	0	0	0	43
voorziening onderhoud gebouwen groen	108	47	0	10	145
voorziening onderhoud gebouwen kinderopvang	105	20	0	0	125
voorziening onderhoud MFA Schakelveld	118	27	0	3	142
voorziening onderhoud scholen Kl. Veste	65	19	0	0	84
voorz. Onderh. MFA Weth.Bergerweg	30	15	0	0	45
voorz. Onderh. MFA De Componist	20	10	0	0	30
voorz. Onderh. MFA De Dissel	55	28	0	0	83
voorz. Onderh. MFA Markehuus	66	34	0	9	91
voorz. Onderh. MFA Pittelo	0	51	0	0	51
voorz. Onderh. MFA KV Welzijn	86	33	0	0	119
voorz. Onderh. MFA Vuurvogel	11	5	0	0	16
voorz. Onderh. MFA Jacobsweg/Hodes	5	3	0	0	8
voorz. Onderh. MFA Jacobsweg	51	12	0	34	29
voorz. Onderh. MFA Boomgaard	49	11	0	4	56
voorz. Onderh. MFA Epe 83	51	28	0	0	79
voorz. Onderh. Mercuriustheater	56	29	0	85	0
voorz. Onderh. Geb. buitensportaccommodaties	99	60	0	0	159
voorz. Onderh. De Nieuwe Kolk	791	400	0	0	1.191
voorz. Onderh. Brandweer kazerne	0	44	0	0	44
voorziening stedelijke vernieuwing	910	0	10	0	900
voorziening verkeersmaatregelen	52	0	0	25	27
voorziening werkdeel WWB	665	0	0	665	0
voorziening subsidies CK/ Blauwe As	86	0	0	0	86
voorziening onderhoud parkeergarages	121	0	0	121	0
voorziening onderh. Strategische eigenschappen	86	30	0	13	103
voorziening risico's RSP- FlorijnAs	4.779	7.133	0	0	11.912
totaal 2.1 diverse voorzieningen	29.628	13.063	1.937	2.734	38.020

nadere toelichting voorzieningen

categorie	toelichting	boekwaarde 1-1-2014	boekwaarde 31-12-2014
Algemeen			
diverse onderhoudsvz gebouwen e.d.	instandhouding gem. panden/scholen e.d.	5.930	6.451
vz onderhoud parkeergarages	instandhouding diverse parkeergarages	121	0
vz rioolbeheer vervangingsinvesteringen	bestemd voor toekomstige investeringen	7.141	6.361
vz rioolbeheer groot onderhoud	bestemd voor groot onderhoud	0	1.117
vz rioolbeheer m.b.t. derden	geldten bestemd voor derden	0	2.525
vz afvalstoffnheffing	geldten bestemd voor derden	0	63
vz stelijke vernieuwing	uitvoering stadsvernieuwing/ontwikkeling verkeersmaatregelen	910	899
vz verkeersmaatregelen	uitvoering div.verk.projcteten (subs.) verkeersmaatregelen	52	27
vz werkdeel WWB	verplichtingen WWB/ESF /ROC/schuldhelpverl.	665	0
vz pensioenverpl. (oud-)bestuurders	afwikkeling verplichtingen	2.551	2.551
vz schadeloosstelling personeel	afwikkeling ontslagprocedures	0	0
vz frictiekosten personeel	verplichtingen n.a.v. reorganisatie	4.140	2.940
vz FPU+ reg.gem./tot 80% aanvulling	FPU verplichtingen n.a.v. reorganisatie	120	53
vz kapitaalverstr. Vennootschap bv	ter afdekking kap.verstrekking /verkoop Essent	2.546	2.546
vz kapitaalverstrekking VAMIJ CV	ter afdekking kap.verstrekking	369	369
vz NASB	voor breedte sport	218	120
vz subsidies CK/Blauwe As	voor subsidiering	86	86
vz risico RSP- FlorijnAS	toek. risico's waarvoor geen dekking is	4.779	11.912
overige voorzieningen	diversen	0	0
totaal toelichting voorzieningen algemeen		29.628	38.020

C 3 Langlopende schulden (bedragen * € 1.000)

balanspost	hoofdsom lening	boekwaarde 1-1-2014	rente 2014	aflossing 2014	boekwaarde 31-12-2014
Specificaties onderhandse leningen					
3.2 Onderhandse leningen					
a. pensioenfondsen/verzekeringsinstellingen	0	0	0	0	0
b. banken en overige financiële instellingen					
BNG (nr.40.0083181)	9.075	2.541	80	363	2.178
BNG (nr.40.0083287)	9.075	2.541	82	363	2.178
BNG (nr.40.0083846)	6.807	2.843	102	362	2.481
BNG (nr.40.0085196)	5.355	1.714	61	214	1.500
BNG (nr.40.0086353)	2.269	817	45	91	726
BNG (nr.40.0099084)	10.000	10.000	159	10.000	0
BNG (nr.40.0101501)	5.000	5.000	197	0	5.000
BNG (nr.40.0101500)	5.000	5.000	199	0	5.000
BNG (nr.40.0103811)	5.000	4.200	198	200	4.000
BNG (nr.40.0103821)	10.000	8.400	410	400	8.000
BNG (nr.40.103812)	25.000	22.000	1.053	1.000	21.000
BNG (nr.40.103822)	5.000	4.600	221	200	4.400
BNG (nr.40.103814)	10.000	9.200	443	400	8.800
BNG (nr.40.103823)	5.000	4.600	227	200	4.400
NWB (nr.10026803)	6.000	2.400	34	1.200	1.200
BNG (nr.40.105767)	7.000	4.900	110	700	4.200
BNG (nr.40.105766)	6.000	4.800	131	400	4.400
BNG (nr.40.106313)	6.000	3.600	57	1.200	2.400
BNG (nr.40.106314)	6.000	4.800	134	600	4.200
BNG (nr.40.106315)	6.000	5.200	180	400	4.800
NWB (nr.1-275599)	10.000	8.000	106	2.000	6.000
BNG (nr.40.107746)	5.000	4.500	103	500	4.000
BNG (nr.40.107747)	5.000	4.750	129	250	4.500
BNG (nr.40.107747)	6.000	6.000	47	1.200	4.800
BNG (nr.40.107747)	6.000	6.000	93	600	5.400
BNG (nr.40.107747)	6.000	6.000	126	400	5.600
BNG (nr.40.107747)	6.000	6.000	120	300	5.700
BNG (nr.40.107747)	6.000	6.000	124	240	5.760
totaal banken en overige financiële instellingen	199.581	156.406	4.971	23.783	132.623
totaal 3.2 onderhandse leningen	199.581	156.406	4.971	23.783	132.623

D1. Kortlopende schulden (bedragen * € 1.000)

balanspost	boekwaarde 1-1-2014	boekwaarde 31-12-2014
1.3 Overige schulden		
schulden aan openbare lichamen	801	1.750
overige schulden:		
Belastingdienst	4	8
bedrijfsverenigingen	856	685
aanneemsommen/grondverwerving	4.661	5.318
nutsbedrijven	115	-13
Wmo	22	216
onderwijs	285	210
subsidies	511	163
uitzendkrachten/inhuur	789	754
overig	764	846
totaal overige schulden zonder openbare lichamen	8.007	8.187
totaal 1.3 overige schulden	8.808	9.937

D2. Overlopende passiva (bedragen * € 1.000)

balanspost	boekwaarde 1-1-2014	boekwaarde 31-12-2014
2.1 Nog te betalen bedragen		
schulden aan openbare lichamen	3.152	2.608
overige schulden:		
lopende rente vaste geldleningen/kasgelden	3.175	2.654
subsidies en bijdragen welzijns-/onderwijsaangelegenheden (Plateau)	2.515	1.699
Wmo	585	506
BWS-gelden regio en Assen	204	98
Belastingdienst en bedrijfsverenigingen	5.317	2.567
aankoop NS	55	176
kosten uitzendkrachten/advisering	119	101
kosten nascheiding Alterro	0	98
schadeloosstelling	0	0
kosten Stadspas	48	0
kosten Focuswoningen/Actium	30	0
aflossing hypotheek Delta Lloyd	40	40
overig	180	315
totaal overige schulden exclusief openbare lichamen	12.268	8.254
totaal 2.1 nog te betalen bedragen	15.420	10.862

D2. Overlopende passiva (bedragen * € 1.000)

Balanspost (bedragen * € 1.000)	boekwaarde 1-1-2014	toevoeging 2014	onttrekking 2014	boekwaarde 31-12-2013
2.2 Van overheden ontvangen, nog te besteden uitkeringen				
rijksuitkering maatsch. opvang & verslavingszorg	2.152	66	0	2.218
uitkering RMC	425	79	0	504
uitkering Wet Inburgering	641	0	109	532
uitkering ROC	83	0	0	83
uitkering gem. onderwijsachterstandsbeleid	115	10	0	125
uitkering OSO De Stiep	2.662	69	0	2.731
uitkering preventief jeugdbeleid	43	0	0	43
uitkering stimulering Woningbouw	10	0	0	10
uitkering culturele Alliantie	124	0	10	114
uitkering Provincie CKA	1.920	0	0	1.920
uitkering sociale Alliantie	113	0	113	0
uitkering RSP gelden FlorijnAs	6.102	67.887	36.670	37.319
uitkering groenontwikkeling	25	0	0	25
voorziening REP	0	7.000	0	7.000
rijksuitkering onderwijs aangelegenheden Plateau	3.787	4.857	4.879	3.765
totaal van overheden ontvangen, nog te besteden uitkeringen	18.202	79.968	41.781	56.389

Balanspost (bedragen * € 1.000)	boekwaarde 1-1-2014	boekwaarde 31-12-2014
2.3 Vooruitontvangen bedragen		
vooruitontvangen bedragen van openbare lichamen (waaronder saldo co-financiering FlorijnAs)	94	6.997
overige vooruitontvangen bedragen:		
overig	15	5
totaal vooruitontvangen bedragen exclusief openbare lichamen	15	5
totaal 2.3 vooruitontvangen bedragen	109	7.002

F1. Gewaarborgde leningen (bedragen* € 1.000)					
Balanspost	hoofdsom lening	rente %	boekwaarde 1-1-2014	aflossing 2014	boekwaarde 31-12-2014
Accolade Zorggroep (locatie Arendshorst)					
bouw 18 aanleunwoningen	1.500	3	261	37	224
renovatie de Arendshorst	5.300	3	671	132	539
aankoop en aanpassing Laak 1					
Budo vereniging Asahi bouw. aanp. ged. 'De Timp'	65	5	9	9	0
De Vijverhof renovatie de Vijverhof	8.500	4	2.540	76	2.464
Humanistische St.tot Expl. v. Bejaardentehuizen					
conversie 3 leningen 'De Vijverhof' + 8 won.	2.509	5	502	62	440
Leyten Vastgoed exploitatie BV					
financ. rest./ren. vm pand Wilh.ziekenhuis	340	2	98	5	93
Noorderpoortcollege inz.'de Erudiet'					
verbouw en inrichtingskosten school	1.435	4	23	23	0
Omnia Wonen					
bouw woningen Beunheugte	3.400	4	1.326	1.326	0
St.Interzorg Nned. Slingeborgh					
renovatie de Slingeborgh	6.900	4	2.222	32	2.190
Stichting Vitalis					
conversie lening	4.427	6	164	164	0
Woonzorg Nederland					
financiering 61 aanleunwoningen	8.611	3	2.984	93	2.891
totaal Specificatie gewaarborgde leningen	42.987	0	10.800	1.959	8.841

berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren 2014 (bedragen x € 1000)					
omschrijving	kwartaal				jaar
	1	2	3	4	
(1) drempelbedrag					2.166
(2) kwartaalcijfer op dagbasis buiten rijksschatkist aangehouden middelen	-	-	-	-	
(3a) = (1) > (2) ruimte onder het drempelbedrag	2.166	2.166	2.166	2.166	
(3b) = (2) > (1) overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-	
(1) berekening jaarlijks drempelbedrag					
(4a) begrotingstotaal verslagjaar					288.855
(4b) deel begrotingstotaal kleiner of gelijk aan € 500 miljoen					288.855
(4c) deel begrotingstotaal dat € 500 miljoen te boven gaat					-
(1) = (4b) * 0,75% + (4c) * 0,20% minimum €250.000 drempel					2.166
(2) berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's rijksschatkist aangehouden middelen					
(5a) som van per dag buiten rijksschatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	-	-	-	-	
(5b) dagen in het kwartaal	90	91	92	92	
(2) - (5a) / (5b) kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's rijksschatkist aangehouden middelen	-	-	-	-	

verklaringen

1. Verklaring vastgesteld door college van burgemeester en wethouders
2. Controleverklaring accountant

Ondertekening

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Assen,
in de openbare vergadering van de raad van 21 mei 2015

, voorzitter

, griffier

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: gemeente Assen

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2014 van de gemeente Assen gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2014 en het overzicht van baten en lasten over 2014 met de toelichtingen, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, alsmede de SiSa-bijlage met verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen.

Verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Assen is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen.

Het college van burgemeester en wethouders is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en het Controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, alsmede voor de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente.

Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves. Op basis van Artikel 2 lid 7 Bado is deze goedkeuringstolerantie door de gemeenteraad bij raadsbesluit van 13 oktober 2014 vastgesteld. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de toleranties gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van de gemeente Assen een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2014 als van de activa en passiva per 31 december 2014 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2014 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge Artikel 213 lid 3 onder d Gemeentewet vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Groningen, 17 april 2015

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. J.M.A. Drost RA

OCW	D1	Regionale meld- en coördinatiecentra voortijdig schoolverlaten	Besteding (jaar T)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)				
		Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten	Aard controle R Indicator: D1/01 € 443.169	Aard controle R Indicator: D1/02 € 424.556				
		Gemeenten						
OCW	D9	Onderwijsachterstanden- beleid 2011-2015 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voor- schoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezags- organen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)		
		Gemeenten				Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordings- informatie		
			Aard controle R Indicator: D9/01 € 346.126	Aard controle R Indicator: D9/02 € 56.076	Aard controle R Indicator: D9/03 € 13.180	Aard controle R Indicator: D9/04 € 113.747		
I&M	E6B	Bodemsanering (excl. Bedrijvenregeling) 2005-2009 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsin- formatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale mid- delen of Wgr+ middelen	Besteding (jaar T) aan samenloop	Besteding (jaar T) exclu- sief samenloop	Aandeel provincie in de besteding (jaar T) na aftrek van de lasten van samenloop	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen of Wgr+ midde- len tot en met (jaar T)
		Tussen provincie en gemeenten afgesloten convenanten/overeen- komsten voor onderzoek en sanering van ernstig verontreinigde locaties						Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordings- informatie
		Gemeenten (SiSa tussen medeoverheden)						
I&M	1		Aard controle n.v.t. Indicator: E6B/01 DR 010600007 artikel 6 Kopie beschikingsnum- mer	Aard controle R Indicator: E6B/02 € 68.439 Cumulatieve besteding aan samenloop tot en met (jaar T)	Aard controle R Indicator: E6B/03 € 0 Cumulatieve besteding exclusief samenloop tot en met (jaar T)	Aard controle R Indicator: E6B/04 € 136.878 Cumulatief aandeel provin- cie in de besteding na aftrek van de lasten van samenloop tot en met (jaar T)	Aard controle R Indicator: E6B/05 € 68.439 Eindverantwoording Ja/ Nee	Aard controle n.v.t. Indicator: E6B/06 € 6.927.245 Toelichting
				Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordings- informatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordings- informatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordings- informatie	Als u kiest voor 'ja', bete- kent dit dat het project is afgerond en u voor het komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E6B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E6B/08 € 0	Aard controle n.v.t Indicator: E6B/09 € 6.927.245	Aard controle n.v.t. Indicator: E6B/10 € 1.013.032	Aard controle n.v.t. Indicator: E6B/11 Nee	Aard controle n.v.t. Indicator: E6B/12 inclusief aanvulling
I&M	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsin- formatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Correctie ten opzichte van tot jaar T verant- worde bestedingen ten laste van provinciale middelen	Correctie ten opzichte van tot jaar T verant- worde overige beste- dingen	
		Provinciale beschikking en/of verordening						
		Gemeenten en Gemeen- schappelijke Regelingen				Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwor- de bestedingen	Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwor- de bestedingen	
I&M	1		Aard controle n.v.t. Indicator: E27B/01 201101538-00295760	Aard controle R Indicator: E27B/02 € 6.878	Aard controle R Indicator: E27B/03 € 6.878	Aard controle R Indicator: E27B/04 € 0	Aard controle R Indicator: E27B/05 € 0	Aard controle R Indicator: E27B/06 € 0
			201300835	€ 39.853	€ 159.411			
			201300836	€ 34.401	€ 137.603			
I&M	4		VVBD/2013058 Kopie beschikingsnum- mer	€ 146.502 Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen	€ 146.502 Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Toelichting	Eindverantwoording Ja/ Nee	
				Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordings- informatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordings- informatie	Als u kiest voor 'ja', bete- kent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E27B/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E27B/07 € 28.185	Aard controle n.v.t. Indicator: E27B/08 € 28.185	Aard controle n.v.t. Indicator: E27B/09	Aard controle n.v.t. Indicator: E27B/10	
I&M	1		201300835	€ 39.853	€ 159.411		Ja	
			201300836	€ 34.401	€ 137.603		Ja	
				€ 146.502	€ 146.502		Ja	
SZW	G1	Wet sociale werkvoor- ziening (Wsw)_gemeente 2014	Het totaal aantal geïn- dicerde inwoners van uw gemeente dat een dienstbetrekking heeft of op de wachtlijst staat en beschikbaar is om een dienstbetrekking als bedoeld in artikel 2, eerste lid, of artikel 7 van de wet te aanvaarden op 31 december (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee				
		Wet sociale werkvoor- ziening (Wsw)						
		Alle gemeenten verant- woordten hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of er in (jaar T) geen, enkele of alle inwoners werkzaam waren bij een Openbaar lichaam o.g.v. de Wgr.	Aard controle R Indicator: G1/01 6,00	Aard controle n.v.t. Indicator: G1/02 Nee				
SZW	G1A	Wet sociale werkvoor- ziening (Wsw)_totaal 2013	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinfor- matie voor die gemeente invullen	Het totaal aantal gere- aliseerde arbeidsplaat- sen voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uit- gedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam	Het totaal aantal gerealiseerde begeleid werkenplekken voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren;			
		Wet sociale werkvoor- ziening (Wsw)						
		Alle gemeenten verant- woordten hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G1B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G1C-1) na controle door de gemeente.	Aard controle n.v.t. Indicator: G1A/01 60106 Assen	Aard controle R Indicator: G1A/02 644,65	Aard controle R Indicator: G1A/03 67,15	inclusief deel openbaar lichaam Aard controle R Indicator: G1A/03 67,15		
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 WWB _gemeente 2014	Besteding (jaar T) alge- mene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (ex- clusief Rijk)
		Alle gemeenten verant- woordten hier het ge- meentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbe- steed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
		I.1 Wet werk en bijstand (WWB)	I.1 Wet werk en bijstand (WWB)	I.2 Wet inkomensvoor- ziening oudere en gedeel- telijk arbeidsongeschikte werkløze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoor- ziening oudere en gedeel- telijk arbeidsongeschikte werkløze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoor- ziening oudere en gedeel- telijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoor- ziening oudere en gedeel- telijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	
SZW	1		Aard controle R Indicator: G2/01 € 0	Aard controle R Indicator: G2/02 € 0	Aard controle R Indicator: G2/03 € 0	Aard controle R Indicator: G2/04 € 0	Aard controle R Indicator: G2/05 € 0	Aard controle R Indicator: G2/06 € 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandi- gen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud begin- nende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee		
			Gemeente	Gemeente	Gemeente			
SZW	1		I.4 Besluit bijstandver- lening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud be- ginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandver- lening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud be- ginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)			
			Aard controle R Indicator: G2/07 € 0	Aard controle R Indicator: G2/08 € 0	Aard controle R Indicator: G2/09 € 0	Aard controle n.v.t. Indicator: G2/10 Nee		
SZW	G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 WWB _totaal 2013	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinfor- matie voor die gemeente invullen	Baten (jaar T-1) alge- mene bijstand	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) IOAW	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk)	
		Alle gemeenten verant- woordten hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2C-1)		inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	
		Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/01 60106 Assen	Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/02 € 25.181.314	Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/03 € 846.123	Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/04 € 710.542	Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/05 € 13.569	Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/06 € 0	Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/07 € 6.389
SZW	1		Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01	Besteding (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk)	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk)	Bz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandi- gen	Bz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	WWIK (exclusief Rijk)
			In de kolommen hier- naast de verantwor- dingsinformatie voor die gemeente invullen	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam
			Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/06	Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/07 € 103.295	Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/08 € 0	Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/09 € 182.942	Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/10 € 0	Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/11 € 6.389
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (ex- clusief levensonderhoud beginnende zelfstandi- gen)_gemeente 2014	Besteding (jaar T) levens- onderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levens- onderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T-1) kapitaal- verstrekkung (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob	
		Alle gemeenten verant- woordten hier het ge- meentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbe- steed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Aard controle R Indicator: G3/01 € 0	Aard controle R Indicator: G3/02 € 0	Aard controle R Indicator: G3/03 € 0	Aard controle R Indicator: G3/04 € 0	Aard controle R Indicator: G3/05 € 0	Aard controle R Indicator: G3/06 € 0
		Baten (jaar T) Bob (exclu- sief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee				
SZW	1		Aard controle R Indicator: G3/07 € 0	Aard controle R Indicator: G3/08 € 0	Aard controle n.v.t. Indicator: G3/09 Nee			
SZW	G3A	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (ex- clusief levensonderhoud beginnende zelfstandi- gen)_totaal 2013	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinfor- matie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Baten (jaar T-1) kapitaal- verstrekkung (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T-1) kapitaal- verstrekkung (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	
		Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004		inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	
		Gemeenten die uitvoe- ring in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoordten hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G3B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G3C-1)	Aard controle n.v.t. Indicator: G3A/01	Aard controle R Indicator: G3A/02	Aard controle R Indicator: G3A/03	Aard controle R Indicator: G3A/04	Aard controle R Indicator: G3A/05	Aard controle R Indicator: G3A/06
SZW	1		60106 Assen	€ 570.093	€ 100.235	€ 178.646	€ 200.722	€ 115.791
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A/01	Besteding (jaar T-1) Bob	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004		
			In de kolommen hier- naast de verantwor- dingsinformatie voor die gemeente invullen	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam		
SZW	1		Aard controle n.v.t. Indicator: G3A/07	Aard controle R Indicator: G3A/08 € 0	Aard controle R Indicator: G3A/09 € 0	Aard controle R Indicator: G3A/10 € 0		
SZW	G5	Wet participatiebudget (WPB)_gemeente 2014	Het aantal in (jaar T) bij een ROC ingekochte contacturen	Waarvan besteding (jaar T) van educatie bij roc's	Baten (jaar T) (niet-Rijk) participatiebudget	Waarvan baten (jaar T) van educatie bij roc's	Reservering besteding van educatie bij roc's in jaar T voor volgend kalenderjaar (jaar T+1)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee
		Wet participatiebudget (WPB)	Let op: Dit is de enige gelegenheid om verant- woording af te leggen over deze taakuitvoering					
		Alle gemeenten verant- woordten hier het ge- meentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbe- steed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Let op: Deze verant- woording kan niet door een gemeenschappe- lijke regeling worden uitgevoerd, ongeacht de keuze van de gemeente bij indicator G5/07					
SZW	1		Aard controle D1 Indicator: G5/01 1.246	Waarvan besteding (jaar T) van educatie bij roc's	Baten (jaar T) (niet-Rijk) participatiebudget	Waarvan baten (jaar T) van educatie bij roc's	Reservering besteding van educatie bij roc's in jaar T voor volgend kalenderjaar (jaar T+1)	De zelfstandige uitvoe- ring betreft de indica- toren G5/02 tot en met G5/06
			Besteding (jaar T) parti- cipatiebudget					Aard controle n.v.t. Indicator: G5/07 Nee
			Aard controle R Indicator: G5/02 € 149.480	Aard controle R Indicator: G5/03 € 149.480	Aard controle R Indicator: G5/04 € 0	Aard controle R Indicator: G5/05 € 0	Aard controle R Indicator: G5/06 € 0	Aard controle n.v.t. Indicator: G5/07 Nee
SZW	G5A	Wet Participatiebudget (WPB)_totaal 2013	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinfor- matie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) parti- cipatiebudget	Waarvan besteding (jaar T-1) van educatie bij roc's	Baten (jaar T-1) (niet-Rijk) participatiebudget	Waarvan baten (jaar T-1) van educatie bij roc's	Besteding (jaar T-1) Regelluw
		Wet participatiebudget (WPB)		inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	
		Gemeenten die uitvoe- ring in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoordten hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G5B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G5C-1)	Aard controle n.v.t. Indicator: G5A/01	Aard controle R Indicator: G5A/02	Aard controle R Indicator: G5A/03	Aard controle R Indicator: G5A/04	Aard controle R Indicator: G5A/05	Aard controle R Indicator: G5A/06